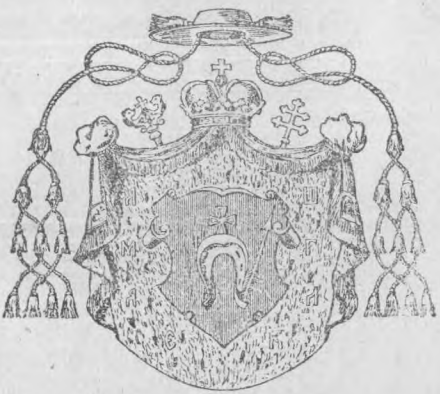
ЛЬВІВСЬКІ
АРХІЄПАРХІЯЛЬНІ
ВІДОМОСТИ

РІЧНИК L

PONTIFICIO COLLEGIO S. GIOSAFAT
BIBLIOTECA
ROMA

1937

ЛЬВІВ 1937
НАКЛАДОМ ГРЕКО-КАТОЛ. МИТРОПОЛИЧОГО ОРДИНАРІЯТУ

Відсканував Василь Гаранджа

ЗМІСТ

I. Послання й писання Високопреосв. Митрополита.

Еспанські події — послання еспанського Епископату про події в Еспанії зі вст. словом Високопреосв. Митрополита 193
До Духовенства про катихизацію 27
До Вірних про знання катихизму 41
Надзвичайні прояви в християнському житті (про стигматизацію) 119
Молитви про добрих настоятелів (до тих, що живуть по євангельських радах, та до всіх вірних) 25
Пасхальне Причастя (про тих і до тих, що на Пасху не приступили до св. Причастя й не сповідалися) . . . (145) (161)
Покаяння — Духовенству й Вірним на Піст про Покаяння . 17
Слово в день коронації Св. Отця 2
Ювилей Митр. Рутського 4

II. Закони, розпорядження й поручення.

Вдови — належиться їм половина городу й саду 222
Вируби — пригадка на обовязок зголошувати вируби в ерекціональних лісах 55
Епархіяльний Собор — передрук важніших постанов ЛЕпархіяльного Собору 1905 р. 46, 87, 103, 134
Ерекційні грунти — розпорядження про устійнення гряниць 139
— про адміністрацію ерекціональними грунтами й новеля до закону про адміністрацію церковних дібр . . 219
Декани — права й обовязки 47
Дитячі півоселі й садки 93
Дяки — обезпечення дяків (інструкція) 79
Капеляни жіночих монастирів — що їм вільно робити для інших вірних 149
Ліси — встановлення Інспекторату над ерекціональними лісами 7

— вакуючлх парохій віддані під безпосередню управу Інспекторату 52
— Лісовий Фонд див. ерекційні грунти
Метрики — епархіяльний закон про дописи в метриках хрещення 29
— розпорядження про стримання конгр. додатку за невчасне прислання біжучих копій 92
— санкції за непредложення копій до 1 березня кожного року 108
Обезпечення дяків див. дяки
Охорона природи 53
Парохії — при обсаді парох не має права до прилучених . 149
— призначені на титул стола 29
Парохіяльні Маєткові Ради — пригадка постанов епархіяльного закону про їхню компетенцію 51
Піст — постанови на Великий і інші пости 23
Податки — норми, яких триматиметься в майбутньому при сплаті податк. залеглостей і інших реальних тягарів . 92
Протопресвитери — права й обовязки 46
Родинне життя священика — епарх. закон про суспензу в випадку покинення жінкою священика аж до вирішення справи Церковним Судом 108
Св. Отець — річниця коронації Св. Отця Пія XI. 1
Соборчики — правило для деканальних соборчиків 87
Тиждень Молитов за Зєдинення 6
Цвинтарі — надзір над ними 93
Церковне майно — управа ним ведення рахунків . . . 134
Шкільні комісарі 103

Оголошення, відозви й комунікати.

Адміністраційні кари — вказівки, як поступати, коли такі кари влада накладає 33
Академічна молодь — відовва Громадянського Комітету Допомоги Академічній Молоді 154
Архіепархіяльні Відомости — устійнення ціни за 1936 рік і спосіб реалізації 11
— пригадка про комплєтування річників і переховування 222
Ата — поручення ф-ми для віднови церк. риз 36
Будова церков — пригадка про своєчасне предкладання будівельних плянів 10

— поручення жертвенності на докінчення будови церкви в Підбірцях 94
Вируби — пригадка обовязку зголошування осінніх і зимових вирубів в ерекціональних лісах 141
Гудзяк Олександер — поручення як архітекта-городника . 39
Дороговий рух — звернути увагу на приписи й надужиття 126
Доставці літургічного вина — заприсяження доставців . . 155
Духовенство й учительство — подання до відома обіжника Міністерства Віроісп. і Осв. про взаємовідносини між ними 111
Душпастирство позашкільної молоді — анонс курсу . . . 154
— для греко-католиків у Франції 223
Дяківські посади — пригадка на обовязуючі приписи при обсаді 31
Збірка — подання до відома постанов державного закону про публичні збірки 94
Кадій Олександер о. — заборона священодійств 80
Кандидати духовного стану — справа квестіонарів про них 188
— недопущення до свячень 11
Канонічна візитація — подяка вірним за привязання до Церкви 103
Картотеки парохіяльні — пригадка про заложення й ведення 222
Квести — норми при уладжуванні їх в АЕпархії 31
Кладовища — див. похорони
Книжки поручені і згадані:
— Світські Апостоли до праці! 38
— Грунтовий податок, ключ до обчислювання, і стихійні нещастя 38
— Роздумування про священиче життя Еп. Пельчара. 127
— Відношення Церкви до держави по св. Атанасію о. І. Кобєрського 127
— Ідеал священика в сучасному понятті о. І. Кобєрського 127
— Українські деревляні церкви Д-ра М. Драгана . . 127
— Кличі новітнього невірства о. Ельпідія 143
— Український Христіянський Калєндар 144
— За душу дитини Й. Фрая 155
— Протестанські віроісповідання й релігійні секти в Польщі о. Степана Грелєвського 155
— Правда Католицька, протисектярський журнал . . 155

— Вічне Місто о. Степана Ковалева 224
— Приповісті Ісуса Христа о. Михайла Кравчука . . 224
Конгрес — Міжнародній Христа Царя в Познані 56
— Міжнародній Протиалькогольний у Варшаві . . . 126
Конкурс — на дяківські посади 37, 57, 95, 153
— на опорожнені парохії 57, 152
— до Духовної Семинарії 95
— на соборного крилошанина Митр. Капітули . . . 152
— іспит 8, 142
Матюк Віктор о. — поручення справи будови памятника . 37
Метрики — обовязуюче австр. розпорядження про впис прізвищ у метрикальні книги та вказівки, як поступати 109
— стемплеві оплати в метриках і витягах 151
— повідомлення влади про смерть осіб у військ. віку 10
Місіонарство — чи може й ти хотів би стати місіонарем . 35
Наука релігії — пригадка про надсилання звітів із візитації 94
Неграмотність — боротьба з нею 223
„Орли" КАУМ — повідомлення про затвердження статутів владою 56
— справа організації кружків 187
Парохії — вилучення й утворення нової 9
— до заміни 155
Парцеляція — комунікат у справі викінчення парцеляції ерекційних грунтів 140, 149
Платничі листи — пригадка й інструкції 11
Податки — звільнення церковних грунтів від податків . . 32
Похорони — церковні вірних і кладовища 30
— участь священиків у них 31
Похоронний фонд — поклик і інформації 112
Протитуберкульозна акція 38
Проща до Люрд 56
Ризи церковні — див. „Ата".
„Світ Дитини" — допущення до шкіл 39
Сирітські Ради 32
Сопуляк Михайло о. — титул Д-ра Богословії 112
Такси супружі 151
Українська Щадниця в Перемишлі 223
УМХ — пропамятні таблиці свята 33
Унійна Конференція (VI) в Пинську 111
Ферійний час — обмеження урядування 95

Чаша полишена вломниками в Ілемні 156
Шарваркові оплати від ерекц. грунтів — вказівки, як поступати 188

IV. Хроніка.

Рукоположення отримали 12, 57, 128, 156, 224
Прийняті до звязи з клиром АЕпархії 128, 224
Відпущені з звязи з клиром АЕпархії 224
Перейшли в стан супочинку 156
Відзначення крилош. відзнаками 39, 156
— фіол. колпаком і поясом 156
Іменування — деканів і завідателів деканатів 11
Іменовані і призначені 39, 156, 224
Душпастирські посади 12, 57, 96, 157, 225
— анулювання призначень на душп. посади 229
Похвальні грамоти 13, 61, 190, 227
Звільнені від конкурсових іспитів 39, 159, 229
Померли 15, 40, 64, 80, 112, 144, 160, 230

ЛЬВІВСЬКІ АРХІЕПАРХІЯЛЬНІ ВІДОМОСТИ

РІЧНИК L. ЛЬВІВ, СІЧЕНЬ 1937 р. Ч. I.

Ч. 6/Орд.

РІЧНИЦЯ КОРОНАЦІЇ СВЯТОГО ОТЦЯ ПІЯ XI.

В Празник Трьох Святителів, себто 30. січня ст. ст., а 12. лютого н. ст., припадає 15-та річниця коронації Святого Отця Пія XI. В цей день кожний Душпастир обовязаний відправити Службу Божу в другому наміренні за здоровля Святого Отця й у відповідній проповіді повчити нарід про це торжество та заохотити людей до зложення хочаб найменшої жертви на „гріш св. Петра". Не йде так про суму зібраних грошей, як про те, щоб кожний християнин почувався до солідарности й лучности зі Святим Отцем, нашим Найвищим Душпастирем, Заступником і Наслідником св. Петра. Цю солідарність проявляють вірні молитвами за Святого Отця й жертвами на потреби Церкви до розпорядження Святого Отця. До проповіди можуть священики вжити тут на другому місці подане Слово в день коронації, розширюючи й пояснюючи вірним його зміст. По Службі Божій при виставленні Найсв. Тайн вселюдно будемо благати за здоровля Святого Отця та продовження Його життя й за всі потрібні Йому ласки до ведення Церкви в часах таких дуже важких, які переживаємо.

Від гр. кат. Митрополичого Ординаріяту

у Львові в день св. Ап. Тимотея

† *АНДРЕЙ,*
Митрополит

Відсканував Василь Гаранджа

СЛОВО МИТРОПОЛИТА АНДРЕЯ
в день коронації Святішого Отця.

Празник Трьох Святителів можна назвати Празником святого Зєдинення, Празником церковної Єдности, святої Унії. Всі вони, ці Великі Святителі Східньої Церкви, лучили, так як ми, східній обряд, східнього духа й східню традицію з вселенською наукою віри. Вони були східніми Епископами в злуці зо Святою Вселенською Церквою та її Верховним Ахрієреєм — Римським Папою.

В той день тому 15 літ коронували Папою в Римі Архіепископа Медіоляну, наслідника св. Амвросія, Кардинала Ратті. Знаючи Схід та Східню Церкву, Він вибрав за мету Своїх трудів церковну Єдність і працю для неї. Він уважає, що найбільшою радістю й найбільшим тріюмфом Його життя було б, якщо за його Первосвященствування Бог дав би Йому бачити відновлення церковної Єдности, проголошеної колись на Фльорентійському Соборі. Він хотів неначе бути Папою св. Зєдинення і в Його праці це бажання показується з багатьох заряджень, що змагають до тієї мети. Він заложив і дотував у Римі Колєгію для українців, другу для румунів, вкладаючи в цей дійсно цісарський дар велику суму грошей. Він дбайливо опікується українською та російською еміграцією в західніх країнах. В літах голоду Своїм коштом Він кормив сотки тисяч дітей на Великій Україні й в Совітській Росії, що без цеї Його помочі булиб загинули з голоду. В році Ювилею нашого св. Йосафата Він видав знамениту Енцикліку й не перестає христіянам пригадувати, що це їхній обовязок — пізнавати незєдинених братів та про св. Зединення молитися. Цього року, від місяців важко недужий, терпить великі болі „ізбранних ради", як каже св. Ап. Павло. По довголітньому апостольстві праць і молитов Бог покликав Його до апостольства терпіння.

Обходячи світлу річницю Його коронації споминаємо передовсім цей одинокий Уряд, у якому Божа сила встановлення така значна, що той Уряд Христового Намісника сам у собі є знаком, по котрому можна пізнати силу Всевишнього Бога, що встановив, піддержує й веде людьми Вселенську Церкву. Влада Вселенського Архієрея така, що кожне Його розпорядження могутньо впливає на розвій історії Церкви, що є найважнішою частиною чи радше основою історії людства. Та Влада є підставою й основою церковної Єдности. В ній людство звязане в одну

Божу родину, відкуплену Христовою Кровю. Без того Уряду Церква розпадається й ділиться, і то ділиться без кінця, бо немає в людстві сили, що моглаб протиділати розбиваючому єдність самолюбству й пересадній індивідуальності людей. А коли до того надприродного й величного Уряду долучується особиста святість життя й наука та мудрий провід — Римський Архієрей без порівнання більше, ніж хтонебудь на світі, є представником Божої ідеї, сторожем Божого права, провідиком Божого життя, євангельської правди, найсильнішою підпорою справедливости і всеобнимаючої любови ближнього. Постать Святого Отця окружена такою небесною авреолею, сяє таким світлом з неба, що хто по Божому в це світло вдивляється, мусить з часом дійти до віри й любови св. Церкви.

Супроти цих двох торжеств, які сходяться в цей один нинішній Празник, проповідникові вистачає звернути увагу на сам предмет Торжества і Празника — він сам собою є небесним світлом, що просвічує й загріває людство. А коли цим предметом Богом установлена Єдність Вселенської Церкви, то в промінях цього небесного світла сердешньою тугою наші серця звертаються до Всемогучого Бога в небі з такою молитвою за Вселенського Архієрея й за наш бідний Нарід:

„Твому Заступникові на цьому світі, Христе Спасителю, дай звершити в апостольських Його намірах розпочаті діла. В місяцях важкої його недуги ми благали Тебе про здоровля, продовження його життя, про сили для сповнення важних завдань, які Ти йому поручив. Сьогодні, дякуючи Тобі за всі ласки, які Ти на нього зливав через цих 15 літ, у несупокою за його життя та здоровля, повторюємо ці самі молебні благання. Продовжи, Предвічний Боже, нашому Верховному Первосвященикові літа життя, щоб міг ще на цьому світі радіти поворотом незєдинених до церковної Єдности. Є в Тебе, Спасителю наш, вівці, що не належать до того стада, й тих треба Тобі привести, щоб було одне стадо й один пастир.

А нашому нещасному Народові, переслідуваному ворогами людства, що є й Твоїми, Христе, ворогами — ворогами правди й справедливости, тому бідному Народові, винищуваному з ненависти до Тебе, — дай в обіймах св. Матери нашої Вселенської Церкви знайти свобідний розвій усіх Тобою даних йому прикмет і сил. Дай Українському Народові вернути до тієї церковної Єдности, в якій його предки приняли зі св. Володимиром св. Хрещення, в якій за Ярослава Мудрого віддавали себе під

Покров Пречистої Діви Марії. До церковної Єдности, що на Фльорентійському Вселенському Соборі була проголошена та в Києві була проповідувана Митрополитом Ісидором. До тієї церковної Єдности, за яку життя віддав св. Священомученик Йосафат і холмські селяни до смерти вірні Римському Архієреєві, до тієї церковної Єдности, для якої нестружено ціле життя працював Митрополит Рутський, котрого тристалітній ювилей смерти в цих днях обходимо, — до тієї церковної Єдности, в якій і для якої дай нам Боже усім жити й умирати — Амінь"!

ЮВИЛЕЙ МИТРОПОЛИТА РУТСЬКОГО.

Дня 7 лютого 1637 р. вмирав у Дерманському монастирі Митрополит Йосиф Велямин Рутський, що його Папа Урбан VIII називав силачем чи подвижником св. Зєдинення, Атанасієм Руси, стовпом Церкви.

Найближчий товариш і приятель св. Свящм. Йосафата, Митрополит Рутський тільки вчинив для св. Зєдинення, що без нього правдоподібно воно не було би здійснене. Його праці й праці усіх його товаришів, котрих він організував й до праці вів, їхні жертви, а особливішим способом жертва життя св. Йосафата, вчинили, що діло св. Зєдинення нашої Церковної Провінції з Апостольським Престолом, почате серед немислимих труднощів та ведене серед таких обставин, що з року на рік видавалося, що нічого не дасться зробити, все таки потягнуло за собою велику більшість нашого народу. Вже за життя Митрополита Йосифа ціла Біла Русь, Полісся, Підляшша, Холмщина й Волинь були майже цілковито католиками, заховуючи очевидно східній обряд. До того довели праці подвижників Унії. А коли Митрополит Йосиф віддавався цьому ділу, число зєдинених у самому осередку праці, у Вильні, числило ледве кілька душ.

На звеличення того славного Ювилею встановляємо рікрічно обходити в нашій АЕпархії Тиждень Молитов за св. Зєдинення. Цього року, бажаючи дати священикам змогу краще приготовити нарід до цього торжества й себе самих приготовити прочитанням того, що про історію Унії в нашій літературі написане, відкладаємо це торжество на перший тиждень Великого Посту, хоч за прикладом майже всіх Епархій католицької Церкви такі Тижні відбуваються від 16—25 січня.

Інституції таких Тижнів Молитви за Зєдинення почали вводити в життя дуже дбайливі про злуку з католицькою Церквою

англікани. На їхню пропозицію згодилися й інституцію одобрили й поблагословили Святі Отці Пій X, Венедикт XV і Пій XI.

Звичайно, коли некатолики започатковують якісь наради чи праці до осягнення церковної єдности, Святі Отці можуть тільки теоретично одобрити їхні добрі наміри, але не можуть католикам дозволити на співучасть у їхніх нарадах і змаганнях. Католики мають церковну єдність і до тої єдности належать, а некатолики цеї єдности не мають, тож вони мусять до неї змагати й над цим працювати. Тому й не можуть легко разом іти. Та коли йшло про молитви й про заохочування людей до цих молитов, Святі Отці, Римські Папи, не тільки не могли нічого мати проти такої пропозиції, але й мусіли її радо прийняти й радо одобрити. З цього вийшо трохи дивне положення, алеж воно може давати великі надії на майбутнє. У тих днях моляться за св. Зєдинення й за всіх, що для Зєдинення працюють, не тільки вірні католицької Церкви, але й англікани й деякі православні Епархії.

По нашому Місяцеслову Тиждень Зєдинення випадає в ті дні, коли то давні монахи зачинали приготування до св. Пасхи— в молитвах, постах і самоті. Вже від св. Евтимія Великого, себто від V-го століття, був поміж монахами звичай, що в день св. Антонія Великого, зачинався час самоти й молитви, який тривав до Пасхи. Тих вісім днів теж посвячені великим Учителям духовного життя, так що в них обходимо памятку цілої низки великих наших Отців, яких усіх запрошуємо неначе до молитов з нами за св. Зєдинення. І так обходимо память св. Антонія Великого, св. олександрійських Атанасія й Кирила, св. олександрійського і єгипетського Макаріїв, св. Евтимія Великого, св. Ісповідника Максима, останнього великого богослова св. східньої католицької Церкви, св. Тимотея Апостола, кількох Мучеників і великої слави нашої східньої й цілої вселенської Церкви Епископа св. Григорія Нанзіянського, приятеля св. Василія Великого.

Нехай же ці Святі Дні будуть і для нас святими днями совокуплення й молитви, днями дійсно евхаристійними. Стараймося в ці дні якнайчастіше приступити до св. Причастя, якнайбільше часу віддати поклонові Ісусові Христові, укритому під видами у Найсвятішій Евхаристії, і якнайтеплішої й найповнішої любови молитви до Ісуса Христа Спасителя.

Ч. 7/Орд.

Тиждень Молитов за св. Зєдинення.

1. Щороку від 16-го січня ст. ст. себто від дня, коли празнує наша Церква поклін чесним Веригам-кайданам св. Ап. Петра, аж до 25-го січня ст. ст., в котрому обходимо памятку св. Григорія Нанзіянського, будемо обходити Тиждень Молитов за св. Зєдинення.

2. Щодня при Службі Божій священик буде додавати Єктенію „о призванні помочі Св. Духа" для всіх працівників на полі зєдинення Церков. Якщо священик у тому часі жертвував би Службу Божу в іншому наміренні, себто якщо мав би стипендію або обовязок відправити в неділю за парохіян, друге намірення нехай жертвує для великого діла, за яке віддав життя св. Свщм. Йосафат.

3. Щовечора, в годині найвигіднішій для парохіян, має Душпастир відправити Параклис до Преч. Діви Марії, відтак, при виставлених Найсвятіших Тайнах, відспівати Благальну молитву „Святий Боже" і Св. Тайнами благословити нарід — як завсіди при пісні „Спаси, Боже, люди Твоя..." В кількох по змозі коротких поуках Душпастир пояснить значіння цих молитов народові, пригадуючи їм життя св. Свщм. Йосафата і читаючи їм те, що є або до того часу буде видруковане про життя київського Митрополита Рутського.

4. На початок і закінчення Тижня (цього року в Сиропустну й першу неділю Великого Посту) перед виставленими Найсв. Тайнами священик чи священики разом, що мешкають у місці, зроблять годинну адорацію перед Ісусом Христом і усильно заохочуючи вірних до співучасти в цьому акті поклонення.

Нарід треба заздалегідь про це торжество повчити й усильно кілька разів заохотити до того, щоб у ці Святі Дні вірні якнайчисленніше приступали до св. Причастя в наміренні св. Зєдинення. Очевидно, як усе, коли заохочуємо до частішого св. Причастя, так і тепер пригадуємо, що тільки тоді християнин може приступати до св. Причастя, коли совість дає йому свідоцтво, що ніяким тяжким гріхом від останньої доброї Сповіди не образив Бога. З таким свідоцтвом доброї совісти можна до св. Причастя приступати хочби й тиждень та й більше можна причащатися без Сповіди. Тому в такому Тижні Молитов можна би й щодня причащатися, уважаючи, щоб зберігати якнайчистішу совість і не робити цього про людське око ані для людської похвали, а тільки для Бога і Його святої благодати.

Ч. 935/РЕ.

Утворення Інспекторату над ерекціональними лісами.

Подається до відома Всеч. ОО. Парохам і Завідателям, що рішенням Митрополичого Ординаріяту з дня 29. І. 1937 утворено збірний Інспекторат над ерекціональними лісами Львівської Архієпархії.

Інспекторат має змагати при помочі технічно-фахових засобів до піднесення господарки в ерекціональних лісах, дбати про збільшення їхньої рентовности, охороняти перед знищенням, заступати перед владою їхні справи та використовувати полекші й субвенції.

Інспекторат має зорганізувати й виконувати інж. Андрій Пясецький, що за свої чинності буде відповідати безпосередньо перед АЕпархіяльною Радою, як вирішним та контрольним органом.

Інспекторат виконуватиме такі чинності:

1) опрацьовування плянів і програм обовязково для всіх лісів,
2) визначування вирубів, теребіжей і чищень,
3) переводжування культур і заліснювання неужитків,
4) безплатне постачування із власних шкілок саджениць, насіння і щеп,
5) поміч і посередництво в збуті й вирібці дерева,
6) вводжування спеціяльних лісних управ,
7) поміч в уладжуванні й віднові парохіяльних садів,
8) загальна контроля й охорона лісів перед знищенням,
9) збірне заступництво лісів перед лісною і скарбовою владою,
10) перевірювання й полагоджування справ лісних і опалових сервітутів,
11) реферування біжучих лісних справ АЕпархії і
12) уділювання фахових порад й помочі ОО. Парохам.

Інспекторат поширюватиме круг своєї праці по черзі, починаючи від найбільш лісистих деканатів. Тому в першім році будуть переведені культури тільки в двох деканатах, а в слідуючих літах Інспекторат буде постачати з власних шкілок саджениць і насіння для всіх лісів та щеп для садів безплатно.

Інспектор буде урядувати постійно кожної пятниці в канцелярії АЕпархіяльної Ради й обїздити систематично ліси. Підчас обїздів списуватиме для кожного ліса т. зв. технічний протокол у 3-ох примірниках і в ньому буде лишати господарські інструк-

ції для даного ліса. ОО. Парохи й Завідателі будуть обовязані виконувати ці інструкції й допомагати Інспекторові в його праці, даючи йому і його помічникам приміщення, потрібні документи, фірманки й робітників до культур і помірів.

На праці Інспекторату ОО. Парохи й Завідателі складатимуть річну оплату у висоті 2·30 зл. від 1 га ліса, а крім того мінімальну оплату на кошти виконуваних плянів, якої висоту означиться пізніше.

Пригадується на цьому місці обовязок зголошування всяких вирубів у лісах і на сіножатях, згідно з розпорядком ч. 1848/PE, поміщеним в II ч. AE Відомостей з 1936 р. (стор. 126).

На окреме бажання ОО. Парохів і Завідателів Інспектор буде — крім службових виїздів — виїздити до лісів і урядів за зворотом коштів виїзду.

У всяких справах звязаних з лісами слід звертатися до Митрополичого Ординаріяту.

Інспекторат принесе вже тепер значні матеріяльні користи Всеч. Отцям та запевнить на майбутнє охорону й повстання вартісних лісостанів, тому повинен стрінутися з прихильністю та підтримкою усього нашого Духовенства.

ОГОЛОШЕННЯ, ВІДОЗВИ Й КОМУНІКАТИ

Ч. 1094/Л.

Конкурсовий іспит у весняному речинці.

Повідомляється Всеч. Духовенство, що устний конкурсовий іспит щодо наук відбудеться в вівторок по Томиній неділі, тобто дня 11 травня 1937 в годині 9-ій ранку в спосіб звичайно у нас практикований. Письменні праці на подані нижче теми слід предложити до 30 квітня ц. р.

Теми праць до конкурсового іспиту:

Свящ. Писання: Старозавітні прообрази св. Причастя.

Догматика: а) Чотири знаки (ноти) Христової Церкви, б) характер трьох Тайн (Хрещення, Миропомазання і Священства).

Моральна: Після освідомлення села під національним і економічним оглядом люди постановляють у жида лихваря, що їх обдирав з майна і розпивав, нічого не купувати, нічого йому

не продавати, нічим йому не послужити, щоб його чимскоріше збутися з села. На тих зборах один із учасників кидає клич, щоб бойкотувати всіх жидів, ставляючи засаду антисемітизму проти всіх жидів, без огляду на те, чи вони винні в руїні села, чи ні. Бойкот мав полягати не тільки на тім, щоб від жидів нічого не купувати ані їм нічого не продавати, але й на тім, щоб їм відмовляти навіть загальних чи пак загально прийнятих знаків для вияву закону любови ближнього. Бойкотуючі не сміють відповідати на поздоровлення жида, не сміють відповісти на який небудь його запит чи прохання, не сміють його в потребі порятувати, напр. коли його хата горить і т. д. — Подати: а) засади любови ближнього, б) засади моральної про любов ворога, в) засади загальних товариських ознак любови ближнього, г) на основі всього того — свій осуд про те, що в даному випадкові дозволене мешканцям села, а що не дозволене, бо є гріхом проти любови ближнього.

Пасторальна: Обовязок Сповіди і св. Причастя раз у рік перед Христовим Воскресенням (за останнім посланням Ексц. Митрополита).

Право: а) Незаконнороджені і їхнє узаконненя, б) приписи канонічного й цивільного права щодо обрядової приналежности і зміни обряду.

Катихитика: Чи методи „школи праці" можна пристосувати при навчанні релігії і в який спосіб?

Обряди: Подати точно різниці в рубриках і тексті Літургії св. Івана Золотоустого між Служебником, виданим на основі рішень Львівського Синоду, та Служебником, виданим у 1930 р. й апробованим усіми гр.-кат. Епископами.

Вилучення й утворення нової парохії.

На основі X. статті Конкордату Митрополичий Ордиріят вилучив **Забойки**, село тернопільського повіту й козлівського деканату з церквою св. Косми і Дамяна та всім церковним майном — зі звязи з парохією Ходачків Вел. та утворив окрему від пароха Ходачкова Вел. незалежну парохію зі самостійним Парохіяльним Урядом, з правом ведення метрикальних книг та вживання власної парохіяльної печатки. За дотацію цеї нової парохії служитимуть усі ерекціональні ґрунти, обняті катастром громади Забойки в кількости 23 га 74 а 70 м., але без ніякого конгруального додатку. (Рішення з 17. I. 1937. Ч. 24691/36 РП.)

Ч. 752/Б.

Будівельні пляни церков.

Митрополича Консерваторська Комісія рішила на своїм засіданні дня 12. X. 1936 пригадати Комітетам будови церков, щоб заздалегідь присилали пляни й кошториси до затвердження Митр. Консерв. Комісії, а не щойно тоді, коли вже стають переводити будову. Рівночасно пригадується Всеч. Духовенству, що засідання Митр. Консерв. Комісії відбуваються двічі в році, а саме з початком місяця березня й місяця вересня. Надзвичайні засідання можуть відбутися на бажання Комітетів будови, але тоді вони мусять покрити кошти такого засідання.

Ч. 610/М.

Повідомлення адм. влади про смерть.

Митрополича Консисторія подає до відома Духовенства Архієпархії 32 статтю закону про загальний військовий обовязок (Dz. U. R. P. №. 60 ex 1933 poz. 455), яка відноситься до Парох. Урядів, що ведуть метрики: „Уряди й органи, вичислені в ст. 23 (урядовці цивільного стану й ведучі метрики), обовязані безпроволочно переслати до властивої влади загальної адміністрації витяги з метрик смерти осіб мужеського полу, що вмерли в віці від 19 до 50 літ, та тих осіб, що вмерли в віці понад 50 літ, якщо вони були старшинами в стані спочинку, щоб їх прізвища вичеркнути з реєстру і лист побору та з військової евіденції".

Ч. 1004/ВР.

Платничі листи.

Пригадується всім Деканальним Урядам Архієпархії, щоб на майбутнє якслід виповняли платничі листи й присилали до Консисторії.

1. Переслана Митрополичою Консисторією квота має бути на платничій листі точно поквітована ОО. Кондеканальними особисто або рецепісом пересланих їм грошей або доручена їм уповноваженими післанцями, яких ОО. Декани знають особисто.

2. На платничій листі не можна нотувати ніяких приватних орудок даних священиків, а тільки те, що належить до платничої листи.

3. ОО. Декани, хоч виплачують іншим платню, мають і свою платню поквітувати на платничій листі.

4. Найдальше до 15-го кожного місяця належить прислати до Митрополичої Консисторії поквітовану стару платничу листу та нову для ліквідації нової платні.

5. Усякі зміни в парохіях мають бути в листі принотовані по стану з 15-го кожного місяця.

Якщо все це не буде якслід виконуване, не зможе бути вислана на час платня Духовенству.

Ч. 221/К.

Недопущення до свячень.

Митрополичий Ординаріят повідомляє отсим, що 15 (пятнадцять) абсольвентів Богословської Академії не допущено до свячень.

Ч. 1093/К.

Архієпархіяльні Відомости.

Повідомляється, що ціна за XLIX річник Архієпархіяльних Відомостей (1936 рік) виносить 5·20 зол. Їх стягнеться разом з залеглістю за минулий річник (1935 рік) в сумі 4·50 зол. із канцелярійного речалту за 1936 рік. Особи чи Уряди, яким не може бути стягнена ця оплата, пришлють її до Митрополичої Консисторії.

ХРОНІКА

Деканом іменований:

Ковалів Степан, парох Стрілич Нових і завідатель стрілицьдеканату (Ч. 14455/Л).

Завідателями деканатів іменовані:

1. Базилевич Климентій, парох Княжолуки й долинський містодекан, долинського деканату (Ч. 716/Л).
2. Боліновський Василь, парох Збаража, збаразького деканату (Ч. 12277/Л).
3. Костельний Іван, парох Олієва й оліївський містодекан, оліївського деканату (Ч. 716/Л).

Рукоположення отримали:

1. Бариляк Тома, неопресвитер, 3. І. 1937.
2. Білоскірка Лев, неопресвитер, 3. І. 1937.
3. Головацький Михайло, неопресвитер, 3. І. 1937.
4. Збаращук Іван, неопресвитер, 27. XII. 1935.
5. Любович Іван, неопресвитер, 27. XII. 1936.

ДУШПАСТИРСЬКІ ПОСАДИ

Завідательства отримали:

1. Білоскірка Лев, неопресвитер, у Тростянці Вел. оліївського деканату (Ч. 211/Л).
2. Бялецький Роман, завідатель Бірок Малих грималівського деканату, в Городщину озірнянського деканату (Ч. 121/Л).
3. Воробець Степан, ректор церкви в Бруховичах яричівського деканату, в Солукові долинського деканату (Ч. 641/Л).
4. Воронюк Василь, завідатель парохії II ряду в Пикуловичах яричівського деканату, в Хренові милятинського деканату (Ч. 174/Л).
5. Гаврилишин Ілля, сотрудник у Стрию, у Стрию (Ч. 717/Л).
6. Головацький Михайло, неопресвитер, у Лолині долинського деканату (Ч. 209/Л).
7. Гроховський Йосиф, сотр. з пр. упр. у Кошляках новосільського деканату, в Буциках грималівського деканату (Ч. 1455/Л).
8. Жолкевич Володимир, сотрудник у Стриганцях нараївського деканату, в Любені Великім городецького деканату (Ч. 642/Л).
9. Збаращук Іван, неопресвитер, у Вибудові бережанського деканату (Ч. 15400/Л).
10. Лишак Михайло Др., парох Хренова милятинського деканату, завідателем парохії II ряду в Пикуловичах яричівського деканату (Ч. 174/Л).
11. Мацієвич Микола, сотрудник у Болехові, в Гаях Старобрідських брідського деканату (Ч. 15035/Л).
12. Микитюк Данило, сотрудник в Уричі скільського деканату, в Тухольці тухлянського деканату (Ч. 472/Л).
13. Сас Степан, завідатель Котузова зарваницького деканату, в Сморжу тухлянського деканату (Ч. 785/Л).
14. Цебровський Іван, завідатель Тростянця Великого оліївського деканату, в Батькові залозецького декан. (Ч. 15337/Л).

Експонованим сотрудником назначений:

Бариляк Тома, неопресвитер, у Тучнім перемишлянського деканату (Ч. 210/Л).

Сотрудниками з правом управи назначені:

1. Грицай Василь, завідатель Буциків грималівського деканату, в Кошляках новосільського деканату (Ч. 15007/Л).
2. Розумний Іван, експозит у Тучнім перемишлянського деканату, в Липиці Горішній рогатинського деканату (Ч. 12040/Л).

Похвальні грамоти отримали:

з Духовенства

Чередарчук Роман, завідатель Убиня милятинського деканату (Ч. 143/РД).

з Мирян

1. Бойко Василь, парохіянин Убиня милятинського деканату (Ч. 145/РД).
2. Бойко Ксеня і Марія, парохіянки Раштовець грималівського деканату (Ч. [illegible]/РД).
3. Бондар Прокіп і Анна, парохіяни Івановець жидачівського деканату (Ч. 438/РД).
4. Васюта Степан, церк. провізор у Домажирі янівського деканату (Ч. 13359/РД).
5. Війтів Василь, парохіянин Убиня милятинського деканату (Ч. 145/РД).
6. Вільк Анна, парохіянка Кутів олеського деканату (Ч. 10976/РД).
7. Гетьманчук Анна, парохіянка Кутів олеського деканату (Ч. 10976/РД).
8. Габа Марія і Меланія, парохіянки Кутів олеського деканату (Ч. 10976/РД).
9. Заплітна Евгенія, учителька в Дубівцях збаразького деканату (Ч. 799/РД).
10. Карпій Степан, парохіянин Кутів олеського деканату (Ч. 10976/РД).
11. Лошній Евдокія, парохіянка Раштовець грималівського деканату (Ч. 84/РД).

12. Махновська Евгенія, парохіянка Глинної зборівського деканату (Ч. 620/РД).
13. Мельник Анна, парохіянка Кутів олеського деканату (Ч. 10976 РД).
14. Огаренко Микола, парохіянин Убиня милятинського деканату (Ч. 145/РД).
15. Піта Анастасія, парохіянка Пчан жидачівського деканату (Ч. 13324/РД).
16. Собків Максим, парохіянин Раштовець грималівського денату (Ч. 84/РД).
17. Татчин Марія, Микола, Михайло й Текля з дітьми, парохіяни Івановець жидачівського деканату (Ч. 438/РД.)
18. Чарковські-Голєєвські Софія і Каєтан, колятори церкви в Гаях винницького деканату (Ч. 13241/РД).
19. Яцура Теодор, парохіянин Івановець жидачівського деканату (Ч. 338/РД) та такі парохіяни:

Миклашева винницького деканату (Ч. 140/РД):

Бурак Данило, Семен і Текля
Вареха Іван
Войтович Павлина з Чорних
Головатий Василь
Завербний Андрій, Ксеня, Семен і Юлія
Кальмук Михайло і Марія
Коцюба Степан
Кутельмах Григорій
Микіцький Антін і Параскева
Моравський Олексій
Пєцух Григорій і Марія та Олексій і Текля
Попович Марія
Пугач Теодор
Чорний Семен
Шмидко Семен
Шпирало Катерина

Журавник винницького деканату (Ч. 797/РД):

Гладун Анастасія ж. Миколи
Гладун Василь і Григорій, цер. провізори
Кобелюх Анастасія, ж. Василя
Крет Павло
Петришин Зенон
Пригода Іван
Савчак Іван
Швидкий Теодор

Зборова, зборівського деканату (Ч. 646/РД):

Боросюк Теодор і Ксеня
Владимір Марія
Заяць Анна ж. Миколи
Заяць Михайло
Кулик Корнилія, ж. пароха
Назаревич Параскева
Познаховський Евген і Микола
Футорська Анна, вд. по Степані.

ПОМЕР

Винницький Іван, парох Стрия, радник Митрополичої Консисторії і висл. ходорівський декан та член посмертного фонду, помер дня 18-го січня на 72-му році життя й 42-му священства.

Його душу поручається молитвам Духовенства Архієпарії.

Накладом Митроп. Ординаріяту. Друк. „Бібльос" Львів, Японська 7.

ЛЬВІВСЬКІ АРХІЄПАРХІЯЛЬНІ ВІДОМОСТИ

РІЧНИК L. ЛЬВІВ, ЛЮТЕНЬ 1937 р. Ч. II.

МИТРОПОЛИТ АНДРЕЙ

ДУХОВЕНСТВУ Й ВІРНИМ

На Піст про Покаяння.

Зближається Великий Піст, час покаяння. Ми вже з Закхеєм обіцювали Христові змінити життя й поправитися. Дальше — минулої неділі з митарем ми вже пізнали потребу покірного признавання до вини та зрозуміли, що Бог гордим противиться, а покірним дає св. благодать. В найближчу неділю — про блудного сина Церква знову показує нам цей приклад, заохочуючи нас до того, щоб м[illegible]двигнулися з упадку й сказали собі в душі: „Вернемо до нашого Небесного Отця".

Час мені відізватися до Вас, Всечесні Отці й Дорогі Брати, щоб Вам хоч коротким словом за Божою благодаттю помогти всім у сповненні загального християнського обовязку покаяння, а Духовенству у сповненні багато труднішого обовязку, а саме власним покаянням потягнути інших до покаяння. Щоб сповнити те завдання мушу неначе вглянути в Вашу душу й тим способом помогти і Вам вглянути в свою душу. Цього передовсім треба, бо без цього покаяння немає, а навпаки, покаяння тим сильніше й тим глибше, чим глибше можемо вглянути в свою душу. А це не легка річ, бо душа це просто неначе глибока печера, повна глибокої темряви, в якій людське око мало що, а часом нічого не бачить. Нічого не бачить навіть тоді, коли людина хотіла б бачити й коли працює над тим, щоб вглянути в свою душу.

Тому я бажав би в цьому мому слові помогти Вам вглянути в душу, а помогти Вам так успішно, щоб Ви в тих непроглядних темрявах спостерегли те, чого досі не бачили, щоб Ви були неначе морально змушені взятися до праці над тим, від чого залежить Боже благословення на цьому та вічне спасення на тому світі. Бо дійсно воно так, що й Боже благосло-

вення й Божа ласка й вічне спасення зависять вповні від того внутрішнього ладу чи здоровля чи сили чи життя, що в глибині нашого серця прикриті перед нашими очима великою темрявою. Бо як у житті й здоровлі тіла очима тіла нічого не бачимо, а очима ума можемо щойно при мозольній і довгій праці бодай щось побачити, так і в здоровлі й житті душі природним оком душі нічого не бачимо, а можемо дещо спостерегти при натужливій і витривалій праці та при Божій благодаті з неба. Попросивши тієї помочі з неба, стараймося вглянути в ті нетрі темряви, в яких наше серце й наша душа, та шукаймо бодай деяких признак, по яких ми могли б умом просвіченим благодаттю бодай дещо пізнати.

Щоб Вас, а й самого себе ввести в ту таємну й темну печеру-пропасть, запитаю Вас і себе, як ми приборкуємо свою розмову і язик, або іншими словами: скільки в день або хоч би й у тиждень буває в нас, що, бажаючи щось сказати, з чесноти — себто, щоб Богові подобатися, щоб ласку Його собі зєднати — замовчимо, стримаємо свій язик?

Може Вам видається, що це моє питання не заторкує найважнішої справи життя, що краще було б запитати, чи ближніх не кривдимо, чи не йдемо за пристрастями тіла, чи до церкви ходимо, чи Богові щодня молимося? Безумовно наводите важкі гріхи, про які можна й треба питати, але якщо йде про здоровля душі, то вірте мені — передовсім треба питати про ту здержливість у малих речах, напр. у висказі кількох слів, які хотілося б сказати; бо від цієї здержливости в малих зависить та в великих речах. Хто не навчиться тримати неначе на вузді свою бесіду, як же зможе стримати більшу, розбурхану пристрасть: до пянства, нечистоти, до людської кривди? Може, Сердечний Брате, в тих більших речах ти не согрішив, хоч і не привик поконувати свого язика. Якщо так, то не хвалися. Ти не согрішив у тих більших речах може тільки тому, що не було нагоди, спокуси, що Тебе Бог беріг, а Твоя заслуга може невелика. А до того, якщо ти не здержував свого язика, як не тримав у руці вуздечки своєї мови і як цього й тепер не будеш робити, то й не знати, чи при першій нагоді, коли прийде велика спокуса, не впадеш хоч би й у тяжкий гріх.

А крім того приборкування свого язика це перший крок у духовній праці над собою. Це ж ясне, що ціле християнське життя полягає на праці над собою. Де такої праці немає, там ледве чи буде християнська чеснота й християнське життя. А коли

немає того панування над своїм язиком, коли людина говорить, що хоче й коли хоче, то в чім же буде й де буде та праця над собою, та внутрішня боротьба зо собою? Як у кого в житті немає бодай тих дрібних побід, про які говорю, тих побід над своїм язиком, то якими ж побідами позначене його духовне життя, в чім же буде побідником? Бо й те ясне й певне, що тільки побідою можна спасти душу свою, як написано: „Хто побідить, одягнеться в білу одіж і не вимажу його імени з книги життя" (Обявл. 3, 5) та „Хто побідить, дам йому сісти зо Мною на Моїм престолі так, як Я побідив та сів з Моїм Отцем на Його престолі" (там же 3, 21) і знову: „Побідникові дам скриту манну й дам йому білий камінь" (там же 2, 17). Спасти свою душу це побідити, явитися перед Богом з побідою в руках. А коли хто несвідомий побіди в тих малих речах, якою є стримання язика, то яку побіду принесе Страшному Судді?

А може треба більше доказів на те, що наша совість, наше внутрішнє життя це океан-безодня такої темряви, що око в ній нічого не пізнає? Якщо треба на те доказу, то й те доказом, що трудно нам навести ті боротьби, де ми побідили. І ось ще доказ: коли прийде на Тебе, Добрий Брате, спокуса, що надить напр. до змислового гріха, Ти нераз по хвилині сам не знаєш, чи Ти згрішив, чи ні. То значить, що на дні того океану, яким Твоя душа, зайшла може така подія, від якої зависить ціла вічність. Ти може в тій хвилині перейшов із життя у смерть, Ти може стратив Божу благодать, Ти може заслужив на відкинення від Бога, а поверхня води неначе така супокійна, як би нічого там на дні не сталося. Ти супокійний і не знаєш та не догадуєшся, що в Тобі сталося. Ледве якісь сумніви приходять, може якісь викиди совісти, але такі тихі, що не чуєш їхнього голосу. Як же ж конечно в такому положенні вести зі собою таку боротьбу й так поконувати себе в малих речах, щоб бути свідомим бодай тієї малої побіди! Тоді на поверхні океану є бодай деякі признаки, які трохи свідчать про те, що в глибині діється.

А як тих признак немає, як немає тих малих побід, то там у глибині радше смерть ніж життя. Чому? Тому, що як немає в кого малих побід, то й великих немає. Як хто не поконує свого язика, то й у великих речах не поконує себе. Це видно хоч би з того, що ввесь напрям його душі не в боротьбі проти пристрастей, не звернений до побіди, а тоді правдоподібніша побіда пристрасти над душею.

А хочете висказу св. Письма? Ось воно: „Коли хто думає, що побожний, а не поконує свого язика, але обманює своє серце — того побожність пуста“ (Як. 1, 26). Може скажете, що те слово св. Якова й інші його науки про мовчання відносяться до монахів і монахинь, яким монаші правила приказують вправлятися в мовчанні, а я Вам на те відповім таке: Правда, монахи й монахині вправляються від самого початку монашого життя в мовчанні; правда, правило мовчання це одне з найважніших правил монашого життя, в усіх монастирях, чинах, згромадженнях і монастирських домах, але воно таке важне (те правило) тому, бо й така безмірно важна річ для душі, що хоче посвятитися Богові — навчитися працювати над собою й панувати над собою. Мовчання в монастирях виробляє монаші душі, воно їх веде до святости: вчить боротьби й дає побіду. Але чи ж того всього не треба й світським людям? Уступ св. Якова, що ми його навели, не говорить про монашу побожність, а говорить про побожність світських людей та й ціле його послання написане для всіх без виїмку. З того виходить без найменшого сумніву, що мовчання то правило, що обовязує й світських людей, або мовчання — це самий початок праці над собою, це перший крок боротьби зі собою, без яких немає спасення. Без сумніву краще діялося б на світі, коли християни більше зберігали б ту раду чи той припис чи правило св. Якова.

Дивіть, яке воно важне для нас священиків! Церква поставила закон твердий неначе скала, бо закон такий, що обовязує під тяжким гріхом. А той закон такий, що щодня маємо повторяти між іншими й ту св. молитву: „Положи, Господи, храненіє устам моїм і двер огражденія о устнах моїх“, іншими словами: „Дай мені, Господи, зберігати мовчання, стережи мої уста, постав сторожу на моїх устах“. А в часі Великого Посту 16 разів у день священики, а за ними й усі вірні присутні в церкві, повторяють молитву св. Єфрема: „Господи і Боже живота моєго, дух унинія, небреженія, сребролюбія і празднословія отжени от мене“ себто „Господи і Боже мого життя, віджени від мене духа лінивства, недбальства, захланности на гріш й пустословя“. Люди тієї ласки часто просять, а не роблять того, що треба, щоб її осягнути, себто трохи зусилля до покорювання язика. А воно було б такою важною річчю і дійсно принесло б людям багато хісна.

Це видно от хоч би з такого прикладу. Св. Филип Нері, проповідник у Римі, що жив у 16 столітті та був дуже люблений

і шанований римським простолюддям, радив — і то не на жарти, а усильно — невістам, щоб набирали в уста води, скільки разів їхні мужі на них свярять або їх ганьблять. А треба знати, що римляни як і італійці та загалом південні народи з природи дуже говірливі. Ту раду прийняло багато його слухачок і мали такий успіх, який усі могли в Римі стверджувати, що родини, де передше бували спори, проклони, незгода й ненависть, вернули по якімсь часі до такого зразкового християнського життя, що ставали подивом для людей.

Така рада або подібна придалася б передовсім таким християнським по імені, але нехристіянським у дійсності родинам, де часто говорять проклони. Їм у першу чергу потрібна рада мовчання, бо якщо треба мовчати й приборкувати чи поборювати свій язик навіть у таких бесідах, що в них ніякого тяжкого гріха немає, то скільки більше треба того там, де в бесіді є гріх. Навіть там, де взагалі немає ніякого гріха, добре стримуватися від говорення бодай на хвилину, бодай на короткий час, хоч бесіда й добра й потрібна, бо те стримання, те відсунення на якусь хвилину зробить бесіду кращою, більше християнською. А скільки більше треба приборкувати язик тоді, коли бесіда грішна! А бесіда може бути грішна з багатьох причин: вона грішна, коли кривдить ближнього на славі, бесіда сплетень, обмовлювання, злословлення людей, гірша ще бесіда клевети, бесіда гніву, бесіда проклону. Всі ті бесіди це простий гріх, часом дуже тяжкий і то гріх трудний до направи. Бо коли хто кому відобрав славу клеветою або навіть простою обмовою, мусить винагородити кривду і то перед усіми тими, в яких думці кривду ближньому зробив. Хто зле говорив або оклеветав ближнього в присутності 10-ох осіб, мусить тим десятьом особам сказати, що відкликує те, що сказав. Інакше не зможе направити заподіяної кривди. Тому дуже важна річ берегти себе перед тими гріхами. А без порівнання легше встережеться тих гріхів людина, що вміє стримати язик навіть у добрих речах, ніж такий, що того не вміє. Навіть сміло можна сказати, що не встережеться вже гріха злословлення, обмови чи клевети та людина, що до таких гріхів привикла або має до них нахил, інакше як тільки здержливістю язика.

Хто стримує язик, буде обережний у бесіді, а тому й легко встережеться тих бесід, що то з часом ведуть у гріх нечистий; встережеться й тих бесід, що ведуть у недоброму товаристві до пянства; встережеться бесід, що ведуть у спори — одним словом, як каже великий св. Ап. Яків: „Коли хто не прогрішується в слові

цей муж звершений може також усе тіло вести на вуздечці" (Як. 3, 2). Цікаве й гарне порівнання: „Бо й коням вкладаємо в роти вуздечки, щоб нас слухали, і все їхнє тіло повертаємо. Ось і кораблі, хоч великі й сильними вітрами гнані, обертаються малим кормилом, куди захоче воля керманича" (там же 3, 3—4). Це ж Боже слово, наука Богом обявлена через св. Якова, Господнього брата. Як Бог на небі, так це певне, що, стримуючи язик, доходимо в усіх напрямах до чесноти. Працею над здержливістю язика доходимо до ладу в усіх напрямах нашого християнського життя, або іншими словами: хочеш згоди в родині — стримуй язик; бачиш, що краще треба виховати діти — здержуй язик; тягне тебе до злого товариства — стримуй язик; маєш нечисті спокуси — вважай на бесіду, здержуй язик.

Очевидно це слово звертається тільки до тих християн, що хотять добре по християнськи жити. Хто не дбає про Божу благодать, хто не хоче добре сповідатися або й зовсім не хоче сповідатися, той, очевидно, цієї моєї науки, чи радше св. Ап. Якова, не зрозуміє, а хоч і зрозуміє, не оцінить, не послухає. Але хто послухає, той у короткому часі переконається, який великий Божий мудрець той Божий Апостол, який він великий учитель християнського життя!

Віддаймося сміло під його могутній і святий провід, попробуймо за його радою стриматися бодай від непотрібних і злих бесід, щоб навчитися здержувати себе в злих бесідах, щоб стати такими, якими Ап. Яков радить бути: „Нехай кожна людина буде скора до слухання, а повільна до говорення" (Як. 1, 19). Такий уже на добрій дорозі стати звершеною людиною, вже навчився того, що найважніше в християнському житті: панування над собою. Міра того, скільки людина над собою панує, є й мірою того, яким вона християнином. А якщо мало панує, нехай зрозуміє, до якого ступня треба йому змінити життя, покаятися й щирою Сповіддю навернутися до Господа Бога. Зрозуміти — це перша умовина доброї Сповіди.

Нехай же Благодать Бога Ісуса Христа буде з усіми Вами й наставить Вас на дорогу покаяння й справедливости.

Писано у Львові по Неділі про Митаря і Фарисея.

† *Андрей,*
Митрополит.

Ч. 16/Орд.

Постанови на Великий і інші Пости.

Усім східнім обрядам, отже й нашому, питомі строгі пости, що є безспірною прикметою побожности й найкращою дорогою до святости. Ту стару гостру практику злагіднив дуже поважно наш Львівський Собор (1891 р., тит. XI) згідно з життєвими змінами й потребами.

За постановами нашого Собору обовязує нас сьогодні такий піст:

Крім першого й останнього тижня Великого Посту в усі інші тижні цього й інших постів (Петрівка, Спасівка й Пилипівка) не вільно їсти мяса в понеділки, середи й пятниці. В ті дні дозволений тільки набіл. В інші дні тижня дозволено їсти мясо, але зате треба молитися перед кожною чи за кожну їду мяса: 5 Отче наш і 5 Богородице Діво (священики Пс. 50) в довільній порі, отже і при ранішніх чи вечірніх молитвах. Хто тих молитов не відмовляє, ломить піст, бо Господь сказав, що злого духа проганяється молитвою й постом. Хто не постить, той має більше молитися. Час Посту це час святий, час мобілізації всіх душевних сил проти злого духа.

В перший і останній тиждень Великого Посту поститься строгіше. В них мяса взагалі не вільно їсти; вільно їсти тільки з набілом, а в понеділки, середи й пятниці і набілу їсти не вільно. У Сирний тиждень перед Великим Постом обовязує вже піст, як у середині Великого Посту, себто: понеділок, середа і пятниця з набілом, а в інші можна їсти мясо за відмовленням надолужних молитов. У суботи й неділі посту немає. Тим пояснюють, чому Великий Піст виглядає довший, ніж 40 днів і чому в Сирний тиждень поститься.

Собор надіється, що вірні будуть зберігати так злагіднений піст. Хто має причини на ще більше злагіднення, той має про те прохати свого душпастиря.

Митрополичий Ординаріят пригадує щорічно закон посту і взиває всіх, хто тільки може, постити так, як Собор приписує. Узгляднюючи тепер інші відносини, Митрополичий Ординаріят уділює всім дозволу на вживання смальцю замість масла в тих днях, коли дозволений тільки набіл, а на поодинокі випадки дає ОО. парохам, завідателям і сповідникам владу розрішати від посту своїх парохіян і каяників з відповідно важних причин, як недуга, неміч, убогість, важка праця.

Для шкільної молоді усіх категорій шкіл, їхніх батьків, учителів і їхніх родин уділяється осібна диспенза від посту на таких умовинах: 1. Дозволяється вживати набілу в усі дні сьогорічного Великого Посту за виїмком Великої Пятниці. 2. Дозволяється вживати мясної омасти (смальцю) через цілий Великий Піст з виїмком Вел. Пятниці. 3. Дозволяється вживати мясних страв за виїмком пятниці всіх тижнів, а першого і Страстного за виїмком середи й пятниці під умовиною: відмовити перед обідом і вечерою один раз Отче наш, Богородице Діво та Слава Отцу і Сину (священики Пс. 50). Ця диспенза обовязує і на інші постні часи в році, аж до відкликання або видання іншого заряджения.

Всіх, особливо тих, що користають з диспензи, слід заохочувати до використання часу св. Посту для спасення душі, своєї і своїх ближних, а також на творення добрих діл, особливо любови й милосердя, себто милостині для вбогих своєї парохії, яких сьогодні так багато.

Митрополичий Ординаріят взиває все Духовенство зазначувати в проповідях велике та глибоке релігійне й аскетичне значіння посту, який у теперішніх часах у багатьох випадках без причини буває нехтований і нарушуваний, хоч по правді це дуже здорова практика не тільки для душі, але, як це всі лікарі потверджують, і для тіла. Треба тільки щиро позбутися самолюбних пересудів, треба доброї волі й поважного дбанння про свою безсмертну душу. Хто добре постить, тому й легко відбути добру великодну Сповідь.

Від Митрополичого Ординаріяту
у Львові, дня 28 лютня 1937.

† *Андрей,*
Митрополит.

Накладом Митроп. Ординаріяту. Друк „Бібльос" Львів, Японська 7.

ЛЬВІВСЬКІ АРХІЄПАРХІЯЛЬНІ ВІДОМОСТИ

РІЧНИК L. ЛЬВІВ, БЕРЕЗЕНЬ 1937 р. Ч. III.

МОЛИТВИ ПРО ДОБРИХ НАСТОЯТЕЛІВ

ДО ТИХ, ЩО ЖИВУТЬ ПО ЄВАНГЕЛЬСЬКИХ РАДАХ, ТА ДО ВСІХ ВІРНИХ.

На перший тиждень Великого Посту цього року та між 17—25 січня ст. ст. в усіх дальших літах, як це оголошене в I ч. А. В. цього року, Митрополичий Ординаріят зарядив у всіх парохіях Львівської Архієпархії Тиждень Молитов за робітників, що працюють на ниві святого Зєдинення.

Сьогодні приходжу до Вас, Всечесні ОО. Монахи й Сестри, що живете в різних Чинах і Згромадженнях, та запрошую до участи в тих молитвах. ОО. Настоятелів і Настоятельок монастирів і монаших домів прошу зарядити молитви чи відправи такі, які будуть уважати за відповідні. Хто ж повинен більше молитися за робітників св. Зєдинення, як не Ви, що посвятилися всеціло Богові. Живете за радами Євангелія й щодня приносите жертву зо свого життя в злуці з Евхаристійною, хресною жертвою Христовою. Про ті молитви дуже прошу для всіх робітників св. Зєдинення, бо це діло таке незвичайно важне й трудне, що треба особливішої Божої ласки для тих, що в ньому працюють. Якщо звернемо увагу на те, що видається майже певне, а саме, що прийде хвилина, де широкі простори, зайняті тепер большевицькою диччю, будуть отворені для проповіди Євангелія, то болюче мусимо відчути той брак, про який сам Ісус Христос говорить, коли каже: „Жниво велике, а робітників мало". Може сьогодні більше, ніж колинебудь інде, треба нам послухати того наказу чи тієї ради Ісуса Христа: „Отже просіть Пана жнив, щоб прислав робітників на Своє жниво". Конечною потребою часу видається щодня й по сто разів денно благати Всевишнього Господаря св. Церкви, щоб прислав нам святих робітників для церковної праці. Коли в Євангелію стільки разів сказано: „Просіть і дасться вам", то не можна сумніватися, що така молитва буде вислухана, що нам випросить Святих, котрі будуть ту працю

вести разом з нами, а відтак по нас аж до бажаного Христом успіху й „буде одне стадо й один пастир". Можемо своїми молитвами випросити і для наших Чинів і Згромаджень покликання великих Святих, які б у тисячу разів краще ніж ми вміли молитися, проповідати Євангеліє та передовсім жити за євангельськими радами. А кому ж не ясно, який це неоцінений дар із неба для людства, для Народу, для Церкви, Епархії, Чина чи монастиря — прислання йому з неба великого Святого? Коли ж можемо так з неба осягнути той безконечно цінний дар, які ж легкодушні ми були б, занедбуючи молитви, що запевнюють нам такий високий і цінний дар.

А коли будемо молитися про Святих і просити про прислання когось до помочі в нашій праці, не забуваймо на одне звернути увагу й про одне просити: про добрих і святих церковних і монаших Настоятелів. Незрівняно важне для християн те, щоб мали святих душпастирів, незрівняно важна справа для Епархії, щоб мала святого Епископа, дуже важна справа для кожного Чина, для кожного монастиря й кожного монастирського дому, щоб мали святого Настоятеля чи святу Настоятельку. Не виступаємо з критикою теперішніх Настоятелів і Настоятельок, коли просимо про святих наслідників для них. А ми, що кожен відповідно до свого покликання двигаємо на раменах той тягар настоятельства чи церковного чи монашого, чим більше свідомі недостатків, браків і занедбань у тому проводі, який даємо частинці нам повіреної Церкви, тим усильніше, тим частіше й покірніше мусимо самі Бога просити, щоби наш наслідник був кращим душпастирем чи настоятелем (настоятелькою), ніж ми самі були. Якщо це певне, що покора й любов прикриває множество гріхів, то не можемо краще — ми настоятелі й настоятельки — упросити в Бога прощення наших гріхів і занедбань, як тією покірною й витривалою молитвою, щоб наслідник був ліпший і святіший від нас. Боже Великий, дай щоб мій наслідник був правдивим великим Святим! Коли ми самі про те молимося, то воно може бути для нас найбільшим рятунком перед нашими гріхами й недосконалостями. Тому, чи могло б бути образою для нас, коли б монахи й монахині, піддані нашому проводові, дуже про те саме просили? Те саме відноситься певне й до Епархій. Християни повинні просити про добрих священиків, про добрих Епископів, парохія про доброго й добрих парохів, Епархія про доброго й добрих Епископів. Чи не брак тієї молитви є причиною, що нераз так трудно піднести з упадку якесь

село чи християнську громаду? Молитви за робітників св. Зєднення лучаться з тими молитвами, про які тепер говоримо, бо всі ті святі монахи й монахині, священики й Епископи, про яких для грядучих поколінь просимо, вони всі є чи будуть робітниками св. Зєднення, вони всі будуть працювати для єдности св. католицької Церкви в своїх Епархіях, Парохіях, Чинах чи Згромадженнях. Тому правильно можемо й повинні молитви про святих Настоятелів і Настоятельок злучити з тим Тижнем Молитов першого тижня Великого Посту. До того запрошую всіх парохів, всіх вірних по парохіях і всіх монахів і монахинь Епархії. Якщо й поза тим часом посвятите тому наміренню якісь молитви чи приватні чи публичні, відмовлювані спільно, тим успішніше осягнете бажані успіхи.

Очевидно правильно буде кожний монастир чи кожна парохія молитися за себе й просити собі в майбутньому доброго настоятеля чи пароха, але якщо хто зможе піднестися до загальнішої, більше Христової гадки про добро цілого Чина, цілої Епархії, цілого Народу, цілої Церкви, тим більше збижиться до молитви Христа, тим сильнішою й успішнішою буде його молитва, бо буде більше віддалена від усякого самолюбства, бо в ній буде більше шукати Божого царства й Божої правди. Зрештою це принцип християнської фільософії: „Чим щось загальніше, тим більше Боже" (Quo universalius, eo divinius). Тому стараймося в наших молитвах про якнайширші поняття, якнайбільше загальні бажання.

Благодать Господа нашого Ісуса Христа і Любов Бога й Отця й Причастя Святого Духа нехай буде зо всіми Вами.

Дано у Львові, в день св. Партенія Лампсакійського, в суботу перед Неділею про Митаря й Фарисея року Божого тисяча девятьсот тридцять сьомого.

† *АНДРЕЙ,*
Митрополит.

Ч. 20/Орд.

До Духовенства про катихизацію.

Кожен парох у совісті обовязаний катихизувати діти в усі неділі й свята в своїх церквах (також і в дочерних) стільки разів, скільки в них відправляється богослуження. Від цього обовязку душпастир ніяким способом не може бути звільнений тою обставиною, що ходить регулярно до школи або що в місці є катихит, що вчить катихизму у школі. Пропущення цього важного

душпастирського обовязку може бути тяжким гріхом і напевно є ним, коли кілька разів з черги цей обовязок занедбаний. Від совісного й щирого виконання цього обовязку залежить ціле майбутнє парохії й сумні прояви, як молодь відчужується легко від церкви, є пресумним доказом на те, що цей обовязок душпастирі часто занедбують. Під канонічним послухом, заприсяженим у дні рукоположення на пресвитера, приказуємо всім ОО. Деканам наше письмо на трьох найближчих соборчиках обговорити й при деканальних візитаціях осібною згадкою споминати про те, як й скільки разів священик цей обовязок сповняє та скільки разів, забуваючи на свою совість, цього обовязку не сповнив. Приказуємо також усім Просинодальним Іспитувателям признавати неспосібним до обняття парохії священика, про якого в деканальному звіті була би згадка, що часом опускає катихизм. Кваліфікаційних табель, у яких не буде згадки про катихизацію в неділі й свята, Просинодальні Іспитуватели не приймуть і будуть кваліфікувати священика так, неначе б табелі не було. А Декан за кожну табелю, в котрій того не згадав, дістане канонічне напімнення. Нехай Декани памятають, що ображають Бога тяжким гріхом, якщо без певности записують нотатку, що священик катихизацію відправляє. В совісті тяжко перед Богом відповідатимуть за душі тих дітей, що до школи не ходять, а не вчаться катихизму в церкві. Таких дітей багато в кожній парохії. Вони мусять у житті не бути християнами, коли дійдуть до 13-14 року життя без повного знання всіх правд віри. Гірко й страшно відібється на долі священика й його родини присутність в парохії таких людей, що не знають добре святої віри. Цей обовязок душпастиря тим важніший, чим частіше буває, що з якоїнебудь причини діти і в школі не вчаться катихизму.

При цій нагоді ще раз пригадую Всечесному Духовенству розпорядження, по якому кожної неділі й кождого свята після богослуження парох — або в його заступстві дяк або вибраний до того вірний, побожний парохіянин, що мав би добрий голос — має голосно й виразно, але поволі відчитувати християнські молитви. До тих молитов треба долучити: 6 правд віри, заповіді Божі й церковні, чесноти богословські й моральні, сім гріхів головних, гріхи чужі, гріхи проти Св. Духа, гріхи, що взивають про пімсту до неба, діла милосердя для душі й тіла та про останні речі. Ці так відчитувані в неділі й свята молитви мають бути для людей пригадкою, що й вони по хатах рано й вечором повинні так само спільно молитися з молитвослова: голосно, по-

волі й виразно. Ввести такі спільні молитви це одне з найважніших завдань душпастиря.

Від гр.-кат. Митроличого Ординаріяту
у Львові, дня 19 березня 1936.

† *АНДРЕЙ*
Митрополит.

Ч. 15/Орд.

Дописи в метриках хрещення.

Засягнувши гадки Всесв. ОО. Крилошан і Радників Митрополичої Консисторії, видаємо такий закон:

В метрику хрещених має бути записане не тільки дійство хрещення й миропомазання, але й евентуальне пізніше заключене супружжя, прийняття чину діякона й пресвитера та торжестенної монашої професії. Священик, що вінчає людей незаписаних у книги хрещення його парохії, повинен про це повідомити дотичного пароха. При видаванні відпису з метрикальних книг треба внотувати й ті додаткові вписи. Закон входить у життя з хвилиною оголошення в Архіепархіяльних Відомостях.

* * *

Видання цього закону — який доказує, що метрикальні книги підлягають владі Епископа й епархіяльному законодавству — слід переписати на першій сторінці метрики хрещених у цілості, а при вписі дійств хрещення слід лишити місце на евентуальні додаткові вписи правом приписані. Деканів обовязуємо обговорити цей закон на найближчому соборчику та після найближчих візитацій донести, чи й як священики пристосовуються до цього закону.

Від гр.-кат. Митрополичого Ординаріяту
у Львові, дня 8 березня 1937.

† *АНДРЕЙ*
Митрополит.

Ч. 3118/РП.

Парохії призначені на титул стола.

Отсим подається до загального відома, що Митрополичий Ординаріят призначив на титул стола для кандидатів духовного стану, які бажають отримати св. Тайну Священства, отсі парохії II ряду:

1. Бенева з Семиківцями зарваницького деканату.
2. Білокерниця з Михайлівкою підгаєцького деканату.
3. Верхобуж оліївського деканату.

4. Гаї Дитьковецькі брідського деканату.
5. Грабовець з Білоскіркою микулинецького деканату.
6. Добрівляни калуського деканату.
7. Добряничі з Прибином перемишлянського деканату.
8. Дубівці збаразького деканату.
9. Жидятичі яричівського деканату.
10. Забойки козлівського деканату.
11. Заздрість теребовельського деканату.
12. Залавя теребовельського деканату.
13. Кукільники з Загірям галицького деканату.
14. Лежанівка з Билинівкою грималівського деканату.
15. Липиця Долішня рогатинського деканату.
16. Лошнів микулинецького деканату.
17. Лука Велика микулинецького деканату.
18. Охримівці збаразького деканату.
19. Пикуловичі яричівського деканату.
20. Плауча Мала з Глинною зборівського деканату.
21. Рісна Руська з Р. Польською львівського деканату.
22. Славятин підгаєцького деканату.
23. Старе Місто підгаєцького деканату.
24. Старе Село бобрецького деканату.
25. Старі Броди брідського деканату.
26. Сулятичі з Демнею Сулятицькою, журавенського дек.
27. Товстолуг микулинецького деканату.
28. Хильчичі з Бонишином золочівського деканату.
29. Яричів Новий яричівського деканату.
30. Яричів Старий яричівського деканату. (Рішення з дня 29 березня 1937).

ОГОЛОШЕННЯ, ВІДОЗВИ Й КОМУНІКАТИ.

Ч. 2699/РД.

Церковні похорони вірних і кладовища.

Митрополичий Ординаріят поручає Всеч. Духовенству зберігати точно рішення Львівського Собору в справі кладовищ, а саме:

1. Кладовища інтабулювати на церкви, щоб таким чином зазначити святість місця хоронення вірних по смерті. Для невірних і осіб, що не заслугують на похорон на святому місці треба визначити місце поза освяченим, або, як інакше неможливо, якесь

осібне місце на цвинтарі, але вилучене при благословенні, де належить хоронити тіла нехрещених дітей та тих, яким Церква відмовляє християнського похорону.

2. Кладовища треба відділяти й відгороджувати муром або безпечною огорожею, а вхід має бути замкнений, щоб не було переходу через цвинтар ані приступу для худоби.

3. Доходи й зиски з кладовища, як напр. за траву й овочі, належать до церкви й трави не можна випасати, а тільки косити. Гроші, як дохід церкви, треба вписати в касову книгу. Винаймати цвинтарі можна тільки християнам і то з застереженням, що не спричинять обезчещення цвинтаря, головно гробів і памятників.

4. Вкінці ОО. Душпастирі нехай уважають, щоб на цвинтарі був порядок, щоб хрести й памятники на гробах були відновлені, а коли вже зовсім знищені, мають бути зложені на відповідному місці або спалені (Льв. Собор. 1891, гл. II, стор. 250).

Ч. 1978/РД.

Участь священиків у похоронах.

Митрополичий Ординаріят пригадує всім священикам, що не вільно брати участи в похоронах у церковних ризах, не попросивши заздалегідь дозволу на це у властивого пароха. Також не повинно брати участи в похоронах забагато священиків у церковних ризах.

Ч. 2169/ДЦ.

Справа квест.

Митрополича Консисторія подає до відома Всеч. Духовенству, що всякі квести на будову церков чи на утримання сирітських захистів на терені Архієпархії можуть відбуватися тільки на основі дозволу Митрополичого Ординаріяту. Квестарі мають вилєгітимуватися в дотичного душпастиря ординаріятським дозволом на збірку та щойно за його відомом можуть квестувати в парохії з прилученими. Оскільки хтось дістав дозвіл Ординаріяту квестувати в дотичній околиці, настоятель даної парохії не може противитися й забороняти в парохії такої збірки.

Ч. 2170/Дя.

Обсада дяківських посад.

Із звітів Парохіяльних Урядів доходять до Митрополичої Консисторії відомості, що посади дяків дістаються одиницям, що

мають вправді кваліфікаційні грамоти, та на жаль показуються не дуже віповідними на своїм місці. До парохій дістаються вовки в овечій шкірі. Щоб вірних остерегти перед такими людьми, Митрополича Консисторія пригадує ще раз усім душпастирям Архіепархії обовязок притримуватися в цих справах ригористично приписів дяківської прагматики. І так, при обсаджуванні постійних дяківських посад належить виконати приписи статті V прагматики §§ 34—47, а при провізоричній обсаді §§ 29—30. В одному й другому випадкові треба взяти під увагу зарядження Митрополичої Консисторії ч. 3856/Дя з 1935 року (АЕВ. 1935, ст. 122), себто зробити письменні умови. Розуміється, що при умові зі сталим дяком не має застосування 3-ій уступ згаданого зарядження, бо надіслання стабілізаційної грамоти рівняється згоді Духовної Влади. Перед прийняттям нового дяка належить урядовою дорогою засягнути докладних інформацій про особисті прикмети й характер кандидата на посаду.

Ч. 1753/ДЦ.

„Сирітські Ради".

На терені Львівської Апеляції істнують від 30-ох літ по громадах „Сирітські Ради" як дорадний орган городських судів у справах опіки над сиротами, тобто в справах установлення для них опікунів та щоб вести контролю над тими опікунами, особливо щодо управи сирітського майна. Такі Ради можуть виступати з відповідним внеском перед судом навіть в інтересі такої дитини, яка має батька, але він не виконує якслід своїх обовязків.

Ясно, що діяльність таких Рад не тільки з гуманітарного огляду дуже побажана й потрібна, але й з національного боку дуже важна. З цих причин пригадуємо Всеч. Духовенству, що це моральний обовязок кожного душпастиря належати до „Сирітської Ради" й брати в ній діяльну участь.

Ч. 1768/П.

Звільнення церковних грунтів від грунтових податків.

Подається до відома Всеч. Духовенства, що на основі декрету Президента Річипосполитої з дня 4. XI. 1936 (Dz. U. R. P. № 85/36, poz. 593) введено зміну приписів щодо державного грунтового податку. Точка 2-а II-ої статті згаданого декрету постановляє: „Грунти, що належать до державою признаних віроіспо-

відань, а доходи з них постійно й виключно призначені на цілі релігійного культу й не причиняються до особистих доходів духовенства або інших осіб, є вільні від державного грунтового податку". Супроти цього парохіяльне Духовенство чи парохіяльні Маєткові Ради мають внести до відносного скарбового уряду прохання про звільнення церковних грунтів від державного грунтового податку, з покликом на II ст. т. 2 згаданого декрету Президента. В випадку негативного рішення прохань слід повідомити Митрополичу Консисторію.

Ч. 3072/Пр.

Адміністраційні кари.

Митрополича Консисторія звертає увагу Всеч. Духовенства, що перед пересланням карних наказів чи вирішень (оречень) адміністраційної влади до Консисторії за дальшими вказівками належить у власному інтересі вкараних внести до уряду, що видав такий карний наказ чи рішення (староство і т. д.), спротив згл. внесок передати справу судові. Такі спротиви чи внески слід вносити в терміні й спосіб, які подані в даному наказі чи вирішенні, й вони не вимагають ніякої спеціяльної форми. Вистачає написати: „Проти карного наказу (вирішення, оречення) Староства з дня.... ч.... вношу спротив і прохаю визначити розправу", або „Проти карного наказу..... вношу спротив і вношу відступити справу Судові, щоб він вирішив справу". Мотивів і обоснування не треба подавати. Тільки після внесення таких заявспротивів можна справу представити Митрополичій Консисторії до відома й подання правної поради. На письмі слід зазначувати: „Термінова справа, зараз до правного реферату". В противному випадкові може карний наказ чи вирішення в наслідок того, що минув семидневний речинець, стати правосильне.

Ч. 3046/РД.

Пропамятні таблиці свята У. М. Х.

З початком січня ц. р. розіслав Генеральний Інститут Католицької Акції Галицької Церковної Провінції до всіх парохій такий поклик, датований днем 30 грудня 1936 ч. 180/36: „До Всечесніших Отців Парохів Грекокатолицької Галицької Церковної Провінції. — 1900 річницю смерти Христа Спасителя відсвяткувала Грекокатолицька Церква величавим святом під гаслом „Українська Молодь Христові". Генеральний Інститут Католиць-

кої Акції за згодою й апробатою Високопреосвящених Епископів постановив увіковічнити це величаве свято вмуруванням у всіх церквах Галицької Церковної Провінції мистецько виконаних таблиць У. М. Х. — Довго тривали заходи перед адміністраційною владою у справі дозволу на вмурування згаданих таблиць. Врешті отримано дозвіл з Міністерства Віроісповідань і Освіти з дня 5. VI. 1936, І. IV. 4672/36, а з Воєвідства з дня 15. VII. 1936, І. К. К. 5/24/36 і тепер уже немає перепон до закуплювання і вмуровування пропамятних таблиць. — Грекокатолицький Митрополичий Ординаріят дня 9. XII. 1936 апробував окремий Чин торжественного вмурування таблиць У. М. Х. Генеральний Інститут Католицької Акції гаряче поручає Високопреподобним Отцям Парохам причинитися до піднесення релігійного духа нашої суспільности, а зокрема молоді, актом торжественного посвячення і вмурування в стіни свого храму пропамятної таблиці, яка залишиться історичним памятником для грядучих поколінь.— За Генеральний Інститут Католицької Акції: Др. М. Дзерович, президент; Р. Гайдук, директор." До цього поклику Інститут долучив відбитку такої таблиці та Чин торжественного благословення. Самим розповсюдненням таблиць, себто замовленнями й доставою мала зайнятися „Центрорекляма". Та добігає вже третій місяць, а досі не замовила ані одна парохія ані одної таблиці. Із звітів представників „Центрореклями" на провінції виходить, що священики не хотять замовляти самочинно, а ждуть на розпорядження Духовної Влади.

Митрополичий Ординаріят отсим пригадує, що Генеральний Інститут Католицької Акції покликаний до життя згідно з канонами й приписами Церкви грамотою Епископату Галицької Церковної Провінції з дня 1. XII. 1933 для керування Католицькою Акцією на терені Провінції (див. АЕВ 1934, ч. І, стор. 11). Його вказівки мають гейби моральну обовязуючу силу й тому слід до них по найкращій змозі пристосуватися.

А тепер щодо самої справи пропамятних таблиць. Мало залишилось у нас памяток не так то й давнього минулого. Дещо збереглось по музеях, але музеї доступні тільки для мало людей. А що ж нагадує людям на місці в селі чи містечку про те, що діялось там перед якими 50 чи 100 літами? А чей же могли бути й певне були події, що зворушували серця всіх та довго затримались свіжі в серцях і умах. Чи хто згадує там про них сьогодні? Чи є який видимий знак, що кидався б у вічі та побуджував у наймолодших питати старших за поясненнями? У кож-

ному нашому селі був перед війною памятковий хрест на знесення панщини й завдяки тому серед народу вже ось майже 100 років утримується память про цю таку важну й світлу подію в його житті.

Свято Українська Молодь Христові з нагоди 1900 ліття відкуплення людства, яке нам Боже Провидіння судило святкувати серед нужди й злиднів, у часах, коли світ такий розбурханий, коли людство шукає нових стежок — це могутній вияв нашої вдяки Спасителеві, наша жертва Йому найкращого, що маємо, нашої надії, нашої молоді. Багато з тієї молоді вже сьогодні батьками. Що ж переказуватимуть вони своїм дітям про цей порив, що вказуватиме на нього?

А дальше. Коли Генеральний Інститут думав про увіковічнення памяти Свята, то це було звязане теж із деяким матеріяльним вкладом, що тепер вийшов би на матеріяльну страту осіб, що ручили за успішність такої гадки й почину. Та ще й у якому світлі вийде централя, що щось поручає своїм організаційним клітинам, але не находить найменшого відгомону?

З уваги на це все Митрополичий Ординаріят поручає якнайгарячіше порушену справу всім парохіям та церквам, так матірним як і дочерним.

Ч. 3158/К.

Чи може й ти хотів би стати місіонарем?

Неодин із молодих юнаків мріє про велике місіонарсько-апостольське покликання. Бо ж молодечий дух рветься до великих і славних подвигів. А де ж краще й більше поле до попису, де величніші діла, як не в місіонарсько-апостольській ділянці? Бо на цьому полі праці людина, вільна від світських оковів та далека від інтриг і людської злоби, може вільніше і з більшим зусиллям віддатися свому ідеалові, а саме рятуванню, ушляхетнюванню й ущасливюванню нещасних людських душ. Яке велике вдовілля, яке глибоке щастя приносить людині це всеціле віддання! Знають про це місіонарі, що від довшого часу смакують у цьому. Запрошують і тебе, добрий юначе, ці Христові лицарі, щоб ти пристав до них, щоб і ти взяв це саме оружжя й запалив у собі вогонь мужности й посвяти.

Св. Церква під проводом свого найвищого Керманича, Св. Отця Пія XI, від кільканадцятьох літ розвиває дуже живу акцію зєдинення незєдинених східніх із Апостольським Престолом. Це

акція рятування душ. Чи знаєш, чи болієш над цією розлукою твоїх братів, між котрими находиться біля 40 міліонів українців, чи то тут близько нас на Волині, чи в наддніпрянській Україні, чи в Америці? Чи не болієш над цим відірванням одних і тих самих синів однієї Матери св. Церкви й одного Народу? Чи ми, завжди вірні сини католицької Церкви й лицарі Марії, можемо спокійно й байдуже глядіти на цей сумний факт? Чи ж нам не шкода, що стільки наших братів для нас сьогодні чужих? А вони ж давніше належали до одної Матери св. Церкви! Чи ж наша совість спокійна й не каже нам нічого? Коли хочемо справді щось зробити для добра цих душ та для слави св. Церкви, доложім своїх рук до унійного діла!

А може хто з вас особисто хоче вступити в лави тих місіонарів, що працюють над рятуванням цих душ? Вже ціла низка монаших чинів і згромаджень працює в цьому напрямі, розуміється в східньому обряді, як: ОО. Редемптористи, Капуцини, Обляти, Венедиктини, Домінікани та Єзуїти. Ці останні вже перед кількадцятьома роками почали свою унійну працю в Польщі. Вони мають Папську Семинарію східнього обряду в Дубні на Волині, малу Семинарію в Вильні та новіціят у Альбертині. До свого новіціяту дуже радо приймають по гімназійній матурі з латиною, студентів високих шкіл та виїмково учнів середніх шкіл після скінченої 4-ої кляси нового типу з латиною. На братів-монахів приймається там молодців, що знають якесь хосенне ремесло.

Усяких інформацій уділяє о. Ректор ОО. Єзуїтів, Альбертин к. Слоніма.

Ч. 1834/К.

Віднова церковних риз.

Це обовязок Духовенства й вірних дбати про благоліпіє Божого дому, а з нагоди Великодня виринають самі з себе бажання постарати для церкви щось нового. Та зокрема в теперішніх часах у багатьох випадках це неможливе. А все ж це не є абсолютно неможливе. Усі церковні ризи, хоругви, килими й т. п. тканини можна хемічним відчищенням чи перекрашенням відновити й привернути їм естетичний вигляд. Нераз буває по церквах багато хоругов і фелонів, яких тканина ще зовсім тривала й непринищена, тільки полиняла на них краска, а тому вони не до вжитку. Таким хоругвам чи ризам можна привернути давню краску чи теж усе перекрасити на чорно, що головно

при фелонах буде дуже догідне, бо вони скорше нищаться, а нових немає за що набути. Такими роботами займається перша українська механічна пральня „Ата“ у Львові, вул. Зелена 31, що, йдучи за найновішими здобутками в ділянці хемічного чищення й крашення тканин, веде при своїй робітні спеціяльний відділ хемічного чищення й крашення церковних риз. Усі ці роботи фірма виконує совісно, дбайливо й по дуже приступних цінах, а тому Митрополича Консисторія поручає її Всеч. Духовенству.

Ч. 2711/К.

Будова памятника композиторові о. Віктрові Матюкові.

Дня 7 квітня ц. р. минає 25 літ від дня смерти народнього співця-композитора о. Віктора Матюка. У Карові, місці його душпастирської, громадської й культурної діяльности та вічного супочинку завязався Комітет для вшанування памяти Співця поставленням йому памятника. А що одну громаду не стати на поставлення памятника такого, на який собі ця велика Людина заслужила, Комітет звернувся до центральних культурних установ у Львові, щоб вони заопікувалися цею справою. І так за порозумінням Головного Виділу „Просвіти“, Музичного Товариства ім. Лисенка, Союзу Українських Професійних Музик та співочих товариств у Львові створився у Львові Центральний Діловий Комітет, що має довести гарне діло до гідного кінця.

Митрополича Консисторія гаряче поручає Всеч. Духовенству памятати про будову памятника нашому Співбратові та заохочувати до нього й вірних. Гроші слід посилати на адресу: Львів, Центробанк, конто ч. 12.900 (памятник о. В. Матюка), а як кому догідніше — на руки місцевого Комітету: Андрій Сайчук, Карів, п. Брукенталь к. Угнова.

Ч. 889/Дя.

Конкурс на дяківську посаду.

Оголошується конкурс на посаду дяка у Пісочній з прил. Черниця, миколаївського дек. з речинцем до кінця квітня 1937. Вимаганий кандитат з кваліфікацією вищого ступня з теноровим голосом. Дотація: Роківщина два рази впродовж року в обох селах та треби. За ведення хору осібно по умові. На відповідь залучити почтовий значок. Прохання до Парохіяльного Уряду в Пісочній п. loco (Piaseczna k. Żydaczowa).

Ч. 3012/РД.

Протитуберкульозна акція.

Польський Протитуберкульозний Союз у Варшаві організує щороку між 1 грудня й 10 січня т. зв. „Протитуберкульозні Дні", про що вже оголошувано в Архіепархіяльних Відомостях (1931, ч. IV, стор. 11 й 1932, ч. X, стор. 38). Цього року, в звязку з веденою інтензивно акцією Зимової Допомоги „Протитуберкулічні Дні" пересунено на весняний речинець, між 7-им і 30-им квітня. Освідомлення людей щодо природи туберкулів та способів їх поборювання ще не є достаточне. До того ж крайнє зубожіння найширших верств населення, головно сільського, вимагає, щоб не зважаючи на тяжке матеріяльне положення, освідомлююча й профіляктична протитуберкульозна акція була підсилена. Митрополичий Ординаріят дуже гаряче поручає Всеч. Духовенству в цьому році й на майбутнє підтримувати всякий почин у цих справах та співпрацювати над освідомлюванням вірних про грозу цієї недуги й способи боротьби з нею.

Ч. 1756/К.

„Світські Апостоли, до праці!"

Митрополичий Ординаріят звертає увагу Всеч. Духовенства на повищу книжку, що є перерібкою з німецької мови твору о. Фромма: „Priester im Laiengewande" та є в нас одиноким підручником вишколу світських апостолів, без яких Католицька Акція неможлива.

Ч. 2083/К.

Податкові справи.

Недавно появилася книжка, що подає докладно зміст постанов про грунтовий податок згідно з новими законами (від 1. I. 1937) та обнимає ключ до обчислення того ж податку та вказівки, як поступати, щоб дістати податкові полегші в випадку градобиття, повені й інших стихійних нещасть. Книжка має такий заголовок: Podatek gruntowy, klucz do obliczania podatku gruntowego i klęski żywiołowe та уложили її фахівці, а саме начальник і референти відділу реальних податків при Скарбовій Палаті у Львові. Кожний із ОО. Парохів має сам до діла з податками і з цею справою певне нераз звертаються й парохіяни, тому й добре було б мати таку брошуру. Ціна за 1 примірник

1·85 зл. При замовленнях 10-ох примірників по 1·50 зл. З замовленнями звертатися: К. Вонторський, Львів, вул. св. Йосифа 5/II, м. 10.

Допущення до шкіл „Світу Дитини".

Міністерство Освіти в Варшаві, рескриптом з дня 15 лютня 1937 до Ч. II. Пр. 14938/37, дозволило передплачувати для шкільних бібліотек газетку для дітей „Світ Дитини".

Там, де немає українського вчительства, повинні місцеві ОО. Душпастирі, що виконують обовязки катихитів, старатися про те, щоб управи шкіл передплачували „Світ Дитини" для української шкільної дітвори. Якщо на це не найшлися б фонди у шкільній касі, повинні б „Батьківські Кружки" при школах або якісь інші місцеві установи подбати, щоб „Світ Дитини" міг найти собі доступ до рук шкільної дітвори.

Ч. 1771/К.

Гудзяк Олександер — поручення.

Дипл. город.-архітект Олександер Гудзяк:
виконує пляни й проєкти парків, садів, цвинтарів,
прикрашує площі біля церков, каплиць, памятників та придорожних хрестів,
упорядковує старі сади й запущені цвинтарі,
уділяє безплатно всяких порад з ділянки городничої архітектури.
Звертатися: Олександер Гудзяк, дипл. арх.-город. — Козова.

ХРОНІКА.

Радником Митрополичої Консисторії іменований

Глодзінський Іван, парох Руди Сілецької струмило-камінецького деканату (Ч. 3070/Л).

Крилошанськими відзнаками наділені:

1. Панчишин Григорій, парох Гологір унівського деканату (Ч. 15/Орд).
2. Яросевич Микола, капелян заведення для умово недужих у Львові (Ч. 318/Л).

Звільнені від конкурсових іспитів:

1. Александрович Йосиф, парох Домажира янівського деканату, на 6 літ (Ч. 1598/Л).

2. Ганас Роман, парох Збоїск львівського деканату, на 1 рік (Ч. 2121/Л).

3. Маркевич Зиновій, парох Новосілок Загальчиних і унівський декан, на 6 літ (Ч. 2499/Л).

4. Прихитко Василь, парох Сихова стрийського деканату, на 1 рік (Ч. 1194/Л).

5. Чикета Іван, парох Княжівського перегінського деканату, на 6 літ (Ч. 2456/Л).

ПОМЕРЛИ:

1. **Гошовський Микола,** поч. радник Митр. Консисторії, парох Фалиша й стрийський декан та член посмертного фонду, помер 15. лютня на 62-ому році життя й 36-ому священства.
2. **Дідуник Микола,** завідатель Барилова лопатинського деканату й член посмертного фонду, помер 9. березня на 50-му році життя й 24-му священства.
3. **Попель Теодор,** висл. катихит зам. у Львові, помер 25. березня на 49-му році життя й 23-му священства.
4. **Струминський Михайло,** парох Берлина брідського деканату й член посмертного фонду, помер 16. лютня на 69-му році життя й 40-му священства.
5. **Чайковський Михайло,** парох Звиженя залозецького деканату й член посмертного фонду, помер 3. березня на 47-му році життя й 15-му священства.
6. **Чировський Іван,** поч. радник Митр. Консисторії, довголітній парох Корсова брідського деканату й член посмертного фонду, ювилят, помер 20. лютня на 86-му році життя й 61-му священства.
7. **Юрик Степан,** Др., шамбелян Його Святости, радник Митр. Консисторії, парох Золочева й декан та член посмертного фонду, помер 24. лютня на 73-му році життя й 50-му священства.

Їх душі поручається молитвам Духовенства Архіепархії.

Накладом Митроп. Ординаріяту. Друк. „Бібльос", Львів, Японська 7.

ЛЬВІВСЬКІ АРХІЄПАРХІЯЛЬНІ ВІДОМОСТИ

РІЧНИК L. ЛЬВІВ, КВІТЕНЬ 1937 р. Ч. IV.

ДО ВІРНИХ.

Про знання катихизму.

По наших селах буває багато дітей, що не можуть ходити до церкви: або хата їх батьків задалеко від школи, або вони самі — в літах, коли дитина має ходити до школи — мусять пасти худобу, або школи в селі чи в присілку немає, або через довгу зиму не мають у що вбратися, а є й сироти, про яких ніхто не дбає і яким ніхто не поможе до школи ходити. Досить, єсть багато таких дітей, що до 10, 12, та й 15-го року життя ще не знають добре свого катихизму. А коли до того року життя не навчилися, то й пізніше не навчаться через ціле життя. А бідні вони, бо коли не знають катихизму, не знають нічого про Боже Обявлення, не знають нічого або дуже мало про Божу благодать, гріх і св. Тайни та не можуть ніяким способом жити по християнськи. Ще як довго немає ніяких великих спокус і ніхто від віри їх не відводить, їхнє життя видається християнським життям, бо живуть так, як інші: роблять знак св. хреста й ходять бодай часом до церкви. Але коли прийде в житті буря, коли на їхню душу спадуть тяжкі спокуси, тоді вони піддаються тим покусам, ідуть за ними і тоді показується, як мало вони були досі християнами: пристають до комунізму, або до людей цілком невіруючих, або до сект, або тратять невинність і впадають у тяжкі гріхи та зачинають жити неморально. Зо страхом дивлюся нераз на те, яким легким серцем наша молодь сходить на дороги, що її далеко відводять від віри і від св. католицької Церкви, та як легко дає себе збаламутити ложним пророкам. А коли самого себе питаю, звідкіля воно таке й чому наша молодь буває така мало відпорна, чому така слаба, то мушу признати, що воно так тому, що та молодь не досить кормлена хлібом св. Божої науки. І тоді, не без внутрішнього важкого

болю, мушу признати, що це наша вина; наша, себто передовсім моя, Вашого Пастиря, й нас священиків, яких найважніший обовязок: навчити дітей катихизму. Тому я усильно і перед Богом пригадував недавно священикам-душпастирям цей їхній такий великий і святий обовязок, а тепер приходжу до Вас, Дорогі Брати й Сестри, до Вас, Отці християнських родин, до Вас, християнські Матері, до Вас, Братчики й Сестриці в усіх церковних брацтвах, до Вас, Члени Католицької Акції і всіх її товариств: Католицького Союза, Католицької Організації Української Молоді, себто до Вас, Орли, з оцим моїм писанням. Поможіть нам, священикам, поможіть мені, Вашому Архипастиреві, розширити між людьми, а передовсім поміж молодими, знання св. віри, знання катихизму. Це найліпший спосіб причинитися по своїх силах до душпастирської праці в церкві, це найкращий спосіб виконати самим ділом християнську любов ближнього, а тим покажете також і найкращу та найбільшу любов до свого народу. Щоб Вас до тієї праці заохотити та взагалі щоб усіх християн заохотити до пильного дбання, до усильної праці і старання для себе й для своїх про знання катихизму, хочу Вам сьогодні пояснити, що це таке катихизм. Ви побачите, що це справді золота книга: золота, бо містить у собі найщирішу й найсвятішу Божу науку; золота, бо така цінна, що її християни повинні цінити на вагу золота, й ще вище та більше, ніж на вагу золота.

Щоб людей спасти, Всевишній Бог дав їм Своє св. Обявлення. В тому слові „Обявлення" міститься ціла Божа наука, яку Бог поступінно зсилав із неба людству — від першої хвилини, коли промовляв до Адама, аж до хвилини, коли через Апостолів давав Свою правду, обявляв Свою правду людям. Те Боже Обявлення містить у собі також і все те, що людству дав Бог через Ісуса Христа. Та Божа наука тому називається Божим Обявленням, бо вона для людей неприступна: люди своїм розумом, без помочі з неба, ніяким способом не можуть дійти до знання тих правд. Людям треба, щоб Бог неначе закриту правду відслонив, а людям дав силу її пізнати й признавати за правду, себто вірити. Для упавшого людського роду Боже Обявлення було конечно потрібне до спасення — воно першою умовиною спасення, а тому й можна сказати, що є найпершим і найважнішим дарунком із неба. Ми того Божого небесного дарунку ніколи не зможемо достаточно оцінити, без нього ми цілком неначе сліпі: не видимо, не пізнаємо правди. Без нього не можемо про спасення дбати, не можемо з гріхів піднестися, без

нього ані не пізнаємо Бога, ані дороги до Нього, ані Його заповідей, ані Його ласки, ані способу набуття її. Якщо порівняємо людину, що знає про Боже Обявлення, що в Обявлення вірить, з людиною, що того Обявлення не знає або його не принимає, то треба б сказати, що перший майже в безконечність мудріший від другого, бо остільки більше знає, більше видить від другого, оскільки видючий більше видить від сліпого.

Чи ж не правильно сказати, що зо всіх змислів найцінніший зір, чи ж сама природа не каже людині цінити зір над усі інші змисли? В подібний спосіб у надприродному житті душі віра в Обявлення є зором-оком душі, дає душі те саме, що в тілесному житті дає зір. Зір дає людині безліч образів про прерізні предмети, на які дивимося. В подібний спосіб зір душі, око св. віри дає душі майже в безконечність знання про Божі речі. Око св. віри підноситься аж до неба, приглядається Божій природі, всім трьом Божим Особам, Божим намірам, Божим ділам і всьому тому, що подобалося Всевишньому відслонити зо Свого життя. Кажемо: придивляємося, хоч те видження віри є, як каже Апостол, у „дзеркалі, в загадці". Воно не таке ясне, як видження тих речей, що їх розум власною силою може розбирати, так як їх розум може видіти, у яких розум може бачити, чому і в який спосіб щось є. Правди Божого Обявлення перевищають наш розум, тому хоч і світлом св. віри можемо про них дещо сказати, не можемо ані всього знати, ані звершеним способом знати. Спосіб, у який знаємо, в який видимо ті високі правди, є неповний, недосконалий, частинний, як каже Апостол.

На прикладі найкраще розуміємо, що це таке Обявлення. Св. Матей оповідає в Євангелію таке: Коли Ісус прийшов у околиці Кесарії Филипової, питав Своїх учеників, за кого вони вважають Сина Чоловічого. Вони відповіли, що одні за Йоана Хрестителя, другі за Ілію, інші за Єремію або одного з Пророків. А Ісус сказав їм: А ви за кого Мене маєте? На це Симон-Петро у відповіді сказав: Ти єси Христос, Син Бога живого. А Ісус відповів і сказав йому: Блажений ти Симоне, сину Йони, бо не тіло і кров обявили тобі, а Мій Отець, що на небесах. Я тобі кажу, що ти єси Петро („кифа" — скала) і на тій скалі збудую Мою Церкву й ворота пекла не переможуть її (Мат. 16, 13—18).

Люди про Ісуса Христа не знають, хто Він, та вважають Його за якогось пророка, але їхні гадки непевні, хитаються. Та й Апостоли, що Ісуса краще й ближче знають, на питання Хри-

ста не відповідають, мовчать, не знають, непевні. За всіх відповідає Петро: Ти Син Божий, Месія. А Ісус пояснює: Ти, Петре, не знаєш того з тіла й крови, себто з людської природи, не знаєш від людей, а знаєш це, бо Отець Мій небесний обявив тобі, від Нього ти знаєш і тому ти щасливий, блажений, тому станеш каменем, що на нім Я побудую Мою Церкву. Та перша й найважніша правда віри, що Христос є Месією, Спасителем, Сином Божим, вона ще всім закрита, заслонена, про неї ще ніхто не знає: перший про неї довідується з Божого обявлення св. Ап. Петро.

Очевидно, єсть різниця між тим першим обявленням Апостолові та тим обявленням, яким і ми доходимо до правди Божого Обявлення. До нас та правда доходить зовнішньо через Церкву і внутрішньо — через віру, котра за правду принимає те, що Бог обявив, а Церква подає до вірування. Ось наприклад та друга основна християнська правда, що Петро Христом назначений на камінь, на якому має бути побудована Христова Церква, що Влада Римського Архієрея, Петрового наслідника, є фундаментом Церкви — це правда, до якої й ми доходимо всі через науку св. Церкви, через проповідь Вселенських Соборів, але в яку віримо тим внутрішнім світлом, яке нам дає небесний Отець. Тому можемо про себе та всіх вірних сказати: ми блажені, щасливі, бо те, що знаємо про Бога, про небо, про будучність, не тіло й кров нам обявили, а Отець небесний, що на небі. Він до нас промовив: голосом Церкви зовні, голосом віри в душі. До нас усіх відноситься те слово Ісуса Христа: „Славлю Тебе, Господи неба й землі, що Ти закрив перед мудрими й розумними, а відкрив те малим. Так, Отче, бо так Тобі подобалося" (Мат. 11, 25). Це велика річ для малих, марних, бідних грішників: пізнавати Божу правду. З того ясно, який це великий Божий дар із неба катихизм, яка це ласка знати те, що катихизм учить, бо він є Божим словом, словом Божої науки, з неба принесеної Ісусом Христом. Те слово порівнює св. Письмо з насінням, яке сівач кидає в землю. З того зерна можна надіятися великих, святих, небесних овочів, бо зерно не з тієї землі, бо зерно з неба. І дійсно, душа, в яку засіяне Боже слово, приносить Божі овочі. Не можна в коротких словах описати, які святі, які великі ті овочі. Так само як поле засіяне благородним зерном різниться від поля незасіяного, а порослого буряном, так різниться душа християнина, що знає катихизм, від душі людини, що того Божого слова не знає, або його не має. Чому,

запитаймо, та людина так зле, так не по християнськи живе? Чому впивається, чому неморальна, чому навіть у супружжі не може стриматися від найпоганіших, наймерзеніших гріхів проти чистоти, чому не вміє пошанувати людського добра, чому обмовляє, чому обговорює-клевече ближніх, чому проклинає людей, ненавидить найближчих собі в родині, батьків або діти й жінку кривдить, чому має такі пристрасті, що навіть рідна дитина непевна життя в руках такого безбожного батька, такої нелюдяної матери? Вони, рідні батьки, готові змовлятися на те, щоб убити рідну дитину, щоб її не допустити до життя. Чому їхні душі чорні як пекло, а через те й нещасливі, як люди, що в пеклі? Тому, що їхнє серце незасіяне Божим словом: вони не знають, або мало що знають про те, чим є Божа благодать, чим кара за гріх, який страшний Божий суд, яка пречудна Божа нагорода, яку радість дає вічне спасення, яке нещастя згинути на віки. Вони не знають або не думають або не памятають, що зближається смерть, що зближається хвилина, в котрій треба здати справу з цілого життя, вони не чують страшного тягару гріхів, що неначе ланцюгами вяжуть їх з тою землею і з гробом і з тою другою смертю, з котрої вже немає воскресення.

Хочете таку людину вирятувати, змінити, склонити до покаяння, до добра — то допровадьте нещасну душу до того, щоб її просвітило світло Божої правди, щоб вона побачила те, чого тепер не бачить, а що бачить кожна дитина — те, що Бог гордим закрив, а відкрив малим, покірним, слабим. Якщо б та горда душа це побачила, зрозуміла, зо страху впала б перед Божим престолом і з жалем, з покаянням просила б прощення з неба. Чи бачите ту могутню силу, яка міститься в тій маленькій книжечці — катихизмі? В ній Божа сила й Боже світло, що дає людині вічне життя і спасення!

Вже це саме нехай Вас заохотить до дбання про те, щоб Ви самі й Ваші діти добре знали катихизм. А Ви, трохи старші молодці й дівчата, що знаєте трохи катихизм, подбайте про те, щоб й менші діти, що до школи не ходять, його навчилися; самі їх навчіть, а будете мати за те велику заслугу й велику нагороду. Через Вашу працю, через Ваше старання може неодна занедбана дитина стане християнином чи християнкою і буде Вам завдячувати ту ласку в цілому житті.

Хто не знає катихизму, майже не може бути добрим християнином. Знання катихизму це основа християнського життя, тому хто навчить добре ближнього катихизму, той має перед

Богом таку заслугу, як коли б навернув грішника. А знаєте, що „хто наверне грішника з блудної дороги, спасе його душу від смерти і покриє множество гріхів“ (Як. 5, 20).

І ви, Батьки, дуже дбайте про те, щоб Ваші діти знали катихизм. Як коли й як де є таке нещасливе положення, що школи нем є, або священик до школи не може ходити, то дбайте про те, щоб дитину до церкви приводити, й пильнуйте, щоб дитина була присутна на науці катихизму в церкві. Відтак питайте дітей, чого навчилися, а дбайте й про те, щоб Ви по хатах спільно й наголос молилися з молитослова. При християнських молитвах є й головні правди катихизму, нехай же дитина бодай з тих щоденних молитов, відмовлюваних разом з родичами, навчиться як не цілого катихизму, то бодай тих правд, без яких не можна спастися. І Нехай Бог Всевишній Вас благословить і поможе зрозуміти, яка це важна наука катихизму та як усе треба зробити, щоби самому катихизм добре знати й дітей його навчити. Амінь.

Дано у Львові, дня 9 квітня, в четвер Вай Року Божого 1937.

† *АНДРЕЙ*
Митрополит

ПОСТАНОВИ АЕПАРХІЯЛЬНОГО СОБОРУ 1905 РОКУ.

Тому, що в багатьох парохіях не лишилося, чи то в наслідок воєнних подій чи то з інших причин, і сліду по парохіяльних архівах, і багато молодших священиків не знає постанов нашого АЕпархіяльного Собору 1905 року, Митрополичий Ординаріят отсим розпоряджує передрукувати в Архіепархіяльних Відомостях частинами постанови того Собору.

II. Права й обовязки протопресвитерів[1]).

§ 61. Протопресвитер має щонайменше раз у рік канонічно візитувати парохії й дочерні церкви деканів протопресвитерату.

§ 62. При тій візитації обовязують ті самі норми, що й при деканальній візитації.

§ 63. При візитації протопресвитер має переглянути все деканальне діловодство, а кожен декан обовязаний предложити протопресвитерові всі урядові книги й деканальні акти.

[1]) І частина постанов з §§ 1—60 містить у собі поділ Архіепархії на протопресвитерати й деканати з вичисленням парохій, що належать до поодиноких деканатів.

§ 64. Крім цього протопресвитер має бути щороку найменше в двох деканатах на деканальному соборчику. Тому декани обовязані повідомляти протопресвитерів на 14 днів наперед про речинець і місцевість деканального соборчика, долучуючи до повідомлення й програму соборчика.

§ 65. Протопресвитер предкладає Ординаріятові звіт із щорічної візитації та тих соборчиків, на яких був присутній.

III. Права й обовязки деканів.

§ 66. Новойменований декан має до 8-ох днів після отримання грамоти представитися Ординарієві й скласти урядове приречення.

§ 67. Декани мають наглядати над душпастирською працею клиру й християнським життям народу. До них належить нагляд над усіми Божими храмами, що находяться на їхній області, й усіми богослуженнями та церковним, ерекційним і фундаційним майном.

§ 68. Кожен декан є ординаріятським комісарем для шкільних справ та, як такий, має обовязок візитувати школи в парохіях шкільних комісарів і право візитувати інші школи свого деканату.

§ 69. Як шкільні комісарі декани обовязані притримуватися тих правил, що приписані для ординаріятських шкільних комісарів.

§ 70. Декан, у якого деканаті находиться повітове місто, має раз у рік запросити до повітового міста на спільну конференцію делєгатів до шкільної окружної ради й усіх шкільних комісарів повіту. Предсідає декан, що запрошує на конференцію, а предметом її шкільні справи.

§ 71. Головний обовязок деканів це канонічна візитація всіх церков свого деканату, так матірних як дочерних, каплиць, релігійних заведень і брацтв [1]).

§ 73. Декан має щонайменше на 8 днів повідомити дотичний парохіяльний уряд про свій приїзд, щоб був час і нагода повідомити про те членів брацтва, громадську управу, управу школи та загалом парохіян, щоб самі прибули й привели молодь.

§ 74. Душпастир з брацтвом має прийняти декана в церкві.

§ 75. Після привитання місцевим душпастирем або й евентуально старшиною громади й брацтва декан бере на себе епітрахиль і фелон, входить у церкву й царськими воротами до престолу, де, клякнувши, відмовляє коротку молитву та, поклонившися св. Тайнам, стає перед престолом і починає молебен.

[1]) Тут пропущено один параграф і помилково замість 72 вставлено 73 і д.

§ 76. Після богослуження місцевий душпастир катихизує дітей, а по катихизації подає деканові інвентар, з котрого декан переконується, що прибуло або убуло. Свої спостереження або неточності принотовує в візитаційнім протоколі.

§ 77. Деканові вільно в потребі прибути без заповідження на надзвичайну візитацію, але вона не може заступити канонічної візитації.

§ 78. Крім протоколу з деканальної візитації декан має мати також окрему книгу з написом: „Книга канонічної візитації парохій у деканаті..." До тієї книги має вписувати свої враження й спостереження про надужиття, промахи, напімнення і т. і., й вона служить за основу до кваліфікації душпастирів. Якщо завважить якісь надужиття, має звернути на них увагу передовсім пароха та, якщо це можливе, зараз їх усунути або доручити це парохові. Якщо завважить які промахи, має дані особи по батьківськи впімнути без свідків та все зроблене вписати до згаданої книги. При візитації в слідуючих роках або при іншій нагоді має переконатися, чи ті надужиття, промахи і т. п. усунені, а якщо переконається, що напімнення були безуспішні, подасть їх Ординаріятові у візитаційному протоколі під рубрикою: „Увага", або — як справа нагла й важна — в окремому зв ті.

§ 79. Декан обовязаний хорому священикові уділити св. Тайни й іншої духовної помочі або постаратися, щоб їх уділив хто інший, а після смерти похоронити з обрядами властивими священикам разом з кондеканальними священиками, а після того пребрати всі парохіяльні документи, поставити тимчасового завідателя та про те все зараз повідомити Митрополичу Консисторію.

§ 80. Після кожного опорожнення парохії має декан — як ординаріятський комісар, а в випадку перешкоди відпоручений ним священик — передати майно опорожненої парохії й дотичної церкви поставленому завідателеві та списати протокол передачі.

§ 81. До чинности передачі слід завізвати: 1. церковний комітет, 2. начальника громади або його заступника, 3. уступившого душпастиря, а в випадку смерти його спадкоємців, 4. завідателя парохії, 5. церковних провізорів, 6. двох заприсяжнених таксаторів.

§ 82. Ординаріятський комісар (декан) переймає й передає наперед власність церкви на основі рахункових книг і інвентаря. При цьому перевірюється денник приходів і розходів, щоб було можна означити властивий стан каси. Також треба дослідити,

чи наведені в рахунку й церковному інвентарі державні облігації й інші цінні папери дійсно находяться та чи по припису завінкульовані. Якщо церква має нерухомі посілості, то слід поглянути, чи дотичні грамоти власности й евентуальні угоди винайму в порядку.

§ 83. Зо всіх найдених у дійсності й переданих поставленому завідателеві грамот треба в протоколі передачі навести докладне число. Також церковні рухомості, а вже бодай цінніші предмети, мають бути досліджені й наведені в протолі, при чому мають бути зазначені евентуальні браки. В такий самий спосіб передає й майно дочерних церков.

§ 84. Після того приступає до перейняття й передачі парохіяльного майна, й то в подібний спосіб, як при церковному майні. Як основу вживається парохіяльний інвентар і фасію. Якщо не було б інвентаря, то або ординаріятський комісар зарядить, щоб такий інвентар наперед зладити, або втягає до протоколу майно дотичної парохії зо всіми до інвентаря приписаними подробицями.

§ 85. Таксатори мають прослідити стан мешкального й господарських будинків і парохіяльних дібр та евентуальні поправки й відновлення, описати їх та уложити потрібний до того кошторис.

§ 86. Щодо до браків будинків і ін. слід уважати на те, чи вони повстали зо старости, чи може треба їх приписати частинно або в цілості вині й недбалості бувшого посідателя посади. В останньому випадкові мусів би посідатель посади або його спадкоємці винагородити провинені шкоди чи покрити шкоди будування.

§ 87. Якщо покликані до передачі особи переконані про добрий стан парохіяльних дібр, то можна за їхнім порозумінням відступити від оцінки, але це треба виразно завважити в протоколі.

§ 88. Вкінці передається також метрикальні книги, печатка та інші урядові письма.

§ 89. Протокол передачі слід списати в двох примірниках і всім підписати. Один примірник треба переслати Ординаріятові до перегляду й одобрення.

§ 90. При обсаді опорожненої парохії новий парох, маючи інституційний декрет, представляється деканові та умовляється з ним про день введення й віддання в посідання парохії.

§ 91. Якщо декан, у випадку перешкоди, не може прибути

особисто, то може до того відпоручити містодекана або іншого сусіднього священика.

§ 92. Введення пароха відбувається в спосіб приписаний у Требнику.

§ 93. Після введення пароха в посідання парохії ординаріятський комісар має перевести передачу церковного й парохіяльного майна новому парохові в такий самий спосіб, як це вище сказано.

§ 94. При добрах слід особливо прослідити, чи від часу опорожнення не наступили погіршення або чи не предприйнято яких новин. Евентуальні браки в стані дібр і заяви парохіяльного комітету про поправки, які задумують поробити, мають бути втягнені до протоколу.

§ 95. Якщо новий парох застереже собі при передачі, що додатково предложить свої завваги щодо стану дібр, то така заява має бути втягнена до протоколу, а завваги мають бути списані впродовж двох місяців, бо в противному випадкові немає дальшого права відклику.

§ 96. Дальше, в протоколі передачі дібр треба докладно й подрібно описати стан парохіяльного дому й господарських будинків, „fundus instructus" парохіяльних дібр, саду й лісів, щоб, коли при його уступленні або по смерті буде довершуваний новий перегляд, було можна зараз спостерегти евентуальні погіршення в парохіяльних добрах і за них належить по змозі докладно означити відшкодування. А саме слід докладно означити стан будинків, предметів, що творять „fundus instructus", число овочевих дерев і їхній рід та інших дерев і стан ліса.

§ 87. Комісійні кошти втягаються до інтеркалярного рахунку, а якщо вступ нового пароха впадає разом з уступленням його попередника (при заміні парохії), то вони мусять оба в рівній частині поносити кошти.

§ 98. Декан веде окрему книгу церковного й парохіяльного майна поодиноких парохій деканату й на основі того протоколу пізніше перевірює, чи не прибуло що, або не убуло або не було вписане; а якщо такої книги не було, слід з протоколу передачі вписати той маєток до новосправленої книги.

§ 99. Один із двох примірників протоколу передачі відсилається до Ординаріяту, а другий переховується в парохіяльних актах.

Ч. 3393/РЕ.

Компетенції Парохіяльних Маєткових Рад.

Тому, що Парохіяльні Маєткові Ради встрявають у несвої справи та з цього приводу приходить до неприємних положень, Митрополичий Ординаріят розпоряджує отсим передрукувати в Архіепархіяльних Відомостях ту частину епархіяльного Закону про адміністрацію церковних дібр, що торкається компетенцій Парохіяльної Маєткової Ради (див. АЕВ. річн. XXXIX (1926), ч. II, ст. 21):

Чинності й ділання Парохіяльної Маєткової Ради.

§ 27. Предсідником Парохіяльної Маєткової Ради є з уряду місцевий парох згл. управитель церкви.

Після того, як парохіяни перевели вибір членів Ради, а Митрополичий Ординаріят затвердив їх та назначив другу половину членів, Рада конституується, вибираючи зпоміж себе скарбника й секретаря та розділюючи між своїх членів евент. дальші чинності.

§ 28. Засідання Ради скликує предсідник у міру потреби, або на прохання двох членів Ради, а обовязково двічі в рік. Постанови западають більшістю голосів. Предсідник голосує нарівні з іншими членами. Якщо предсідник уважає постанову за некорисну для церкви, може її засистувати й предложити справу до рішення Деканату, а в останній інстанції Архіепархіяльній Маєтковій Раді.

Хід виборів до Ради та хід нарад і постанови записується в окремій книзі протоколів; протоколи підписує предсідник і секретар.

§ 29. Перед приступленням до урядових чинностей нові члени Ради складають приписану в § 4 т. а присягу та списують, згл. приймають до відома чи доповнюють згаданий у § 4 т. б інвентар.

§ 30. До компетенції Парохіяльної Маєткової Ради належить виконування в імені Владики управи всім майном місцевої церкви й її фундації та завідування їхніми біжучими доходами згідно з вище наведеними приписами. Головно сюди належить:

1. Береження цілости основного майна церкви й її фундації, сторожкість над її маєтковими справами, над гряницями й посіданням недвижимостей.

2. Управа й утримання в доброму стані церковних будинків, церковних цвинтарів і кладовищ.

3. Обезпека будинків і движимостей від огню, крадіжі і влому.

4. Управа й евент. аренда церковних грунтів на протяг одного господарського року та стягання чиншів аренди.

5. Утримання дяків і церковної прислуги.

6. Закупно дзвонів, церковних риз, чаш, хоругов і т. д.

7. Оскільким тим не займається вже місцеве брацтво — також старання за звичайні богослужбові потреби, як: просфори, вино, оливу, світло, прання церковного біля, направу церковних книг і риз.

8. Оскільки немає окремого конкуренційного Комітету — переведення підготовних праць до нової будови, нагляд над роботами при новій будові, колявдація виконаних робіт.

9. Вишукання засобів для покриття видатків на згадані цілі.

10. Завідування зібраними на згадані цілі фондами й корисне завідування грішми церков і церковних фундацій.

§ 31. До компетенції Парохіяльної Маєткової Ради не належить:

1. Управа бенефіціяльним майном.
2. Справи, що відносяться до:
   а) Богослужень у церкві,
   б) способу й часу дзвонення, а також утримування порядку в церкві й на цвинтарі,
   в) способу збирання жертв, роблення оповіщень і всяких чинностей, що в якийнебудь спосіб відносяться до богослуження й прикраси церкви,
   г) уладження вівтарів, амвони, пушок до збирання жертв і інших речей, що відносяться до відправи богослуження,
   г) принимання або вживання посвячених знарядів і інших предметів, призначених до вжитку або прикраси церкви й захристії,
   д) писання, ведення й переховування парохіяльних книг,
   е) принимання чи видалювання дяка й церковної служби.

Ч. 3588/РЕ.

Передання лісів вакуючих парохій під безпосередню управу Інспекторату ерекц. лісів.

Рішенням Митрополичого Ординаріяту з дня 6 квітня 1937, Ч. 3588/РЕ передається під безпосередню управу Інспекторату ерекціональних лісів усі ліси вакуючих парохій аж до часу

обсадження парохії новим парохом або завідателем з поборами пароха.

Інспекторат буде в тих лісах сам переводити всі господарські чинності та приписаний програмою річний вируб на таких правилах:

1. З вирубу призначиться конечний опал і необхідне для господарки дерево по половині для завідателя і вдови.

2. Решту дерева (якщо вируб буде настільки засібний) продасться при збереженні всіх норм лісного книговодства. Копію рахунків продажі передасться до Деканальної Маєткової Ради.

3. Дохід з продажі розділиться в цей спосіб:

а) покриється належну річну оплату до Інспекторату,

б) звернеться додаткові кошти Інспекторату в звязку з вирубом і управою ліса,

в) визначиться відповідну квоту на культури, відгряничення й догляд ліса аж до приходу нового пароха,

г) решту доходу з вирубів приділиться до окремого фонду, який буде зуживаний на охорону тих лісів, з яких дохід не може покищо вистачити на оплачування побережника, переведення культур, відгряничень та інших конечних господарських чинностей, які зможуть причинитися до того, що даний ліс стане в короткім часі приносити належний дохід.

4. Ліс у часі інтеркалярного року буде находитися в безпосередній управі Інспекторату, який переведе докладну інвентаризацію старих лісостанів та всякі потрібні чинності для впорядкування господарки.

5. Після введення нового пароха буде списаний протокол про стан даного ліса і спосіб його господарки, і ліс буде знову переданий в управу і вжиткування парохові, хіба що він бажав би собі, щоб Інспекторат дальше управляв тим лісом, передаючи йому чистий дохід. До безпосередньої управи будуть передавані також ті ліси, в яких ОО. Парохи ведуть невідповідну господарку, або з причини недуги, поважного віку і т. п. самі будуть про це просити.

Ч. 4235/К.

Охорона природи.

Поміж гідними збереження предметами природи важливе місце займають старі кріслаті дерева. Тому й не має сьогодні ніде в світі культурної держави, де не проявлявся б цей приро-

доохоронний рух. Напр. у Польщі Державна Рада Охорони природи заінвентаризувала досі 925 кріслатих дубів, що їм в обводі 3—10 м., та 579 лип із обводом 2—9 м. Такі дерева мусіли бути свідками подій іноді на просторі соток, а навіть тисячі літ. З ними звязана теж память неодного історичного факту та вони часто окружені народніми переказами й оповіданнями, або злучені з релігійним культом, що ще найкраще береже їх перед загибіллю. Як елємент краєвиду вони зростаються нераз в одну нерозривну естетичну цілість, що чарує нас красою. Але й з наукового боку старі кріслаті дерева це неабиякий матеріял для біольогічних дослідів над такими напр. питаннями, як довговічовість поодиноких пород, зміна структури з віком і т. д.

Від очевидного обовязку зберігати передвіковічні дерева не може відмовитись і недержавний народ, якщо він культурний і свідомий своїх завдань. І тому у нас при Науковому Товаристві ім. Шевченка оснувалася Комісія Охорони Природи, що закликає все громадянство до співпраці в цьому напрямі. Ідучи за закликом Митрополичий Ординаріят розпоряджує підчиненому собі Духовенству:

1. Охоронювати й не винищувати самовільно якінебудь памятки природи на церковних грунтах, а особливо старі памяткові дерева при церквах і на приходствах без окремого на це дозволу Ординаріяту.

2. Зінвентаризувати всі старі дерева при церквах і на приходствах по зладженому Комісією Охорони Природи Квестіонарі та один примірник лишити в парохіяльних актах, а другий прислати через Деканальний Уряд до Консисторії, до кінця ц. р.

3. Декани зладять собі із надісланих відповідей список важливіших природоохоронних предметів свого деканату та при візитаціях і передачах парохій візьмуть і цю справу на увагу.

КВЕСТІОНАР

I. Чи ростуть при церкві, на приходстві й взагалі на церковних грунтах які старі, кріслаті дерева?

II. Які це породи? (дуб, липа, ясень і т. д.)

III. Скільки їх?

IV. Скільки між ними таких, що мають більш 2-х метрів у обводі на висоті грудей (1 м. від землі)?

V. Які перекази та оповідання звязує з ними місцеве населення?

VI. Чи відома історія цих дерев (хто їх садив і коли)?

VII. Описати стан цих дерев (чи здорові чи всихають, з дуплом чи ні і долучити по змозі світлину чи рисунок).

VIII. Чи існують на церковних грунтах які інші природничі обєкти гідні збереження? Тут звернути увагу на:

1. краєвид: особливо гарні й цікаві закутини природи;
2. особливості мертвої природи: джерела й водопади, скали й каміньоломи, печери, гіпсові лійки, піскові надми, льодовикові ерратичні бльоки (зашибанці), мінеральні поклади, геольогічні відкривки з окаменілостями, могили з останками людських і звіринних костей, черепками посудин і знарядами первісної людини, метеорити;
3. фльористичні особливості: останки первісних ростинних скупчень: праліс, степ, торфовище, рідкі ростинні породи дерев, кущів і зільної цвітової фльори;
4. фавністичні особливості: рідші звіринні породи, масова поява деяких тварин (коли, як довго), вигибання одних, а поява інших (здогадні причини цього явища);
5. вжиткування: які ростини святить населення по церквах, які збирає на лік, які дикі цвіти продає по сусідних містах, які породи диких тварин особливо винищує, а які хоронить та з якого приводу?

У широко розробленому восьмому питанні, що вимагає подекуди природописного знання, оставляється відповідаючому свободу дати відповідь на те, що він добре знає, а пропустити те, чого не знає, або не є певний.

Ч. 4429/PE.

Зголошування вирубів.

Тому, що в гірських лісах переводиться вируби також літом, пригадується на цьому місці ОО. Парохам і Завідателям з поборами парохів обовязок зголошування всяких вирубів у лісах, пасовисках і сіножатях до Митрополичого Ординаріяту, який має для кожного вирубу уділити своєї апробати. Ті, що будуть занедбувати виконання цього розпорядку, будуть потягані до відповідальности, а всякі вируби на довгий час у лісі будуть стримані.

Також поручається звертатися до Інспекторату ерекціональних лісів за порадами в справі збуту дерева, а він зробить усе, що треба, щоб запобігти використовуванню низькими цінами та недокладностями у відбірці дерева.

ОГОЛОШЕННЯ, ВІДОЗВИ Й КОМУНІКАТИ.

Ч. 4203/К.

„Орли" — КАУМ.

Повідомляється Всеч. Духовенство, що статути Товариства Католицької Акції Української Молоді затверджені тепер уже й світською владою (Львівський Воєвідський Уряд Ч. ПБС — XII — а — 167, ч. реєстру 1562) під назвою Товариство „Орли" КАУМ. Всі дотеперішні кружки КАУМ переходять на нові статути. По статути й інформації звертатися до Головної Ради Т-ва „Орли" КАУМ, Львів, пл. св. Юра 5.

Ч. 3611/К.

Міжнародній Конгрес Христа Царя

відбудеться між 25—29 червня 1937 в Познані. Теми викладів: Сучасне безбожництво та його суспільні й моральні причини; соціяльна й моральна відбудова християнського життя. Виклади в мовах: французькій, італійській, німецькій та польській.

Ч. 4507/К.

Проща до Люрд.

Священиче т-во „Unitas" у познансько-гнєзненській архієпархії організує між 16. VIII — 1. IX. 1937 прощу польського духовенства до Люрд. У програмі відвідини в Арс, Лізіє та Парелє-Моніяль й паризької міжнародньої вистави. Поворот через Швайцарію. Адреса: Познань, ал. Марцінковського 22/III.

Конкурс на опорожнені парохії.

Отсим розписується конкурс на опорожнені парохії з річинцем до кінця травня ц. р.:

1. Барилів лопатинського деканату, вільного надання.
2. Батьків залозецького деканату, вільного надання.
3. Берлин брідського деканату, приватного надання.
4. Верешиця янівського деканату, приватного надання.
5. Висоцько брідського деканату, вільного надання.
6. Витків радехівського деканату, приватного надання.
7. Гаї винницького деканату, вільного наданння.
8. Звижень золочівського деканату, приватного надання.
9. Золочів золочівського деканату, приватного надання (право спочиває).
10. Камінь рожнітівського деканату, державного надання.
11. Козова козлівського деканату, приватного надання.

12. Корсів брідського деканату, приватного надання.
13. Ладичин микулинецького деканату, приватного надання, з тим, що з весною 1938 р. прилучена Кривка буде відлучена.
14. Лапшин бережанського деканату, приватного надання.
15. Лолин долинського деканату, приватного надання.
16. Львів парохія св. Пятниць львівського деканату, приватного надання.
17. Путятинці рогатинського деканату, приватного надання.
18. Сервири озірнянського деканату, вільного надання.
19. Солуків долинського деканату, державного надання.
20. Стільсько миколаївського деканату, приватного надання.
21. Стрий стрийського деканату, приватного надання.
22. Суходоли брідського деканату, приватного надання.
23. Фалиш стрийського деканату, приватного надання.

Ч. 4513/Дя.

Конкурс на дяківську посаду.

Оголошується конкурс на посаду дяка в Глещаві теребовельського деканату. Вимаганий кандидат з кваліфікацією вищого ступня, з теноровим голосом. Дотація $1^1/_2$ морга орного поля, помешкання, господарський будинок, город, роківщина й треби. Прохання до кінця червня до Парохіяльного Уряду в Глещаві п. Іванівка к. Теребовлі. На відповідь залучити почтовий значок.

ХРОНІКА.

Рукоположення отримали:

1. Алиськевич Евген, неопресвитер, 4. IV. 1937.
2. Боднарчук Михайло, неопресвитер, 4. IV. 1937.
3. Геврич Богдан, неопресвитер, 4. IV. 1937.
4. Гункевич Ігнатій, неопресвитер, 4. IV. 1937.
5. Гураль Михайло, неопресвитер, 4. IV. 1937.
6. Іжак Мирон, неопресвитер, 4. IV. 1937.

ДУШПАСТИРСЬКІ ПОСАДИ:

Канонічну інституцію отримали:

1. Білинський Володимир, архикатедральний сотрудник, на Рокитно янівського деканату (Ч. 2824/Л).
2. Бородайко Евстахій, парох Сервир озірнянського деканату на Дмитрів радехівського деканату (Ч. 2672/Л).

3. Бутринський Микола, завідатель Хащованя тухлянського деканату, на Вільховець бережанського деканату (Ч. 7632/Л)
4. Волинець Михайло, парох Загірочка ходорівського деканату, на Вовків винницького деканату (Ч. 3037/Л).
5. Гаврилюк Михайло, ректор церкви в Старих Бродах брідського деканату, на Глиняни (Замістя) глинянського деканату (Ч. 3299/Л).
6. Дмитрик Михайло, парох Вівся зарваницького деканату, на Бірки Малі грималівського деканату (Ч. 3892/Л).
7. Домкович Василь, завідатель Пліснян зборівського деканату, на Плоничну буського деканату (Ч. 2671/Л).
8. Задорожний Микола, завідатель Суходолів брідського деканату, на Ярчівці озірнянського деканату (Ч. 2880/Л).
9. Іванчук Семен, парох Козови козлівського деканату, на Козлів того ж деканату (Ч. 2644/Л).
10. Кондрат Іван, завідатель Кудобинець зборівського деканату, на Кудобинці (Ч. 4136/Л).
11. Косович Микола, парох Помоняти ходорівського деканату, на Бишки поморянського диканату (Ч. 2933/Л).
12. Литвин Богдан, парох Побука любінецького деканату, на Залісці ходорівського деканату (Ч. 3893/Л).
13. Манишевський Михайло, сотрудник у Довгім теребовельського деканату, в Плетеничі перемишлянського деканату (Ч. 2276/Л).
14. Пайкуш Іван, завідатель Богутина поморянського деканату, на Чаниж буського деканату (Ч. 2670/Л).
15. Романишин Михайло, парох Суходолу бобрецького деканату, на Милятин Старий милятинського дек. (Ч. 2454/Л).
16. Романчукевич Іван, парох Лапшина бережанського деканату, на Підбірці яричівського деканату (Ч. 2673/Л).
17. Собчак Ілля, парох Ходович стрийського деканату, на Довгу войнилівського деканату (Ч. 3559/Л).
18. Школьник Ярослав, завідатель Чижикова винницького деканату, на Германів тогож деканату (Ч. 3036/Л).

Завідательства отримали:

1. Андрушко Володимир, сотрудник у Білій тернопільського деканату, в Городищу озірнянського деканату (Ч. 3568/Л).
2. Боднарчук Михайло, неопресвитер, у Сморжу тухлянського деканату (Ч. 3564/Л).

3. Бучко Антін, завідатель Вільхівця бережанського деканату, в Богутині поморянського деканату (Ч. 3793/Л).
4. Гайдукевич Йосиф, завідатель Угринова Середнього калуського деканату, в Красній перегінського деканату (Ч. 3638/Л).
5. Ганицький Іван, завідатель Чанижа буського деканату, в Фалиші стрийського деканату (Ч. 3123/Л),
6. Ганкевич Володимир, ректор Ушні золочівського деканату, в Котузові зарваницького деканату (Ч. 2227/Л).
7. Гривнак Йосиф, завідатель Плетинич перемишлянського деканату, в Вівсю зарваницького деканату (Ч. 4506/Л).
8. Гункевич Ігнатій, неопресвитер, у Камені рожнітівського деканату (Ч. 4413/Л).
9. Давидюк Теодор, сотрудник з пр. упр. в Стільську миколаївського деканату, в Стільську (Ч. 3926/Л).
10. Івасик Омелян, завідауель Довгої Войнилівської войнилівського деканату, в Ходовичах стрийського дек. (Ч. 3205/Л).
11. Кремінецький Степан, сотрудник у Вербилівцях рогатинського деканату, Путятинцях того ж деканату (Ч. 1145/Л).
12. Кулик Дмитро, завідатель Германова винницького деканату, в Чижикові того ж деканату (2501/Л).
13. Кучабський Володимир, завідатель Підборець яричівського деканату, в Чорнушовичах винницького деканату (Ч. 1612/Л).
14. Левицький Евген, завідатель Манаєва оліївського деканату, в Лопушанах того ж деканату (Ч. 3683/Л).
15. Маркевич Микола, сотрудник у Корсові брідського деканату, в Корсові (Ч. 1823/Л).
16. Мисевич Роман, завідатель Рокитна янівського деканату, в Лапшні бережанського деканату (Ч. 2988/Л).
17. Нагаєвський Ісидор, ректор Залавя теребовельського деканату, в Берлині брідського деканату (Ч. 2583/Л).
18. Наумів Іван, завідатель Полоничної буського деканату, у Суходолах брідського деканату (Ч. 3068/Л).
19. Недільський Іван, завідатель Дубравки журавенського деканату, в Вибудові бережанського деканату (Ч. 3915/Л).
20. Новаківський Зиновій, завідатель Кутищів залозецького деканату, в Звижені того ж деканату (Ч. 3251/Л).
21. Нуд Богдан, завідатель Вовкова винницького деканату, в Загірочку ходорівського деканату (Ч. 1796/Л).
22. Перепічка Микола, завідатель Красної перегінського дедеканату, в Угринові Середньому калуського деканату (Ч. 12573/Л).

23. Пересипкин Петро, сотрудник у Добротворі струмилокамінецького деканату, в Барилові лопатинського деканату (Ч. 2659/Л).
24. Свистун Петро, завідатель Закомаря олеського деканату, в Нущу оліївського деканату (Ч. 894/Л).
25. Скульський Йосиф, завідатель Бишок поморянського деканату, в Помоняті ходорівського деканату (Ч. 2274/Л).
26. Степаняк Іван, завідатель Нуща оліївського деканату, в Закомарі олеського деканату (Ч. 895/Л).
27. Теліжин Йосиф, завідатель Залесець ходорівського деканату, в Суходолі бобрецького деканату (Ч. 3250/Л).
28. Ульванський Роман, сотрудник у Перегноєві, глинянського деканату, в Козовій козлівського деканату (Ч. 4414/Л).
39. Черниш Семен, завідатель Жупаня тухлянського деканату, в Побуці любінецького деканату (Ч. 4265/Л).
30. Шуст Ярослав, завідатель Дмитрова радехівського деканату, в Середпілцях радехівського деканату (Ч. 2277/Л).

Доїзджаючими завідателями назначені:

1. Познахівський Володимир, парох Білковець озірнянського деканату, в Сервирах того ж деканату (Ч. 4368/Л).
2. Сабат Олександер, парох Наварії щирецького деканату, в Пустомитах того ж деканату (Ч. 2050/Л).
3. Ціцькевич Олександер, завідатель Пальчинець новосільського деканату, в Кутищах залозецького дек. (Ч. 4523/Л).

Ректорами церков іменовані:

1. Воробець Степан, завідателя Солукова долинського деканату, в Брюховичах яричівського деканату (Ч. 3642/Л).
2. Їжак Мирон, неопресвитер, у Забойках козлівського деканату (Ч. 3572/Л).
3. Сас Степан, завідатель Котузова зарваницького деканату призначений на завідателя Сморжа тухлянського деканату, в Ушні золочівського деканату (Ч. 2177/Л).

Сотрудниками з правом управи назначені:

1. Горинь Мирослав, завідатель Козлова козлівського деканату, в Кобиловолоках теребовельського деканату (Ч. 4395/Л).
2. Кордуба Емануїл, сотрудник у Бурштині, в Конюшках рогатинського деканату (Ч. 4372/Л).

Сотрудниками назначені:

1. Алиськевич Евген, неопресвитер, у Білій тернопільського деканату (Ч. 3502/Л).
2. Бялецький Роман, завідатель Бірок Малих грималівського деканату, в Добривдах збаразького деканату (Ч. 1799/Л).
3. Геврич Богдан, неопресвитер, в Остапю грималівського деканату (Ч. 3570/Л).
4. Гураль Михайло, неопресвитер, у Конюхах поморянського деканату (Ч. 3569/Л).
5. Дочило Мирон, сотрудник у Войнилові, в Болехові (Ч. 1800/Л).
6. Збаращук Іван, неопресвитер, у Довгім теребовельського деканату (Ч. 1467/Л).
7. Клюс Іван, сотрудник у Олеську, архикатедральним сотрудником у Львові (Ч. 2134/Л).
8. Левицький Володимир, завідатель Глинян Замістя, в Перегноєві глинянського деканату (Ч. 3684/Л).
9. Любович Іван, неопресвитер, у Журові бурштинського деканату з осідком у Підмихайлівцях (Ч. 15485/Л).
10. Романишин Петро, завідатель Милятина Старого милятинського деканату, в Тернополі (Ч. 1842 Л).
11. Слоневський Володимир, архикатедральний сотрудник у Львові, в Олеську (Ч. 2317/Л).
12. Совяк Ярослав, сотрудник у Конюхах поморянського деканату, архикатедральним сотрудником у Львові (Ч. 2134/Л).
13. Троян Роман, сотрудник у Конюшках рогатинського деканату, в Сороках яричівського деканату (Ч. 3159/Л).
14. Штурмай Петро, завідатель Середополець радехівського деканату, в Хмільні лопатинського деканату (Ч. 2316/Л).

Доїзджаючими сотрудниками назначені:

1. Коник Василь, сотрудник у Томашівцях войнилівського деканату, в Кропивнику калуського деканату (Ч. 4151/Л).
2. Хлипавка Василь, сотрудник у Гірнім любінецького деканату, в Волі Довголуцькій того ж деканату (Ч. 2094 Л).

Похвальні грамоти отримали:

1. Алексевич Михайло, церк. провізор Плаучі Великої зборівського деканату (Ч. 3391/РД).
2. Броневич Франко, будівничий у Роздолі миколаївського деканату (Ч. 3604/РД).

3. Гладун Ілля, церк. провізор у Журавниках винницького деканату (Ч. 3342/РД).
4. Грабовський Петро, церк. провізор Красної зборівського деканату (Ч. 3391/РД).
5. Гривнак Татіянна, парохіянка Білокерниці підгаєцького деканату (Ч. 3217/РД).
6. Гузюк Марія, парохіянка Поникви підкамінецького деканату (Ч. 1586/РД).
7. Гуменюк Юлія, парохіянка Плаучі Малої зборівського деканату (Ч. 2239/РД).
8. Гуцул Микола, парохіянин Ріпного перегінського деканату (Ч. 3345/РД).
9. Галандій Михайло, парохіянин Білокерниці підгаєцького деканату (Ч. 3217/РД).
10. Грещинин Марія, парохіянка Кійданець збаразького деканату (Ч. 1587/РД).
11. Драбик Анна, ст. сестриця в Нараєві нараївського деканату (Ч. 3310/РД).
12. Дратвінський Тома, дяк у Антонівці на Волині (Ч.3390/РД).
13. Дрищак Василь і Олена, парохіяни Кійданець збаразького деканату (Ч.1587/РД).
14. Канюк Дмитро, дяк у Покрівцях жидачівського деканату (Ч. 3781/РД).
15. Канюк Евфрозина й Катерина, парохіяни Покровець жидачівського деканату (Ч. 3781/РД).
16. Коваль Софія, парохіянка Рівні рожнітівського деканату (Ч. 3343/РД).
17. Косович Омелян, будівничий у Роздолі миколаївського деканату (Ч. 3604/РД).
18. Кучер Василь, парохіянин Ріпного перегінського деканату (Ч. 3345/РД).
19. Кушнір Анна ж. Дмитра, ст. сестриця в Добряничах перемишлянського деканату (Ч. 2596/РД).
20. Кушнір Петро, парохіянин Зарваниці зарваницького деканату (Ч. 2944/РД).
21. Лаповець Наталія, парохіянка Білокерниці підгаєцького деканату (Ч. 3217/РД).
22. Люшак Микола, парохіянин Ріпного перегінського деканату (Ч. 3345/РД).
23. Мазур Параскева з Козюрів, парохіянка Стінки унівського деканату (Ч. 1934/РД).

24. Малік Параскева, парохіянка Кійданець збаразького деканату (Ч. 1587/РД).
25. Марищук Горпина, парохіянка Кійданець збаразького деканату (Ч. 1587/РД).
26. Марцінків Анна, парохіянка ц. св. Николая у Львові Ч. 4040/РД).
27. Медвідь Григорій і Марія, парохіяни Золочева (Ч. 3007/РД).
28. Небилович Параскева, парохіянинка Угринова Старого калуського деканату (Ч. 1496/РД).
29. Новотна Павлина, парохіянка Ріпного перегінського деканату (Ч. 1412/РД).
30. Окопна Анастасія, ж. Василя, парохіянка Нараєва нараївського деканату (Ч. 3310).
31. Рощук Варвара, парохіянка Білокерниці підгаєцького деканату (Ч. 3217/РД).
32. Саляк Іванна, парохіянка Білокерниці підгаєцького деканату (Ч. 3217/РД).
33. Семчишин Юстин, Марія й Іван, парохіяни Мильна у Бліху залозецького деканату (Ч. 3437/РД).
34. Стець Анна з Козюрів, парохіянка Стінки унівського деканату (Ч. 1934/РД).
35. Стрийків Евдокія, парохіянка Покровець жидачівського деканату (Ч. 3781/РД).
36. Ушан Михайло, парохіянин Ріпного перегінського деканату (Ч. 3345/РД).
37. Филипович Евдокія, парохіянка Ріпного перегінського деканату (Ч. 3345/РД).
38. Цаль Марія, парохіянка Білокерниці підгаєцького деканату (Ч. 3217/РД).
39. Цюна Параскева, парохіянка Ріпного перегінського деканату (Ч. 3345/РД).
40. Шафранський Семен і Марія, парохіяни Кривого в Городниці скалатського деканату (Ч. 1979/РД).
41. Шиманська Наталія, парохіянка Білки перемишлянського деканату (Ч. 1534/РД).
42. Щидлюк Теодосія, парохіянка Поникви підкаменецького деканату (Ч. 1586/РД) та такі парохіяни:

Львова св. Петра й Павла (Ч. 14832/РД):

42. Абрисовська Марія
43. Бояновський Семен
44. Воробець Михайло
45. Іваницький Григорій

46. Кізлик Анастасія
47. Козак Анна
48. Левицький Ярослав, Др.
49. Салик Анна
50. Семенюк Анна
51. Терлецька Евгенія

Перегінська-Осмолоди перегінського деканату (Ч. 1732/РД):

52. Кисілевський Володимир, інж., і Олена
53. Криницька Е.
54. « -ий Франц
55. Кушнір Микола
56. « Яків
57. Мікульський Петро
58. Подольський Микола
59. Притула Дмитро
60. Сорочак Теодор
61. Туз Йосиф

Романового Села збаразького деканату Ч. (1410/РД)

62. Бугай Микола
63. Зосяк Петро
64. Калагуба Іван с. Петра
65. « Петро с. Павла
66. « Степан с. Григ.
67. Лучка Анна
68. Лучка Іван
69. « Михайло
70. « Павло
71. Міняйло Анна
72. Свідерська Катерина
73. Твориш Михайло

Ходович стрийського деканату (Ч. 3604/РД):

74. Бісик Іван
75. Богдан Михайло
76. Кобрин Дмитро
77. Куртий Микола
78. Михасевич Василь і Михайло
79. Михасевич Михайло
80. Павлів Степан
81. Сидорак Михайло
82. Собчак Стефанія
83. Щурко Дмитро
84. « Пантелеймон
85. « Теодор

ПОМЕРЛИ

1. **Карпинський Плятон,** парох Острівця теребовельського деканату й член посмертного фонду, помер 19 квітня на 64-му році життя й 39-му священства.
2. **Плакида Григорій,** парох Старого Скалату скалатського деканату й член посмертного фонду, помер 19 квітня на 59-му році життя й 30-ому священства.

Їх душі поручається молитвам Духовенства Архієпархії.

Накладом Митроп. Ординаріяту. Друк. „Бібльос" Львів, Японська

ЛЬВІВСЬКІ АРХІЕПАРХІЯЛЬНІ ВІДОМОСТИ

РІЧНИК L. ЛЬВІВ, ТРАВЕНЬ 1937 р. Ч. V.

Митрополит Андрей

ДАР ПЯТДЕСЯТНИЦІ.

З Сошествієм Святого Духа, тим „попраздественним і конечним празником", як висловлюються молитви Тріоди, кінчимо ряд Господських празників, що зачинаються в грудні Христовим Рождеством та поміщені в цій половині церковного року. Поза нею тільки виїмково буває якийсь Господський празник — серед споминів із церковної історії, себто празників Святих Божих Угодників. Після Сошествія маємо тільки празники Евхаристії й Сострадання (додані Унією) та Спаса, що відносяться до практики християнського життя, та празник Воздвиження Чесного Хреста, що споминає історичну подію. Так то церковний рік поділений на дві майже рівні собі половини: у першій празнуємо діло спасення в Спасителеві, в другій половині — в спасених. Празник Сошествія закінчує всі празники, так як і зіслання Святого Духа завершує Христове діло. Чим і як звершує? Відповідь на те питання буде предметом цього писання.

Передовсім ударяє те діло Божого обявлення, в якому, по висказу Пророка Ісаії (54, 13), наведеному Христом, „усі навчені Богом" (Йо. 6, 45). У тому навчанні дуже виразно розрізняємо трьох різних Учителів, три різні школи. Перший учитель це Христос, що поручає Учительку Церкву та що обіцює і вкінці зсилає Учителя Святого Духа. Яким способом ці три різні школи звязані зо сооою в органічну цілість? Вже сама різниця трьох Учителів могла з людської слабости й короткозорости стати, а дійсно й стала, причиною і роздорів серед християн і різного поняття самої школи Божого обявлення. Чому ж три школи? Це проблєми, що мусять ударити й здивувати вже на перший погляд кожного, що над св. Письмом бодай трохи застановляється. Чому Божа наука поділена поміж трьох Учителів, а кожний із них має окремі собі питомі й від другого зовсім відмінні методи і, сказати б, основи науки?

Найперше треба ствердити, що Боже обявлення — а тому і релігія і християнство і св. Письмо і Церква — це школа, в якій приходиться нам безнастанно вчитися, від дитинства до старости. Церковна заповідь обовязує християн у неділю й свята вислухати Службу Божу й духовну науку. Деякі люди, яким трудно бути на проповіді, або й ті, що зайняті умовою працею, уявляють собі, що духовна наука не приносить їм ніякого хісна, що вони можуть її заступити читанням св. Письма або релігійної книжки. Але воно не так, бо від того обовязку не звільнені навіть і ті, що в Церкві мають учительський уряд або післанництво. Одним словом — релігія це для всіх обовязкова школа, в якій усі маємо вчитися від дитинства до пізньої старости й тому тим важніше для нас: знати систему тієї нашої школи, а передовсім зрозуміти її потрійний ступінь чи характер, бо про ту різницю не можна сумніватися. Вона дуже яскраво проявляється в самому св. Письмі, в тім — сказати — кодексі Божого обявлення.

І. ШКОЛА ЦЕРКВИ.

Передовсім учить Христова Церква та вчить на основі дуже виразного Христового поручення і з повною владою до навчання. Христос сказав: „Навчайте всі народи, хрестячи їх... навчаючи їх зберігати все, що Я вам заповідав" (Мат 28, 19). Уже ці останні Христові слова, висказані по Матеєві до Апостолів, стверджують вповні той учительський уряд Церкви. А стверджують і непомильність того уряду додані ще слова: „І це Я з вами по всі дні, до кінця віків" (Мат. 28, 20). До кінця віків, себто слова відносяться не до самих Апостолів, а до Церкви, й обіцяють непомильність, бо присутність Божої Премудрости при сповнюванні учительського уряду є з певністю охороною перед усякою помилкою для цілого апостольського чи учительського тіла Церкви.

Це слово й саме вистачало б, але й багато інших уступів св. Письма стверджує ще ту очевидність. „Як Мене післав Отець, так Я посилаю вас" (Йо. 20, 21), „Це Я посилаю вас, як овець між вовків" (Мат. 10, 16), „Ідіть до овець, що загинули... а йдучи, проповідуйте й кажіть..." (Мат. 10, 6—7), „Хто вас приймає, Мене приймає, а хто приймає Мене, приймає Того, що Мене післав" (ст. 40).

В Апостолів находимо таке пристосування Христових слів, що не можемо сумніватися про те, що від самого початку Апостоли були перейняті гадкою, що вони є вчителями людей і що

мають від Ісуса Христа учительську владу, й то таку виключну, що неначе вся наука Ісуса Христа є їхнім монополем. Найбільший із них, великий Апостол Павло, називає Євангеліє просто „своїм": „...утвердити вас по мому Євангелію" (Рим. 16, 25). Те Євангеліє, яке людям проповідує, він прийняв безпосередньо від Ісуса Христа. „Євангеліє, котре я проповідав, не є людське, бо я не не прийняв його від людини, ані не навчився, але через обявлення Ісуса Христа" (Гал. 1, 11—12). Тому кидає анатему на кожного, що йнакше буде вчити. „Коли б ми або ангел із неба проповідав вам більш, ніж те, що ми вам проповідали, нехай буде виклятий. Як ми перше сказали, тепер знову говорю: Коли б вам хто проповідав більш, ніж те, що ви прийняли, нехай буде виклятий" (Гал. 1, 8—9). Ця певність не перешкоджує, що св.. Павло піддас своє Євангеліє старшим від себе Апостолам, себто Церкві. „Я виложив їм Євангеліє, котре проповідую між поганами, а зокрема тим, що були знатніші" (Гал. 2, 2). Хоч він був готов кинути анатему хоч би на ангела, то свою науку піддає судові Церкви, і це робить „по обявленню", себто діставши на те приказ згори. Тому з тим більшою певністю уживає своєї влади супроти людей. Він вимагає послуху вірі (Рим. 1, 5) й покорення себе правді (Гал. 3, 1) та не щадить, а зо силою картає. „Безумні Галати, хто вас обдурив?... Чи ви такі глупі?" (Гал. 3, 1—3). Зрештою він усе, коли тільки треба, вміє ужити своєї влади. Він і тихий і такий лагідний, що посеред новонавернених вірних виглядає як нянька серед дітей (I Сол. 2, 8), він називає себе останнім із Апостолів і частіше просить „лагідністю й тихістю Христовою" (II Кор. 10, 1), він „смирний між людьми" (там само ст. 2), у нього „присутність тіла немічна й слово марне" (там само ст. 10). Та коли треба, вміє вживати своєї влади не тільки словами „важкими й кріпкими", але й безпощадним поступуванням „по владі, котру дав мені Господь" (II Кор. 13, 10). Бо буває, що вірні не находять його „таким, яким хотять" (II Кор. 12, 20). Буває, що в своїй ревності питає з гіркою іронією громади, які сам оснував: „Чого хочете? Чи з палицею прийти мені до вас?" (I Кор. 4, 21).

А влада вчителя, яку має від Христа, є така, що її й іншим передає. Треба б підряд наводити два писання Апостола: одне до Тимотея й одне до Тита, щоб бачити, як уже тоді була устійнена гадка про душпастирську, а передовсім про учительську владу Церкви. В них Апостол установляє закони, заряджує, дає ради й прикази в поодиноких випадках, повідомляє про

гострі засуди свого суду. „Іменея й Олександра я передав сатані, щоб навчилися не хулити“ (І Тим. 1, 20). Повторює науки давно дані, напоминає, радить, а передовсім учить і поручає способи й методи науки.

Не підемо дальше за гадкою Апостола Павла, не будемо представляти науки й практики інших Апостолів, не будемо наводити ні науки Отців Церкви ні вселенських Соборів, тих головних органів церковної науки. Ми ствердили тільки учительський уряд, який Христос передав Церкві та якого вона вживає.

II. ШКОЛА ХРИСТА.

Очевидно, Церква має тільки передавати, проповідати, зберігати й пояснювати Євангеліє. Євангеліє не в строгому значінні, себто книг, списаних чотирьома Богом надхненими Євангелистами, але Євангеліє в тому значінні, як його розуміє св. Павло— в значінні, в якому св. Лука Євангелистом називає Филипа, одного з перших діяконів, у значінні „цілої Христової науки“, списаної й несписаної.

Вже з того, що Апостоли й Церква проповідують Христове Євангеліє, що ціла наука Церкви є наукою Ісуса Христа, виходить з очевидністю, що головним, одиноким Учителем є Ісус Христос. Але нам треба ближче приглянутися науці св. Письма в цій справі, щоб по змозі якнайдокладніше означити, чим є Христова наука в цілому Його ділі. Очевидно, Христос є Учителем тому, що є Спасителем. Учить, щоб спасти. Як Спаситель, Христос мусить єднати у собі стільки прикмет і стільки назв у св. Письмі, що в їхній безлічі учительський уряд і назва Вчителя могли б видаватися неначе другорядними. Христос є і Божим Агнцем, що бере на себе гріхи світа, і Архієреєм, що приносить жертву, і Архієреєм по чину Мелхиседека, і другим Адамом, і первородним усякого сотворіння, і альфою й омегою, і початком і кінцем, і царем, і „суддєю, якому дана всяка влада на небі й на землі“, і Емануїлом, і добрим пастирем, і дверми до кошари, і хлібом життя... При всім тім — Він є й Учителем, і як такий мусить, очевидно, мати й ту прикмету о д и н о к о г о, яку має в усіх інших своїх завданнях і ділах. Так само, як „ніхто не приходить до Отця, тільки через Мене“ (Йо. 14, 6), як „один Бог і один посередник між Богом і людьми“ (І Тим. 2, 5), як „нема під небом іншого імення даного людям, в якому мали б спасення“ (Діян. 4, 12), так само Він є й одиноким Учителем.

Щоб ясно означити, в якому відношенні стоїть той учительський уряд до всіх інших урядів Христа, послухаймо, що Христос сам про Себе говорить, як Він сам означує Своє посланництво. Перед Пилатом Христос так описує Свій царський уряд: „Ти кажеш, що Я цар. Я на те родився й на те прийшов у світ, щоб дати свідоцтво правді: кожний, що від правди, слухає Мого голосу" (Йо. 13, 34). Якщо з Пилатом запитаємо, „що це правда?", й витриваліше від нього будемо ждати на відповідь Христа, чи самі будемо її шукати, знайдемо її в Його архієрейській молитві: „Освяти їх у Твоїй правді: Твоє слово це правда. Як Ти послав Мене в світ, і Я послав їх у світ" (Йо. 17, 17). А вище був сказав: „Я дав їм Твоє слово" (там само ст. 14). З цього ясно виходить, що Христос Своє посланництво визначає Своїм учительським урядом. На іншому місці Христос сам Себе називає, чи сам про Себе каже: „Я дорога і правда і життя" (Йо. 14, 6). А коли запитаємо, яке життя?, то дістанемо у відповідь: „Це є життя вічне, щоб пізнали Тебе, єдиного правдивого Бога, й Того, що Ти послав, Ісуса Христа" (Йо. 17, 3).

Люди називали Христа Учителем і так напр. Нікодим: „Равві, знаємо, що Ти від Бога прийшов Учителем" (Йо. 3, 2). І сам Христос після вмиття ніг каже до Апостолів: „Ви називаєте Мене Вчителем і Господом, і добре кажете, бо Я є" (Йо. 13, 13). І ту назву Учителя так Собі присвоює, що ученикам не дозволяє нікому іншому її давати. „Не називайте себе вчителями, бо тільки один ваш Учитель — Христос" (Мат. 23, 10). Христос дає Собі й інші назви, але вони всі мабуть усе сходять на Його учительський уряд. Так напр. каже: „Я світло світа; хто за Мною йде, не ходить у темряві, але матиме світло життя" (Йо. 8, 12). І знову: „Я прийшов у світ, як світло, щоб кожний, що вірить у Мене, не перебував у тьмі". Цей характер світла відноситься, очевидно, до науки, може до науки пристосованої в житті, але все ж таки до науки. Так треба б розуміти й те, що Христос каже про Себе: „Ще короткий час світло між вами: ходіть, доки маєте світло, щоб вас тьма не захопила; а хто ходить у тьмі, не знає, кудою йде. Доки маєте світло, вірте в світло, щоб ви стали синами світла" (Йо. 12, 35—36). Не йнакше називає Христа Апостол Йоан у тому чудовому вступі до Євангелія, в якому описує передвічне родження Божого Слова. „Було Світло правдиве, що просвічує кожну людину, що приходить на світ" (Йо. 1, 9). Так само представляв Христа Пророк Ісаія: „Людям, що сиділи у тьмі й темряві смерти, засвітило світло"...

Не йнакше назвав Христа і той Пророк, що стояв на грані Старого й Нового Завіту, богоносний Симеон. Він Христа називає „світлом на обявлення поганам" (Лук. 2, 32).

Христос називає Себе самого хлібом життя: „Я хліб життя" (Йо. 6, 48), і трохи дальше: „Я хліб живий, що зійшов із неба" (там само ст. 51). Але й та назва відноситься до учительського уряду, передовсім тому, що хліб, як корм душі, є символом науки. Тому й сказано, що „не самим тільки хлібом живе людина, але всяким словом, що виходить з уст Божих" (Втор. 8, 3 і Мат. 4, 4). Але й Евхаристія, на яку Христос натякає, називаючи Себе Хлібом життя, є головним способом, яким Христос передає Свою науку. Вона і тим стає кормом душ, що Христос, присутній у виді хліба, промовляє до душ тихим голосом Своєї благодати, душі вчить. І в іншому значінні Евхаристія є наукою чи школою, бо є прикладом та наукою покори, любови й жертви безконечної глибини.

Христос ще називає Себе воскресенням і життям: „Я воскресення й життя; хто вірить у Мене, хоч би й умер, житиме" (Йо. 11, 25). І ця назва сходить знову на учительський уряд, бо воскресення це видження Бога, а життя на цьому й тому світі це пізнання Бога — пізнання, яке дає Христова наука.

Христос називає Себе ще добрим пастирем. Але до уряду доброго пастиря належить, за Христовими словами, те, що: „Вівці слухають його голосу, і свої вівці кличе по ймені й виганяє їх. А коли свої вівці випустить, іде перед ними, і вівці за ним ідуть, бо знають Його голос" (Йо. 10, 3—4). До душпастирського уряду належить і наука і приклад, що є теж живою наукою життя.

З усього того виходить, що Христос є тим одиноким Учителем людства, при якому тільки предивним чудом Його премудрости може другий Учитель, св. Церква, бути знов одиноким Учителем.

Як ці дві школи премудрою Божою рукою Христа звязані в одну органічну цілість і чому Христос усю Свою науку передав Церкві, як правдивому й одинокому Учителеві людства, це побачимо небаром, а покищо треба нам ствердити, що Боже обявленя і св. Письмо знає ще й третю школу, третього Учителя, котрий знов у своїм роді є одиноким. Тим Учителем Святий Дух.

III. ШКОЛА СВ. ДУХА.

Про Св. Духа вже старозавітні Пророки говорили як про Учителя. У Пророка Йоіля в уступі, читанім як паремія на Со-

шествіє Св. Духа, читаємо: „Виллю від Мого Духа на всяке тіло, й пророкуватимуть ваші сини й ваші дочки, і старці ваші будуть видіти сни, й молодці ваші бачитимуть видження. Бо на Моїх слуг і на слуги Мої в ті дні проллю Мого Духа, й пророкуватимуть". А в Єзекиїла: „І дам вам нові серця й нового Духа дам вам, і відійму камяне серце від тіл ваших і дам вам тілесне серце, й Духа Мого дам вам і вчиню, що ходитимете в Моїх оправданнях і зберігатимете Мої присуди, і сповните їх і поселитеся в землі, яку Я дав вашим отцям, і будете Мені за людей і Я буду вам за Бога".

Обіцюючи зіслати Свого Духа з неба від Отця, Христос означує Його виразно як Учителя. „І я упрошу Отця, й іншого Утішителя дасть вам, щоб був із вами по віки; Духа правди, котрого світ не може прийняти, бо Його не бачить, ані не знає Його. Ви пізнаєте Його, бо в вас перебуває і в вас буде", (Йо. 14, 17), та знов: „Утішитель, Дух Святий, котрого пішле Отець в імя Моє, той навчить вас усього й пригадає вам усе, що Я вам сказав" (там само ст. 26). А на іншому місці: „Краще вам, щоб Я пішов, бо як не відійду, Утішитель не прийде до вас, коли ж відійду, пішлю Його до вас. А Він, прийшовши, скартає світ за гріх і за правду й за суд" (Йо. 6, 7 — 8). І знову: „Ще багато маю вам говорити, та не можете тепер знести. Коли ж прийде Він, Дух правди, навчить вас усякої правди, бо не сам від себе говоритиме, а що почує, говоритиме, і що настане, звістить вам" (там само ст. 12—13).

Коли переглянемо церковну літературу перших часів після Сошествія Св. Духа, то спостережемо, що Св. Дух сповняє таку величенну ролю Вчителя й Провідника в християнській громаді і в Церкві, що в дійсності не можна було краще описати того учительського уряду Св. Духа, як це зроблено в нашій молитві „Царю небесний". Дійсно, в історії Церкви і в обявленні, даному через Апостолів, у їхній науці — Св. Дух „є всюди й усе наповняє". Він є скарбом усяких духовних дібр, Він є подателем життя. Виглядає, що поганин, або й жидовин, приступаючи до Христової Церкви й чуючи апостольську науку, міг зразу питати: „Де ж той Провідник і Вчитель що про нього вічно говорите — покажіть мені Св. Духа!"

Возьмім, напр. першу історію Церкви — Апостольські Діяння. Вони зачинають від опису „хрещення Духом Святим" (Діян. 2, 5). Св. Лука, перший історик Церкви, якому маємо завдячувати неоцінені описи й збереження такого незрівняного

архіву першорядних документів з тих часів, описує, як то Св. Дух сходить на Апостолів, як наповняє увесь дім, де вони сиділи, як явилися розділені язики, неначе огненні, й осів на кожному з них. „А вони наповнилися всі Духом Святим і почали говорити різними мовами, як їм Дух дав промовляти" (Діян. 2, 3—4). Апостоли, передовсім св. Петро, пояснюють народові Сошествіє Св. Духа старозавітніми пророцтвами, запрошують його до хрещення та роздають дар Св. Духа. „Приймете дар Духа Святого" (Діян. 2, 38). В Діяннях читаємо проповіді св. Петра „наповненого Духом Святим" (Діян. 4, 8). Від тієї хвилини, хто перед церковною владою свідчить ложно, „лже Духові Святому, ...Богові, а не людям" (Діян. 5, 3—4) і „кусить Духа Господнього" (там само ст. 9). Петро перед Синедріоном покликується на своє свідоцтво і на свідоцтво Святого Духа: „І ми свідками цих слів і Дух Святий, котрого дав Бог усім, що слухають Його" (Діян. 5, 32). У християнській громаді люди „повні Духа й мудрости; повні віри й Святого Духа: повні ласки й сили" (Діян. 6, 3, 5, 8). Такі люди, як Стефан, „будучи повними Духа Святого, споглядають у небо й бачуть Божу славу й Ісуса, що стоїть по правиці Бога" (Діян. 7, 55).

Апостоли розїзджаються з Єрусалиму, щоб новонаверненим давати Св. Духа, через положення рук (Діян. 8, 15—16). Буває, що Дух Господній пориває когось із Христових слуг і переносить з місця на місце (Діян. 8, 39). Св. Дух внутрішнім голосом промовляє до Апостолів і каже робити їм те, що в даній хвилині потрібне (Діян. 10, 19). Дар Св. Духа дається через положення рук апостольських, але буває, що й без того положення Св. Дух сходить із неба на слухачів проповіди, а Його ласка „виливається й на поган" (Діян 10, 45).

Про людей праведних і Божих сказано просто, що вони повні Святого Духа (Діян. 11, 24). Св. Дух проводить зібранням учеників і на них неначе безпосередньо промовляє: „Сказав їм Дух Святий: відлучіть мені Варнаву й Савла" (Діян 13, 2). Св. Дух посилає Апостолів ходити там, де треба, де мають діло, де мають проповідати (Діян. 13, 4), а вони „наповнені Духом Святим" (там само ст. 9), всюди проповідають Ісуса Христа. На першому Соборі, коли Апостоли сходяться на раду, Св. Дух є так виразно Провідником і Вчителем, що рішення того Собору прибирає таку цікаву формулу, як „подобалося Духові Святому й нам" (Діян. 15, 28). У місійних проповідях св. Апостола Павла не хтось інший, а Св. Дух вибирає й настановляє учеників епи-

скопами, „щоб пасли Божу Церкву, яку придбав власною кровю“ (Діян. 20, 28).

Цей безнастанний провід, цей учительський уряд Св. Духа ще ясніше виступає в апостольських посланнях. Св. Апостол Йоан просто твердить, що вірні, маючи „помазання від Святого, знають усе“ (І. Йо. 2, 20). Вони не потребують, щоб хтось їх учив, бо „помазання, котре ви від Нього прийняли, остає в вас, і не потрібно, щоб хтось вас учив. А як Його помазання навчає вас про все і є правдиве і не є ложжю, і як вас навчив, перебувайте в тім“ (І Йо 2, 27).

За наукою всіх апостольських послань Св. Дух мешкає в християнах: „До зависти пре Дух, що в нас мешкає“ (Як. 4, 5). Св. Петро вибрання вірних приписує „освяченню Духа“ (І Пет. 1, 2), Йому приписує проповідання Євангелія (там само ст. 12), й усяке пророцтво (там само ст. 11 та ІІ Пет. 1, 21).

Св. Йоан говорить про „помазання від Святого... яке навчає християн про все“ (І Йо. 2, 20, 27). Він приписує Св. Духові, що по Ньому, по Його явищах чи проявах „знаємо, що [Христос] перебуває в нас“ (І Йо. 3, 24; 4, 13) і Йому приписує свідоцтво про Христа (І Йо. 5, 9).

Св. Юда Тадей про людей тілесних, яких називає душевними, себто позбавленими всякої надприродної духовости й такими, що „ходять за своїми безбожними похотями“ (Юди 1, 18), каже попросту, що вони „не мають Духа“ (там само ст. 19), а зате вірним каже „молитися в Дусі Святім“ (там само ст. 20).

У своїх писаннях. Апостол Павло безнастанно вертає до бесіди про Св. Духа. Від нього також довідуємося про дивні явища Духа в первісній коринтській громаді, до яких пізніше вернемо. За наукою св. Павла „Любов Божа виллялася в наші серця Духом Святим, даним нам“ (Рим. 5, 5). Дух того, що воскресив Ісуса з мертвих, живе в нас (там само 8, 11), „Дух Божий живе в нас“ (там само 8, 9), „мешкає в нас“ (там само 8, 11). Божими синами є ті, що „водяться духом Божим“ (там само 8, 14), Дух Божий у нас є Духом всиновлення, через котрого кличемо: Авва, Отче! Цей самий Дух свідчить нашому духові, що ми „Божі діти“ (там само 8, 15—16). Він „допомагає нам у наших немочах; бо про що молитися нам так, як треба, не знаємо; але сам Дух заступається за нас невимовними стогнами“ [може краще „зідхненнями“] (Рим. 8, 26). Він у наших серцях бажає (й дає нам бажання), бо „по Богові

вставляється за святих" (там само ст. 27). Взагалі Боже Царство це „справедливість і мир і радість у Дусі Святім" (Рим. 14, 17). Апостол бажає вірним, щоб збагатилися надією й силою Св. Духа (Рим. 15, 13), а ціла його „свята служба Євангелію" є в тому „щоб жертва поган була приємна й освячена Духом Святим" (там само ст. 16), і вся вона повна „сили знаків і чудес, і сили Духа Божого" (там само ст. 18). „Дух Божий усе просліджує, навіть глибини Божі... і, що Божого, ніхто не знає, тільки Дух Божий... а ми прийняли... Духа, що від Бога, щоб ми знали, що нам даровано від Бога" (I Кор. 2, 11—12). Апостольська наука не в „словах людської мудрости, а в науці Духа, в порівнюванні речей духовних з духовними" (там само ст. 13).

Апостол повторює з натиском, що християни є „Божим храмом і Дух Божий мешкає в них" (I Кор. 3, 16), і вертає до того самого кілька разів. Воно в його науці є ліком проти нечистоти: „Чи не знаєте, що ваше тіло є у вас храмом Святого Духа, котрого маєте від Бога, і що ви не свої? Бо ви куплені високою ціною. Прославляйте й носіть Бога [Святого Духа] в вашім тілі" (I Кор. 6, 19—20). Даючи вірним раду здержливости, Апостол відкликується на Св. Духа: „Я думаю, що й я маю Духа Божого". Св. Дух є так у кожному діянні християнина, що „ніхто не може сказати: Господь Ісус, тільки Святим Духом" (I Кор. 12, 3); „ніхто, що говорить Духом Божим, не каже: прокляте Ісуса" (там само). Всі християни „в однім Дусі охрещені в одне тіло... І всі ми одним Духом напоєні" (I Кор. 12, 13).

IV. ЧОМУ ШКОЛА ЦЕРКВИ?

Факт, що правди Божого обявлення передають людям три різні Вчителі — а кожний із них такий самостійний, що лише тайними й укритими узлами вони зо собою звязані в одну органічну цілість — став причиною, що люди не спостерігали тієї укритої звязи й перебільшували один елємент коштом другого у прийнятті Божого обявлення. Тому й розділилися, або відпали від Христової Церкви, чи відділилися від неї великі громади людей. Вони гадали, що правильніше мають науку просто від Христа чи від Св. Духа, без Церкви. Від Церкви відділилися передовсім усі групи віроісповідань, що повстали підчас реформації. Вони всі відкинули вчительство Церкви та прийняли лиш учительство св. Письма, себто тільки учительство самого Христа

й Св. Духа. Відкидаючи вчительство Церкви, вони відкинули водночас і ту частину Христової науки, яка не була списана, а тільки перехована в церковному переданні. З того т. зв. реформаційного руху повстали інші рухи, що, перебільшили елемент учительства Св. Духа коштом Христового обявлення та заступили його майже цілковито тим, що називали надхненням Св. Духа, а що в дійсності було їхніми мріями чи уявами. Тою дорогою пішли всі секти, що в Св. Дусі хотіли бачити одинокого Вчителя й Провідника християнського життя.

Боже Провидіння допустило ті блудні поняття людей. Воно мусіло мати важні причини передавати людям науку обявлення якраз так, а не йнакше, коли таким чином неначе давало людям нагоду принимати й розуміти Божі правди однобічно, а тим самим і неправильно.

Без сумніву, людській природі треба було такого розложення Божої науки, бо без нього люди були б нездібні її прийняти. Не були б здібні передовсім тому, що Божа наука була призначена для людства, а не для поодиноких людей; або, була призначена для людей таких, якими вони в дійсності перед Богом, себто не як поодинокі осібняки, але люди, як одне тіло. Божа наука була давана людям на те, щоб єдність людства, зіпсуту через упадок, наново привернути й збудувати. Отже ціль науки обявлення вже містила в собі й ту характеристичну прикмету обявлення, що воно дане людству, а не поодиноким людям.

Що Боже обявлення дане людству як цілості, а не поодиноким людям, це правда обявлена в самому св. Письмі. А вона така виразна, що треба дивуватися, як протестанти можуть віддавати Божу науку особистому по сненню поодиноких людей. При такому особистому пояснюванні дуже яскраво загублюється та суть обявлення, що воно дане людству на те, щоб відновити його єдність.

З дуже багатьох уступів св. Письма, з яких вона виразно виходить, наведемо тільки три, а передовсім архієрейську молитву Христа. Христос молиться не тільки за Апостолів, але „й за тих, що задля їх слова увірять у Мене; щоб усі були одне, як Ти, Отче, в Мені і Я в Тобі, щоб і вони одне були в Нас“ (Йо. 17, 20—21). Тут не йде про єдність тільки духову, невидиму та й не про ту єдність, що має тих, що увірили в Христа, злучити колись у небесному царстві. Єдність, про яку Христос просить, має ту ціль, щоб „світ вірив, що Ти Мене послав“ (там

само). Тут іде про єдність зовнішню, яка має бути доказом правди Євангелія, так як таким доказом є чи має бути любов поміж учениками. „По тім, каже Христос на іншому місці, пізнають усі що ви Мої ученики, коли любов матимете між собою" (Йо. 13, 35). Отся єдність усіх учеників до того ступня зовнішня, що Христос називає її славою, і Своєю і учеників: „А Я славу, котру Ти мені дав, дав їм, щоб були одне, як і Ми одне. Я в них, а Ти в Мені, щоб були звершені в одне і щоб пізнав світ, що Ти Мене післав і полюбив їх, як і Мене полюбив" (Йо. 17, 22—23).

Отсю суспільну ціль Божого обявлення представляє св. Йоан у свому першому посланні. Ціль послання, як і цілої проповіди Євангелія, є та, „щоб і ви мали з нами спільність. А наша спільність була з Отцем і Його Сином, Ісусом Христом" (Йо. 1, 3—4). Воно так тому, бо й ціле християнське життя є такою лучністю і спільністю усіх. „Коли ж ходимо в світлі, як і Він у світлі, маємо спільність один з одним, і кров Ісуса Христа, Його Сина, очищає нас від усякого гріха" (там само, ст. 7). Ця наука є предметом майже цілого того Йоанового послання. Боже Слово „перебуває" (там само, ст. 14) в нас тоді, коли „зберігаємо Його слово" й тоді „любов Божа в нас звершена" (там само, ст. 5), а де нема тої любови, там нема й Божого слова в нас (там само, 3, 10).

Як доказ суспільної ціли обявлення можна навести й громаду перших християн. В Апостольських Діяннях читаємо, що коли „з великою силою Апостоли давали свідоцтво воскресенню Ісуса Христа, Господа нашого, й велика ласка була на них усіх" (Діян. 12, 33), то першим наслідком тієї апостольської проповіди було те, що „в множества вірних було одне серце й одна душа; і ні один з тих, що мав, не казав, що це його, але було в них усе спільне" (там само, ст. 32) і „не було між ними ніякого убогого" (там само, ст. 33).

Якщо ціллю проповіди й загалом обявленої науки єдність поміж вірними, то й наука мусить бути так поставлена, щоб люди мали спосіб не ділитися в її поясненні й приниманні, але навпаки, щоб у тій науці й тою наукою лучилися.

Коли вже обявлення було дане людству, то й мусіло бути так передане, щоб люди ставали вчителями людей, щоб одні другим помагали в пізнанні й прийнятті тієї науки. Звідси й потреба людям чисто людської школи Божого обявлення, звідси й потреба школи Церкви. Ота школа могла зо своєї природи і збуджувати довіря людей і трапляти до їх переконання та так представляти предвічні й безконечні правди Всевишнього, що люди мо-

гли їх зрозуміти й прийняти. Люди, покликані на вчителів своїх співбратів, себто навчаюча Церква мусіла бути офіціяльною школою, яку встановив Бог та яка в Його йменні передає науку, а тому й мусіла бути Богом обдарована такими прикметами, які запевняли б їй цілість і ненарушність науки. Бог, даючи людям Свою науку за посередництвом людської інституції, мусів запевнити тій інституції непомильність; вимагаючи від людей послуху для тієї інституції, мусів справу так поставити, щоб послух не зводив людей на бездоріжжя помилок і ложі, в ніяких обставинах; людська інституція, що мала стати школою Божого обявлення, мусіла бути посередницею між людьми і Богом, бути боголюдською інституцією. І в дійсності і така є Божа Церква, і то не тільки як школа, себто навчаюча Церква, але і як збір усіх вірних, як людство, ведене Богом до освячення, і з якого мало бути побудоване Боже царство.

Завдання тієї людської, а все ж і Божої, школи мусіло бути супроти Божої науки зовнішнє, мусіло полягати на зовнішньому представленні й переданні людям тих правд, що містяться в Божому обявленні. Церква, як школа, в дійсності сповняє той уряд. Із скарбниці Божого обявлення, записаного в св. Письмі та й незаписаного, а живучого в церковному переданні Церква черпає Божу науку та подає її людям до вірування. Праця людей у тому вчительському уряді Церкви має переодягати Божу правду в людську мову, має подавати ті стислі догматичні формулки, від яких людям не вільно відступати під загрозою церковної анатеми. Хто хоче належати до того боголюдського тіла Церкви, хто хоче бути учеником у тій школі, той мусись принимати церковні визначення за автентичний висказ Божого обявлення.

Ми бачили, що Ісус Христос до того людей зобовязує. Ми бачили, що Христос дав Своїй Церкві повну самоуправу й самостійність. Христос дав Своїй Церкві закони, але полишив добрій волі людей зберігати ті закони або ні: до зберігання законів, до принимання Його науки ніколи нікого не змушує; до Церкви належить тільки той, що сам добровільно цього хоче й піддається її проводові та з її рук приймає Боже обявлення.

Примус, без якого ніяка людська встанова не може обійтися, Христос заступає устороєм Своєї Церкви. А він такий, що людей, нераз мимо їх волі, веде тою дорогою, яку Божа воля назначила. Церква побудована так, що могутньою силою веде людей у послух віри, помагаючи людині побіджувати анархічні пориви зіпсутої людської природи й нагороджуючи кожну по-

біду в тому напрямі такими добрами й такою силою, що людина, втягнена раз у роботу будування Божого царства, над яким працює Церква, щораз більше і з щораз ліпшою волею працює над тією будовою. Учительський бік Церкви полягає тим способом на подаванні формулок: від догматичних дефініцій на вселенських Соборах до малих катихизмів для дітей. Представляти науку обявлення людям, по змозі пояснювати її, стверджувати факт, що така то наука це наука обявлена, а така то противна — ось праця тієї школи, Церкви. Це праця Отців Церкви, це праця схолястиків, це праця богословських шкіл, це праця проповідників і вчителів Церкви. Кожний, що бере участь у тій праці, може науку Церкви принимати або не принимати, проповідати або не проповідати; не принимаючи науки Церкви або проповідаючи науку їй противну, сам себе вилучує з церковної суспільности й наражується на доктринальну цензуру учительського уряду Церкви. Очевидна річ, при такому положенні могли бути й бували доби, в яких і цілі народи відпадали від Церкви і противні обявленій науці доктрини поміж вірними й поміж учителями Церкви так розширялися, що могло здаватися, що обявлену науку заступить якась людська наука.

(Продовження буде)

Ч. 3629/Дя.

ІНСТРУКЦІЯ
у справі обезпечення дяків Архіепархії.

Останніми часами множаться непорозуміння між дяками й душпастирями на тлі обезпечення дяків у характері умових працівників. Доходить до процесів, що при великих коштах кінчуться програно о одної чи другої сторони. Не вважаючи на рішення Найвищого Адміністраційного Трибуналу (див. АЕВ. 1934, ч. V, ст. 117—127), що священики не є хлібодавцями дяків окружні (районові) обезпечальні присилають надальше платничі накази на руки священиків даної місцевости (місця осідку дяка), а навіть переводять екзекуцію на приватному майні.

Щоб не було непорозумінь, Митрополича Консисторія для вияснення справи обезпечення дяків стверджує:

1. § 55 службової прагматики для дяків передбачує обезпечення дяків на основі окремого пенсійного статуту, а тим самим Митрополичий Ординаріят, патронуючи текстові прагматики, в засаді обстоює суспільне обезпечення дяків.

2. Згідно з II статтею (арт.) уст. 2 розпорядження Президента з 16. III. 1928 (Dz. U. R. P. № 35, poz. 323) кожний дяк (тому, що співає — без уваги на мистецьку вартість його співу), оскільки прийнятий, без уваги на те, чи він сталий чи тимчасовий (у розумінні дяківської прагматики), перед світським законом є умовим працівником, а тим самим підпадає обовязкові обезпечення в тому характері на основі закону про суспільне обезпечення з дня 28. III. 1933 (Dz. U. R. P. № 51, poz. 396).

3. Частинному обезпеченню від недуги й випадку свого звання по цитованому закону з 28. III. 1933 підлягають ті працівники, для яких наємна праця (тут дяківство) не є джерелом прожитку, а становить тільки побічний дохід, що не перевищає 50 гр. денно.

4. Не підлягають обезпеченню по думці закону з 24. XI. 1927 (Dz. U. R. P. № 106, poz. 911, стаття 5, ч. 3): особи, яких чинності, що обосновують обовязок обезпечення, становлять побічне зайняття, яке приносить нижчий дохід, ніж інші зарібкові чинності, що не узасаднюють обовязку обезпечення, отже в нашому випадкові — дяки, яким дяківство приносить менший дохід [1]), ніж головне джерело їхнього доходу.

Супроти цього слід перевести при помочі олучених друків реєстрацію дяків у двох напрямках:

1. Дяків, для яких дяківство є виключним джерелом їхнього доходу та які є тим самим умовими працівниками та яким належиться повне обезпечення в тому характері.

2. Дяків, що є господарями, ремісниками, промисловцями, для яких дяківство є тільки побічним зайняттям та яким належиться евентуально частинне обезпечення від хороби й випадку або які обезпеченню зовсім не підлягають (звільнені від нього).

А що від точности й правдивости згаданої реєстрації залежить вирішення, чи даний дяк має право до повного чи частинного суспільного обезпечення, то й реєстрацію треба перевести якнайбільше солідно й безсторонно. Вирішення в цій справі вправді спричинить конечність видатку на оплату вкладок за обезпечення, але ж з другого боку занедбання справи наразить на коштовні процеси, що мусіли б скінчитися програною для тих, що завинили б неточність у цій справі.

---

[1]) По одному реєстраційному листкові дяків вислано до всіх Парохіяльних Урядів з IV числом АЕВідомостей. Оскільки в якій парохії було б двох або більше дяків, ОО. парохи чи завідателі звернуться по такі друки до своїх Деканальних Урядів.

Оскільки переведена реєстрація ствердить, що в тому чи іншому випадкові дяківство є тільки доповним зайняттям, тоді такий дяк складає письменну заяву ось якого змісту: „Цим стверджую при свідках, що дяківство є моїм побічним зайняттям, та заявляю, що не можу мати претенсій до повного обезпечення, яке належиться умовим працівникам, а тільки до частинного обезпечення згідно арт. I, тт. 1 і 2 буква а) закону з 28. III. 1933 (Dz. U. R. P. № 51, poz. 396) або... зайняттям та зрікаюся претенсій до обезпечення по думці арт. 5, ч. 3 закону з 24. XI. 1927 (Dz. U. R. P. № 105, poz. 911). Оскільки перевірка ствердить, що дяк даної місцевости утримується виключно з дяківства, то, оскільки ще цього не зроблено, треба його зараз зголосити до обезпечальні як умового працівника. Оплачування вкладок слід переводити за вказівками Митрополичого Ординаріяту (див. AEB 1927, ч. I, ст. 15). Виповнені реєстраційні листки та копії евентуальних деклярацій тих дяків, для яких дяківство є тільки побічним зайняттям, слід переслати в найкоротшому часі до Митрополичої Консисторії.

Ця інструкція має бути основою при заключуванні умов з новоприйнятими дяками й мірилом при полагоджуванні спорів щодо обезпечення дяків.

†

ПОМЕРЛИ:

1. **Бобовник Михайло,** довголітній парох Глібович Великих і бобрецький містодекан та член посмертного фонду, помер дня 7 травня на 61-му році життя й 37-му священства.
2. **Лотоцький Володимир,** висл. довголітній парох Повітна городецького деканату, ювилят та член посмертного фонду, помер дня 30 травня на 93-му році життя й 61-му священства.

Їх душі поручається молитвам Духовенства Архіепархії.

Ч. 282/Д.

О. Кадій — заборона священодійств.

Подається до відома Всеч. Духовенства, що о. Олександрові Кадієві, б. завідателеві Гозієва болехівського деканату не вільно відправляти Служби Божої, як довго Апостольський Престіл не звільнить його від церковних наслідків його поступування.

Накладом Митроп. Ординаріяту. Друк. „Бібльос" Львів, Японська 7.

ЛЬВІВСЬКІ АРХІЕПАРХІЯЛЬНІ ВІДОМОСТИ

РІЧНИК L. ЛЬВІВ, ЧЕРВЕНЬ 1937 р. Ч. VI.

Митрополит Андрей

ДАР ПЯТДЕСЯТНИЦІ.

V. ДАР НЕПОМИЛЬНОСТИ.

Цілість учительського тіла Церкви має обітницю, а тому й дар непомильности. Цей дар непомильности, обіцяний осібно ще й Петрові, перебуває в його наслідниках: Христових Намісниках, Римських Архієреях. Коли вони в імені Церкви, як учителі, поучують християнський світ про правди Богом обявлені, мають ту поміч згори, що не дає їм упасти в ніяку доктринальну помилку. Цей зовнішній Богом даний привілей потрібний учительському тілу Церкви в усіх випадках, коли людська неміч, або вузкозорість, або людська пристрасть заступає Богом обявлену правду якоюсь людською наукою. Тоді треба, щоб непомильна цілість Церкви висказала свою науку і людській науці протиставила Божу. А що цілість навчаючої Церкви лиш рідко й нелегко може збиратись у вселенські Собори, то й треба щоб привілей непомильности, обіцяний і даний вселенській Церкві, як учительці людства, находився у верховному її органі, у Вселенському Архієреєві.

Своїм самостійним і суверенним учительством Церква заступає людству учительство Христа, але не усуває його. Христос, передавши Своїй Церкві цілу Свою науку і владу голосити її та автентично й непомильно її пояснювати, не перестає бути Учителем і людства і кожної душі зокрема. Він тим Учителем передовсім словами, що їх сам висказав, а які є, очевидно, понад авторитетом Церкви: вона може тільки ті слова пояснювати, а не може їх зміняти ані усувати.

Кожний, хто читає Євангеліє, безпосередньо з уст Христа чує Його науку й безпосередньо стає в ряді Його учеників. Крім того Христос перебуває в Церкві, як сам обіцяв (Мат. 28, 20), а перебуває Своєю благодаттю й жертвою та Тайною Пресвятої

Евхаристії, себто лучиться безпосередньо з кожною душею зокрема, з кожною розмовляє, кожну вчить. Але тому, що люди ту глибоко в серці скриту Христову науку благодати чи містичного життя можуть так легко переміняти, так легко можуть у тих речах помилятися, то Христос поступає з ними так, як за дочасного життя поступав з уздоровленими від прокази — а ми всі очищені від духової прокази — казав їм показуватися єреям, себто відсилав їх до Синагоги, що тоді заступала Церкву: „Іди, покажися єреєві" (Мат. 8, 4).

Своє вчительство Христос неначе вяже з учительством Церкви й робить його від неї зависимим. І правильно, у найвищому ступні правильно, бо ж Його вчительство, виконуване в глибинах людського серця на молитві чи в Причасті, звертається до одиниць, а тому й мусить бути підчинене тим загальним нормам, по яких Його вчительство дане людству. Тому в Його особистій інгеренції в людському серці мусять бути поставлені ті межі індивідуалізму, які ставить йому Богом освячене людство, себто Церква. Зрештою кожна одиниця зокрема мусить мати змогу кожної хвилини переконуватися, чи вона правильно принимає учительство Христа індивідуально до неї звернене, чи часом до нього не додає своєї фантазії й ілюзії. Тією нехибною мірою учительства Христа в душі, тою непомильною вказівкою, що бесіда Христа вже вривається й зачинається людська думка, яка завсіди буде людською похибкою, є Христова віра, подавана непомильним учительством Церкви. Як довго душа тримається чесноти віри й Церкви, Христос учить, а душа індивідуально науку від Нього принимає. А тоді, коли людина до Христової бесіди додає слова своєї уяви — у вірі має змогу осудити ті слова свого егоїзму як противні словам Христа, а в християнській покорі й вірі знайде обовязок ту свою уяву піддати під зовнішнє учительство Церкви.

Треба було бути тим геніяльним будівничим і тим Божим мистцем, яким є Христос, щоб обдумати і здійснити таке звязання двох учительств в одну органічну цілість. Кожний вірний може бути учеником в обох школах, може слухати обох учителів і уникнути всяку небезпеку злого чи фальшивого розуміння науки. Обі школи йому потрібні, бо поза зовнішнім формулуванням науки, поза знанням катихизму чи богословії треба йому вглиблюватися в безконечні безодні, що містяться в науці віри.

Поза зовнішнім ствердженням чи спостереженням науки, що її Бог обявив, а Церква подає до вірування, треба кожній

душі зокрема вникати в глибінь розуміння правд віри. А лише світло з неба може дати те розуміння; без тієї помочі Божої благодати, яка нам помагає прийняти Божу науку за правду, ми не розуміли б обявленої науки, вона видавалася б нам неможливою, і ми наражалися б на закид Христа Нікодимові: „Ти учитель в Ізраїлі і цього не знаєш?" (Йо. 3, 10). Обявлену правду розуміємо від хвилини її прийняття, а в глибінь того розуміння веде нас Божа благодать, дана Христом. Тією благодаттю Він промовляє до людських душ, тією благодаттю просвічує розум і відслонює укриті Божі тайни віри.

Це досвід кожної днини у житті людини, що цікавиться обявленою правдою і любить слухати, а ще більше читати слово Боже, що часом на якесь слово тієї Книги над усіми книгами, а нею святе Письмо, впаде промінчик сонця з неба. Тоді в тім слові душа спостерігає таку безконечну безодню тайн і правд та бачить таке надприродне світло, яке десь у глибині серця відкриває укриті скарби Божої науки-правди, що їй видається — небо над нею отворене. Таке розуміння Божого обявлення дає школа Христа!

Часом буває, що наука Христа, хоч звернена до поодинокої душі, є призначена для цілої Церкви, але тоді, так як прокаженому, Христос приказує (хоч би самими словами, записаними в Євангелію, і самими правдами віри) піддати судові Церкви науку, отриману від Христа. Тим способом Христос промовляє нераз через простих і невчених людей. Вони, з безпосереднього вибору Христа, стають, може тільки на хвилину, неначе апостолами. Як до Марії Магдалини, так відзивається Христос і до тієї душі: „Іди до Моїх братів і скажи їм" (Йо. 20, 17). Можна б навести дуже багато випадків в історії Церкви, в яких Христос тим способом не тільки передав Свою науку поодиноким душам, але промовляв і до Церкви.

Та хоч така наука Христа й може впливати на зарядження Церкви, то все ж вона ніколи не входить у ту науку Божого обявлення, що її дав Христос підчас Свого дочасного життя й Апостоли. Така наука не входить у Боже прилюдне обявлення, а тому й християни не мають обовязку принимати такої науки за Боже обявлення. Їм вільно без гріха проти католицької віри такої науки не принимати, їм вільно наприклад думати, що така наука це видумка такої й такої, хоч би святої людини. Але коли такі науки, чи поручення Христа, дані не за посередництвом Церкви, а за посередництвом поодиноких лю-

дей, стануть загально прийняті в Церкві та коли наслідки такого загального прийняття стають значні й показують якесь обильне Боже благословення, тоді буває, що загал християн принимає таке приватне обявлення, але не з тою вірою, що її католицькою називають, бо до цілого первісного обявлення відноситься, а з такою, як ровесники Христа принимали посольство Йоана Хрестителя, або з такою вірою, з якою люди в Старому Завіті вірили Пророкам. Так напр. почитателі Христового Серця можуть вірити, що таке богопочитання поручає сам Ісус Христос, але ця віра не є католицька віра, що належиться первісному обявленню, а якась інша, все таки Божа.

VI. ПОТРЕБА НАДХНЕННЯ СВ. ДУХА.

Понад учительство Церкви й учительство Христа, підноситься третя школа, третій Учитель — Св. Дух, що, по висказу Христа, мав учеників „навчити всякої правди". Яким способом діяння Св. Духа звязане в одну цілість з учительством Церкви й Христа, це непонята тайна для всіх тих, що оправдують непослух для Церкви тим, що вважають за рішальне тільки саме надхнення Св. Духа. Таку спокусу можуть мати не тільки сектанти-єретики, але часом і віруючі християни. Та зі Св. Письма ясно, що той самий Христос Спаситель, Син Божий, „у котрім укриті всі скарби мудрости і знання" (Кол. 2, 3), бо в Ньому „мешкає вся повнота Божества тілесно" (Кол. 2, 9), сказав про Церкву: „Хто вас слухає, Мене слухає" (Лук. 10, 16), а про Св. Духа: „Дух правди навчить вас усякої правди" (Йо. 16, 13). Той самий Христос приказав Апостолам „навчати всі народи та зберігати те, що заповідав їм" (Мат. 28, 20), а про Св. Духа казав, що Він „не сам від Себе говоритиме, а що почує говоритиме... бо з Мого прийме" (Йо. 16, 14). З того очевидно, що і Церква і Св. Дух не вчать інакше, як учив Ісус Христос. Усі ті три школи це тільки різні боки чи форми або методи представлення одного й того самого Божого обявлення, про яке св. Письмо каже: „Багато разів і різними способами говорив Бог давно до отців через пророків, а в останні дні говорив до нас через Сина, котрого настановив наслідником всього" (Євр. 1, 1—2).

Чому крім учительства самого Спасителя Христа, що перебуває з нами „по всі дні, до кінця віків" (Мат. 28, 20) і не перестає Своєю благодаттю говорити до кожного віруючого зокрема, треба було ще зіслання Св. Духа, як Учителя, що мав навчити людей усякої правди?

Ми бачили, що та третя християнська школа могла стати і в дійсності стала для людей нагодою ділитися й сходити на бездоріжжя. Яка ж була причина, що Христос так зарядив? Ісус Христос пояснює ту причину: „Ліпше вам, щоб Я пішов, бо як не відійду, Утішитель не прийде до вас; коли ж відійду, пішлю Його до вас" (Йо. 16, 7). „Ще багато маю вам говорити, та ви не можете тепер знести; коли ж прийде Він, Дух правди, навчить вас усякої правди" (там само ст. 13).

Присутність Христа в тілі була для Апостолів перешкодою в розумінні якслід Його науки. Христос „умалив Себе, принявши вид слуги, ставши подібним людям" (Фил. 2, 7). Той вид слуги був причиною, що Апостоли думали про Христа відповідно до того, що очима бачили. Тому треба було, щоб той зовнішній вид, що затримував Апостолів при зовнішньому пониманні Христової науки, був їм узятий, тому „треба вам, щоб Я пішов". Св. Августин (Про св. Тройцю, кн. І, гл. 9) питає: „Чи ж Христос, лишаючись у тілі, не міг післати Св. Духа, про якого знаємо, що на Нього зійшов у хрещенні й над Ним перебував, та про якого знаємо, що ніколи не міг з Ним розлучитися? Чому ж каже: »Як не відійду, Утішитель не прийде?« Це значить стільки, що: »Ви не можете приймати Духа, як довго не перестанете Христа знати по тілу. Коли Христос у тілі відійде, не тільки Св. Дух, але й Отець і Син буде при них духовим способом«". А на іншому місці (Про слово Господнє, сл. 60): „Св. Дух, Утішитель, дав їм те, що Христос — після усунення зперед їхніх очей виду слуги, який прийняв у дівичім лоні — перед очищеними очима ума оказався їм у виді Бога, яким усе був: рівний Отцю, навіть тоді, коли являвся в тілі".

Науку Христа, передавану Апостолам — а приниману способом тілесним, матеріяльним — мав Св. Дух одуховнити, піднести, очищуючи й освячуючи душі й уми Апостолів. Можна сказати, що Св. Дух мав дати Христовій науці неначе останню санкцію, апробату, одобрення. Мав дати свідоцтво Христові. „А Дух той, що свідчить, бо Дух це правда. Бо є три що дають свідоцтво: Дух і вода і кров, і ті три є одно. Коли приймаємо свідоцтво людей, свідоцтво Боже є більше, бо це є свідоцтво Боже, котрим свідчить про Свого Сина" (І Йо. 5, 7—9) і „по цьому знаємо, що перебуває в нас — по Духові, котрого нам дав" (І Йо. 3, 24). Але що це: Дух, вода і кров, і ці три є одно? У пристосуванні до нашого предмету, може дуже смілому, скажемо те саме іншими словами, а саме: школа Св. Духа і св. Церкви, що Тайни

роздає, і Христа, що кров пролляв, це одне й те саме — одна правда у трьох школах.

Те свідоцтво Христові мабуть не вичерпує значіння дару Пятдесятниці. І в старозавітніх пророцтвах і в першій проповіді св. Петра дар Св. Духа представлений недвозначно й цілком виразно як дар пророкування. „Виллю в ті дні з Мого Духа і пророкуватимуть" (Діян. 2, 18). Надхнена проповідь св. Петра й діяння Св. Духа в день Пятдесятниці і в цілій першій добі церковної історії наглядно вказують на те, що в дарі Пятдесятниці людству даний віщий і пророчий Дух. Хоч Божий Дух проливається „на всяке тіло", то Його завданням не може перестати бути надприродне надхнення людей.

Св. Дух мусить у християнстві відповідати тому, що в людській природі є надхненням геніяльности. Звичайно буває між людьми, що цей елємент не дається схопити ані в формулки ані в ніякі норми ані межі. Надхнення геніяльних людей виломлюється зпід усяких форм, принципів і схем та не дається ані обчислити ані звести в русло людських передань, формул, людських спостережень. Воно до якоїсь міри необраховане й непочитальне.

В якій же мірі той вищий елємент надхнення допущений у школі Святого Духа? Як же звязаний в одну цілість з наукою Христа, з вірою в ту науку і з розумінням тієї віри по означених Церквою догматичних формулах? Як віщого Духа звязати з догматичними формулами? Як лишати Йому необмежену свободу, яку сам Христоз порівнює з буйним вітром, що „куди хоче, віє, і голос його чуєш, та не знаєш, звідки приходить та куде йде" (Йо. 3, 8)? Як „кожному, що народився з Духа" (Йо. 3, 9) лишити ту свободу й зробити, щоб усі, на яких проливається Дух, а проливається на всяке тіло, добровільно трималися вірно догматичних формулок і розуміння Церкви? Це дійсно чудо чудес, це можливе тільки в ділі Божих рук, а ним є організація, устрій Христової Церкви.

ПОСТАНОВИ АЕПАРХІЯЛЬНОГО СОБОРУ 1905 РОКУ.

IV. Правило для деканальних соборчиків.

§ 100. Мета деканальних соборчиків така: а) причинитися до релігійно-морального звершення й богословсько-практичної освіти духовенства; б) причинитися до задержування й скріплювання потрібної між священиками солідарности й спільности в діянні.

§ 101. Деканальні соборчики мають відбуватися в кожному деканаті 4 рази до року, в часі, коли душпастирі неперешкоджені ані празничними богослуженнями ані пільними роботами.

§ 102. Де кондеканальне духовенство влаштувало щонайменше 3-дневну місію або відбуло щонайменше 3-дневні духовні вправи, обовязують тільки два соборчики на рік.

§ 103. Вибір парохій, де має відбутися соборчик, дієть ся за їхнім азбучним порядком по черзі, не виключаючи взаємного порозуміння кондеканальних душпастирів. Соборчик має відбуватися тільки в інституованих парохів і то не скорше, як у рік після їхньої інституції.

§ 104. Соборчики мають відбуватися або в церкві або в парохіяльнім домі.

§ 105. На соборчик мають бути письменно обвісниками (по одному на 4—7 парохій) 15 днів наперед завізвані всі кондеканальні душпастирі: парохи, завідателі й сотрудники. В обіжнику має бути точно подана програма заповідженого соборчика (див. § 118). Священики, що не належать до конденального збору клиру можуть брати участь у соборчику за відомом і дозволом декана; катихити вселюдних (виділових) і середніх шкіл та вчительських семинарій мають бути завізвані на соборчик, якщо він відбувається в їхній місцевості. Миряни не можуть брати участи в соборчику.

§ 106. Кожен кондеканальний душпастир строго обовязаний правильно брати участь у деканальних соборчиках. Хто з важної причини перешкоджений і не може приймати участи в соборчику, має вислати до декана письменне оправдання. Хто зо старости або недуги постійно не може брати участи в соборчиках, має просити Ординаріят про диспензу.

§ 107. Священики, що прибули на соборчик, удаються з деканом (містодеканом) на чолі, одіті в реверенди, до церкви, де декан і всі учасники соборчика мають відбути св. сповідь. Після сповіди відправиться Служба Божа з діяконами в намі-

ренні господаря дому й одна Служба тиха за померших кондеканальних і за добродіїв вдовичо-сирітського фонду. Богослуження має починатися в літі в 8-ій, а в зимі в 9-ій годині. Підчас Служби Божої має бути виголошена проповідь, а кількох священиків має слухати св. сповіди вірних. Священиків до Служби Божої, до діяконування, до слухання сповіди й проповідника назначує декан. Місцевий парох має в попередню неділю або празник повідомити своїх вірних про богослуження зібраного клиру й візвати їх, щоб узяли в ньому участь.

§ 108. Після богослуження сходяться учасники соборчика на засідання під предсідництвом декана (містодекана). На секретаря предсідник вибирає одного зо священиків. На столі має стояти св. хрест.

§ 109. Програма засідання соборчика має обнимати такі предмети: а) одну письменну й одну усну розправу з богословських дисциплін; б) важніші випадки й вправи з практичного душпастирства; в) важніші ординаріятські й консисторські розпорядження, які треба на соборчику відчитати, пояснити й доручити до совісного виконання; г) евентуальні внески, питання й уваги предсідника; ґ) зібрання належитостей, складок і датків. Відповідно до обставин мають бути шкільні справи або одною точкою всіх соборчиків або виключним предметом одного. Це останнє там, де в деканаті багато шкіл і катихитів. На такий катихитичний соборчик належить запрошувати всіх катихитів у деканаті й назначувати його в такому часі, коли катихити вільні від школи.

§ 110. Матеріял до соборчика приготовляє декан. Він призначує теми, визначуючи завчасу по одному душпастирю до оброблення дорученої йому теми. При виборі душпастирів до богословських розправ слід починати від молодших священиків. До розправ із практичного душпастирства й до предложення й розвязки випадків з моральної слід вибирати старших, досвідчених священиків. В обіжнику має декан освідомити кондеканальних про теми розправ, щоб могли совісно приготовитися до дискусії та щоб завдяки тому дискусія була наукова й вичерпуюча.

§ 111. Письменні розправи мають бути совісно оброблені та подавати позитивні докази передовсім зо св. Письма й Передання. Розправи не мають бути довгі, найбільше на пів години. Розправа довша могла б бути розложена на два соборчики. Якщо б вибраний прелєгент не міг явитися на соборчику,

має про те завчасу повідомити декана, а цей чимскоріше на його місце вибере іншого священика.

§ 112. Предсідник соборчика подає під наради поодинокі предмети згідно з програмою та вважає, щоб підчас дискусії зберігано порядок, спокій і повагу, щоб ніхто не відходив від предмету, не переривав іншому в слові або в інший спосіб не псував порядку дискусії. Говорити може тільки той, кому предсідник дав голос.

§ 113. Після вичерпання програми соборчика предсідник має спитатися, чи хто не має поставити якого внеску, представити якого труднішого випадку зо своєї практики, чи не потребує в тому якої ради й помочі інших. А й сам декан, завваживши які хиби в парохіях підчас своєї візитації, повинен піднести свої завваги й спостереження з любовю й оглядністю та — не називаючи дотичних душпастирів по імені — має загально заохотити їх до усунення тих хиб, подаючи при тому відповідні до того способи й засоби.

§ 114. Протокол з відбутого соборчика має містити крім дня, місця й тривання соборчика ще: а) імена учасників і тих, що відбули св. сповідь; б) імена тих священиків, що брали участь у соборній Службі Божій і проповіданні Божого слова, а також коротку згадку про душевну користь, з якою був полученій соборчик для місцевих вірних, особливо щодо приступлення їх до св. сповіди й св. причастя; в) заголовки праць і вправ, котрі були предметом бесід і нарад соборчика, з долученням імен священиків, що займалися тими працями й вправами; г) короткий зміст дискусії й рішення предложених душпастирських випадків і питань; якщо б у тих предметах було висказаних більше гадок, то всі гадки мають бути занотовані в протоколі; ґ) коротко всі прийняті голосуванням постанови й найважніші причини їхнього прийняття; д) виконання всіх інших точок програми соборчика; е) прийняті на соборчику означення щодо часу й місця та щодо письменних і усних праць для слідуючого соборчика.

§ 115. Замкнений протокол підписує власноручно декан (містодекан), секретар та всі священики, що брали участь у соборчику.

§ 116. Деканальні соборчики мають закінчитися молитвою.

§ 117. Після скінченого соборчика священики можуть покріпитися скромною стравою тільки в парохіяльному домі, де соборчик відбувається, та повинні завчасу вернути додому, стримуючись од зайвих веселощів і забав.

§ 118. Згідно зо сказаним програма соборчика, долучувана до обіжника декана, що взиває кондеканальних священиків (див. § 105), має мати такі точки:

1. Сповідь усіх кондеканальних священиків.

2. Богослуження, а саме: а) Служби Божі читані за померших кондеканальних, а одну Службу Божу за добродіїв вдовичо-сирітського фонду відчитає..... Службу Божу соборну співану відправить..... в сослуженні....., при чому діяконуватимуть..... Проповідь підчас соборної Служби Божої виголосить до зібраних вірних....., інші ж (або чотири НН...) слухатимуть сповіди вірних,

3. Молитва перед нарадами.

4. Уваги Ординаріяту щодо звіту й протоколу з попереднього соборчика.

5. Письменний еляборат із богословії на тему:..... предложить і реферуватиме.....

6. Утний еляборат із пастирської богословії або душпастирської практики на тему:.... реферуватиме.....

7. Важніші розпорядження властей за час від останнього соборчика відчитає.....

8. Евентуальні внески членів соборчика й завваги предсідника.

9. Належитості, складки й датки.

10. Означення місця й дня слідуючого соборчика, а по змозі й тем до випрацювання й предложення на ньому.

11. Молитва на закінчення соборчика.

При кінці кожного обіжника має находитися така пригадка: Хто з Всеч. ОО. кондеканальних з якої важної причини не міг би взяти участи в соборчику, має предложити деканальному урядові перед соборчиком або зараз після соборчика письменне оправдання, в котрому має навести ту перешкоду, а притому й виразно заявити, що приписану св. сповідь відбуде приватно.

§ 119. Найдальше до одного тижня декан має вислати до Ординаріяту звіт про відбутий соборчик, до якого треба долучити: а) обіжник, на доказ, що всіх кондеканальних повідомлено про соборчик та дано їм докладну програму соборчика; б) протокол, зладжений згідно з § 114; в) письменні вироби на соборчику реферовані й обговорені; г) письменні оправдання перешкоджених.

§ 120. Прийняті на соборчику постанови не мають обовя-

зуючої сили, доки їх не одобрить Ординаріят і не будуть відчитані на найближчому соборчику. Розпорядження щодо постанов соборчика в речах, що не допускають проволоки, будуть дані деканові окремо, щоб могли бути чимскоріше виконані. Всякі рішення й розпорядження Ординаріяту, оголошені на соборчиках, мають бути зложені до деканальних актів.

§ 121. Одночасно з висланням до Ординаріяту звіту про відбутий соборчик з залучниками, як це виложено в § 119, декан має вислати до протопресвитера урядовий звіт про означений на відбутому соборчику час і місце слідуючого соборчика, а пізніше про евентуальну зміну.

§ 122. Було б добре, щоб кондеканальні священики відбували щороку принайменше 3-денні духовні вправи (реколєкції), ділячися на дві частині так, щоб одна частина їх відбувала ті вправи в одному речинці, другі в другому, заступаючись взаємно підчас неприсутности. Вибір часу, місця й реколєкційпроповідників вибирає декан у порозумінні з кондеканальними.

§ 123. Було б добре, щоб щороку в кожному деканаті відбувалася бодай одна 3-денна духовна місія, для котрої час, місце й місійних проповідників має вибрати декан у порозумінні з кондеканальними. При цьому завважується, що господар повинен запросити до сповіди вірних не всіх кондеканальних, а лише стільки, скільки треба до висповідання людей, і то таких, що були б у силі працювали 8—10 годин денно та зуміли б дорогоцінний місійний час використати для найбільшого душевного добра вірних. Також поручається всім священикам, що беруть участь у місії, щоб, якщо взагалі вживають яких напитків, чинили це дуже обережно, щоб не дали нагоди до соблазни вірним, котрих підчас місії силуються приводити до тверезости.

§ 124. Вкінці розпоряджується, що якщо декан за згодою хоч і більшого числа кондеканальних душпастирів визнає потребу скликання надзвичайного, добровільного соборчика, має про те донести до Ординаріяту, предкладаючи дотичні причини, а діставши дозвіл і відповідні вказівки, має запросити всіх кондеканальних священиків на той соборчик. Зрештою декан має на такому соборчику поступати згідно з правилами вище виложними для звичайних соборчиків. Якщо б у якім деканаті мали відбуватися щомісяця або в інших речинцях т. зв. наукові конференції, то декан має про те повідомляти Ординаріят і предкладати з них звіти.

Ч. 6519/РП.

Сплата податкових залеглостей і інших реальних тягарів.

Бувають випадки, що померші, а то й живучі парохи не покривали належних податків, або не прислали до АЕФонду побраних за ерекціональне поле належитостей, або випустили на дальші роки ерекціональні грунти в аренду та пібрали наперед умовлені чинші. Тому, що таке обтяження ерекціонального майна є реальним і гейби табулярним довгом даної парохії, Митрополичий Ординаріят пристосовуватиме в майбутньому такі способи сплати:

1. Новий парох, що схоче обняти такими довгами покійного пароха обтяжену парохію й заінститується не неї, тим самим приймає на себе обовязок їх сплатити. Висота довгів подаватиметься з правила в конкурсових оголошеннях.

2. Якщо на таку парохію — з уваги на довг, що її обтяжує — не подадуться відповідні кандидати, Митрополичий Ординаріят обсадить її тільки завідателем і то так довго, доки різницею між платнею пароха й завідателя, готівкою або доходом, зайнятим із частини чи з усього грунту даної парохії, не будуть покриті всі вище означені довги.

3. Щоб на майбутнє не лишалися після смерти парохів податкові залеглості чи інші реальні довги, Митрополичий Ординаріят буде з правила — скоро тільки довідається із звіту Деканального Уряду, що котрийсь з оо. парохів обтяжив ними ерекцію своєї парохії — пристосувати в даному випадкові подібнй спосіб сплати, як вище під 2), а саме: або займе на цю ціль його місячну платню, або дохід із частини чи з усього грунту його парохії на так довго, доки тими поборами чи доходом із зайнятих грунтів не будуть покриті всі його реальні довги, що обтяжують ерекцію його теперішньої та евент. також давнішої парохії.

Від Митрополичого Ординаріяту
у Львові, дня 22. червня 1937.

АНДРЕЙ
Митрополит.

Ч. 3425/М.

Біжучі метрикальні копії.

Деякі Парохіяльні Уряди не присилають на час метрикальних копій та тим спричинюють зайві переписки й обтяжують так працю в Рахунковому Відділі як і в Архіві. Тому Митропо-

личий Ординаріят розпоряджує, що таким душпастирям, які не прислали в означеному речинці метрикальних копій, не буде виплачений конгруальний додаток доти, доки не виповнять браків. Затриманий конгруальний додаток залишиться в касі Митрополичої Консисторії та буде вжитий на підмогу для тих бідних із Всч. Духовенства, що виповняють усі свої обовязки, а помочі потребують. Це розпорядження обовязує з хвилиною оголошення.

Ч. 9746/К.

Дитячі півоселі й садки.

Сповняючи приказ нашого Спасителя: „Оставте дітей і не бороніть їм приходити до Мене" (Мат. 19, 14), Митрополичий Ординаріят поручає всім душпастирям зайнятися справою діточих півосель, садків та постаратися, щоб у час найбільших праць парохіян діти не лишалися без опіки й не спричиняли моральних і матеріяльних шкід. Тому душпастирі заопікуються дитячими півоселями й садками та бодай раз у тижні відвідають дітей та провірять працю провідниці. Після закінчення праці в садках душпастирі предложать точний звіт про уладження садку чи півоселі, хто й як довго його вів, хто покривав видатки та як до цього відносилися парохіяни.

Ч. 3392/РД.

Справа цвинтарів і похоронів.

В доповненні розпорядженнь про церковні похорони вірних і кладовища ч. 2690/РД ех 1937 (див. АЕВ. 1937, ч. III, ст. 24) поручається ОО. Душпастирям установити надзір над церковними цвинтарями. Він має дбати про береження порядку на цвинтарі, вести спис умерших з означенням місця на цвинтарі, побирати устійнені Парохіяльною Маєтковою Радою оплати за ставлення памятників на гробах та за місце для осіб, що не належать до парохії. Оплати треба вписувати до касової книги приходів і розходів церкви.

При цій нагоді звертається увагу на державний закон з дня 17. III. 1932, про ствердження смерти та про похорони покійників, що був надрукований у АЕВідомостях у 1932 р. (ч. VII, ст. 8—16). Душпастирі повинні його добре простудіювати.

ОГОЛОШЕННЯ, ВІДОЗВИ Й КОМУНІКАТИ.

Ч. 4404/Пр.

Публичні збірки.

Тому, що адміністраційна влада притягає до карно-адміністраційної відповідальности тих, що влаштовують збірки без дозволу староств, подається до відома, що приписи закону про прилюдні збірки з дня 15. III. 1933 (Dz. U. R. P. № 22, poz. 162) не відносяться по думці 13 ст. того закону: а) до збірок на релігійні цілі, якщо ці збірки переводиться в забудуваннях і помещеннях посвячених виключно Божій службі, б) до збірок звязаних із релігійними цілями й традиціями признаних державою віроісповідань, переводжуваних поза будинками й поміщеннями наведеними в точці а), якщо ці збірки переводять власти цих віроісповідних громад, їхні органи чи особи ними поіменно запрошені та якщо вони відбуваються в спосіб устійнений традицією й місцевими звичаями або в безпосередній звязі з релігійними обрядами. Всі інші прилюдні збірки жертв у готівці або в натурі вимагають попереднього дозволу влади. По думці 3 ст. цього закону дозвіл на прилюдну збірку може бути уділений тільки тоді, коли ціль збірки не противиться праву або зо становища прилюдного інтересу заслуговує на підтримку. За такі цілі вважає другий уступ цеї статті: релігійні, державні, просвітні, здоровля, культурно-суспільні й суспільної опіки.

Ч. 5967/Шк.

Термін звітів із візитації науки релігії.

Пригадується всім Ординаріятським Шкільним Комісарям, що звіти з візитації науки релігії слід надсилати до Митрополичої Консисторії найдальше по кінець липня ц. р. Тим, що не пришлють звітів до того речинця, не буде признаний зворот коштів візитації.

Ч. 4754/Б.

Допомога в будові церкви.

Митрополичий Ординаріят поручає жертвенности Духовенства й вірних церкву в Підбірцях яричівського деканату, почату перед 15 роками й досі недокінчену, що прируйновується. Датки до Парох. Уряду в Підбірцях п. Львів 14.

Ч. 6372/К.

Ферійний час — обмеження урядування.

Подається до відома Всеч. Духовенства, що від 1 липня до 31 серпня ц. р. не будуть полагоджувані ніякі письма в справі зачетів і підмог. Полагоджування інших справ обмежиться тільки до найважніших і наглих. При цій нагоді пригадується ще раз ОО. Душпастирям, що присилання сторін просто до Митрополичої Консисторії строго заборонене.

Ч. 6556/Е.

Конкурс до Духовної Семинарії на рік 1937/38

розписується отсим з речинцем до 20 серпня ц. р. До прохання долучити: свідоцтво хрещення й миропомазання, свідоцтво зрілости й усі гімназійні свідоцтва, свідоцтво моральности від Парохіяльного чи Деканального Уряду, точний опис життя, а в ньому подати: родовід, хід студій, які недуги перейшов, де перебував і чим трудився від матури досі. Дальше долучити виповнену індивідуальну карту для кандидатів вищих шкіл (друк можна дістати в канцелярії Духовної Семинарії). В поданні зазначити, чи прохає місця застереженого для жонатого чи безженного священика та чи готов посвятитися місійній праці. Прохання надсилати до Гр.-кат. Митрополичого Ординаріяту у Львові. За друк і на відповідь долучити 2 зл. поштовими значками й подати свою адресу.

Конкурс на дяківські посади.

Оголошується конкурс на такі дяківські посади з речинцем до кінця вересня 1937:

1. Полоничі глинянського деканату. Дотація по умові (за ведення хору), треби, роківщина. Подання до Парохіяльного Уряду в Полоничах п. Задвіря. На відповідь долучити поштовий значок.

2. Сасів золочівського деканату. Вимаганий кандидат з кваліфікацією вищого ступня. Дотація: два морги поля, роківщина й треби. Подання до Парохіяльного Уряду в Сасові п. в місці. На відповідь долучити поштовий значок.

3. Струтин Нижній рожнітівського деканату. Дотація: треби. Подання до Парохіяльного Уряду в Струтині Нижнім п. Рожнітів. На відповідь поштовий значок.

ХРОНІКА.

ДУШПАСТИРСЬКІ ПОСАДИ.

Канонічну інституцію на пароха отримав

Пиріг Антін, завідатель Ілемні долинського деканату, на Ілемню (Ч. 5069/Л).

Завідательства отримали:

1. Бачинський Роман, ректор Надієва долинського деканату, в Ракові того ж деканату (Ч. 6183/Л).

2. Бобовник Евген, катихит у Бібрці, в Глібовичах Великих бобрецького деканату (Ч. 4991/Л).

3. Горинь Мирослав, сотрудник у Кобловолоках теребовельського деканату в Кобиловолоках (Ч. 6344/Л).

4. Гулей Микола, сотрудник у Білоголовах оліївського деканату, в Сервирях озірнянського деканату (Ч. 3916/Л).

5. Лазечко Олексій, сотрудник у Ляховичах Зарічних журавенського деканату, в Дубравці того ж деканату (Ч. 4948/Л).

6. Левицький Евген, завідатель Лопушан оліївського деканату, в Тростянці Вел. того ж деканату (Ч. 5057/Л).

7. Побережний Йосиф, завідатель Несторовець озірнянського деканату, в Острівці теребовельського деканату (Ч. 4656/Л).

8. Побігушка Филимон, бувш. катихит у Бережанах, у Пліснянах зборівського деканату (Ч. 6620/Л).

9. Ульванський Роман, сотрудник в Перегноєві призначений до Козови, в Несторівцях озірнянського деканату (Ч. 6651/Л).

Доїзджаючим ректором назначений:

Сидорів Йосиф, Др., катихит у Теребовлі, в Залавю теребовельського деканату (Ч. 5172/Л).

Сотрудником з правом управи назначений:

Білоскірка Лев, завідатель Тростянця Вел. оліївського деканату, в Білоголовах того ж деканату (Ч. 4950/Л).

Сотрудником назначений;

Яцкевич Мирон, сотрудник у Підбережі болехівського деканату, в Уричі скільського деканату (Ч. 6574/Л).

Накладом Митроп. Ординаріяту Друк. „Бібльос", Львів, Японська 7.

ЛЬВІВСЬКІ АРХІЄПАРХІЯЛЬНІ ВІДОМОСТИ

РІЧНИК L. ЛЬВІВ, ЛИПЕНЬ 1937 р. Ч. VII.

Митрополит Андрей

ДАР ПЯТДЕСЯТНИЦІ.

(Продовження)

Безмежна свобода надхнення Святого Духа звязана вірою в науку Ісуса Христа й авторитетом церковного учительства, а звязана непонятно простим способом, а саме, що надхнення геніяльних людей є піддані судові й послухові Церкви. Той суд і той послух потрібний, щоб надхнення, дане одиницям, служило цілості, щоб одиниця не могла протиставитися суспільству і щоб памятала, що тільки як член того Христового тіла отримує надхнення й що отримує його для зміцнення єдности того тіла, щоб люди і досвідом щоденного життя училися, як те, що видається надхненням, а не веде до єдности цілого тіла в Христі, є фальшивим надхненням, бо й ціле Боже обявлення зі всіми подробицями веде до того одного: щоб людство спасати, щоб відновити затрачену колись єдність. Надхнення геніїв мусить бути підчинене авторитетові Церкви з тої самої причини, з якої і ангел з неба „нехай буде виклятий, коли інакше учить, ніж Церква“ (Гал. 1, 8). Бо, очевидно, він не є тоді ангелом, а демоном, що прибирає на себе вид світлого ангела (II Кор. 11, 14). Так само християнам мусить бути очевидне, що надхнення з неба, яке противиться послухові авторитету, або противиться розумінню Христової віри, не є надхненням з неба, а є радше тою мудрістю, що не сходить згори, що є або „земська, або змислова, або діявольська“ (Як. 3, 15).

Такого звязання надхнення, чи радше такої його проби, треба й людям, бо без нього вони занадто легко можуть помилитися, занадто легко самолюбство одиницям піддає гадку, що вони є над цілістю, над суспільністю, хоч фундамент усіх християнських чеснот — покора учить кожного християнина, що він є ніщо в порівнанні з людством, що сам у собі є помильний і легко демона принимає за світлого ангела та легко поми-

ляється у найосновніших правдах життя, беручи зло за добро і лож за правду, як каже Пророк: „Горе людині, що ставить темряву світлом, а світло темрявою" (Іса. 5, 20). Сама покора християнинові не вистачає: вона є занадто трудною чеснотою, а зіпсута людська природа є занадто схильна до ложі й зла, занадто стверджується на кожному кроці й кожної днини, що „всякий чоловік ложний" (Рим. 3, 4).

Щоб надхнення з неба не було для людини завеликою небезпекою, перед нею має зберегти її премудрий устрій Церкви, премудра будова, що з усіх робить одне. Та й помимо всього надхнення буде такою небезпекою для людства, що під тим прапором будуть відриватися від правди міліони, міліони будуть пропадати, а спасені будуть тільки ті, що будуть так коритися правді (Гал. 5, 7), щоб навіть надхненню не довірювати без пристосування проби правди, і будуть так самим собі недовірювати, щоб і власному духові не вірити і власного духа досвідчати, чи він від Бога. По чому ж його пізнати? „По цьому пізнати Духа Божого: кожний дух, котрий визнає, що Ісус Христос прийшов у тілі, є від Бога" (І Йо. 4, 3). Ось пробний камінь надхнення — віра в Ісуса Христа, і другий пробний камінь: „Хто знає Бога, слухає нас; хто не від Бога, не слухає нас (Апостолів, Церкви). По цьому пізнаємо духа правди й духа обману" (І Йо. 4, 6).

А тоді, де ж лишилася необмежена свобода, де творчість надхнення? У чому пророчий Дух? Як сповниться пророцтво Йоіля й обітниця Петра, як тоді й ми, що, йдучи за його, Апостола, радою чи приказом, прийняли дар Святого Духа" (Діян. 2, 38), маємо пророкувати (Йоїл. 2, 30) — це нехай буде предметом нашого досліду. Наразі маємо у християнській покорі, вірі й послусі для Церкви злуку трьох шкіл Божого обявлення.

Ось на таких фундаментах премудрого Божого устрою спочиває в людстві правда Божого обявлення. Людство, що мало бути „Богом навчене" (Йо. 6, 45; Іса. 54, 13), мусіло переходити ті три ступні Божої школи, щоб безпечно прийняти ціле Боже обявлення. Але питання, чи та система потрійної школи і трьох Учителів для одної й тої самої науки відповідає природному способові, в якім людський інтелєкт взагалі доходить до правди, або чи та Христова будова, потрібна до принимання Божого слова, відповідає основним законам людського пізнання?

VII. ЗАКОНИ ЛЮДСЬКОГО ПІЗНАННЯ Й БОГОСЛОВІЯ.

Усяке людське знання, а в наслідок того всяка людська наука, ба навіть всяка людська наукова дисципліна складається з трьох елєментів, що один над другим знімаються, що всі три взаємно себе доповняють: людина передовсім спостерігає, потім розуміє, а потім думає. Очевидно, нема спостереження без якогось розуміння й думання, а ціле розуміння опирається на спостереженні й подає матеріял думання. Коли це розрізнення пристосуємо до наук, то прийдеться нам ствердити, що першим завданням кожної науки є спостереження — скажім — історичних фактів, явищ природи, текстів закону. Зрозуміти всі стверджені явища, факти чи тексти це вже інша річ і вища школа.

Безумовно, спостереження фактів чи явищ на новому терені може абсорбувати життя багатьох учених дослідників й вимагати безмірної напруги інтелєкту цілого людства, а все таки ті, що розуміють і пояснюють, сповняють функцію, що стоїть на вищому ступні еволюції людського інтелєкту. Тим двом нижчим функціям дуже помагає третій елємент людського пізнання — думання, якому відповідає в наукових дисциплінах інтуїція, геніяльність, що знімається аж до надхнення. Над міліонами вже пояснених спостережень могутнім творчим скоком геніяльних гіпотез людський інтелєкт промощує собі дорогу в невідомі ще простори досліджуваної правди. Ті гіпотези є провідним світлом для повнішого й ліпшого розуміння і для нових дослідів та стверджень.

Чи це не є основа всякої науки і всякої еволюції людського знання, праці людського інтелєкту? Таку саму еволюцію знайдемо і в богословії, в науці про Боже обявлення.

Якщо розрізнимо помічні науки богословії від самої богословії, то ясно, що помічні науки є науковими дисциплінами, подібними до всіх інших дисциплін. Вони не є нічим іншим, як науковими дисциплінами історії, географії, археольогії, лінгвістики, тощо. Якщо візьмемо саму богословію та назвемо її наукою про Боже обявлення, то знайдемо, що віщий елємент мусить мати в ній ширше, а тому й інше простосування, ніж у інших наукових дисциплінах. Предметом богословії є Боже обявлення, а тому її наука є пророча, надхнена, віща, яку цілу св. Апостол Петро приписує просто Святому Духові. „Бо ніколи не вийшло пророцтво з волі чоловіка, а надхнені Святим Духом

промовляли святі люди Божі" (II Петр. 1, 21). Це зрештою наука така основана в Божому обявленні, що увійшла в Символ віри, себто була вже Церквою означена й проголошена як наука обявлена, здається, у І-му столітті. У Символі кажемо: „І в Духа Святого,... що говорив через пророків".

Той надхнений характер предмету богословії вимагає, сказати би, бодай далекого відблиску віщого Духа в усіх дослідників Божої науки. Вимагає того передовсім конечне до всякого пізнання пристосування інтелєкту до предмету (adaequatio mentis cum re), на якому полягає кожне пізнання. Без того наука буде все чужа для ума, не можна буде найти спільної мови.

Нам видається, що в багатьох уступах св. Письма находимо бодай дуже сильні й характеристичні натяки на ту конечність правдивої богословії. Напр. Христос каже: „Хто від Бога, слів Божих слухає; ви тому не слухаєте, бо ви не від Бога" (Йо. 8, 47), або: „Коли хто хоче чинити Його (Бога) волю, зрозуміє науку, чи вона від Бога, чи сам від Себе говорю" (Йо. 7, 17). „Бути від Бога" це умовина, без якої не можна Божих слів слухати, ані не можна розуміти, що наука Христа є від Бога. А те „бути від Бога" є бодай якимсь віщим відблиском на душі, на кожний спосіб — якоюсь прикметою інтелєкту, що є згори.

Певне, й без того світла чи й без віри може сам природний інтелєкт у науці богословії щось осягнути, може збирати тексти, порівнювати їх, рахувати їх, стверджувати, що це й те про них думали. Багато й без ніякого віщого Духа можна сказати і про слова, записані в св. Письмі, і про опінію людей про ті слова, про ті науки, але думаю, що все те не є ще богословією: воно є приготуванням до богословії чи помічною наукою. А коли таке треба сказати про богословію, то в повнішому і правдивішому значінні треба це сказати про ту вищу богословію, яка вже не є наукою про Боже обявлення, але є просто наукою Божого обявлення, Божою наукою, наукою Бога.

VIII. ВІЩА БОГОСЛОВІЯ.

У цьому віщому значінні називає східня Церква св. Апостола Йоана й деяких виїмкових Отців чи богословів — Богословами, як напр. Григорія Назіянзького й Симеона Нового, великого містика східньої Церкви. В цьому значінні до богословії є конечний віщий дух; кожний богослов до деякої міри мусить бути і пророком, а стає ним через саму науку богословії. Мабуть у тому значінні говорить Ісус Христос: „Вже вас не на-

зиваю слугами, бо слуга не знає, що робить його пан, а вас назвав Я другами, бо все, що Я чув від Мого Отця, вам обявив" (Йо. 15, 15). Отже вже саме те, що Христос передав Апостолам, що від Бога чув, підносить їх до другів, надає їм якийсь характер, передовсім, очевидно, інтелєктульний, що до деякої міри рівняє їх з Христом. Те саме каже Ісус Христос словами: „Мати Моя і брати Мої це ті, що слухають Божого слова і сповняють його" (Лук. 8, 21). Слухати Христової науки (очевидно так, як належиться, себто з вірою, радо сповнити ту науку), це виробляє в людській душі якесь духовне посвоячення з Христом, яке відбивається передовсім в інтелєкті і робить його неначе близьким чи рідним чи подібним до пророчого духа Учителя.

Погляньмо тепер, як цей елємент надхнення впливає в практиці на богословію від самого початку. Боже обявлення є дане людству в св. Письмі та в церковному Переданні. Людський ум мусить передовсім ствердити, спостерегти науки Богом обявлені, які містяться в св. Письмі, мусить зо св. Письма неначе з якоїсь безконечної скарбниці видобути ті правди, які стануть предметом церковної науки. Тут можна навіть хронольогічно ствердити еволюцію людської богословської науки. Можна напр. ствердити, що доба Отців зайнята передовсім спостереженням Божої науки, себто сконстатуванням фактів, текстів і подій. Схолястика ціла вже звернена до зрозуміння правд обявлення. Але притім і в науці Отців і пізнішій „школі" так до спостереження як і до зрозуміння правд Божого обявлення треба тієї інтуїції, того „помазання від Святого", як каже св. Йоан, яке навчає нас усього (І Йо. 2, 27). Тому і в добі Отців і в добі схолястиків першими свідками обявлення є святі, бо вони більше ніж інші представляють цей пророчий елємент. Бачимо, що такі найбільші генії, як Василій, Григорій Нанзіянзький або Августин, своєю працею кладуть основи тієї церковної науки, яка пізніше у вселенських Соборах зодягає обявлену науку в догматичні дефініції, подає їх до вірування християнам.

Ще більше треба було і Отцям і схолястикам того Христового духа, того Христового ума, як каже св. Павло (І Кор 2, 16), щоб добувати правди Божого обявлення з безконечної скарбниці традиції. Боже обявлення було так дане людству: Христові Апостоли й ученики, діставши Святого Духа, повні того Духа, як Стефан, проповідали Христову науку, не списуючи її. Первісне Боже обявлення було дане не тільки безпосередньо Христом і Агостолами, але й учениками, коли св. Лука

й Марко дістали пророчого Духа до написання Євангелій. Мабуть більше ніж правдоподібне є те, що всі Христові ученики мали віщого й непомильного Духа у проповіданні Євангелія, як зрештою маємо приклади того в Апостольських Діяннях. Отже, на 82 чи 84-ох Христових учеників ледви 7-ох списало частинку того, що проповідали, хоч ціла їхня проповідь була подавана в Святім Дусі. Їхня несписана наука перейшла на їхніх наслідників і стала тою скарбницею Божого обявлеиня, збереженою в Церкві, з котрої Церква від віків не перестає черпати щораз то нові правди, які, хоч і належать до первісного автентичного Божого обявлення, щойно тоді стають обовязуючими тезами Божої науки, коли, працею Церкви пояснені й здефініовані, Церква подає їх вірним до вірування.

Тим чином праця людей над добуванням обявлених правд зо скарбниці обявлення є подібна до праці добування якогось металю з копалень, у яких той металь находиться в формі руди або якоїсь іншої мішанини чи хемічного сполучення. Як у тих копальнях треба якихсь нехибних знаків, по яких можна б ствердити присутність цінного металю, так само й богословам треба було того інстинкту, який стверджує присутність золота Божої науки в копальнях християнської літератури й християнського духа, — треба того Божого Духа, що розлитий серед християнського суспільства.

Так то людство працює над Божою наукою, щоб ствердити, що міститься в обявленні, і щоб тому змістові Євангелія надати зовнішню людську форму, а це є предметом церковної науки. Але до того ствердження треба й науки Св. Духа, бо без нього було б трудно їм або й просто неможливо розсудити, які правди містяться в св. Письмі і що в науці Божого передання є правдою Божого обявлення, бо тільки „по цьому знаємо, що перебуває (Христос і Його наука) в нас — по Духов, котрого нам дав" (І Йо. 3, 24).

Ще в більшій мірі треба віщого Духа богословам, щоб зрозуміли Боже обявлення. Бо „нам обявив Бог Своїм Духом, бо Дух усе просліджує, навіть глибини Божі. Бо хто з людей знає, що є чоловічого, як не дух чоловічий, котрий є в ньому. Так і що Божого, ніхто не знає, тільки Дух Божий Та ми не прийняли духа цього світа, а Духа, що від Бога, щоб ми знали, що нам даровано від Бога" (І Кор. 2, 10—13).

(Далі буде).

Ч. 69/Орд.

Після канонічної візитації.

По прийнятті звітів, предложених мені з сьогорічної канонічної візитації у Бережанському і Микулинецькому Деканатах моїми Висланниками Преосвященними Кир Йоаном і Кир Никитою, чуюся приємно зобовязаний сердечно подякувати усім моїм Дорогим Вірним за їх живе й щире привязання до нашої святої Церкви, виявлене так торжественно підчас відвідин обох Преосвящених. Зокрема дякую щиро Всч. ОО. Душпастирям, церковним Братствам, мужеським і жіночим, усім установам, молоді, бандеріям, хористам, орхестрам, інтелігенції, шкільним і маленьким дітям та представникам громад за їх труди, публично висловлену пошану для нашої Апостольської Церкви, за молитви за свого Митрополита, а особливо за такі численні святі Причастя і злуку з Господом нашим Ісус Христом.

Благодать Бога Отця і Сина і Святого Духа нехай зійде на Вас і остане з Вами на все.

Львів, у день Св. Кирила й Методія 1937.

† *АНДРЕЙ, Митрополит.*

ПОСТАНОВИ АЕПАРХІЯЛЬНОГО СОБОРУ 1905 р.

V. Шкільні комісарі.

§ 125. Для правильного й успішного ведення науки релігії в народніх і виділових школах ділимо Архіепархію на малі шкільні округи, що обіймають 6—12 шкіл. Ці округи творимо взагалі в гряницях політичних повітів відповідно до того, як ті області приналежать під управу відносних шкільних окружних рад.

§ 126. В кожній шкільній окрузі постановляється духовний шкільний комісар. Його завдання: наглядати в доручених йому школах над точним виконанням приписів, що торкаються науки релігії й релігійних практик та взагалі чувати над релігійно-моральним вихованням молоді.

§ 127. В виконанні свого обовязку має шкільний комісар двічі в рік, а то в першому й другому півроці, візитувати кожну школу й при дотичних візитаціях звертати особливу увагу на такі точки:

а) Хто навчає релігії в школі: священик (і котрий) чи,

може, світський учитель та чи цей останній має місію до того?

б) Чи навчання релігії в школі відбувалося правильно, при чому має переглянути лєкційний денник та записувані в ньому відбуті години релігії, а в деннику ствердити свою візитацію;

в) Чи точно виконується приписаний плян щодо науки релігії, молитов, обрядів і церковних пісень; чи в шкільних салях, находиться хрест і образи Святих:

г) Чи школа й молодь мають потрібне до науки релігії приладдя, а саме: чи школа має стінні біблійні образи, а молодь підручники й молитвослови *);

б) Чи приготовляються діти до принимання св. Тайн та чи приступили в приписаному часі до Сповіди й св. Причастя;

д) Чи діти ходять на богослуження в недільні й празничні дні та при отворенні й закінченні шкільного року й чи беруть у них чинну участь своїм церковним співом;

е) Який вплив катихита й школи він завважив на релігійно-моральну поведінку й виховання молоді;

ж) Вкінці шкільний комісар має звертати увагу на відносини між священником і вчителем, а в потребі старатися конечно в мирний спосіб їх полагоджувати для обопільного добра Церкви й школи та виховуваної ними молоді.

§ 128. Коли покажуться які недостачі в вище наведених точках, шкільний комісар має звернути на них увагу передовсім дотичного вчителя релігії й старатися в христіянській любові їх усунути. Коли ж справа переходила б силу катихита, шкільний комісар має з тим звернутись до ординаріятського делєгата в окружній шкільній раді, а його обовязком буде полагодити ту справу в окружній шкільній раді. А коли б і ця дорога була безуспішна, або справа була більшої ваги, шкільний комісар має, за повідомленням ординаріятського делєгата, предложити справу Консисторії, а вона віднесеться з тою справою до вищої шкільної влади.

*) Кожний місцевий священик має старатися, щоб при укладанні шкільного буджету поставлено раз потрібну квоту на закуплення великих стінних образів. Такі образи конечі, бо вони незвичайно влегшують науку» причиняються до спамятання біблійних оповідань та загрівають дітей до предмету. Якщо б із місцевого буджету не можна було ніяк дістати відповідної квоти, священики можуть узяти ту квоту з церковної скарбони та вживати тих образів пізніше до науки в школі й церкві. Релігійне виховання молоді в школі — це важне доповнення завдання Церкви.

§ 129. Подібно має шкільний комісар, якщо б заходила потреба якого окремого зарядження щодо управильнення науки релігії в якій школі, предложити Консисторії відповідні внески.

§ 130. Для одностайного й кріпшого ведення доручених їм обовязків повинні шкільні комісарі повіту стояти в тісному контакті між собою і з ординаріятським делєгатом у шкількій окружній раді та спільно порозуміватись щодо ведення шкільних справ. Тому мають комісарі кожного повіту разом з ординаріятським делєгатом збиратись щороку принайменше раз (а саме при закінченні шкільного року) під проводом повітового декана на спільну конференцію, обговорити на ній церковно-шкільні справи й обдумати способи дальшого поступування. Також повинно і все духовенство на деканальних соборчиках займатись живо справою релігійного виховання молоді як у церкві так у школі.

§ 131. Кожний шкільний комісар має обовязок з кінцем шкільного року передложити Консисторії на руки делєгата до шкільної окружної ради точний звіт із своїх візитацій у кожній поодинокій школі та вказати щиро й отверто ті сторінки, що вимагали б санації.

§ 132. Обовязок шкільних комісарів це важкий обовязок. Від ревного сповнення його залежатиме в великій частині релігійне й моральне виховання та загальне добро будучого покоління. Коли свої обовязки сповнять вірно, буде велика їхня заслуга перед Богом, а коли б занедбували їх, тоді ждала б їх велика відповідальність перед Богом і перед потомством.

§ 133. До сповнення цього обовязку зобовязується кожний шкільний комісар присягою, котру складає при обнятті свого уряду в руки декана: „Присягаю Господу Богу Всемогучому, що доручені мені обовязки буду по змозі совісно сповняти на славу Бога й спасення ближніх“ *).

§ 140. До обовязків парохіяльних священиків належить також моральне виховання шкільних дітей і уділювання їм науки релігії не тільки в церкві, але й у школі — там, де немає окре-

*) §§ 134—139 становлять частину VI. розділу, затитулованого: Інструкція для духовних делєгатів до шкільних окружних рад. Тому, що про це було говорено в §§ 128—130, до того ж шкільна організація тепер підпана багатьом змінам, ці параграфи пропускаємо і з VI розділу друкуємо те, що торкається душпастирів, як учителів шкільної дітвори.

мих катихитів. Де є більше парохіяльних священиків, там науку релігії уділяє той, котрому доручить парох *).

§ 141. Обовязок уділювання науки релігії це один із найважніших, але й найтяжчих обовязків. Найважніший тому, що, виховуючи релігійно молодь, виховується грядуче покоління. Якщо священик у серцях дітей не покладе сильних підвалин віри й моралі, то й у пізнішому житті вони не будуть мати сили опертися прерізним злим впливам, так, що перед Богом буде відповідати за дорослих людей той, що, маючи обовязок навчати їх у дитинстві, того обовязку не виповнив.

§ 142. Найтрудніший цей обовязок знову тому, що священик має до діла з дітьми, яким мусить подати перші абстрактні поняття про Бога й Божі діла.

§ 143. Тому то й уділювання науки релігії вимагає великої праці й не може обмежуватися на сухому вивченні поодиноких правд. Священик мусить докласти всяких старань, щоб діти не тільки знали релігійні правди, але й полюбили їх та щоб вони стали підвалиною їхнього християнського життя. То й мусить промовляти до них якнайприступніше й переплітати науку оповіданнями, взятими з біблії, історії, або щоденного життя, та й співом церковних пісень, а це тому, щоб дітей не втомлювати й не знеохочувати. При відповідних правдах слід вказувати на їхнє пристосування в житті і вже в серцях дітей збуджувати відразу до всього, що противиться Божому законові. В цілій своїй науці священик повинен поводитися любовю й лагідністю супроти дітей, бо пересадною строгістю знеохотить їх до самої релігії, при чому мусить звертати пильну увагу на всякі дитячі провини й старатись усунути завчасу лихі привички, загальні й місцеві, щоб таким чином запобігти лихим впливам, яким часто підлягають діти поза школою.

§ 144. Науку релігії священик уділяє в школах за поділом годин. На початку шкільного року священик обовязаний, в порозумінні з управителем школи, означити дні й години науки релігії.

§ 145. В випадку перешкоди, священик обовязаний відбути науку в інший день, або в іншу годину.

§ 146. Години й зміст науки священик записує в шкільному деннику, або в релігійному деннику кожного разу. Денник обовя-

---

*) З розпорядження Митр. Ординаріяту ч. 12382/Шк (АЕВ 1936, ч. I, ст. 14) навчання має вести сотрудник.

заний священик предложити ординаріятському комісареві підчас візитації.

§ 147. До науки релігії належить також, за плянами, вивчення молитов і церковних пісень та обрядів. Кожну науку релігії священик зачинає й кінчить спільною молитвою в голос.

§ 148. Науку релігії уділяється за плянами, одобреними Митрополичим Ординаріятом.

§ 149. До науки в перших літах священик послуговується образами, що зображують найважніші події з Божого обявлення. Ті образи повинні бути в кожній школі розвішені по стінах, а священик буде старатися по змозі, щоб місцева шкільна рада вложила квоту, потрібну на їх закупно, в шкільний буджет. Якщо це було б неможливе, або в випадку трудности — зо скарбони.

§ 150. Обовязком священика припильнувати, щоб діти в неділі й свята були на Службі Божій, у стало означеній годині, по змозі під проводом учителя. Для порядку в церкві визначується відповідне місце для шкільної молоді

§ 151. На богослуження діти повинні приходити з молитовниками, на що священик мусить звертати пильну увагу й старатися, щоб бідним дітям при нагороді пильности давано молитовники замість книжок іншого змісту.

§ 152. Якщо б учитель з якихнебудь причин не вів дітей до церкви, священик повинен постаратися про відповідний догляд.

§ 153. Також обовязаний священик відправляти для шкільної молоді св. Літургію в принагідні дні й торжественні шкільні дні, тобто на початку й кінці шкільного року, при чому належить прилучити також другу інтенцію, відповідну торжеству, і взагалі не забувати в молитвах про молодь.

§ 154. Ноти з науки релігії й поведення священик вписує власноручно в шкільних катальогах. Тому священик повинен брати участь у клясифікаційних конференціях. При річних пописих дітей він повинен бути присутній.

§ 155. Сповідь і св. Причастя дітей відбуваються в днях, які означить священик у порозумінні зо шкільною владою, і то три, а де це можливе — чотири рази до року.

§ 156. Перед сповіддю священик зробить з дітьми приготування. Окрему увагу мусить звернути на першу сповідь і перше св. Причастя. До першої сповіди священик приготовить дітей у часі означеному шкільними плянами, а перше св. Причастя

уладить окремо, якнайторжественніше, заохочуючи батьків, щоб були також присутні на тому торжестві.

§ 157. Священик обовязаний звернути увагу на все, що могло б уємно впливати на моральне виховання дітей, підкопати в них віру й почесть супроти старших, або спричинити легковаження до обряду та інших релігійних практик.

§ 158. Якщо б священик щонебудь подібного завважив, обовязаний зараз повідомити ординаріятського комісаря або делєгата, а в наглих випадках Митрополичий Ординаріят, подаючи зовсім точні й конкретні подробиці.

§ 159. Також повинен священик старатися, щоб поміж церквою і школою були якнайкращі відносини й усувати все, що моглоб їх псувати. В випадках непорозумінь між священиником і вчителем повинен священик уживати всяких засобів, щоб вони не стали згіршенням для дітей.

§ 160. Якщо б священик мав причини не ходити до школи, обовязаний у Ординаріяті постаратися про місію для вчителя, при чому мусить звернути увагу, чи вчитель надається до того, так з уваги на свою кваліфікацію, як на своє моральне поведення, а все таки навіть тоді відповідатиме перед Божим судом за віру й моральне поведення дітей.

Ч. 74/Орд.

Епархіяльний закон про родинне життя священника.

Вислухавши ради Митрополичої Капітули й Консисторії видаємо такий епархіяльний закон: Священик самовільно розлучений зі супругою є тим самим суспендований від усякого священодійства аж до хвилини вироку церковного Трибуналу, яким дозволяє на сепарацію від стола й ложа і одноголосним рішенням признає мужа за невинного. За самовільне розлучення признає цей закон усякий брак спільного життя, спричинений якимиенебудь непорозуміннями поміж супругами.

Від гр.-кат Митрополичого Ординаріяту
у Львові, дня 15 липня 1937.

† *АНДРЕЙ, Митрополит.*

Ч. 4363/К.

Санкції за непредложення метр. копій.

Митрополичий Ординаріят видає таке розпорядження:

Занедбання речинця предложення метрикальних копій до кінця лютого слідуючого року потягає здержання платні від

1 березня; непредложення до кінця березня копій спричинює замкнення місячної платні аж до часу предложення копій без виплати платні навіть по предложенні копій за цілий час, т. є. від 1 березня аж до нового отворення виплати платні. Крім цього всякі занедбання речинців потягають неполагоджування особистих справ відносних душпастирів. Це зарядження обовязує від дня оголошення в АЕВідомостях.

ОГОЛОШЕННЯ, ВІДОЗВИ Й КОМУНІКАТИ.

Ч. 6184/Пр.

Прізвища в метрикальних книгах.

Повторюються випадки, що адміністраційна влада жадає мнимого спростування в метрикальних книгах українських родинних прізвищ на польські, опираючись на тім, що деякі парохи в старих метрикальних книгах вписували прізвища в польській мові, думаючи, що для латинських метрик краще надаються польські прізвища! Отже мимо того, що польські прізвища, подані в старих книгах, були фальшиві, бо дані парохіяни не називалися ніколи Вільками, Когутами, Зайонцами, Добржаньскими і т. д., а називалися і ціле село їх називало і називає Вовками, Когутами, Заяцями, Добрянськими і т. д., так що вписування в нових книгах українських прізвищ не може бути уважане за злочин фальшування документів чи взагалі за злочин проти документів, а це тому, що новий впис, подаючий прізвища в українській вимові, не стверджує неправдивого стану, ані не змінює безправно „цивільного стану особи", а навпаки — стверджує правдяве прізвище особи, як вона дійсно між своїми називається, як цього вимагає декрет надворної канцелярії з 21. X. 1813 р. (Збірник Політ. Законів т. 41, стор. 95 та гл. Korzeniowski, Zbiór przepisów odnoszących się do Kościoła i Duchowieństwa katolickiego, стор. 27), грозять адміністраційні власти карними донесеннями за мниме фальшування урядових документів проти парохів, які не хочуть пристосовуватися до жадання польонізування українських прізвищ.

Для оборони Духовенства подає Митрополича Консисторія до відома й пристосування: Розпорядження Міністерства Внутрішніх Справ з 10 травня 1883, ч. 1424/M. J. (vide: Seidl, Matrikenführung nach den in Österreich geltenden kirchlichen

und staatlichen Gesetzen und Verordnungen, Wien, Manz, 1897, Seite 14):

1. Bei Erfolgung von Auszügen (Extracten) aus den Geburts-, Trauungs- und Sterbmatriken ist sich auch in Hinkunft genau nach den bestehenden Matrikenvorschriften zu benehmen: es müssen daher solche Auszüge mit den betreffenden Eintragungen in den Matriken, welchen sie entnommen sind, genau übereinstimmen, und darf sonach in den Auszügen an der in der Matrik vorkommenden Schreibweise der Familiennamen, gleichviel, ob dieselbe nach der Anschauung des Matrikenführers oder der Partei sprachlich oder orthographisch richtig ist oder nicht, keine wie immer geartete Änderung vorgenommen werden.

2. Bei neuen Eintragungen in die Geburts-, Trauungs- und Sterbematriken ist gleichfalls eine Änderung in der Schreibweise der Namen ohne Wissen und Zustimmung der betreffenden Parteien künftighin nicht zulässig.

Dagegen ist, wenn von der Partei eine von der letzten Eintragung in die Matriken oder von den beigebrachten Dokumenten abweichende Schreibweise ihres Familiennamens gewünscht wird der Name nach Angabe oder Wunsch der Partei in die Matrik einzutragen, gleichzeitig jedoch, um die Continuität herzustellen, in der Namenrubrik der Partei die der bisherigen Schreibweise des Namens in den Matriken, beziehungsweise in den beigebrachten Dokumenten entsprechende Schreibweise des Namens in der Parenthese anzumerken. Von jeder solchen Eintragung eines Namens mit veränderter Schreibweise ist jedoch der diesfällige Wunsch des Namensträgers in einem kurzen, von diesem eigenhändig zu fertigenden Protokolle oder bei Mangel der Schreibfähigkeit desselben, in Gegenwart von zwei schreibenskundigen Zeugen zu konstatieren. Dieses in gehöriger Form auszufertigende Protokoll ist unter Ersichtlichmachung der betreffenden Post der Matrik, zu welcher es gehört, in dem Pfarrarchive aufzubewahren, zugleich aber auch in der Matrik selbst bei der die Änderung der Schreibweise betreffenden Anmerkung auf dieses Protokoll hinzuweisen.

3. Bei Erfolgung von Matrikenauszügen von den unter 2) erwähnten Matrikeneintragungen hat wieder der eben unter 1) aufgestellte Grundsatz volle Anwendung zu finden; es ist daher in solchen Auszügen sowohl die über Wunsch der Partei erfolgte geänderte Schreibweise des Familiennamens als auch die in der Namensrubrik der Partei vorgemerkte frühere Schreibweise ersichtlich zu machen.

Rücksichtlich der bisher bereits bewirkten Änderung in der Schreibweise ist von Amtswegen in eine Amtshandlung nicht einzugehen".

З цього слідує, що українізування спольщених родинних прізвищ чи то в нових метриках, чи в витягах з давніх метрик повинно відбуватися з повищими обережностями, а саме при зладженні протоколу з інтересованою стороною щодо новородків і нелітніх з їхніми родичами, найкраще все при прибранні двох свідків, а щодо витягів зі старих метрик при заподанні обох назвищ (напр. „lingua polona, Kogut", lingua ucrainica: Kohut).

Ч. 5596/К.

VI. Унійна Конференція в Пинську.

відбудеться між 1—3 вересня ц. р. З рефератами виступлять: Преосв. Пшезьдзєцький та оо. Урбан, Воронєцький, Др. Мистковський, Новіцький, Ласький, Хомин та Домбровський. Теми: Фльорентійська Унія, Польщення православної Церкви, Наше відношення до святих православної Церкви, Правне положення византійсько-словянського обряду в Польщі, Католицька Акція в уніятських парохіях на окраїнах, Митрополит Йосиф Рутський, Погляди про унію в пресі та Унійна праця за кордоном. Особи, що наміряють прибути на Конференцію, повинні повідомити заздалегідь Курію про день і годину прибуття. Пороблені заходи, щоб дістати знижку на залізниці при поворотній дорозі.

Ч. 3081/Шк.

Взаємовідносини між душпастирями й учителями.

П. Міністер Віроісповідань і Просвіти надіслав до Митрополичого Ординаріяту відпис свого Обіжника з дня 20 березня ц. р. ч. II. P. 2365/37 до шкільних кураторів, у якому поручає постійно пригадувати вчителям і катихитам, що всякі непорозуміння, тертя й загострювання взаємовідносин на шкільному терені для школи вельми шкідливі й тому не повинно їх бути. Тому, що так конституція як і основані на ній закони забезпечують у школах релігійне виховання молоді, то й школа не повинна бути місцем якихнебудь конфліктів між світськими й духовними вчителями.

Подаючи це до відома Всеч. Духовенству, що зайняте у школах, Митрополичий Ординаріят поручає наново й від себе, щоб ОО. Катихити з лагідністю, любовю й християнською терпеливістю виконували свої обовязки в школі та, кермуючись душ-

пастирською второпністю, не давали найменшої причини до якогонебудь загострення відносин між учительським збором.

Ч. 141/ВС.

В справі похоронного фонду.

Управа Інституту Вдів і Сиріт по Священиках Львівської Архіепархії просить ОО. Деканів подати до відома, чи дістали виказки вкладок до похоронного фонду, та заподати евентуальні поправки до тих виказів, бо їх зладжено на основі тих актів, які стоять до розпорядимости Управи.

Стягання вкладок до похоронного фонду треба надальше виконувати дотеперішнім способом, бо безпосереднє стягання касою Митрополичої Консисторії з місячної платні Духовенства буде можливе щойно тоді, коли Деканальні Уряди надішлють вимагані Митрополичим Ординаріятом деклярації всіх членів фонду. Про цю евентуальну зміну способу стягання вкладок Управа повідомить у свій час ОО. Інкасентів.

При стяганні вкладок слід користуватися листами, що їх у свому часі пересилається ОО. Деканам, згл. конечно подавати прізвища вкладчиків на відтинку переказу або на обороті чека, бо без цього не дасться виминути всяких неточностей при законтовуванні вплачених до похоронного фонду вкладок.

Титул Доктора Богословії отримав:

Сопуляк Михайло, на інсбруцькому університеті.

ПОМЕРЛИ:

1. **Гаврилюк Михайло**, висл. парох Стільська миколаївського деканату й висл. декан, ювилят та член посмертного фонду, помер 15 липня на 82-му році життя й 51-му священства,
2. **Колянковський Іван,** парох Білої тернопільського деканату, ювилят та член посмертного фонду, помер 20 червня на 77-му році життя й 53-му священства.

Їх душі поручається молитвам Духовенства Архиепархії.

Накладом Митроп. Ординаріяту. Друк. „Бібльос", Львів, Японська 7.

ЛЬВІВСЬКІ АРХІЄПАРХІЯЛЬНІ ВІДОМОСТИ

РІЧНИК L. ЛЬВІВ, СЕРПЕНЬ 1937 р. Ч. VIII.

Митрополит Андрей

ДАР ПЯТДЕСЯТНИЦІ.

(Продовження)

IX. ВІЩЕ ХРИСТІЯНСТВО.

Вправді сама віра дає нам силу признати за правду те, що Бог обявив, а вже саме признання за правду не може бути без якогось розуміння. Вистачає, щоб те конечне до віри розуміння було таке, як у дітей. Але без помочі віри неможливо людям навіть так розуміти. Без помочі віри вони, люди, з Нікодимом питають: „Як може це бути?“ (Йо 3, 9). До них відноситься слово Христа висказане до Марти: „Коли віритимеш, побачиш славу Божу“ (Йо. 11, 40). Без тієї віри людина нічого не побачить, нічого не зрозуміє. Але навіть і тоді, коли вже повірить, далеко буде ще від того, щоб мати бодай таку віру, як зерно гірчиці (Мат. 17, 20).

До тих початкуючих, які щойно зближаються до зрозуміння, до тих, що досі тільки спостерігали та стверджували, буде відноситися слово св. Апостола Павла: „Я поїв вас молоком, не стравою, бо ви ще не були в силі, а й тепер не є в силі, бо ви ще тілесні“ (I Кор. 3, 2). Апостол говорить до віруючих, але таких, що ще не розуміють, до віруючих, але таких, до яких і Христос казав: „Багато маю вам говорити, та не можете тепер знести“ (Йо. 16, 12), до віруючих, але таких, що не признавалися з боязни перед фарисеями, щоб їх не викинули з божниці, бо полюбили більше людську славу, ніж славу Божу (Йо. 12, 43).

Та коли та віра, хоч і яка слаба, є тільки жива, бо „як тіло без духа є мертве, так віра без діл мертва“ (Як. 2, 26), то вона вистачає. Віра, що ділає через любов, вистачає, хоч і як мало просвічена, щоб людина перебувала в Христі, а Христос у ній, бо Христос є виноградина, а люди вітки, і „хто перебуває в Мені, а Я в ньому, той приносить багато плоду, бо без Мене не мо-

жете нічого робити" (Йо. 15, 5). А щоб Христос Своєю благодаттю перебував у людині, не треба просвіченої віри — вистачить віра дійствуюча, вистачить віра, що проявляється в любові ближнього. Бо „хто любить свого брата, перебуває в світлі й нема у ньому соблазни" (І Йо. 2, 10), бо хто любить ближнього, зберігає ввесь закон. „Кожний хто в Ньому (в Христі) перебуває, не грішить; кожний, хто грішить, не бачив Його ані пізнав Його" (І Йо. 3, 6).

Віра, хоч і не дуже просвічена, дає достаточне розуміння Ісуса Христа, щоб людину здержувати від гріха. „По тому знаємо, що ми Його пізнали, коли зберігаємо Його заповіді. Хто каже: знаю Його, а Його заповідей не зберігає, той лгун, і нема в ньому правди. А хто зберігає Його слово, справді любов Божа в ньому звершилася, і по тому знаємо, що ми в Ньому. Хто каже, що в Ньому перебуває, той повинен і сам поступати так, як Він поступав" (І Йо. 2, 3—6). Щоб осягнути повніше зрозуміння правд віри, треба передовсім позбутися всього того, що й віруючим св. Апостол Павло закидав: „бо ви ще тілесні" (І Кор. 3, 2).

Як далеко може сягати та тілесність, що є перешкодою у пізнанні Божих правд, Апостол не каже, але здається, що мусить далеко сягати, коли перешкодою до повнішого зрозуміння Христової науки була для Апостолів сама присутність Спасителя у людському тілі. Бачучи „вид слуги", себто людську природу Христа, вони тим самим були неначе здержувані від вищого розуміння Христової науки. „Ви не можете тепер знести,... ліпше, щоб Я пішов" (Йо. 16,7; 16, 12). Страва, якої початкуючі не можуть знести, є „наукою Духа" (І Кор. 2, 13). Вона і дається щойно духовним і робить людину духовною. Доки люди її ще не розуміють, доти вони є малолітніми в Христі й тілесними, хоч вірними. Ці дві назви мають в Апостола одне значіння (І Кор. 3, 1).

X. ТВОРЧА БОГОСЛОВІЯ.

Так то треба віщого елємету до повнішого зрозуміння правд обявленої науки. Так то в повному значінні того слова щойно помазання Св. Духа „навчає нас про все" (І Йо. 2, 27), так то „Утішитель навчає нас усякої правди" (Йо. 16, 13).

Мені здається, що потребу школи Святого Духа достаточно поясняють внутрішні закони людського ума і його праці. Лишається ще одне пояснити, але воно безконечної ваги і значіння.

Ми говорили досі про богословію і її ступні чи етапи

розвитку, порівнюючи школу Церкви, богословію, з функцією спостереження і ствердження правди, школу Христової віри й благодати з функцією розуміння ствердженої правди, а школу Св. Духа з функцією думання. Отсе третє порівнання вимагає мабуть ще слова пояснення. Мені здається, що думання, яке знімається понад спостереження й розуміння, є подібне до того, з чим сам Христос порівняв дійства Св. Духа. Воно також таке, як „вітер куди хоче віє, і голос його чуєш, а не знаєш, звідки приходить і куди йде; так і кожний, що народився з Духа" (Йо. 3, 8). Тільки думка, що підноситься понад спостережений і зрозумілий предмет, може неначе віщою інтуїцією здобувати невідомі терени й просвічувати незрозумілі явища. Тому з усіх дійств людського інтелєкту думка найкраще відповідає науці Св. Духа і тому найліпше її потребу стверджує й пояснює. В обсягу дійств людського інтелєкту свобідна геніяльна чи віща думка є також і творчою думкою. Вона родить рівно добре архитвори мистецтва, як і геніяльні винаходи й відкриття невідомих досі прав природи. Думка родить ідеї, що є чимсь дійснішим від дійсности, бо є нормами, в які вливається дійсність неначе безформна матерія в форму, бо є нормами, що надають форму існуванню, є тим, що в існуванні є річю актуальнішою й реальнішою.

Пояснім цю абстракцію конкретним прикладом. Думка геніяльної людини родить ідею, що на довгі покоління так могутньо накидається людям, що вся їхня праця сходить на виконування чи сповнювання тієї ідеї. От ідея єдности Німеччини, зроджена в думці Бісмарка, от ідея комунізму, зроджена в думці Маркса. Ідея, дитина думки, є чимсь таким реальним, ангелом чи демоном, що міліони людей посвячують через ціле своє життя і думання і працю тільки на те, щоб її здійснити, щоб у її форму влити бездушну й безформну матерію. Тому демонічний большевизм є чимсь, що має реальність, актуальність, форму, — зроджену з геніяльної, хоч демонічної думки Маркса. Чимсь демонічним називаю тут лож, бо відомо, що нема речі більш демонічної, ніж лож (Рим. 3, 4).

Чи тій творчій силі людської думки відповідає також щось у дарі Пятдесятниці? Застановляючись над тим, що Св. Дух, даний людству, сповняє, ми спостерегли те, що Христос про Утішителя сказав, себто, що наставляє людей на всяку правду. Ми бачили, що пророчий Дух бодай у якомусь значінні є потрібний як доповнення і формулок вірування і самого розуміння віри. Та ми не ствердили досі ніякої творчої функції того віщого

Духа. Чи ж людська думка, з тою віщою інтуїцією та природним надхненням, які є людині доступні без ніякої надприродної помочі з неба, мала б бути чимсь більше творчим, ніж віще надхнення Св. Духа? А може й образ не добре дібраний, може й думка людського ума не є ніяким образом, не дає ніякої анальогії до пояснення дійств Св. Духа? Нехай і так буде! Анальогія може бути зле дібрана, але яким чином можливий такий чудний парадокс, щоб людський ум без надприродної помочі з неба міг бути більше творчий, ніж той самий людський ум, надхнений Св. Духом? Воно на те виходило б, якщо ми не знайшли б у Св. Дусі творчої сили. Досі ми її не знайшли, бо „навчити" хочби й усякої правди — це ще не творча сила, ще нічого не творить. Тому, якщо функцією Св. Духа є тільки доповнити, завершити, поглибити науку Церкви й Христа, то де ж творчість науки Св. Духа? Можна б сказати, що й пояснення обявленої науки є чимсь творчим. Чи те пояснення полягає на формулуванні й дефініюванні тієї науки, як це робили Отці на Соборах, чи воно полягає на глибокому поясненні науки і її зрозумінні — усе, що буде зроблене з віщого надприродного Божого Духа, буде чимсь творчим.

Безумовно, твір християнської літератури написаний тим словом премудрости, про яке св. Павло говорить, або „Духом знання" (I Кор. 12, 8), буде твором чи архитвором. Отець чи Учитель Церкви, а не менше й схоластик, коли відзивається таким словом премудрости чи знання, даним Святим Духом, стає з помічю Духа дійсно творчою силою. І, безперечно, таке слово премудрости може мати для грядучих поколінь значіння творчої ідеї, якої анальогії ми шукали в творчості природного людського ума. Так напр. ідея якоїсь конгрегації чи якогось чина є такою творчою ідеєю. Скажім напр. ідея конгрегації Редемптористів, Єзуїтів чи Салєзіян, дана законодавцями тих чинів чи їхнім духом зроджена, є таким геніяльним словом, над яким приходиться прийдешнім поколінням довго працювати, щоб його здійснити. Зрештою байдуже, чи скажемо, що та ідея є одним словом, чи цілою низкою слів — бесідою, даною Св. Духом. Мабуть не треба пригадувати, що ціла історія Церкви є пасмом того роду творчости.

Та мушу признатись, що ця творчість видається мені ще недостаточною. Анальогія думки природного ума, що також родить ідеї, видається мені повною. Тільки одне мене непокоїть: якщо школа Св. Духа має вести лиш у такого роду творчість, то що ж скажуть ті, що не мали ніякої геніяльної ідеї

й не сказали ніякого слова мудрости чи знання? Чи ж не були й вони учениками у тій школі, чи ж не пробували й вони бути бодай здалека помічниками Учителя тієї школи? Кажу — помічниками, бо ледви чи хто зі смертних поважився б назвати себе учителем у тій школі, де учителем є Утішитель.

Ми ствердили, що дійства Святого Духа через те саме, що предмет науки і Церкви і Христа і Святого Духа є цілий надхненням і цілий памазанням і цілий може чи повинен шукати й досліджувати навіть глибини Божі (I Кор. 2, 11). Віщий Дух мусить бути загальніший, мусить проливатися обильнішими потоками на людство, ніж той віщий дух, що ми його назвали природною геніяльною інтуїцією. Якщо Бог Своїм сотворінням самою природою дав проблиски геніяльности, так що в кожній науковій дисципліні майже кожне покоління може похвалитися геніяльними гадками, а навіть просто й геніями, хочби однобічними, то виглядає на неправдоподібне, щоб те, що сказав Пророк Йоїль (2, 28): „І буде в останні дні (говорить Господь): виллю з Мого Духа на всяке тіло і пророкуватимуть ваші сини й ваші дочки, і ваші молодці видіння бачитимуть" — не було обильніше від роздання поміж людей природою геніїв чи геніяльних інтуїцій. Св. Апостол Петро стверджував сповнення Йоїлевого пророцтва вже в перший день Пятдесятниці. Чи ж може бути, щоб те пролиття Божого Духа на людство викликало тільки ті творчі ідеї, анальогічні з геніяльними ідеями, про які ми згадали? Зрештою і з другого боку треба признати, що геніяльні й творчі ідеї, які виявляє історія Церкви, є завсіди будь-що-будь тільки відбиткою творчих ідей Христа, пристосуванням Євангелія. Очевидно, ця обставина не відбирає тим ідеям ані творчости ані геніяльности, але будь-що-будь зводить їх творчість і геніяльність у великій мірі на геніяльність і творчість тих слів, що їх висказало саме Боже Слово. Це нехай буде бодай оправданням, що віщого й творчого Св. Духа шукаємо не тільки в премудрих Божою премудрістю творах церковної літератури й не лиш у геніяльних творчих словах церковного життя, але й так широко, як широко розливається Божий Дух на людство.

У тому пошукуванні мабуть прийдеться нам зі сфери богословії наших богословських шкіл і зі сфери тої богословії, якою є Боже обявлення перейти у ту богословію, яка є християнським життям.

XI. ХАРИЗМИ.

Св. Апостол Павло представляє в першому посланні до Коринтян духовні дарування, а саме ті дари Святого Духа, що їх пізніше християнське передання назвало πνευματικά, а потім χαρίσματα — дари, що їх схолястики називали „ласками даними даром", себто „тільки даром дані, а не освячуючі водночас душу". Відома ця дистинкція: 1) ласки дані даром для користи Церкви, 2) ласка освячуюча душу. Святий Апостол про ті дари каже передовсім, що вони є явленням Св. Духа і на користь людини (I Кор. 12, 7), та розрізняє такі духовні дарування: „Одному дається Духом слово мудрости, іншому слово знання тим Духом; іншому віра тим самим Духом, іншому ласка до уздоровлень тим самим Духом; іншому творення чудес, іншому пророцтво, іншому розпінавання духів, іншому різні мови, іншому виклад бесід" (I Кор. 12, 8—10). До того самого роду духовних дарувань зачисляє Апостол різні служення Церкви: „А Бог установив у Церкві передовсім Апостолів, потім пророків, опісля учителів, пізніше сили, потім ласки уздоровлень, підпомагання, управи, різні мови" (I Кор. 12, 28). А в листі до Єфесян ті служення так розрізняє: „Настановив одних Апостолами, а інших пророками, інших же Євангелистами, а інших пастирями й учителями" (Єфес. 4, 11). Коли в обох апостольських текстах шукаємо причини, з якої ті харизми дані, то в обох знайдемо ту саму причину: „На звершення святих, на діло служення, на збудування Христового тіла; аж дійдемо всі до єдности віри й пізнання Сина Божого, до звершеного мужа, до міри віку Христової повноти" (Єфес. 4, 12—13). Те саме Апостол виражає коротше в листі до Коринтян: „А в кожнім являється Дух йому на користь" (I Кор. 12, 7).

Якщо розглянемося в духовних дарах Св. Духа, то зрозуміємо, як усі вони причиняються до будови Христового тіла. Найбільша частина відноситься до голошення Божої науки. До них треба зачислити слово мудрости й слово знання й той спеціяльний дар віри у Св. Дусі й ті духовні дари, що їх церковна наука зачисляє до ласк даних даром, хоч і не називає їх харизмами. Тут треба зачислити служення Апостолів і пророків і учителів і Євангелистів, а мабуть у великій частині і пастирів. Інші харизми, що є і службами, або що під одною назвою обнимають і харизми і служби, відносяться, хоч посередньо, також до проповіди Євангелія. Такими є: дар творення чудес, дар говорення

різними мовами (γλοσσολαλία), виклад тих мов, дар розпізнавання духів і ласка уздоровлень; з них дар творення чудес відповідає службі сил, як її Апостол називає, а ласка уздоровлень і різних мов є зачислена і між харизмами і між службами. Усі ті дари відносяться до науки Євангелія, як докази її правдивости.

Тим способом стверджуємо наукою св. Павла те, на що ми вже вище звернули увагу: дари Св. Духа — харизми дані на те, щоб або з надхнення Св. Духа голосити Христову науку й пояснювати її, або скріпляти в людях пересвідчення про її правдивість. Якщо розрізнимо в тих духовних даруваннях і службах те, чим вони є в людині, що їх посідає, і те, що вони спричинюють у людях, до яких звернена наука, то легко буде спостерегти, що ціла їхня творча сила полягає на будуванні Христового тіла, себто на цілях, для яких вони дані, і на наслідках, які вони приносять у слухачах і в видцях. Оскільки вони відносяться до самої науки Христа чи Церкви, віща їхня сила не є творча: вони помагають до формулування науки й до зрозуміння науки, але до самої науки нічого не додають. Первісне Боже обявлення, дане Христом і Апостолами, є таке в них викінчене, що до їхньої науки ніяким способом не можна нічого додати. Можна тільки стверджувати чи спостерігати те, що в першому обявленні міститься (на тім полягає наука Церкви), й розуміти та пояснювати науку Божого обявлення, а це дає Христова благодать, передовсім віра. Віщий елємент надхнення може помагати і формулуванням обявленої науки Церквою і поясненням тої науки проповіддю, на якій опирається віра. Але ні одним ні другим способом надхнення Св. Духа до первісного Божого обявлення до науки Церкви й Божої благодати нічого нового не додає. Воно під тим оглядом не є творчою силою. Творчим і конечним стається воно у тому будуванні Христового тіла, для якого призначене, та додає до первісного обявлення не теоретичні правди, але пристосування й виконання в житті тих правд.

(Далі буде)

Митрополит Андрей.

НАДЗВИЧАЙНІ ПРОЯВИ В ХРИСТІЯНСЬКОМУ ЖИТТІ.

Усе християнське життя це неначе зіткнення природи з тим цілим світом, що є понад природою. Живемо в тілі та підлягаємо всім природним законам, але християнське життя є для лю-

дей життям Божої благодати, себто життям у надприроді. Звичайно ціле життя благодати є таке укрите перед нашими змислами, що тільки світлом віри можемо щось про благодать і життя з неї знати. Але буває, що в зовнішньому й природному житті сповняються події видимі, зовнішні, що підпадають під наші змисли, а про які можна думати, що вони є відблиском того надприродного світа, або що є спричинені чи випливають з надприродного життя. Такими проявами бувають видіння, екстази, захоплення та стигматизації. Коли такі прояви трапляються частіше, то й треба всім християнам знати бодай у головних рисах науку Церкви про такі прояви, щоб знали, чого мають триматися в осуді про ці справи.

Тому передовсім треба пригадати ту науку Церкви, що ніякий із тих надзвичайних проявів не є предметом віри, як християнської чесноти. З катихизму знаємо, що вірити — це за правду принимати те, що Бог обявив і св. Церква до вірування подає. Тою чеснотою віри, Богом даною вже в Хрещенні дітям, ми, християни, віримо в Боже обявлення, і то задля поваги обявляючого Бога. Себто за правду признаємо все те, що Бог обявив, бо Бог є найвищою правдою і ані сам не може помилитися, ані нікого не може в блуд вводити. А Боже обявлення це та наука, котру Христос повірив Церкві. Тому додаємо, що віра за правду признає ту науку, що її Бог обявив, а Церква подає до вірування. Те Боже обявлення дане через Пророків, через Христа, через Апостолів і на них закінчилося. До того обявлення ані слова не додано від хвилини смерти останнього Апостола. Усе, що Бог міг комусь обявити по тому моменті, або що може й тепер обявити, є тільки приватним Божим обявленням, а тому не є предметом християнської, католицької віри. Тому для святих, коли котрому Бог дав пізнати якісь надприродні правди, таке приватне Боже обявлення могло бути предметом Божої віри, себто вони могли вірити Богові, що їм ту правду дав пізнати, але для інших, яким вони це могли оповісти, це вже не може бути предметом Божої віри; вони можуть тільки вірити тому святому, котрий їм це оповідав.

Між обявленням, даним Церкві й передаваним Церквою, та приватним обявленням є та величезна різниця, що першим християни не можуть помилитися, бо опираються на авторитеті Церкви, що береже їх перед усяким блудом і помилкою. А навпаки, в приватних обявленнях тієї забезпеки нема й людина навіть найсвятіша, дістаючи з неба якісь видіння чи якісь

пізнання, не може бути певна, що не помилилася. Щобільше, вона мусить боятися помилки, бо навіть у людей найсвятіших при найправдивіших екстазах чи обявленнях із неба до правди домішується людська уява й людина, ідучи по своїй волі та своїй думці без забезпечення помочі Церкви, дуже часто помиляється та бере за Боже обявлення те, що є тільки твором її уяви, думки. Очевидно, ще в більшій мірі помиляються часто ті, що про ті видіння тільки від інших чують: вони вірять людям і, очевидно, часто помиляються і в значінні того, що ті люди говорять, і в пристосуванні того всього до життя. Тому, якщо забувають про те, що всі такі обявлення чи екстази чи небесні видіння не є предметом християнської чесноти, католицької віри, бо не є предметом обявлення даного Христом і Апостолами Христовій всесвітній Церкві. Без найменшого сумніву не тільки можуть помилятися, але часто будуть помилятися, навіть тоді, коли те, що їм люди про Божі обявлення, екстази чи Божі видіння оповідають, є в часті, а хочби й у цілості правдивим. Те саме треба сказати й про такі прояви, як стигматизація.

Бували і бувають у Церкві випадки Божої стигматизації, себто випадки. де Бог чудо робить і на людському тілі повторює неначе муку й розпяття Ісуса Христа. Коли така стигматизація є Божим чудом, то вона й великою благодаттю для людей, що таке бачуть, бо на вид такого повторювання Христових мук вони сильно заохочені до того, щоб вірити в Євангеліє й любити Ісуса Христа, що за нас помер. Але й тоді стигматизація не є предметом віри. Люди, що дивляться на те Боже чудо, не можуть чеснотою віри принимати за правду, що це дійсно чудо, можуть так думати, можуь вірити людям, які їм про те говорять, що вони не хотять їх обдурити, але не можуть чеснотою віри принимати за правду, що Бог у людині таке чудо зробив. А в цій речі тим більше мусять бути обережні, бо й тут могли б помилитися, бо бувають і такі випадки, де рани на людському тілі роблять, де світло неначе із неба на людину сходить, а в тому всьому немає Божого чуда. Як Апостол каже, і сатана може вдавати світлого ангела, а може й удавати Ісуса Христа, брати на себе Його вид, говорити неначе Його словами і людям показувати світло, яке може видаватися небесним світлом, а в дійсності воно тільки якимсь діявольським світлом.

Тому то в усіх тих надзвичайних зовнішніх проявах, які показуються на людях, св. Церква не висказує свого осуду, хіба

довго після смерти людини так небом обдарованої Церква при канонізації висказує, що її життя було цілковито по Євангелію й тому правдоподібно, а може й певно ті надзвичайні речі, що на ній виявлялися, походять із Божої благодати, є чудами Богом зробленими, а за життя Церква ніколи не висказується про такі чуда. Вона дозволяє людям по їхній совісті думати, що це є Боже чудо, мусить людей перестерегти тоді, коли при таких чудах є й людський або діявольський обман, але про те, чи чудо є Божим ділом, чи ні, про те не висказується. А все ж дає вказівки чи ради й науки, яких мають триматися ті, що хотять знати правду і що бояться обману.

Є ціла ділянка богословської науки, яку називають містикою та яка займається між іншим діяннями благодати в людині й тими всіми зовнішніми явищами надприродного життя. Це наука велика й трудна, тим трудніша, що не так, як інші богословські науки, зібрана в короткі й ясні підручники. Бувають випадки, де великий і глибокий богослов мусить довго напрацюватися, перечитати багато книжок, щоб осудити якісь надзвичайні прояви. Є випадки, де кількох глибоко вчених богословів різняться між собою. Одні приписують якимсь надзвичайним явищам чудесне походження, інші таке їх Боже походження рішуче заперечують. Є випадки, в котрих цілі школи богословів після довгих досліджувань доходять до висновків, які пізніше показуються помилковими. Бувають випадки, де сотки й тисячі найпобожніших людей впадають в обман, з якого трудно їм видобутися.

Тому не можемо сьогодні давати багато рад чи наук із тієї містичної богословії, можемо зачерпнути тільки деякі правди, які поможуть людям доброї волі розглянутися й по змозі правильно поступити, якщо трапляється стрінути їм такі прояви. Передовсім надзвичайні прояви в живучій людині мусять бути завсіди злучені з правдивою чеснотою тих людей, а передовсім з чеснотою покори. Коли в комусь немає християнської покори, то чуда, які він творив би, або чуда, які на ньому показувалися б, були б бодай дуже підозрілі, а навпаки, якщо та людина відзначається християнською покорою й низько про себе думає, над іншими не виноситься, признається до грішньої, слабої й глупої людської природи, тоді це для такого добрий знак і може бути, що його знаки є Божими знаками.

Християнська покора приказує людині в такому положенні боятися обману та вважати себе за недостойну всіх тих над-

звичайних Божих ласк. Така з неба обдарована людина буде в собі самій пізнавати змогу обману, буде на собі самій досвідчати те, що досвідчали всі святі, які мали небесні прояви, а саме, що навіть тоді, коли діявол не обманює, обманює людину її уява. Бо така вже людська природа. Коли Бог людині дає якісь видіння з неба, то в хвилині, коли кінчиться надприродне Боже діяння уява людини дальше працює, побуджена дальше творить, розвиває гадку дану небом і до Божої правди, яку з неба дістала, зачинає домішувати свої думки, свої пояснювання й одного від другого не розрізняє, бо й не має як розрізнити. Одне й друге бере за Боже світло й уже тим самим впала в самообман. Досвідчаючи це в собі самій, небом обдарована душа боїться й діявольського обману й людської уяви й людської слабости й людського фальшивого розуміння того, що Бог дав, і вона далека від того, щоб хвалитися, а Божі дари заховує в серці в такій тайні, що ніхто не спостереже, хіба що конечність або обовязок, або велике добро людей, або Божий наказ склонить таку душу до виявлення своїх тайн. І тоді зробить це зо страхом перед помилкою і з покірним переконанням про свою недосконалість.

Тому й люди, що говорять з такими обдарованими з неба душами, нехай бережуться, щоб не шкодити їм виявляючи занадто глибоку пошану, ставляючи їх нарівні зо святими в небі, або показуючи їм, що кожне їхнє слово принимають так, гейби від самого Ісуса Христа. Нехай, розмовляючи з ними, тямлять, що людська уломність є така, що завсіди буде якась помилка, якась пересада, завсіди така душа може брати за Богом дане те, що буде тільки її твором, уявою. Уява сама буває така могутня в людині, що людина готова присягати, що таке їй трапилося, а воно трапилося тільки в її думці й у добрій вірі вона переконана, що таке було.

Друга річ, яку треба людям пригадати, це те, що при таких проявах треба кожному лишити свобідну волю думати про них, як хоче і як уважає за найкраще. Один скаже „не вірю“‘ не тільки у значінні християнської віри, бо в тому значінні ніхто не може сказати „вірю“, але „не вірю“, себто думаю, що те все уява, фантазія, неправда. Інший кожне слово принимає за святе й в усе вірить — очевидно, не чеснотою віри, бо вона ні при чому в цій справі, але людською вірою, себто все вважає за щире золото, за правду, за небесні чуда. І один і другий має

право так говорити, і не повинні про це спорити, не повинні розєднюватися.

Крім християнської покори є й друга чеснота, яка може бути неначе пробним каменем, по якому можна пізнати правдивість таких надзвичайних проявів. А тою чеснотою є послух для Церкви. Христос казав до Апостолів: „Хто вас слухає, Мене слухає", а коли уздоровив прокажених, відсилав їх усе до єреїв, щоб ствердили уздоровлення: „Іди, покажися єреєві". Тому й надприродне діяння в душі мусить мати цей напрям. Божа душа буде послушна Його Церкві. Це й лучиться з тим, що ми попередньо сказали, бо покора веде до послуху, душа покірна буде й послушна. Послухає навіть ради, бо не буде ставляти своєї думки вище від думки Церкви. Не буде думати, що в своїх силах і своїми дорогами зайде дальше, ніж Божими дорогами, які вказує Церква.

Про св. Симеона Стовпника оповідають, що коли зачав надзвичайне життя на стовпі й практику такого нелюдського умертвлення, то на саму згадку про таке життя дрож згрози проймала людей. Пустельники, що жили в тій самій пустині недалеко від його пустельні-стовпа, боялися якогось діявольського обману й, щоб досвідчити духа св. Симеона, післали до нього двох вибраних зпоміж себе й казали молодому Симеонові так сказати: „Старці, пустельники цієї пустині приказують тобі залишити дотеперішнє життя, зійти зо стовпа й пристосуватися до загального способу життя нас усіх". Та на це Симеон, не застановляючись ані хвилини, відповів: „Повинуюся", і зачав зі стовпа сходити. Тоді старці, по цьому знаку досвідчивши його Божого духа, утвердили його ще в дорозі, яку вибрав: „Лишись, не зміняй способу життя, ми пересвідчилися, що Бог веде тебе цею дорогою".

Очевидно, не належить до кожного християнина досвідчати послух вибраних Богом людей. Це справа їхніх сповідників, настоятелів чи духовників. Того досвіду можуть і повинні вживати ті, що відповідають за такі душі, бо їх повірила їм Церква. Але й нехай не пересаджують, нехай не вимагають під послухом речей неможливих або занадто трудних. Іде про духа послуху, а не про надзвичайні діла послуху. Іде про послух для Церкви, а не про послух для сповідника, котрий може тільки в означених церковним правом межах чогось жадати від каянника.

Вкінці третя чеснота, потрібна тим вибраним душам, це здержливість. Ця чеснота є також пробним каменем Божого по-

кликання. А йде тут не про зовнішню здержливість від їди, від напитків чи від тілесних розкошей, а про ту рідшу й труднішу здержливість від духових розкошей і приємностей. Очевидно, душа вибрана Богом буде зберігати й ту зовнішню здержливість, буде поконувати пристрасті обжирства, пянства й захланности, але обдарована з неба буде скорше або пізніше розуміти, що сам Датель цих небесних дарів є ціннішим даром від Його хочби й яких високих і цінних дарів, і над тими дочасними, хоч і духовними дарами не буде затримуватися в леті до Нього, що є Даром над усі дари, — до Божої Премудрости, що з неба зсилає нам Святого Свого Духа. Така душа в школі молитви, до якої Бог її кличе, навчиться в жертву приносити навіть найбільші розкоші духовного життя задля Христового терпіння. Буде вище цінити пониження й упокорення Христа, ніж вивищення й розкоші, які Він дає Своїм слугам. То й немає більшої перешкоди в духовному житті, як та тонка й глибока захланність на духовні розкоші контемпляції. Хто їх шукає, не може Бога шукати, або зле Його шукає. Бо як кажуть святі, щоб те все, що називаємо Божою повнотою, щоб те все посісти й до того всього дійти, треба всього відректися й усе покинути.

Душам вибраним і назначеним Божим пятном треба багатьох Божих ласк, тому треба за них і дуже молитися, передовсім про те, щоб відповіли Божій благодаті й обереглися всякої гордости й усякого непослуху та всякої хочби й якої тонкої захланности. Вони за прикладом Ісуса Христа готові для спасення душ і життя віддати й терпіти хочби й які великі муки. Нехай це буде для нас і заохотою, щоб по змозі й по силах кожний так само на себе Христові терпіння принимав і з Христом умирав, щоб з Христом колись на віки прославитися. Амінь!

У Львові, в день св. Пророка Ілії Р. Б. 1937.

ОГОЛОШЕННЯ, ВІДОЗВИ Й КОМУНІКАТИ.

Ч. 6121/К.

Дороговий рух.

Безнастанні нарушування населенням приписів дорогового руху та збитки дітей без опіки стали причиною багатьох самоходових катастроф і смертних випадків та таким чином причиною невідрадних умовин безпеки на дорогах. Хоч від кількох літ ведеться освідомлююча акція та хоч адміністраційна влада притя-

гає нинуватців до адміністративно карної відповідальности, то все ж населення — головно сільське — легковажить собі небезпеку, їздить дальше в невідповідний спосіб та допускає до збитків дітей, що розкидають по дорогах скло й інші предмети, які нищуть гуми, ба навіть проїзші самоходи обкидають камінням. Митрополичий Ординаріят звертає увагу Всеч. Духовенства на цей невідповідний прояв та закликає при всяких нагодах, навіть і проповідях, освідомлювати людей про це.

Ч. 7803/К.

Міжнародній Протиалькогольний Конгрес.

Св. Отець висказав бажання, щоб відбувся Міжнародній Католицький Протиалькогольний Конгрес, а Президія Міжнародньої Католицької Ліги для боротьби з алькоголем постановила, що цей Конгрес має відбутися з нагоди 21-го загального Міжнароднього Протиалькогольного Конгресу, який на запрошення польського уряду відбудеться у Варшаві. Місцем нарад Католицького Конгресу є дім Католицької Акції, вул. Новогродська 49, тел. 706-54 і 10-64-32. Конгрес зачнеться в неділю 12 вересня, а закінчиться у вівторок 14 вересня.

На плєнарних зібраннях-сесіях 12 вересня будуть промови, привіти й виклади на тему: 1. алькоголізм важною проблємою для Церкви під теперішній момент, 2. християнська тверезість як приготування душі на ділання Св. Духа (по французьки).

13. вересня на зібранні секції священиків будуть такі виклади:

1) медицина пасторальна у відношенні до проблєми наркоманії;
2) алькоголізм і новітнє душпастирство;
3) практичні завдання для монашого й світського духовенства;
4) новітній алькоголізм у місійних країнах;
5) абстиненція як чинник вироблення волі й характеру.

На зібранні секції жінок і жіночої молоді будуть говорити про:

1) завдання католицької жінки в родині й парохії;
2) завдання католицьких жіночих організацій і жіночої молоді;
3) співпрацю католицької жінки при рятуванні алькоголіків;

4) овочеві безалкогольні напої як пильне завдання католицької жінки.

На зібранні секції мужчин і мужеської молоді будуть виклади на тему:

1) сильна й здорова молодь у службі Христа Царя;
2) завдання католицької молоді вищих шкіл;
3) молодь пластунів і абстиненція;
4) передшкільна католицька молодь у боротьбі з алькоголізмом;
5) завдання католицького мужа.

14. вересня на нарадах секції Католицької Акції говоритимуть на теми:

1) боротьба з алькоголізмом — пильне завдання К. А.;
2) новітня жажда вживання й новітня аскетика;
3) суспільні чесноти умовиною здорової католицької родини;
4) завдання протиалькогольних організацій;
5) завдання католицької преси.

На нарадах харитативної секції:

1) рятування алькоголіків головним завданням харитативної праці;
2) практичні засади опіки над алькоголіками;
3) потреба й завдання католицьких заведень для алькоголіків.

На плєнарному засіданні кінцевий виклад буде про: християнську тверезість й новітнє апостольство світських.

Поручення книжок і видавництв.

1. Rozmyślania o życiu kapłańskim Еписк. Йосифа Пельчара в 4-му виданні о. Д-ра Франца Коршинського. Ціна 3-ох томів 10 зл. Набувати: Księgarnia Powszechna, Włocławek.

2. Українські деревляні церкви Д-ра М. Драгана, в 2-ох томах та в ціні 30 зл. При набуванні просто в Національному Музеї для парохіяльних чи деканальних бібліотек 5 зл. опусту та покриття коштів пересилки. Звертатися просто до Національного Музею у Львові, вул. Мохнацького 42, а гроші пересилати на чекове конто П. К. О. 153.422.

3. Ideał Kapłana w pojęciu współczesnych о. Івана Кобєрського та йогож Stosunek Kościoła do państwa według św. Atanazego. Набувати: Księgarnia Powszechna, Włocławek.

ХРОНІКА

Прийнятий до звязи з клиром АЕпархії

Слиж Жигмонт із крижівської Епархії.

Рукоположення отримали:

1. Білоскірка Лев, неопресвитер, 3. I. 1937.
2. Карпинський Юрій, неопресвитер, 13. VI. 1937.
3. Карпінський Йосиф, неопресвитер, 20. VI. 1937.
4. Садовський Володимир, неопресвитер, 20. VI. 1936.
5. Сопуляк Михайло, неопресвитер, 7. X. 1936.
6. Фарміга Маріян, неопресвитер, 20. VI. 1937.
7. Цибран Степан, неопресвитер, 13. VI. 1937.

Завідательства отримали:

1. Карпинський Юрій, неопресвитер, у Старому Скалаті скалатського деканату (Ч. 6795/Л).
2. Керша Ксенофонт, парох Антонівки на Вол., в Увині лопатинського деканату (Ч. 6234/Л).
3. Алиськевич Евген, сотрудник у Білій тернопільського деканату, в Білій (Ч. 7307/Л).
4. Слиж Жигмонт, душпастир із крижівської Епархії, в Пустомитах щирецького деканату (Ч. 7233/Л).

Сотрудниками назначені:

1. Зарицький Олексій, сотрудник у Стинаві Вижній любінецького дек., в Струтині золочівського дек. (Ч. 6718/Л).
2. Садовський Володимир, неопресвитер, у Богутині поморянського деканату (Ч. 6915/Л).
3. Сопуляк Михайло, Др., в Стинаві Вижній любінецького деканату (Ч. 2305/Л).
4. Фарміга Маріян, неопресвитер, у Вербилівцях рогатинського деканату (Ч. 7687/Л).
5. Цибран Степан, неопресвитер, у Стриганцях нараївського деканату (Ч. 6934/Л).

Накладом Митроп. Ординаріяту Друк. „Бібльос", Львів, Японська 7.

ЛЬВІВСЬКІ АРХІЕПАРХІЯЛЬНІ ВІДОМОСТИ

РІЧНИК L. ЛЬВІВ, ВЕРЕСЕНЬ 1937 р. Ч. IX.

Митрополит Андрей

ДАР ПЯТДЕСЯТНИЦІ.

(Продовження)

XII. БОГОСЛОВІЯ ХРИСТІЯНСЬКОГО ЖИТТЯ.

Щоб зрозуміти якслід, що́ Св. Дух додає у Своїй школі до школи Церкви й Христа, треба передовсім звернути увагу на те, що ціла наука Божого обявлення в намірах Господа Ісуса Христа мала бути не теорією, а практикою. Передаючи Свою науку ученикам — Церкві, Ісус Христос виразно каже людей навчати, але навчати зберігати все, і тому Свою науку називає не так наукою, як радше заповіддю. „Навчайте всі народи..., навчаючи їх зберігати все, що Я заповідав вам“ (Мат. 28, 19). Боже обявлення від самого початку було передовсім законом, а як таке, воно щойно по сповненні того закону мало осягнути звершеність. Кожний закон, як довго лишається самою теорією, хоч сам у собі і найдосконаліший, ще не є звершений практикою і досвідом життя. Так само ціла наука Богом обявлена, хоч яка сама в собі звершена й повна, щойно в практиці життя, у її пристосуванні, осягає цілковиту звершеність. Щойно в практиці життя стає тою маніфестацією Божої слави й Божої премудрости, яка в ній і через неї була намірена. А тою маніфестацією „збудування тіла Христового, аж дійдемо всі до єдности віри й пізнання Сина Божого, до звершеного мужа, до міри віку Христової повноти“ (Єфес. 4, 13).

Наскільки наука Богом обявлена відноситься до Божого царства, вона має характер пляну, який щойно виконаний покаже в цілості велич і красу будови. В будуванні Божого царства лежить ціла сила дійства Св. Духа; при тому будуванні розвивається і творчість Його надхнення.

Чи можна якимнебудь способом ту творчість назвати також теольогією та говорити про третю й найвищу теольогію — теольогію християнського життя?

Щоб відповісти на це питання, сягнемо до церковної науки в тих часах, коли богословія вироблялася, а з нею й поняття про те, чим властиво є богословська наука. У богословів IV. століття находимо вискази, які ведуть нас у ширше чи глибше поняття богословії, ніж те специфічне поняття наукової дисципліни, яку богословія прибирає в наших школах. Так напр. св. Атанасій (т. I, ст. 202), каже про св. Тройцю, що Вона є θεολογουμένη, а про небесного Отця (там само ст. 609) Πατὴρ ἐν Υἱῷ θεολογεῖται. У Григорія Ніського находимо висказ θεολογεῖν Χριστόν (т. I, ст. 318), у Григорія Назіянзького (сл. 33, ст. 12) τὸ Πνεῦμα θεολογούμενον, в Йоана Золотоустого находимо протиставлення теольогії економії: перша відноситься до Божої природи Христа, друга до Його людської природи (гом. 106): „Οἱοι μεν ἔστραφαν τὴν οἰκονομίαν, ὁ δε (Ἰωάννης) βροντᾶ τὴν θεολογίαν".

Якщо богословію будемо означати як обявлення і проявлення Бога, то треба признати, що Бог, відповідаючи людському визнанню, проявляється більше у Своїх ділах, ніж у Своїх словах. Слова Божого обявлення, себто те, що Бог про Себе сказав і вчить, це лише дрібна частина того, що Бог, ділаючи, зі Свого людям до відома подає. Таке є просто й саме Боже обявлення. Коли заглянемо до книг Старого й Нового Завіту, до тої старої і нової теольогії, як каже Теодорит (Θεραπ., сл. 2), то Бога пізнаємо більше з Його діл, ніж з Його слів. Мужі, Св. Духом надхнені, оповідають нам передовсім про Божі діла, себто Св. Дух дає нам Бога пізнавати в тих обявленнях Його природи, якими є Його діла, або іншими словами: представляє нам будову Божого царства, що, очевидно, зачалася рівночасно зі сотворенням. А якщо йде про будову Христового царства в тому стислішому може значінні, в якому св. Апостол Павло говорить про будову Христового тіла, то треба ствердити, що й книги Нового Завіту крім науки, доктрини й теорії, оповідають також про ту будову. Ціле життя Христа було тим будуванням, а й по Його воскресенні те, що з Його діл записане, й те, що незаписане, відносилося знову до тієї будови. Боже Провидіння так хотіло, щоб і книги Нового Завіту і саме обявлення Нового Завіту не кінчилися з життям, чи навіть з вознесенням Ісуса Христа. Воно оповідає нам про те, як Апостоли й ученики бралися

до тієї будови і її вели. А предивний збіг дуже рідких і цікавих відносин спричинив і те, що Св. Духом надхнені книги дають нам дуже яскравий образ того, чим було будування Христового царства в однім із найбільших, як не найбільшім, у св. Апостолі Павлі. Тим способом у круг Богом обявленої науки втягнений приклад живої людини, що в тяжких боротьбах будує у своїй душі і в своїм тілі Христове царство чи, якщо схочемо стисліше висказуватися, одну цеголку, чи радше „камінь" тої будови. (I Петр. 2, 5).

Первісне обявлення закінчилося зі смертю останнього з Апостолів — здається, треба сказати, не 12-ох Апостолів, а з 70 чи 72-ох Апостолів —, вичерпалася тоді криниця того, сказати би, офіціяльного, церковного, бо Церкві переданого „Божого обявлення", в якому зібране було все те, що Бог нам сказав через Свого Сина (Євр. 1, 2) та Його учеників. Закінченням чи замкненням того обявлення, очевидно, не закінчилася будова, яку щойно розпочали Апостоли. Атже вона полягала й полягає на приготуванні й оброблюванні тих каменів — „самі, як живучі камені будуйтесь на Ньому (I Пет. 2, 5) — з котрих буде складатися ціла будова, а звершеною стане щойно при парузії, при другому приході Христа. Що не тільки початок того діла, але й ціле діло до свого звершення має бути обявленням Божої слави, це річ очевидна. Тому очевидною також річчю, що при конечному збереженні різниці поміж первісним обявленням і довершенням того обявленння в Церкві — ціле діло разом узяте буде щойно тою теольогією, яка представить усе, що Бог про Себе Свому сотворінню передає, чи передасть.

Тому без сумніву правильним є розрізнення поміж трьома богословіями, з яких одна звершеніша другої, одна понад другу знімається, щоб утворити величаву науку про Бога. Першою є богословія наших богословських шкіл, друга богословія Божого обявлення в стислішому значінні того слова, себто надхнених Св. Духом книг Старого й Нового Завіту та християнського передання, третя — богословія, що обнимає повноту всього того, чим Бог сотворінню Себе самого обявляє, даючи ревеляцію через пророків і через Свого Сина та звершуючи ту ревеляцію дійством Св. Духа.

У першій богословії ми, люди, покликані лише до ствердження факту й змісту першого обявлення.

У другій богословії ми предивним і майже непонятним зарядженням Божої волі покликані бути Божими помічниками

в проповіданні науки, в голошенні та в передаванні людям Божих правд іменем Божим,

У третій богословії ми всі (вже не як у попередніх — деякі, вибрані Божим провидінням) покликані до того, щоб з надхнення Св. Духа будувати Йому престоли — передовсім у собі самих, а потім у ближніх.

Перша богословія відповідає інтелєктуальним дійствам спостереження і ствердження, друга відповідає дійству розуміння, третя дійству творчого й самостійного думання.

XIII. БОГОСЛОВІЯ ЛЮБОВИ.

Святий Апостол Павло, представивши в 12-ій главі першого послання до Коринтян свою науку про духовні дарування, дані на користь Церкви, побудивши вірних до бажання тих Божих непонятних і небесних дарів, а між ними дару пророцтва, дару мудрости й дару чудес, звертає нараз так несподівано в інший бік, що це мусить ввести нас у якесь здивування, яке переходить усяку гадку. Видавалося, що над читачами просто отворив небо, що зробив їх просто учасниками Св. Духа, а нараз зачинає нову могутню мельодію на ціле небо вищу від всього того, що досі містилося в його пісні. У якомусь надхненні, що в його уста вкладає поетичні образи й форми, ба навіть якийсь небесний ритм, що віднаходиться навіть і в найслабшому перекладі, інтонує пісню слави. Це може є найвеличніший, або один із найвеличніших уступів цілого св. Письма Нового Завіту. Це пісня Апостола про любов, це новозавітня „шір-гашірім айсма", це пісня над піснями. Її слова так уложені, що виразне поетичне надхнення проявляє духову екстазу, в якій св. Павло ті слова писав. У них представлений вершок християнської етики, „звершення закону" (Рим. 13, 10) та „звязь духовної досконалости" (Кол. 3, 14). А представлене все в такій чудовій та величній формі, що цей уступ просто сяє небесним світлом та зо всіх уступів св. Письма звертає на себе найбільше увагу. Справедливо говорив про себе Апостол, коли казав, що в ньому говорив Христос. Слова тої пісні є виразно словами Христа, Христа прославленого, висказані з неба по вознесенні на потіху, на піднесення, на радість людства. Ті слова Христа такі високі як небо, такі широкі як світи й такі глибокі як найбільші Божі тайни. Маючи ті слова хочби лише повторити, а не беручися їх пояснювати, мається охоту клякнути й покірною, усильною молитвою випросити Божої мудрости, щоб ми „могли зрозуміти

з усіми святими, що це ширина і довжина глибина і висота і пізнати любов Христа, що перевищає пізнання" (Єфес. 3, 18-19).

Бо, очевидно, коли бесіда про любов, то передовсім про любов Христа.

Стаючи перед такими словами Христа у славі, стає зрозуміло, як треба надхнення Св. Духа, щоб слова Св. Духом надхнені бодай у частині, бодай зверха, бодай трохи зрозуміти, бо хто ж зрозумів безконечну глибінь Богом надхнених наук, як не сам один Божий Дух, що знає „те, що Боже" і „просліджує навіть глибини Бога" (I Кор. 2, 10)?!

Пісня така:

„Коли я говорив би людськими мовами чи ангельськими,
а не мав би любови,
став би я немов звеняча мідь або кимвал, що бренить.
І хоч би я мав дар пророцтва і знав би всі тайни і все знання,
та мав би всю віру, щоб і гори переносив,
а любови не мав, — я ніщо.
І хоч роздав би ввесь маєток і віддав би моє тіло, щоб його спалили,
а любови не мав — все те мені нінащо.
Любов є терпелива, милосердна; любов не завидує, любов не виноситься,
не гордиться, не бешкетує, не шукає свого, не сердиться,
не задумує зла, не тішиться несправедливістю, а тішиться з правди;
все зносить, усьому вірить, усього надіється, усе терпить.
Любов ніколи не пропадає хоч і пророцтва вичерпаються,
і мови замовчуть, і знання минеться.
Тепер є ті три, віра, надія і любов,
а більша з них любов" (I Кор. 13, 1—13).

„Змагайтеся про любов" та „держіться любови" (I Кор. 14, 1), отсе дорога, яку Апостол вказав вірним, — дорога вища від дару чудес та дару пророцтв, вища від усякої мудрости та знання. У чому ж вища? Очевидно, вища в тому, що більше будує Христове тіло, ніж пророцтво і дар чудес, яких уся творча сила полягає в будові Христового тіла. Бо ціле обявлення й наука Христа та ціла Церква мають лише одну ту найвищу ціль: будову Христового тіла.

Якщо віще надхнення Св. Духа з неба дає найвищі проблиски і людської і Божої богословії, то саме надхнення з неба

є творчою силою тої найвищої богословії, яка є найближчим приготуванням до щасливого видження Бога.

Тим вершком богословії, вершком усякого пізнання Божого обявлення, даного в св. Письмі чи поза св. Письмом Христом і Апостолами, і даваного в ряді століть Св. Духом у ствердженні, поясненні, а передовсім у виконанні Божого обявлення, — є любов Бога і ближніх, бо з усіх предивних чудес пісні Христа, що її Павло повторює, вона є найдивнішим чудом чудес. Св. Павло висказує ті обі чесноти одним і тим самим словом, бо перед Богом вони є лиш одною й тою самою чеснотою. „Бог є любовю, і хто перебуває в любові (до ближніх), в Бозі перебуває, а Бог перебуває в нім" (I Йо. 4, 16).

Може задалеко завела б нас гадка представлення цілої сили тої любови, що будує Христове тіло. Щоб її представити, треба б мабуть говорити про участь любови в цілому духовному житті і про те, чим є духовне життя в ділі і в історії спасення людства.

Коли при викладах науки про духовне життя, яку звичайно називають аскетикою й містикою, не маючи відповідної одної назви на обі ті частини, з трудом я шукав ядерного й короткого означення духовного життя чи науки про те життя, я знайшов його в тім слові: богословія в душах. Та щоб вичерпати нинішній наш предмет, треба б мабуть виложити цілу богословію й цілу її історію та еволюцію від перших часів, щоб бодай у части представити цю богословію в душах, цю творчу богословію Св. Духа— зіставлю три моменти чи три етапи діяння св. Духа.

(Далі буде)

ПОСТАНОВИ АЕПАРХІЯЛЬНОГО СОБОРУ 1905 РОКУ

V. Управа церковного майна і ведення церковних рахунків.

§ 161. Управу церковного майна, що не має ідентифікуватися з ерекціональним, веде настоятель церкви з двома до того прибраними провізорами, котрі водночас є старшими братами церковного братства, й то по засаді, що душпастир (настоятель церкви) є церковним органом управи і йому прислуговує головне ведення. Церковні провізори додані йому до помочі як заступники церковної громади, тому що їй найбільше залежить на добрій управі церковного майна, а й церковний настоятель мусить бути рад з того, що має свідків свого завідування церковним добром.

§ 162. Церковні провізори не мають права ставати в дорозі душпастиреві в видаванні грошей на церковні потреби, що відносяться до богослуження. Вони, як члени управи, мають право висказати свою гадку у справах, що відносяться до управи церковного майна та ставити внески. Якщо б настоятель церкви на такі внески не зважав, то можуть у тій справі віднестися до декана, а потім до Ординаріяту.

§ 163. Управа церковного майна повинна при звичайних видатках, на котрі не потребує мати дозволу Ординаріяту, вважати на совісну господарність і дбати про те, щоб богослуження пристойно й гідно відправлялося.

§ 164. Не належить накладати на церкву таких видатків, що з природи своєї або згідно з існуючими приписами спадають на пароха, на сторони конкуренційні або на громаду.

§ 165. На церковних провізорів слід усе вибирати людей побожних, праведних, тверезих і по змозі також маєтково незалежних, яким у громаді ніхто не може нічого злого закинути.

§ 166. Церковних провізорів вибирає парох з можливим узглядненням бажань братства й затвердженням декана.

§ 167. При заходячих труднощах має предложити звіт до Ординаріяту.

§ 168. Провізорів слід вибирати тільки на три роки, але це не перешкоджує, щоб по трьох літах вони могли бути знову предложені й затверджені. В кожному випадкові слід на те вважати, щоб оба провізори разом не уступали.

§ 169. Коли б виявилося, що котрийсь із них не має вимаганих прикмет, то парох має право його усунути й перевести новий вибір.

§ 170. Після затвердження церковних провізорів декан або парох вводить їх в урядування та, уділивши їм напімнення про природу й важність тих обовязків, що їх на себе приймають, відбирає від них присягу[1]) та про те їхнє заприсяження списує протокол.

§ 171. Парох уповажнений без окремого дозволу:

1. Церковні доходи, себто доходи з корінного майна й інші

[1]) Формула присяги така: „Я, Н. Н., присягаю Господу Богу Всемогучому і Всевідучому, що поручений мені уряд церковного провізора при церкві в Н. буду вірно, чесно і зо всякою ревністю сповняти, користь церкви й її майна по найкращому моєму знанні й совісті попирати, а кожну шкоду усувати, особливо ж, що повірений мені ключ від церковної каси хочу з якнайбільшою обережністю заховати. Так мені, Боже, допоможи й це св. Євангеліє. Амінь!"

впливи, що до корінного майна не належать, уживати за відомом провізорів на звичайні богослужбові потреби, що рік-річно повторюються, як: просфори, вино, оливу, прання церковної білизни, світло, направу й справлення нових церковних риз, чаші, направу й справлення нових церковних книг та таких предметів, які Ординаріят спеціяльно приказав; дальше, за згодою провізорів, на менші поправки церковного будинку й надзвичайні потреби, але якщо вони не перевищають в одному році квоти 200 золотих.

2. До судового стягання всіх належитостей, як чиншів або відсотків та інших зобовязань, що церкві належаться.

§ 172. Управи церковного майна не мають права без окремого дозволу:

1. Продавати, міняти або обтяжувати церковні добра. Коли обставини приневолювали б, або безсумнівна користь вимагала того, щоб із церковного майна щонебудь продати, заміняти, або щоб він був обтяжений якимнебудь тягарем, то управа церковного маєтку має віднестися до Ординаріяту, а він зарядить відповідне, щоб дістати церковний дозвіл.

2. Кожна аренда церковних дібр вимагає вищого одобрення, а щоб його виєднати, треба віднестися до Ординаріяту. Умови, заключені з поминенням цього припису, є неважні.

3. Корисне уміщення власних або фундаційних капіталів церкви, що до неї належать.

4. Виповідження таких корисно уміщених капіталів.

5. Покриття надзвичайних видатків, що перевищають квоту 200 золотих у році.

6. Запускатися в спір за права церкви або парохії з виїмком провізіяльного спору. Коли треба покрити надзвичайні видатки на справлення потрібних для церкви предметів, або на церковні будівлі, то слід у проханні про це до Ординаріяту виложити потребу того справлення або будівлі й навести доказ, що ті видатки можуть бути покриті з церковних доходів. Також треба до того прохання долучити прелімінар видатків.

§ 173. Настоятель церкви й церковні провізори відповідають у совісті й перед правом за правильне завідування церковним майном.

§ 174. Передовсім мусять бути точно ведені рахункові книги, а саме:

1. Книга, в котрій подрібно описаний корінний маєток, з означенням річного доходу з поодиноких предметів, що ста-

новлять той маєток. Всі категорії так церковного маєтку як і фундацій, що находяться в церковному завідуванні, мають бути списані на окремих листах з залишенням кількох порожніх карток на евентуальні зміни ефектів через вильосування й закупно нових ефектів, а також для вписання нових фундацій.

2. В тій самій книжці в дальшім відступі маються вписувати всі доходи з корінного капіталу й видатки.

3. Друга книга несталих церковних приходів і розходів. В ту книгу записуються всі добровільні датки, кидані на тацу в неділі й свята, а також за світло, хоругви і ін. при похоронах, вінчаннях і т. д., з докладним означенням джерела кожного поодинокого приходу, а також і предмету, на котрий зроблено видаток.

Зразок касової книги.

А. Майно чисто церковне.

Пор. Ч.	НАЗВА ПРЕДМЕТУ, ЩО СТАНОВИТЬ ЦЕРКОВНЕ МАЙНО	Річний чинш зол	сот	ЗАВВАГА
1	Фундація Н. Н. з ..... га орного поля (сіножати і т. п), якої доходи фунд. актом призначені на церк. потреби (ризи, прикраса церкви і т. п.)	50	—	З дозволу Митроп. Ордин. з дня ..... Ч. ..... виарендував Н. Н. зо сплатою чиншу в чвертьрічних ратах по 12·50 зл. т. є. 1. I. 1. IV. 1. VII і 1. X кожного року, Угода в церк. касі.
2	..... % Заставний лист ..... Банку Сер. ..... Ч. ..... на 200 зл., завінкульований на церкву в Н. на церковні потреби	8	—	в церковній касі
3	Щаднича книжечка ..... Банку з дня ..... Ч. ..... на 70 зол., вінкульована на церкву в Н. . .	2	80	в церковній касі

Б. Доходи на церковні потреби з богослужбових фундацій.

Пор. Ч.	НАЗВА ФУНДАЦІЙ	Припадає зол.	сот.	ЗАВВАГА
1	4 % книжечка ..... Банку на 500 зл., вінкульована на богослужбову фундацію Н. Н. при церкві в Н. . . .	4	—	
2	Богослужбова фундація Н. Н., що має 1 морг поля ч. парц. ..... з обовязком відправляти щорічно одну Службу Божу з парастасом і складати до церковної скарбони за світло й уживання риз .	5	—	

в. Книга приходів і розходів.

ПРИХОДИ				РОЗХОДИ			
Ч.	за що	зол.	сот.	Ч.	на що	зол.	сот.
1	1. I. вплатив Н. Н. як чвертьрічний чинш за поле фунданії Н. Н. за час від 1. I.—31. III. 19....	12	50	1	5. II. закуплено білого воскового світла для церкви . . .	20	—
2	11. II. вплатив о. парох Н. Н. з богослужбової фундації Н. Н. за світло й уживання церк. риз	4	—	2	3. V. Заплачено Н. Н. за позолочення чаші з диском . .	30	—

§ 175. Каса повинна бути одна головна, в котрій міститься корінний маєток і грамоти, що до того маєтку відносяться, а також вкладається там кожний дохід, який вписано до денника. В тій касі не сміє бути ніякого отвору, через котрий можна б кинути деякий гріш, бо квота в касі має рівнятися точно тій квоті, яка на основі книг приходів і розходів повинна находитися в касі, й не може в ній находитися ані один гріш більше ані менше.

§ 176. Така каса повинна бути в місці безпечному від вогню, прикована до долівки або стіни, щоб не дісталася в непокликані руки, й має бути замкнена на три ключі, з котрих один має бути в пароха, а два в церковних провізорів і їх не сміють нікому віддати, хіба на випадок перешкодження свому заступникові в присутності пароха.

§ 177. Друга каса є підручна, також прикріплена до стовпа або до стіни з малим отвором до кидання дрібних жертв та вміщена на видному місці, щоб жертволюбиві люди могли її легко знайти й свої датки там вкинути. Вона повинна замикатися на два ключі, з котрих один має переховувати парох, а другий один із провізорів. Там вкладаються кожного разу зібрані гроші підчас богослуження в неділі й свята в присутності священика й провізорів. Кожної неділі (найкраще перед або після вечірні) треба ту підручну касу обчислити, квоту знайдених грошей вписати в книгу приходів та після вписання вложити гроші до головної каси. Гроші на видатки треба побирати з головної каси і зараз вписувати до книги розходів, з означенням дати й предмету, на що ті гроші взято та з зазначенням поквітування, й де воно находиться.

§ 178. Кожного півроку має управа церковного майна

спільно обчислити головну касу й стан каси вписати до рахункової книги та зазначити в ній згідність каси з рахунковими книгами. Так доходи як і розходи треба на кожній сторінці зрахувати, а суму вписати як перенос на слідуючій сторінці.

§ 179. Коли збереться більша готівка, а наглі видатки не передбачені, треба ті гроші вмістити на щадничу книжечку, а якщо була б щаднича каса в місці, як почтова щадниця або кооператива, то добре й менші квоти в ній уміщувати. Кожна така книжечка мусить бути завінкульована на біжучі церковні потреби й на прикрашення церкви.

§ 180. Позички приватним людям можна давати тільки на реальні гіпотеки за попереднім дозволом Митрополичого Ординаріяту. Розуміється само собою, що ані настоятель церкви ані ніхто з церковних провізорів не може під ніякою умовиною затягати позички з церковного маєтку.

§ 181. Всечесні настоятелі деканатів мають обовязок при деканальних візитаціях переконатися, чи книги й касові рахунки ведуться згідно з цим приписом, чи на кожний видаток находиться належите поквітування, чи на звичайні видатки є ординаріятський дозвіл, чи до корінного майна що не прибуло або не змінилося, щоб евентуально міг у своїх книгах зазначити ті зміни й вимагати від управи церковного майна докладного спису корінного маєтку та сталих і несталих річних доходів, звичайних і надзвичайних розходів, а при тих останніх ординаріятського одобрення на надзвичайні видатки. Несталі приходи й звичайні розходи належить тільки виказати в сумі за кожний рік, а настоятель деканату має в своїм звіті при предкладанні тих рахунків Митрополичій Консисторії зазначити, чи рахунки в книгах ведуться точно й подрібно та чи подані управою церковного майна списи годяться з касовими книгами й зо станом каси.

Ч. 9310/PE.

Розпорядження про устійнювання границь ерекційних грунтів.

Рішенням Митрополичого Ординаріяту влучується в агенди Лісного Інспекторату справи відмірювання й устійнювання спірних і неустійнених границь ерекційних парцель лісних, рільних та інших грунтів.

Відграничування переводитиме Лісний Інспекторат при помочі фахових сил за зворотом коштів на рахунок ерекційного

майна даної парохії, призначуючи по змозі спеціяльні вируби в ерекційних лісах на ту ціль.

В справах дотичних границь слід звертатися до Лісного Іспекторату через канцелярію Митрополичої Консисторії.

ОГОЛОШЕННЯ, ВІДОЗВИ Й КОМУНІКАТИ.

Справа викінчення парцеляції ерекціональних грунтів.

Подається до відома комунікат до всіх Деканальних Урядів:

У дуже багатьох парохіях справа парцеляції ерекціональних грунтів досі не викінчена. Є це зі шкодою як для оо. парохів, так і для набувців, а також для Епархіяльного Фонду. Цілий ряд набувців не вирівнав досі решти ціни купна — не тільки тому, що покликуються на мораторійні закони, але переважно тому, що ніхто їх про заплату довгу не впоминає. Набувці не оплачують цілий час навіть відсотків проволоки, від чого ніякий мораторійний закон їх не звільняє. У багатьох парохіях при енергійній допомозі оо. парохів удалося не тільки впорядкувати стан парцеляції, але вже в цім році стягнути всі довги від набувців. Ця справа не може довше оставати в завішенні зі шкодою для церковного майна й тому Митрополичий Ординаріят доручує всім Парохіяльним Урядам у тих парохіях, де ще ціла ціна купна за розпарцельовані парохіяльні грунти не вирівнана:

1) Візвати всіх набувців-довжників, щоб вирівнали готівкою решту довгу. Тим набувцям, що до кінця вересня 1937 вплатять готівкою до каси Митрополичої Консисторії решту довгу, Митрополичій Ординаріят не буде числити відсотків проволоки за ввесь час.

2) Поучити тих набувців, які вдавалися до Розємного Уряду й дістали там розложення довгу на сплати, але покликуються на законне відрочення платности рільничих довгів, що також і такі набувці обовязані через цілий час платити відсотки проволоки від цілого довгу, бо від цього не звільняє їх ніякий закон. Парохіяльні Уряди візвуть всіх тих набувців до безпроволочного вирівнання відсотків проволоки в висоті 4 і $^1/_2$ % за кожний рік від цілого довгу та звернуть увагу тим довжникам, що в браку вирівнання відсотків проволоки до кінця вересня 1937 Митрополичий Ординаріят дасть поручення ці відсотки проволоки стягнути в екзекуційній дорозі, що наразить довжників на високі екзекуційні кошти.

3) Предложити найдальше до 1 жовтня 1937 до Деканальних Урядів вичерпуюче письменне звідомлення з виконання повищих доручень.

Деканальним Урядам доручається: а) пригадувати й ургувати Парохіяльні Уряди про виконання цього доручення, б) перевіти предложені звідомлення і до дня 15 жовтня 1937 враз зі своїми заввагами предложити Митрополичому Ординаріятові.

Пригадується, що всі впливи з парцеляції мають бути безпроволочно віддавані до каси Митрополичої Консисторії при докладнім заподанні, від котрих довжників вони походять.

Від гр. кат. Митрополичого Ординаріяту

Львів, дня 1 липня 1937.

† АНДРЕЙ, Митрополит.

Ч. 930/РЕ.

Зголошування осінніх і зимових вирубів в ерекційних лісах.

Пригадується на цьому місці обовязок зголошувати до Лісного Інспекторату намірені на цю зиму вируби в ерекційних лісах. Зголошення треба вислати найпізніше до дня 30 жовтня й подати в ньому поверхню й приблизну масу зрубу, якість дерева, намірений спосіб зужиткування зрубу, сподівану ціну та місце збуту й обовязуючі приписи щодо вирубу з господарської програми, якщо така є.

Вільні від обовязку зголушування тільки дрібні теребежі й чищення з призначенням дерева на власний опал і господарські потреби пароха, не більші над 10 м³, та вируби в лісах обнятих безпосередньою управою.

До вирубу можна приступити щойно після отримання письменної відповіди або відповідного зарядження в протоколі підчас виїзду лісного інспектора.

Вируби незголошені або переступлені вважатиметься за безправні, дерево з них буде зайняте, а вжитковець буде потягнений до матеріяльної й дисциплінарної відповідальности.

Рівночасно подається до відома, що Лісний Інспекторат переводить на бажання вжитковців дня них лісні вируби, маніпуляції й продажі дерева, осягаючи звичайно 20 – 25% кращі ціни й використання матеріялу, ніж це можна осягнути в дрібній продажі місцевим купцям.

Конкурсовий іспит в осінньому речинці.

Відбудеться в практикований у нас спосіб в вівторок дня 19 жовтня. Відповіді на нижче подані теми слід надіслати до Митрополичої Консисторії до дня 12 жовтня.

Теми:

Свщ. Писання:

Короткий зміст Апокаліпси св. Євангелиста Йоана.

Догматика:

1. Догматична основа „Непорочного Зачаття Преч. Діви".
2. Доказати, що католицька Церква одиноко спасительна.

Моральна:

Бандити вдираються в ночі до хати священика й під загрозою револьверів обезвладнюють службу. Священик у тому часі будиться й жде на бандитів з готовим до стрілу бровнінгом. За хвилину отвираються двері й в тому ж моменті паде стріл. Один із бандитів гине, інші втікають. На суді єрей борониться конечністю оборони свого життя та церковного й свого власного майна. Чи священик у совісті вільний від гріха чоловіковбивства?

Перед розвязкою цього випадку подати: 1) що це таке збереження незавиненої безпеки (servamen inculpatae tutelae), 2) які норми того принципу моральної, 3) хто є несправедливий напасник, 4) чи священик, поставлений у ситуацію, з якої вийде живий тільки тоді, як застрілить чи вбє напасника, може, не боронячись, дати себе застрілити без обтяження совісти гріхом самовбивства?

Канонічне право:

1. Вік осіб у канонічному законодавстві.
2. Перепона злочину: її форми й можливості розрішення від неї.

Пасторальна:

Подати користі, які дає душпастиреві в його праці картотека парохіян або т. зв. Status animarum.

Катихитика:

Чому й у який методичний спосіб уживаємо прикладів і оповідань при навчанні катихизму?

Обряди:

Які є вечірні в нашім обряді; коли приписує устав кожну з них відправяти та подати різниці в їх начерку.

Поручення книжок і видавництв.

1. Rozmyślania o życiu kapłańskiem Еписк. Йосифа Пельчара в 4-му виданні о. Д-ра Франца Коршинського. Ціна 3-ох томів 10 зл. Набувати: Księgarnia Powszechna, Włocławek.

2. Українські деревляні церкви Д-ра М. Драгана, в 2-ох томах та в ціні 30 зл. При набуванні просто в Національному Музеї для парохіяльних чи деканальних бібліотек 5 зл. опусту та покриття коштів пересилки. Звертатися просто до Національного Музею у Львові, вул. Мохнацького 42, а гроші пересилати на чекове конто П. К. О. 153.422.

3. Ideał Kapłana w pojęciu współczesnych о. Івана Кобєрського та його ж Stosunek Kościoła do państwa według św. Atanazego. Набувати: Księgarnia Powszechna, Włocławek.

4. Кличі новітнього невірства о. Ельвідія, Ч. Бр. М., в перепекладі з німецької мови.

Видання Наукового Товариства ім. Шевченка:

5. Писання Марк. Шашкевича вид. Мих. Возняка, як XIV том Збірника Фільольгічної Секції НТШ. Ціна 7.50 зл.

6. До історії культурного й політичного життя в Галичині у 60 р. XIX в. Д-ра Яр. Гординського, як XVI том Збірника Фільольогічної Секції НТШ. Ціна 7 зл.

7. Історія українського друкарства Ів. Огієнка, як XIX—XXI том Збірн. Філ. Секції. Ціна 20 зл.

8. Матеріяли до історії галицького шкільництва XVIII — XIX в. Свєнціцького—Кміта—Томашівського—Кревецького, як IV том Архіву Укр.-Руськ. Ціна 7·50 зл.

9. Листи митр. Мих. Левицького до еп. Снігурського й офіціяльні документи їх спільної діяльности, Д-ра Вас. Щурата, як XII том Архіву Укр.-Руського. Ціна 6 зл.

10. П. О. Куліш Д-ра Кир. Студинського, ч. I (звязки з Ливчаком) як XXII том Збірн. Філ. Секції — 4 зл. та ч. II (звязки з Пулюєм та історія перекладу св. Письма на українську мову). Ціна 10 зл.

11. Памятки полємічного письменства Д-ра Кир. Студинського як V том Памяток. Ціна 9 зл.

12. Матеріяли до історії культурного життя в Галичині в 1795 — 1857 р. (листування гал. владик: Снігурського, Яхимовича, митр. Левицького) Д-ра Кир. Студинського, як XIII — XIV том Архіву Укр.-Руського. Ціна 10.50 зл.

13. Кореспонденція Як. Головацького в літах 1850—62. (студія й матеріяли про русофільство серед гал. духовенства) Д-ра Кир. Студинського, як VIII — IX том Збірн. Філ. Секц. Ціна 15 зл.

14. Кореспонденція Як. Головацького в літах 1850 — 49 Д-ра Кир. Студинського, як XI — XII том Збірн. Філ. Секц. Ціна 13.50 зл.

15. Львівська Духовна Семинарія в часах Маркіяна Шашкевича (1829 — 43) Д-ра Кир. Студинського, як XVII — XVIII том Збірн. Філ. Секц. Ціна 17.50 зл.

Український Христіянський Календар.

Звертається увагу Духовенства на Український Христіянський Календар на 1938 рік вид. „Мета" з цілою низкою статтей релігійно-повчального змісту, основними статтями про Укр. Кат. Союз, коротким історичним нарисом трьох наших Чинів, статтями про католицьку пресу, про прикрашування церков, окремими відділами для жіноцтва, молоді, дітей, хворих, статтями на виховні й економічні теми та цікавими оповіданнями. Це все робить Український Христіянський Календар необхідним для кожної христіянської родини.

ПОМЕР

Гвоздецький Олександер, парох Чернева бурштинського деканату й член посмертного фонду, дня 12 серпня на 58-му році життя й 34-му священства.

Душу його поручається молитвам Диховенства АЕпархії.

Накладом Митроп. Ординаріяту. Друк. „Бібльос", Львів, Японська 7.

ЛЬВІВСЬКІ АРХІЕПАРХІЯЛЬНІ ВІДОМОСТИ

РІЧНИК L. ЛЬВІВ, ЖОВТЕНЬ 1937 р. Ч. X.

Митрополит Андрей

ДАР ПЯТДЕСЯТНИЦІ.

XIV. ТВОРЧА, ПРОРОЧА БОГОСЛОВІЯ СВ. ДУХА.

Коли на початку сотворив Бог небо й землю, над темрявою, що покривала пропасті матерії, Божий Дух носився понад водами. Бог показував тим способом Свої наміри супроти цілого творення. Божий Дух мав темряву матерії одуховнити, просвітити надприродним світлом та втягнути в круг Божого життя. Матерія мала стати не тільки проявою „вічної сили й Божества", оскільки воно є „видиме із сотворіння світа, через розважування творів" (Рим. 1, 20), але мала служити до обявлення чи проявлення надприродної творчости Божого Духа. Тому безпосереднім дійством того Божого Духа над водами є творче слово: „Нехай буде світло" (Бит. 1, 3). Це світло зовнішнє і матеріяльне є тільки прообразом, символом та зовнішньою поволокою того світла Божого Духа, що мало матерію просвітити.

Величавий намір Сотворителя переходить усяке поняття сотворіння. Намірене діло є, сказати би людською бесідою, о ціле небо вище, досконаліше й трудніше від цілого діла сотворення. Бо тіло зі самої своєї природи є нездібне ані розуміти ані прийняти Духа. Від самого початку показується та правда. Сотворіння, навіть обдароване розумом і свобідною волею, вже й просвічене тим надприродним світлом Божого Духа — життям, благодати, є до того ступня чуже й немічне супроти Божого Духа, що від Нього майже безпосередньо відпадає, стає знову лише душевним, тілесним, не розуміючим Божого Духа. І від тої хвилини всяке „мудрування тіла є смертю" та „ворогуванням проти Бога" (Рим. 8, 6—7), „бо тіло законові Божому не кориться, бо й не може, та й ті, що в тілі, не можуть Богові подобатися" (там само ст. 7—8), і тому людство не робить

„того доброго, що хоче, а робить те зло, котрого не хоче", бо „не воно робить, а гріх, що в ньому мешкає" (Рим. 7, 19—20).

Треба було довгих століть боротьби й праці людства, підтримуваного тим Духом, що наміряє здобути сотворіння, щоб укінці знайшлося сотворіння досить чисте й святе, що могло б сповнити Божі наміри. І тоді, так як на початку, Божий Дух уноситься знову над тою вибраною одиницею з людства і відзивається голос із неба: „Дух Святий зійде на тебе й сила Вишнього осінить тебе" (Лук. 1, 35). І дійством Св. Духа сповняється те безмірне чудо Божого милосердя й Божої мудрости, що „Слово стає тілом" (Йо. 1, 14), що в одній Особі Божій вяжеться нерозірвано Божа природа з людською і що подібно, як колись на початку сталося світло (Бит. 1), приходить на світ „правдиве Світло, що просвічує кожного чоловіка" (Йо. 1, 9). Просвічує кожного чоловіка, бо „Бог є світлом, і нема в Ньому ніякої темряви" (Йо. 1, 5). І, приходячи на світ, хоче просвітити всякого чоловіка так, щоб кожний „за Ним ішов і не ходив у тьмі, а мав світло життя" (Йо. 7, 12). На жаль, на суд для людства, коли „Світло прийшло у світ, люди полюбили тьму більше, ніж світло, бо їх діла були злі" (Йо. 3, 19). „На світі був, і світ Ним стався, і світ Його не пізнав; у Своє прийшов і свої Його не прийняли" (Йо. 1, 10—11).

Треба було, щоб Божий Син, котрого Бог післав на цей світ, у тяжких трудах і боротьбах тридцять літ змагався з темрявою і в тій боротьбі „душу Свою добровільно віддав за вівці Свої" (Йо. 10, 15). Сина Божого звязали, бичували, терневим вінцем вінчали і на хресті розпяли, і могло людям видаватися, що темрява побідила. Та не побідила, бо Бог „воскресив Ісуса з мертвих" та ще більше чудо вчинить, бо „оживить і наші смертні тіла Своїм Духом" (Рим. 8, 11).

І знову, так як „на початку" і як у Назареті, Божий Дух уноситься над людством і в виді огненних язиків сходить на Апостолів і „осів над кожним з них" (Діян. 2, 3). Нове й найтрудніше діло лишається Духові до звершення. Він має ціле людство одухотворити, людство тілесне, душевне, збунтоване, людство, що любується в темряві, що розшарпане взаємними ненавистями, братовбивчими боротьбами та війнами, людство, занурене в багні крови й болота, — ціле людство має Божий Дух удухотворити.

Там у Назареті, чудом Божої премудрости і всемогучости, в пречистому й пресвятому дівичому лоні Марії діянням Св. Духа було звершене діло злуки людської й Божої природи в Божій

Особі Слова, — тут, серед болота й багна, серед крови й темряви, має Божий Дух довершити те чудо, щоб Божа природа злучилася з людською в єдності людської особи та те чудо повторити стільки міліонів разів, скільки міліонів одиниць має стати каменями в будові Христового царства чи членами містичного Христового тіла.

Там, у Назареті, Божий Дух спричиняє воплочення Божого Слова, тут має діло воплочення звершити, має воплочення Божого Слова розширити на ціле людство. Там Його діянням повставала людська душа та людське тіло Богочоловіка-Христа, тут Його діянням має повстати містичне тіло чоловіка-Бога Христа, якого душею Христовий Дух. Там причасницею Св. Духа ставала Пречиста Марія, даючи зі свого тіла Божому Слову субстанцію людського тіла, себто співучастю зі Св. Духом творчим надхненням Пречиста Діва зродила Божого Сина, — тут людство під надхненням Св. Духа, стаючи того Духа учасником, із себе віддає й зо Св. Духом творить чи родить містичне тіло Божої Премудрости. Щойно тим викінчується діло, „на початку" намірене, в Назареті зачате, а вповні звершене в новому, небесному Єрусалимі.

Те зіставлення творчих дійств Св. Духа в безмірному скороченні лише слабо представляє з безконечної віддалі велич Божого діла. Воно сповняється в ряді довгих століть, а ми є того Божого діла свідками чи видцями. І більше, ніж свідками бо, самі будучи учасниками Св. Духа, що в нас мешкає, ми є співтворцями діла Св. Духа і, Ним надхнені, ми є Його помічниками; помічниками в праці зовнішнього будування апостольської чи душпастирської праці чи навіть самої праці любови ближніх, помічниками й учасниками в праці будування Христового царства у власному житті кожного з нас зокрема.

Тим то й надхнення Св. Духом і творча віща праця Духа і богословія Св. Духа не є привілеєм виїмкових геніїв, а є учасництвом усіх, що люблять Господа Ісуса. Бо Божа любов „вилита в наші серця Духом Святим даним нам" (Рим. 5, 5), є тим найвищим і найзвершенішим органом, найдосконалішою мірою всякого надхнення Св. Духа до простих щоденних покірних добрих діл християнського життя.

І нехай ніхто не думає, щоб через те, що добрі діла християнського життя є буденні, прості й покірні та що їх сповняє нераз малоосвічений, простенький і мало умом розвинений чоловік, не мали вони бути маніфестацією Бога, величнішою й вищою

від усякого пророцтва, скоро тільки походять із надхнення Св. Духа, даного вбогому й до простого діла. Ті прості діла християнського життя, до яких Св. Дух дає людям надхнення, завсіди є маніфестацією Бога, і можуть бути, а радше завсіди є новою маніфестацією, досі невиданою й невидженою; інакше не були б твором Св. Духа. Як лише для їх довершення треба творчої сили Св. Духа, то вони звершені мусять носити ознаку тої творчої сили. Як же це може бути?

Наука дана Христом, св. Євангеліє, має безконечну глибінь (бо йнакше не було б ділом Божого Слова), яка проявляється й у тому, що одна й та сама наука св. Євангелія може бути практикою безконечно різно в житті пристосована. Теорія доктрини є Божа, але переведена на людську бесіду й людьми копіована, може бути відтворювана в міліонах форм, а кожна з них є відмінна й кожна нова, і всі разом не тільки не вичерпують первовзору, але безнастанно стверджують його безконечну глибінь. Таке треба передовсім ствердити про наслідування Христа. Люди християнським життям за надхненням Св. Духа, очевидно більшим або меншим, відповідно до ступня покори кожного зокрема, малюють на своїй душі Христову ікону. Душпастирською працею й проповідями Євангелія, себто родженням духовних дітей, малюють таку ікону і на серцях вірних; бо християнське життя є іконою Христа. Кожна ікона є ділом чоловіко-Бога, себто чоловіка, що в ньому Бог мешкає як життєворча, оживляюча, побуджуюча, провідна життєва сила. Кожна ікона є в дечім подібна до первовзору, але ніодин не вичерпує первовзору. Христос у Своїх безконечних Божих і людських прикметах перевищає в безконесність кожне людське поняття, хоч би воно і як було надхнене Св. Духом. Тому й кожна ікона може бути така різна, мусить бути такою маніфестацією безконечности, що кожна з них є правдивою у повному значінні того слова — надхненою теольогією.

Найменший покірненький акт чесноти найпростішої людини, зроблений з Божої любови, що в наші серця вилита Св. Духом, є вищою й більше звершеною богословією, ніж цілий наймудріший богословський трактат — очевидно, трактат взятий сам у собі, без огляду на заслугу того, що його написав, і без огляду на вплив написаного на людські душі. Так представлений чи взятий трактат сам у собі не є творчим надхненням Духа, зате акт любови в душі хоч і як невченої людини є творчим і надхненим твором Св. Духа.

Ч. 78/Орд.

Капеляни жіночих монастирів.

Капеляни при жіночих монастирях, як де такі є, можуть у монастирській церкві згл. публичній каплиці монастиря відправляти всі богослуження, які відправляють монахи у своїх монастирях, до яких ніяка парохія не є прилучена. Отже вони можуть за дозволом Митрополичого Ординаріяту закладати братства, вести їх, принимати стипендії на Служби Божі, правити в даному випадкові церковне правило: Вечірню й Утреню.

В випадках конечної потреби, себто коли дитина хвора й не можуть її нести до парохіяльної церкви, можуть її з води охрестити повідомляючи про те пароха, можуть також хворих причащати, але не напуттям. Але вмираючим, до яких не може прибути парох або які не мають уже змоги кликати пароха, напр. з причини віддалення, можуть давати маслосвяття, повідомляючи про те пароха.

Ч. 3700/РП.

Обсада парохій.

Митрополичий Ординаріят подає отсим до відома, що парохії оголошені на конкурс, будуть обсаджувані парохами без права до прилучених і ерекціонального поля, положеного в прилучених. Кандидати, що дістануть презенту на опорожнені парохії, підпишуть при канонічній інституції заяву, що не будуть підносити претенсій до прилучених згл. до прилученої, яка до тепер належала до парохії.

Від Митрополичого Ординаріяту

Львів, дня 10 квітня 1937.

АНДРЕЙ, Митрополит.

ОГОЛОШЕННЯ, ВІДОЗВИ Й КОМУНІКАТИ.

Ч. 11228/РЕ.

Справа викінчення парцеляції ерекціональних ґрунтів.

І. Деякі Парохіяльні Уряди не виконали досі зарядження Митрополичого Ординаріяту з 1 липня ц. р. в справі викінчення парцеляції ерекціональних ґрунтів (АЕВ ч. IX, ст. 140). Брак досі

теж звідомлень від кількох Деканальних Урядів про виконання цього зарядження.

Доручається негайно надіслати вичерпуючі звіти згідно з зарядженням з 1 липня, при узглядненні нижче поданих вияснень.

II. Звертається увагу, що тільки ті Парохіяльні Уряди не мають обовязку складати тепер звітів, котрим Митрополичий Ординаріят виразно потвердив кінцеве замкнення рахунків з вирівнанням цілої ціни купна або всі контракти купна-продажі (де потверджено цілу заплату ціни купна) вже затвердив.

III. Парохіяльні Уряди обовязані основно провірювати свої заподання, зокрема щодо заплати ціни купна. Митрополичий Ординаріят дістав кілька звідомлень про заплату цілої ціни купна, а тимчасом пізніше стверджено, що вправді набувці зложили були на цілу ціну купна векслі для отримання позички в банку, але тої позички не дістали. Отже Митрополичий Ординаріят не дістав ціни купна ані через банк з позички, ані від набувців, а Парохіяльні Уряди без перевірки виказують повну заплату довгу й набувців (котрі не платять ані до Митрополичого Ординаріяту, ані до банку, бо там позички не дістали) не впоминають, щоб заплатили.

IV. Долярові довги, себто ті довги набувців, при котрих ціна купна була виразно умовлена тільки в долярах, вже силою самого права перечислені на золотові довги по курсі 5,31 золотих.

V. Митрополичий Ординаріят не уділяє тепер більше ніяких обнижок ціни купна. Ціни (умовлені переважно в долярах) стали вже автоматично обнижені через спадок курсу доляра, а надто в останніх часах ціни грунтів значно звижкували, так що майже ніякі прохання не є оправдані. Понадто набувці від кількох літ користуються полем і дуже часто не платять відсотків проволоки. З цих причин Парохіяльні Уряди тільки в дуже виїмкових випадках і тільки по основнім перевіренні справи можуть поручати подання набувців о обнижку ціни купна.

VI. В дуже багатьох випадках справа устійнення згл. вияснення дійсного стану парцеляції проволікається через неточне виконування доручень Митрополичого Ординаріяту. Парохіяльні Уряди дають відповіді й вияснення неточні, без основної перевірки, без виказів усіх довжників, без пояснень і т. п. Всякі звіти в цих справах доручається подавати тільки по основній перевірці, а зокрема факт заплати довгу слід стверджувати тільки на основі квітів (при заподанні дати й підпису квітуючого)

виданих набувцеві і всякі вплати внотовувати до парохіяльних книг. При рахункових виказах треба все зазначувати дату і спосіб передання грошей до Митрополичого Ординаріяту.

VII. Всякі впливи з парцеляції мають бути безпроволочно передавані до каси Митрополичої Консисторії при докладнім заподанні, від котрих довжників вони походять.

VIII. В справах податків від розпарцельованих ґрунтів слід звертатися окремими письмами до податкового реферату при Митрополичій Консисторії і взагалі письм у справах парцеляції не лучити з іншими справами.

IX. Довжникам, що зобовязалися в умовлених речинцях платити рати, слід цей обовязок пригадувати та в випадку занедбання терміну впоминати.

X. Згідно з обовязуючими мораторійними законами для рільників довжники в дні 1. IX. мають платити 3% відсотків від цілого їх довгу. Ті довжники, що і на цей закон покликуються, мусять безумовно ці відсотки вирівнати. Доручується таких довжників візвати зараз до вирівнання цих відсотків за 1936 і 1937 рік — з цим виразним зазначенням, що в випадку незаплачення відсотків у цілості до кінця листопада 1937 року Митрополичий Ординаріят дасть доручення ці відсотки проволоки стягнути через судових коморників, що наразить довжників на високі екзекуційні кошти.

Від гр. катол. Митрополичого Ординаріяту
Львів, дня 29. жовтня 1937.

АНДРЕЙ, Митрополит.

Ч. 1219/С.

В справі супружих такс.

Поручається Парохіяльним Урядам, щоб при вношуванні прохань о розрішення від супружих перепон предкладали в залученні відтинок чеку Митропол. Консисторії ч. 505.140 чи рецепіс на доказ, що належна такса вже вислана. В випадку крайнього убожества сторін належить рівночасно просити о звільнення від належної такси до половин або в цілості. В противному випадкові прохання не будуть розглядані.

Ч. 9856/М.

Стемплеві оплати в метриках і витягах.

Скарбова Палата в Станиславові доносить, що деякі Парох. Уряди не побирають стемплевих оплат при виставлюванні витя-

гів і інших свідоцтв із метрикальних книг. Митрополича Консисторія подає до відома арт. 156 закону з дня 1. VII. 1926. (Dz. U' R. P. № 64/35 poz. 404): Витяги й інші свідоцтва з актів цивільного стану (з метрикальних книг) підлягають від кожного посвідченого факту народин, вінчання або смерти оплаті в висоті 1 зл. (на тут. терені).

Ч. 9661/К.

Конкурс на соборного крилошанина Митр. Капітули.

Митрополичий Ординаріят розписує отсим конкурс на опорожнене місце соборного крилошанина схолястика Митр. Капітули згл. соборного крилошанина. Подання до Митр. Ординаріяту вносити до 30 листопада 1937.

Ч. 10442/Л.

Конкурс на опорожнені парохії.

Отсим розписується конкурс на парохії з речинцем до 30. листопада 1937 року.

1. Біла тернопільського деканату,
2. Богатківці зарваницького деканату,
3. Богутин поморянського деканату,
4. Буцики грималівського деканату,
5. Вертелка залозецького деканату,
6. Витвиця болехівського деканату,
7. Вівсє зарваницького деканату,
8. Глібовичі Великі бобрецького деканату,
9. Городище озірнянського деканату,
10. Дубравка журавенського деканату,
11. Звижень залозецького деканату,
12. Знесіння львівського деканату,
13. Кобиловолоки теребовельського деканату,
14. Козьова скільського деканату,
15. Коропець поморянського деканату,
16. Котузів зарваницького деканату,
17. Красне перегінського деканату,
18. Куропатники бережанського деканату,
19. Кутище залозецького деканату,
20. Лагодів унівського деканату,
21. Лецівка перегінського деканату,
22. Липовиця перегінського деканату,

23. Лоня унівського деканату,
24. Лукавиця Нижня любінецького деканату,
25. Лютовиска підкамінецького деканату,
26. Манаїв олііївського деканату,
27. Мишковичі микулинецького деканату,
28. Мелин новосільського деканату,
29. Надітичі миколаївського деканату,
30. Несторівці озірнянського деканату,
31. Орявчик скільського деканату,
32. Острівець теребовельського деканату,
33. Пеняки підкамінецького деканату,
34. Перевозець войнилівського деканату,
35. Підярків бобрецького деканату,
36. Плісняни зборівського деканату,
27. Полове радехівського деканату,
38. Ратище залозецького деканату,
39. Слобода Болехівська болехівського деканату,
40. Скалат Старий скалатського деканату,
41. Сморже тухлянського деканату,
42. Сіхів стрийського деканату,
43. Сопіт скільського деканату,
44. Суходоли брідського деканату,
45. Тростянець Великий олііївського деканату,
46. Труханів любінецького деканату,
47. Тухолька тухлянського деканату,
48. Увин лопатинського деканату,
49. Хащування тухлянського деканату,
50. Ходовичі стрийського деканату,
51. Церківна болехівського деканату,
52. Чернів бурштинського деканату,
53. Чистопади залозецького деканату,
54. Чорнушовичі винницького деканату,
55. Шишківці залозецького деканату,
56. Якимів милятинського деканату,
57. Ямельниця скільського деканату.

Ч. 10489/ДЯ.

Конкурс на дяківські посади.

Оголошується конкурс на посаду дяка в Ляшках та Сороках яричівського деканату з речинцем до кінця січня 1938.

Дотація: треби й періодична ремунерація відповідно до висоти впливів до церковної каси. Хати нема.

Курс душпастирства позашкільної молоді.

Відбудеться в Познані від 16—18 листопада ц. р. Ближчі інформації в: Związek Kapłanów „Unitas", Познань, ал. Марцінковського 22/III.

Ч. 9766/К.

На рятунок нашій академічній молоді!

Митрополита Консисторія подає до відома та поручає отсей заклик Краєвого Комітету Допомоги Українському Студенству:

Свідомість великої небезпеки змушує нас кликати все українське громадянство на рятунок нашій академічній молоді.

Всі знаємо, що без сталого припливу молодих людей з високою освітою грозить нам занепад усіх ділянок нашого національного життя та що в слід за тим мусів би прийти упадок Української Нації на рівень безпомічної етнографічної маси. Всі знаємо, що без кадрів молодого дорасту власної освіченої інтелігенції нація переставала б бути новітньою нацією і не могла б бути творцем своєї кращої будучности. Знаємо й те, які перешкоди зустрічає наша академічна молодь у своєму поході на вершини знання та що ті перешкоди дуже часто переростають сили тієї молоді й нищать її або спиняють на половині дороги.

Українське громадянство може усунути багато тих перешкод. Темна й холодна хата, невідповідний харч, брак опіки в недузі і брак грошей на вписові та іспитові оплати, це ті буденні перешкоди нашої академічної молоді, що їх українське громадянство мусить усувати. Це наш національний обовязок і ніхто зі свідомих українців не може від нього відмовлятися. Не тільки тут у краю, але й там далеко за океаном всі українці повинні взяти на себе цей обовязок. Не тільки наші установи, але й кожна приватна одиниця мусить прийти з допомогою нашому найбіднішому студенству. Спільним зусиллям допоможемо нашій молоді досягти високого рівня освіти, даючи їй можливість з відповідними силами і високою думкою станути колись у проводі Нації.

Грошеві жертви на ту ціль прохаємо пересилати Краєвому

Комітетові Допомоги Українському Студенству, що повстав у висліді консолідації всіх допомогових гуртків, на його конто в „Пром. Банк", Львів, вул. Гродзіцьких 1 — складниками ПКО 506.778 на рахунок ч. 140 та в „Центробанку" Львів. вул. Третього Мая 15 — складанками ПКО 503267 на рахунок ч. 13060. Усі давніші пожертви просимо теж спрямовувати на подані конта.

КРАЄВИЙ КОМІТЕТ ДОПОМОГИ УКРАЇНСЬКОМУ СТУДЕНСТВУ.

Парохії до заміни.

Голосковичі брідського деканату до заміни за рівнорядну до весни сл. р. Зголошенння до Парох. Уряду в Голосковичах.

Криве скалатського деканату до заміни за парохію з одною церквою, близько залізничої стації й міста. Зголошення до Парох. Уряду в Кривім.

Поручені книжки і видання.

За душу дитини Й. Фрая в перекладі мгр. Ярослава Чуми вид. Генерального Інституту Кат. Акції у Львові.

Wyznania protestanckie i sekty religijne w Polsce współczesnej о. д-ра Степана Грелєвського. Твір складається з трьох окремих частин, з яких 1-ша: Нарис правного стану віроісповідань, 2-а: Протестанські віроісповідання, 3-я: Секти. Дві перші частини вже в розпродажі по ціні 2.50 і 3 зл., 3-я в друку й коштуватиме 3.50 зл. Ціліть 8 зл. Замовляти в книгарнях або в головному складі: Diecezjalny Zakład Graficzno-Drukarski Sandomierz чек. PKO. 160.223.

Prawda Katolicka, місячник присвячений боротьбі зі сектанством, в ціні 3·50 річно. Замовлення: Diecezjalny Zakład Graf.-Drukarski Sandomierz чек P. K. O. 160.223. В адміністрації P. K. можна дістати теж усякі антисектанські видання.

Заприсяження доставців літургійного вина.

Подається до відома, що з рішення Митрополичого Ординаріяту заприсяжено пп. Дмитра Дружбяка, власника винарні й Ярослава Цимбалістого, власника фірми „Вино-град" у Львові, як доставців літургійного вина.

Ч. 11269/К.

Полишена чаша.

Подається до відома, що підчас влому до церкви в Ілемні в дні 4. X. ц. р. святотатники покинули чужу чашу-пушку з накривальцем. Чаша мала, дещо витерта, на споді вирите імя „Петро". Накривальце таки добре витерте. Церква-власник чаші нехай зголоситься по неї в Повітовій Команді Поліції в Долині, бо в противному випадкові її передадуть парохії Ілемня.

ХРОНІКА.

Рукоположення отримали:

1. Білик Роман Ярослав, неопресвитер 5. IX. 1937.
2. Грат Станислав, неопресвитер 29. III. 1936 (в Римі).
3. Дурдела Омелян, неопресвитер 5. IX. 1937.
4. Ржондзістий Евген, неопресвитер 5. IX. 1937.

Перейшли в стан супочинку:

1. Кармалита Григорій, парох Стрілок бобрецького деканату.
2. Клодзінський Маріян, парох Путятинець рогатинського деканату.
3. Левицький Володимир, парох Чорнушович виницького деканату.
4. Левицький Теодор, завідатель Городища озірнянського деканату.
5. Палій Іван, завідатель Увина лопатинського деканату.
6. Сахно Теодор, парох Лагодова унівського деканату.

Правом уживання фіолєтового колпака й пояса наділений

Щуровський Іван, парох Стинави Вижньої любінецького деканату (Ч. 95/Орд).

Крилошанськими відзнаками наділений

Тимчук Іван, парох Туря олеського деканату (Ч. 7339/К).

Іменовані й призначені:

1. Білик Роман, неопресвитер, капеляном СС. Василіянок у Підмихайлівцях.
2. Жолкевич Володимир, завідатель Любіня Великого городецького деканату, катихитом у Теребовлі.

3. Малиновський Олександер, віцеректор Духовної Семинарії, ректором Христіянського Інтернату.
4. Раковський Ярослав, парох Покровець жидачівського деканату, катихитом у Жидачеві.
5. Фарміга Маріян, сотрудник у Вербилівцях рогатинського деканату, капеляном СС. Василіянок у Камянці-Підлютому.
6. Фурикевич Володимир, після повороту зі студій, архіварем Митр. Консисторії.
7. Чопей Василь, катихит у Жидачеві, катихитом у Городку.
8. Яцків Іван, сотрудник у Заланові рогатинського деканату, катихитом у Ходорові.

ДУШПАСТИРСЬКІ ПОСАДИ.

Канонічну інституцію отримали:

1. Бачинський Роман, завідатель Ракова долинського деканату, в Ракові (Ч. 9846/Л).
2. Кузьма Андрій, завідатель Стриївки збаразького деканату, в Стриївці (Ч. 9837/Л).
3. Ліщинський Лев, завідатель Витвиці болехівського деканату, в Підгірках калуського деканату (Ч. 10024/Л).
4. Неділський Іван, завідатель Вибудова бережанського деканату, в Вибудові (Ч. 9628/Л).
5. Сохоцький Ісидор, парох Гаїв винницького деканату, в Дмитрю щирецького деканату (Ч. 10134/Л).
6. Цісик Степан, ректор Жидятич яричівського деканату, в Повітні городецького деканату (Ч. 10860/Л).
7. Шанковський Евген, завідатель Струтина Нижнього рожнітівського деканату, в Струтині Нижнім (Ч. 6555/Л).

Завідательства отримали:

1. Гроховський Йосиф, сотрудник у Кошляках новосільського деканату, в Козівці козлівського деканату (Ч. 11018).
2. Гургула Анатоль, сотрудник у Томашівцях войнилівського деканату, в Витвиці болехівського деканату (Ч. 10206/Л).
3. Івахів Павло, після повороту зі студій, у Солукові долинського деканату (Ч. 8638/Л).
4. Левицький Володимир, сотрудник у Перегноєві глинянського деканату, в Лагодові унівського деканату (Ч. 10038/Л).
5. Манько Юліян ЧСВВ у Краснопущі поморянського деканату (Ч. 9091/Л).

6. Миронюк Іван, завідатель Дмитря щирецького деканату, в Гаях винницького деканату (Ч. 10134/Л).
7. Оришкевич Олександер, після повороту зі студій, у Кутищі залозецького деканату (Ч. 8538/Л).
8. Рокецький Ярослав, після повороту зі студій, у Буциках грималівського деканату (Ч. 8349/Л).
9. Садовський Володимир, завідатель Богутина поморянського деканату, в Богутині (Ч. 10940/Л).

Доїзджаючими завідателями назначені:

1. Збаращук Іван, сотрудник у Довгім теребовельського деканату, в Залавю того ж деканату (Ч. 9943/Л).
2. Коваль Володимир, парох Мединї войнилівського деканату, в Перевізці того ж деканату (Ч. 8346/Л).
3. Куницький Корнило, парох Букачевець бурштинського деканату, в Черневі того ж деканату (Ч. 8993/Л).
4. Микитюк Данило, завідатель Тухольки тухлянського деканату, в Сморжу того ж декату (Ч. 9127/Л).

Ректорами церков іменовані:

1. Дядьо Микола, завідатель Лагодова унівського деканату, в Старих Бродах брідського деканату (Ч. 8846/Л).
2. Коломиєць Богдан, завідатель Перевізця войнилівського деканату, в Надієві долинського деканату (Ч. 6087/Л).
3. Побігущий Степан, сотрудник у Могильниці теребовельського деканату, в Бубнищу болехівського деканату (Ч. 9094/Л).
4. Сидорів Йосиф, Др., катихит в Теребовлі, на Клепарові у Львові (10619/Л).
5. Стасишин Григорій, завідатель Повітна городецького деканату, в Жидятичах яричівського деканату (Ч. 10860/Л).

Сотрудниками назначені:

1. Боднарчук Михайло, завідатель Сморжа тухлянського деканату, в Турї Великій долинського деканату (Ч. 8537/Л).
2. Гриньох Іван, Др., у св. Юрі у Львові (Ч. 2134/Л).
3. Дурдела Омелян, неопресвитер, у Ляшках великих золочівського деканату (Ч. 9255/Л).
4. Карпінський Йосиф, неопресвитер, у Микулинцях микулинецького деканату (Ч. 10895/Л).

5. Ліщинський Михайло, капелян СС. Василіянок у Камянці-Підлютому, в Дубі перегінського деканату (Ч. 10202/Л).
6. Любович Іван, сотрудник у Журові бурштинського деканату, в Могильниці теребовельського деканату (Ч. 9944/Л).
7. Мармаш Василь у Стрию (Ч. 9631/Л).
8. Михайлищук Дмитро, після повороту зі студій, у Демні миколаївського деканату (Ч. 8709/Л).
9. Олексюк Іван, сотрудник у Скоморохах Нових галицького деканату, в Войнилові войнилівського деканату (Ч. 8906/Л).
10. Ржондзістий Евген, неопресвитер, у Підбережі болехівського деканату (Ч. 9256/Л).
11. Стрийський Мирон, завідатель Підгорок калуського деканату, в Кропивнику того ж деканату (Ч. 9854/Л).
12. Сярок Степан, Др., після повороту зі студій, у Добротворі струмилокамінецького деканату (Ч. 8536/Л).
13. Щирба Леонід, сотрудник у Демні миколаївського деканату, в Краснім буського деканату (Ч. 9128/Л).

Звільнені від конкурсових іспитів:

1. Богатюк Теодор, парох Городища козлівського деканату, на 1 рік (Ч. 9629/Л).
2. Весна Константин, парох Драганівки тернопільського деканату, на 6 літ (Ч. 4995/Л).
3. Дурбак Орест, парох Корелич перемишлянського деканату, на 3 роки (Ч. 6534/Л).
4. Коверкс Максим, парох Бродків щирецького деканату, на 6 літ (Ч. 5347/Л).
5. Куссий Лютослав, парох Пониковиці брідського деканату, на 6 літ (Ч. 6070/Л).
6. Левицький Володимир, парох Володимирець журавенського деканату, на 6 літ (Ч. 5615/Л).
7. Лошній Андрій, парох Грабковець зборівського деканату, на 6 літ (Ч. 6178/Л).
8. Малюца Іван, парох Нового Села новосільського деканату, на 6 літ (Ч. 2885/Л).
9. Мандзик Василь, парох Новошин журавенського деканату, на 6 літ (Ч. 9257/Л).
10. Плашовецький Володимир, парох Курович глинянського деканату, на 6 літ (Ч. 4905/Л).
11. Сенів Михайло, парох Задвіря глинянського деканату, на 3 роки (Ч. 9510/Л).

12. Служинський Микола, парох Подусільної нараївського деканату, на 1 рік (Ч. 3917/Л).
13. Смик Петро, парох Жовчева рогатинського деканату, на 3 роки (Ч. 7817/Л).
14. Соловій Петро, парох Новиці Горішньої калуського деканату, на 6 літ (Ч. 5606/Л).
15. Фітьо Степан, парох Плугова золочівського деканату, на 6 літ (Ч. 3704/Л).
16. Цюпка Григорій, завідатель Білявець брідського деканату, на 3 роки (Ч. 6617/Л).

ПОМЕРЛИ:

1. **Пясецький Олексій,** крилошанин - схолястик Митр. Капітули, домовий пралат Його Святости, офіціял Митр. Церков. Суду, предсідник Вдовичо-Сирітського Фонду й член посмертного фонду, помер 15 вересня на 66-му році життя й 38-му священства.
2. **Бачинський Олександер,** парох Козівки козлівського деканату й член посмертного фонду, помер 16 жовтня на 57-му році життя й 29-му священства.
3. **Бучко Антін,** завідатель Богутина поморянського деканату й член посмертного фонду, помер 11 жовтня на 61-му році життя й 34-му священства.
4. **Гамерський Іван,** завідатель Якимова милятинського деканату й член посмертного фонду, помер 4 жовтня на 58-му році життя й 34-му священства.

Їх душі поручається молитвам Духовенства Архіепархії.

Накладом Митроп. Ординаріяту. Друк. „Бібльос", Львів, Японська 7.

ЛЬВІВСЬКІ АРХІЄПАРХІЯЛЬНІ ВІДОМОСТИ

РІЧНИК L. ЛЬВІВ, ЛИСТОПАД 1937 р. Ч. XI.

ДО ДУХОВЕНСТВА Й ВІРНИХ

(про тих і до тих, що на Пасху не приступили до св. Причастя й не сповідалися).

МИР О ГОСПОДІ Й БОЖА БЛАГОДАТЬ.

I.

Львівський Провінціональний Синод з 1891 р. (тит. 2-й, гл. 3) приписує, що парохи обовязані кілька разів напоминати тих, що не виконали обовязку Пасхального Причастя. Повинні їм відтак пригадати кару екскомуніки, якою вже Замостьський Синод грозить за такий проступок, вкінці обовязує донести про них до Ординарія.

Вправді від багатьох оо. парохів дістаємо річні звіти з відбутого Пасхального Причастя. Усі ревніші священики вважають це за важкий обовязок — дбати про точне виконання тих розпорядків нашого Синоду. Вони й дійсно важкі, бо їхнє сповнення є найважнішим доказом релігійного життя поміж вірними й послуху для церковної влади. Вправді релігійне життя, яке обмежується одним Причастям у рік, є, можна сказати, найслабшим релігійним життям. Менше того християнин не може зробити без тяжкого гріха, себто без цілковитого затрачення усякого релігійного життя. Але, як довго сповняє цю найменшу міру християнських обовязків, християнин показує волю слухати св. Церкви та признавати її авторитет. Коли перестає цей обовязок сповняти, не тільки тратить освячуючу Божу благодать, але зриває ту звязь послуху, що його з Церквою вяже, і тому цілком правильно Замостьський Синод уважає непослух для Церкви в такій важній речі, як Пасхальне Причастя, за достаточну причину екскомуніки. Бо ж екскомуніка не є нічим іншим, як тільки відлученням від церковної спільноти. То ж і правильно належиться така кара відлучення від церковної спільноти християнинові, що відмовляє

послуху св. Церкві в такій важній справі. А Пасхальне Причастя зі всіх важливих справ, що відносяться до християнського життя, є відай найважніше, бо, по висказу Ісуса Христа, від Причастя зависить вічне життя й воскресення з Христом на віки.

Висказуючи признання ревним священикам, які щороку здають Ординаріятові звіти з відбутого Пасхального Причастя в своїх парохіях, мушу з болем серця ствердити, що багато священиків занедбує цей такий важний обовязок. Не слухаючи церковного закону, вони заслугують посередньо й на те, що їхні вірні не слухають їх. Маю багато певних доказів на те, що в деяких парохіях деякі християни не сповняють обовязків Пасхального Причастя, часом навіть від літ, а в архівах Ординаріяту безуспішно шукаю звітів парохів про такий сумний стан їхніх вірних. Є інші парохії, про які такого доказу не маю й міг би я вважати брак звіту за знак, що в такій парохії всі вірні, без виїмку, приступили до Пасхального св. Причастя. На жаль, мушу сумніватися про те й мушу думати, що брак звіту пароха є тільки тяжким знехтуванням важкого обовязку супроти своєї церковної влади. Брак звіту з відбутого Пасхального Причастя найчастіше більших міст і більших парохій, де є більше інтеліґенції, про яку приватно запитані священики признають, що рідко і в церкві бувають і що не бачили, як вони до Причастя приступали. Крім того майже в усіх більших містах, а в множестві і сільських громад потворилися в останніх літах віроісповідні гуртки сектантів різних деномінацій. Очевидно, ті сектанти до Пасхального Причастя не приступають, очевидна річ, що парохи тих місцевостей були під тяжким гріхом зобовязані про існування протестанської пропаганди в їхній парохії до Ординаріяту донести, навіть тоді, коли б Ординаріят не був окремим розпорядком цього від Духовенства жадав.

Маю надію, що навіть ті священики, що тяжко провинилися тим занедбанням обовязку звіту про Пасхальне Причастя, не занедбали й не занедбують вірних, що не причащалися, раз-у-раз і чимраз усильніше напоминати, щоб покинули гріх і вернули до життя Божої благодати, без якої нема правдивого християнського життя. Занедбання обовязку супроти своєї церковної влади можна ще оправдати множеством занять, браком часу, браком памяти на рішення Синоду, або іншим браком, який не дай Боже, щоб був браком потрібної кваліфікації до душпастирської праці. Але занедбання напімнення вірних не можна оправдати ніякими наведеними оглядами, бо тут іде про найсущніший,

можна сказати, про одинокий важний обовязок душпастиря — памятати на тих, що живуть без Божої благодати. Не можна сумніватися, що без Божої благодати живе християнин, що на Пасху не причащався, не можна сумніватися, що за нього мусить душпастир здати справу на страшному Божому суді, нема сумніву, що та справа, яку душпастирі здадуть за вірних, найправильнішим способом висказана тим словом Пророка: „Його крови з рук твоїх буду домагатися". Значить, відповідальність душпастиря за вірних, що можуть згинути на віки, є така страшна, що душпастир, свідомий своїх обовязків і своєї відповідальности, безнастанно себе питає, чи поміж моїми вірними нема таких, що живуть у тяжкому грісі, що в випадку наглої смерти пропали б на віки? І коли його гадка поміж вірними в парохії таких находить, то відповідальність за ті душі свідомому душпастиреві сон по ночах відбирає й не дає супокою. Змушує його шукати всіх можливих засобів, щоб привернути Божій благодаті ті нещасні душі. А найперший і найпримітивніший засіб це споминати про них у молитвах і проповідях. „Наставати в пору і не в пору, як каже св. Ап. Павло, картати, напоминати, грозити зо всякою терпеливістю й наукою" (II Тим. 4, 2). А коли вже не душпастирська ревність і любов до Бога і ближніх, то бодай огляд на власне добро повинен душпастиря склонювати до зроблення усього, що можливе, щоб вірні, віддані його опіці, жили по християнськи. Бо ж не може не здавати собі справи з небезпеки, якою мусить бути передовсім для священика, — жити в громаді людей охрещених, що не живуть по християнськи. В випадку якихнебудь комуністичних заворушень такі люди є першими, що дадуть збаламутитися ворогам Церкви й готові кинутися на Церкву й на Духовенство. Бо християнин, людина охрещена, коли злий, то він гірший від неохрещеного, а чим більші його гріхи, тим страшніші можливості. Тим то християнин, що не навчиться досить боятися гріха, щоб ніколи не допустився одного з найтяжших гріхів — гріха святотатства, святотатського св. Причастя, є просто небезпекою для окруження, бо хто не боїться гріха Юди, той не буде боятися ані чоловіковбивства, ані зради хочби й приятеля, ані зради свого народу і своєї Церкви, ані жадного іншого гріха, бо хто більшого гріха не боїться, для того менший гріх є нічим. Тому, хочби ми мали забути на всі свої обовязки, хоч би ми мали не памятати на добро Церкви й добро Христа, то наше власне добро й самолюбство приказувало б ще нам так працювати над вірними, щоб стримувати їх від гріха,

щоб їх навчити шанувати Божий закон, щоб навчити жити з Божою благодаттю.

Я щороку в кілька місяців по закінченому Пасхальному Причастю звертався словом покаяння до тих, що на Пасху не причащалися й не сповідалися. Цього року, щоб успішніше проповідати їм, я мусів звернутися на вступі до Всч. Духовенства, а на другому місці звернутися до вірних і добрих християн. Ту першу частину, звернену до Духовенства, очевидно, Всч. Отці заховають для себе. Другу й третю, перечитають у найближчу неділю й принагідно будуть старатися повторяти або й пояснювати, щоб, за Божою ласкою, це моє слово напімнення принесло бажаний успіх.

II.

ДО ВІРНИХ, ЩО ЖИВУТЬ У БОЖІЙ БЛАГОДАТІ.

Маючи словом пастиря звернутися до тих, що не прийняли і цього року св. Пасхальне Причастя, звертаюся на вступі до Вас, що на Пасху причащалися і, як надіюся, досі ніяким тяжким гріхом не образили Бога та не стратили освячуючої Божої благодати. А звертаюся до Вас передовсім з тим проханням, щоб Ви памятали про тих нещасних братів і сестер Ваших, що не живуть по християнськи, а памятати про них Ви повинні і в молитвах і при всіх нагодах, коли можете їх добрим словом та щирим серцем напімнути й потягнути до покаяння. Ви повинні про них дбати тому, бо вони дійсно бідні й нещасні. Відай немає більшого нещастя над те, як довго жити без Божої благодати. Добре говорив той св. проповідник Євангелія, а думаю про те слово св. Йоана Золотоустого: „Ліпше людині з Божою благодаттю находитися серед диких звірят, або на морю серед лютої бурі, ніж без Божої благодати в розкошах і на царських престолах". Бо справді, хто має в душі Божу благодать, себто чия душа свята, Богові мила, хто є Божою дитиною, наслідником Божого царства, той, хоч найдеться поміж дикими звірятами, або серед хвиль розбурханого моря, недалеко від повного щастя, вічної нагороди. А всетаки він є Божою дитиною й всетаки душею він неначе в небі, бо, як каже Апостол, „наше життя в небі"; нас, себто християн, що живемо Божою освячуючою благодаттю, що не маємо тяжких гріхів, які нам ту Божу благодать відбирають. А навпаки, хто Божої благодати не має, то хоч він і на царських пре́столах серед розкошів і багатства,

всетаки він рабом, рабом гріха, рабом своїх пристрастей. „Чи не знаєте, каже Апостол, що кому віддаєте себе в слуги на послух, то ви слугами того, кого слухаєте: або гріха на смерть або послуху на праведність"? (Рим. 6, 16). Що ж із того чоловікові прийде, що на коротку хвилину цього життя буде царем, багачем, чи людиною славною, чи по людськи щасливою, чи, як каже Ісус Христос, хоч і ввесь світ набуде, себто всі добра цього світа, а потерпить на душі, стратить душу? Чим же відкупить її? — питає Христос. Ціле життя на цьому світі це тільки одна хвилина нашого існування, бо наша душа безсмертна і в порівнанні з тим, що є цілим життям чоловіка, життя на цьому світі менше ніж одна хвилина в порівнанні до сотки літ. Тому можна сказати, що за хосен чоловікові, що раз одної ночі мав сон, що є царем багатим, щасливим, великим, а зрештою всі дні життя був останнім нуждарем та найнещасливішим із людей? Той сон одної ночі хіба зробить йому прикрішою нужду життя. Так само, що ж із того йому прийде, що через одну хвилинку, через одну днину був великий, щасливий, багатий, могутній, а відтак на віки позбавлений усякого добра, усякого щастя, здоровля на віки віків?

Чи ж може бути нещасливіший чоловік ніж той, що памятає лише про нинішню днину, а забуває про те, що коли вечором засне, прийдеться йому пробудитися ще і те пробудження щойно важне, бо від нього зависить щастя і доля цілого, але вже дійсно цілого життя, не тільки першої днини його? Те, що на цьому світі живемо, то лише перша днина, то лише коротка хвилина, то лише переминаючий сон, то лише капля роси, то лише слабенька павутина. А те, що наступає по тій днині, по тому сні, є те, що лишається, що буде, що тривке, що не переминеться. Бідний чоловік, що перед собою бачить лише кілька кроків, а дальше не видить нічого — засліплений, невидючий... Над такими людьми треба нам мати милосердя й треба по змозі все зробити, щоб їх двигнути з тієї нужди, себто треба нам просити Господа Бога, щоб над ними змилосердився й дав їм ласку покаяння і треба, коли це тільки можливе, доброю радою чи напімненням чи пересторогою звернути їх на правдиву дорогу.

Особливішим способом, мої Дорогі, Добрі й Вірні Християни, мушу Вам поручити ті нещасні душі, що цілком відбилися від Христового стада, від Божої Церкви, а пристали до якогось вірування вже не Божого, а людського, що то за Боже ставляється й людей від Бога відводить. Знаєте добре, що від давніх літ багато на

шого народу виїхало до далекої Америки, шукаючи кращої долі. Положення в Америці було таке, що зразу цілком не було наших священиків, або майже їх не було, себто на край, що десять або й двадцять разів більший від нашого краю, був лиш один або двох священиків. Відтак прибуло наших священиків більше, але наші емігранти чимраз дальше й дальше розходилися, шукаючи ліпшої долі. Багато з них замешкало так далеко від церкви, що й літами не мали нагоди послухати Божого слова, приступити до св. Тайн, бути на Службі Божій. Зайшли поміж чужих людей, натрапили на різні протестанські секти, неодні з них забули на свою віру й до тих сект пристали, а бувало й так, що наші сироти діставалися до протестанських шкіл і поміж протестантами виросли на пасторів, служителів різних протестанських сект. Буває, що люди, які в Америці стратили свою віру, або й такі молоді, що там пасторами були виховані, вертають до краю і працюють над тим, щоб у нашому народі защіпити ті прерізні секти, до яких хто з них належить.

Я досі про них до Вас усіх не писав, щоб не привязувати до існування тої протестанської пропаганди поміж нашими людьми більшої ваги. Але коли та пропаганда стає в деяких місцевостях правдивою небезпекою для наших вірних і коли положення таке, що всім треба про те знати, навіть і в таких селах, де тої небезпеки ще нема, мушу Вам про ті секти дещо сказати.

Передовсім усі секти є релігіями, що повстали дуже недавно. Вони всі зродилися з протестанського руху, що в XVI столітті відірвав від католицької Церкви майже всі германські народи Европи. Відпала від Церкви більша частина німецьких країв, Англія зі Шкотією, Данія, Швеція, Норвегія й велика частина Швайцарії. Відтак втягнені були в цей рух, а радше в тій релігії вже повстали, Сполучені Держави Північної Америки й Канада. В Північній Америці розбилися протестанти на сотки деномінацій, так їх американці називають, себто різних вір, що себе взаємно поборюють, а всі разом ворожо ставляться до католицької віри. З того йде, що всі секти без виїмку є твором людей, не ділом Ісуса Христа-Бога. Жадна з них не походить від Ісуса Христа, вони всі є людською видумкою, бо хоч і від католицької Церкви беруть чи принимають св. Письмо, або бодай якісь частини св. Письма, то все ж по свому св. Книги пояснюють і проти виразної науки Ісуса Христа зо св. Письма виводять свої видумки і свої нераз фантастичні науки. Те одне є виразним певним доказом, що їх науки не від Бога, а тому й не ведуть

до Бога, не дають спасення, не дають Божої благодати. Вистачить переконатися, що якась релігія повстала щойно недавно хоча б 300 чи 400 літ тому назад (а жадна з них не може виводитися з давніших учителів), щоб наочно пересвідчитися, що вона не є правдивою релігією Ісуса Христа, не є правдивим християнством.

Але ще ясніше кожний може про це переконатися, коли перейде бодай найголовніші їхні науки. Тут скажу лише про деякі науки, що є спільні всім їм разом, не вдаючись у подробиці наук кожної секти зокрема. Досить з того, що є всім їм спільне, щоб наочно пізнати, що вони всі разом до добра не ведуть й не приносять своїм поклонникам добра. Вони всі відкидають почитання Пресвятої Діви Марії Богородиці. Коли ми, християни (бо так само як католики, учать і православні, себто східні, хоч відділені від Голови Церкви), коли ми всі в молитвах своїх повторюємо: „Не маємо іншої помочі, не маємо іншої надії, крім тебе, Пресвята Діво", вони, всі секти зроджені з протестантизму, Пречистої Діви не признають, до неї не моляться й відкидають її почитання зо своїх молитвенників і храмів і образів, одним словом відрікаються Матери. Бо Пречиста Діва Марія, будучи Матірю Ісуса Христа, є Матірю, є Небесною Ненькою усіх нас, що віруємо в Христа.

На другому місці вони не слухають св. Церкви, відкидають авторитет, повагу тієї Божої інституції, якій Христос Спаситель повірив Свою науку і якій сказав: „Хто вас слухає, Мене слухає". Ми, християни-католики, приймаємо з послуху для св. Церкви її науку, що є наукою Божою, наукою Божого обявлення, з її рук приймаємо св. Таїнства Христової віри, сім св. Тайн. Вона, св. Церква, є для нас сторожем Божого закону, вчителькою Божого обявлення, провідницею на дорозі спасення, матірю для кожного з нас зокрема. Вона веде нас від хвилини св. Хрещення, в якому то принимає нас за дітей, аж до тієї хвилини, коли наші тіла складають у гріб, посвячений церковними молитвами. А в тому проводі св. Церкви має кожний із нас певну запоруку, що помилитися не може, бо, йдучи дорогами вказаними Церквою, йде тудою, кудою ішли великі Апостоли: св. Петро, св. Павло, св. Андрей, св. Йоан, і всі вони — ті великі Вчителі, великі Святі, Христові Апостоли, а їх було 12. Тою дорогою ішли апостольські наслідники св. богоносні Отці: Климентій, Ігнатій, Іриней, Кипріян, Василій, Григорій, Йоан Золотоустий, Кирило один і другий і багато-багато інших великих Святих і Учителів, що всі народи вели дорогами Божого обявлення до вічного спа-

сення. Тою дорогою ішли св. Мученики, що свою кров пролляли за віру, від Первомученика великого Стефана, з ряду через усі століття тисячі й міліони їх проливали свою кров, щоб дати свідоцтво правді Євангелія і правді св. Церкви, аж до нашого св. Священомученика Йосафата й безлічі тих наших українських селян, що на Холмщині терпіли за віру й за віру вмирали. Одним словом, тою дорогою ішли усі Святі й ми безпечні, що, йдучи тою самою дорогою, зайдемо до тієї мети, де й вони зайшли — до вічного спасення. А навпаки, ми знаємо, що хто не йде тою дорогою, хто слухає тільки свого розуму, чи ради ложного пророка, який не може на кого іншого відкликатися, тільки на себе самого, або на подібного ложного вчителя, той не тільки напевно зійде на манівці, але вже на ті манівці зійшов і напевно згине на віки, коли не навернеться на правдиву дорогу християнсько-католицької віри й послуху для Ісуса Христа і Його св. Церкви. Тому бідні вони, що так відбилися від Христової Церкви й через свою єресь стягнули на себе кару церковної клятви-екскомуніки.

На третьому місці всі ті секти, зроджені з протестантизму, відкидають більшість св. Таїнств Христової віри. Відкидають Таїнство Священства, а через те й Таїнство Евхаристії, відкидають і Таїнство Покаяння. Навіть тоді, коли поміж ними є люди, що себе пресвитерами називають, себто старшими, священства в них немає, бо священство може тільки там існувати, де є апостольське передання, де рукоположенням апостольська влада переходить із покоління в покоління на Епископів, а з Епископів на священиків. Вони можуть і святкувати чи обходити св. Вечерю, пити вино і їсти хліб на памятку Евхаристії, але Евхаристії, себто Ісуса Христа присутнього під видом хліба, що дає Себе за корм для душ, вони не мають і не можуть мати, бо Пресв. Евхаристія може лише існувати там, де є правдиве Священство, що переданням походить від Апостолів.

Зважте, Дорогі мої Брати й Сестри, в якому страшному положенні находяться ті бідні душі, що перервали такі святі звязі з небом і Христом. Бо де ж ми були б і чим ми були б, якщо б ми не мали Пресвятої Діви Марії нашої Матери, якщо б ми не мали проводу св. Церкви, ящо б ми не мали Пресв. Евхаристії і Священства, якщо б ми не мали змоги св. Тайною покаяння повертати до Божої благодати завдяки тій власті, котру Ісус Христос дав св. Петрові і Своїм Апостолам — вязати і розвязувати на землі те, що тим самим буде звязане чи розвязане

в небі. Людина, що дала себе обманути в таких преважних точках християнського життя, що перервала ті найсвятіші звязі з Христом, очевидна річ, є наражена і на всякий обман та легко дійде навіть і до того, що відкине Христа Спасителя Бога, а відтак відкине й самого Бога в Троці Єдиного, відкине Бога Отця, що Сина Свого Єдинородного зіслав на світ, відкине Божого Сина, що з неба прийшов на землю і став чоловіком для нашого спасення, відкине і Св. Духа, в котрому ми Бога Отцем називаємо і через котрого влита в наші серця любов до Бога і любов до ближнього. І тоді, очевидна річ, бідна душа стає жертвою діявола і його слуг.

До нещасних сектантів, що від віри відступили і відреклися Божої Матери і Церкви і Таїнств, не буду промовляти. Бо, очевидна річ, відкинуть і мою науку, коли відкидають науку св. Церкви. Але за них бідних буду молитися, щоб Бог просвітив їх, дав їм пізнати їхній упадок і дав їм силу навернутися. Та і Вас, Дорогі, буду намовляти, щоб Ви за них молилися. Є встанова, незвичайно важна для християнського життя, що по кожній відправі по Службі Божій і по Вечірні або бодай по одній відправі священик або дяк відчитує голосно, поволі, виразно всі ті молитви, що їх християнин щодня рано і вечір повинен відмовляти. Якщо де та встанова затратилася, дуже усильно прошу усіх Духовних Отців, щоб її наново ввели в своїй парохії. Думаю, що це встанова незвичайно важна, бо підтримує другу встанову: спільних щоденних молитов християнської родини в хаті. Отець Духовний, чи в його заступстві дяк, тому в церкві повторяє щоденні християнські молитви, щоб відтак таким самим способом християнські родини по хатах молилися з книжечки наголос, поволі й виразно. Пригадуючи Вам цей такий потрібний звичай християнських родин, дуже Вас прошу — до щоденних молитов додайте бодай часом молитву за цілий християнський нарід, що окремою книжечкою є видрукувана. А в тій молитві є й таке прохання: Просвіти світлом Своїм з неба всіх, що їх на бездоріжжя завели єресі. Наверни всіх сектантів, дай їм ласку навернутися до св. католицької віри.

III.

ДО ТИХ, ЩО СПОВІДАЛИСЯ НА ПАСХУ, АЛЕ ЧЕРЕЗ ТЯЖКИЙ ГРІХ СТРАТИЛИ БОЖУ БЛАГОДАТЬ.

До сектантів я не говорив, бо вони не хотять слухати бесіди Церкви, але тим усильніше звернуся до Вас, Дорогі Вірні Християни, що недавно сповідалися і в Божій ласці приймили св. Пасхальне Причастя, але від того часу до гріха вернули і знову живете без Божої ласки. До Вас мушу звернутися окремою бесідою і з усильним проханням, бо хоч Ви на Пасху сповідалися і св. Божої Церкви тримаєтеся, себто маєте віру в Бога і віру в Церкву та Пресвяту Діву Марію уважаєте за небесну свою Неньку й до неї щодня молитеся, то всетаки живете в великій небезпеці стратити віру й від Церкви відступити. Бо видите, Дорогі, ми зроду такі слабі, що без Божої благодати нічого доброго не можемо зробити. Людська природа немічна, людська природа наклонна до злого; навіть той, що стоїть, себто що має Божу благодать, мусить уважати, як каже св. Апостол, щоб не впав, мусить добре стерегтися всякої спокуси, щоб важким гріхом Бога не образив. У наших душах, у наших серцях є неоцінений Божий дарунок, що його називаємо благодаттю, Божою ласкою. Той дарунок такий цінний, як цінна Пресвята Кров Спасителя нашого Ісуса Христа, бо він куплений тою ціною, або, як каже св. Апостол, ми самі є куплені Богові великою ціною Христової Крови. За нас Христос заплатив Своєю мукою, Своєю смертю, Своєю Кровю, щоб придбати нам Божий дарунок благодати. Той Божий дарунок рівний Божому синівству: хто має на душі освячуючу благодать, тому неначе ангельським, а радше Божим письмом є записано на душі, що є Божою дитиною, що є наслідником Божого царства, що йому належиться Христове царство, чи — може краще сказати — та частинка Христового царства, що на нього записана Христом Спасителем. Той дар, чи всі ті дари разом, є такої безконечної вартости, що ані тілесне око не може бачити, ані тілесне ухо не може чути, який безконечний тягар Божого багатства лежить у наших душах, коли в них є освячуюча Божа благодать. Але те безконечне багатство носимо, як каже св. Апостол, у глиняних посудинах. Вистачить спіткнутися і впасти, посудина розбивається й неоцінений дарунок небес пропадає. Тому Апостол дуже перестерігає, щоб ми осторожно ходили, щоб ми збері-

гали Божий дар у душах, увагою на кожний наш крок, щоб лише не согрішити.

Ви, Дорогі, недавно, бо щойно на Пасху через добру Сповідь очистили свою душу зо всіх попередніх гріхів і в св. Причастю збагатили свою душу обильнішою ще, більшою благодаттю, але трапилося Вам те нещастя, що Ви спотикнулись і до гріха, до смертного гріха вернули. Така то людська пристрасть. Так як пяниця, що вже не хоче впиватися, бо йому обридло пянство з його впокорливим пониженням навіть перед малими дітьми, з його стидом перед бідною жінкою, що так терпить на пянстві мужа, і, висповідавшись, якийсь час не пє. Але погана пристрасть у тілі, а через тіло і в душі, так до злого тягне, так кортить, що не минуло кілька місяців, а він знов у бруді, в болоті, у стиді, в рові лежить пяний. А знаєте, що те пянство, яке родить алькоголь, гарячі напитки, хоч для здоровля і щастя і слави може найгірша недуга душі, ще не є найгіршим пянством. Ви знаєте, що є й те пянство, що сама думка на впянливий напиток робить таким пяним, що чоловік забуває на те, що робить. Знаєте — це те пянство, що противне св. чистоті, тій ангельській красі дівчат і молодих хлопців, те пянство, що противиться найсущнішому законові св. Супружества, те пянство, що так підкопує здоровля, навіть фізичне, молоді, що як той корник у лісі зїдає і нищить цілі ліси, так і воно нищить і зїдає цілі покоління молодих людей, які не досить обережно обходилися хочби лише зі самим нечистими думками.

Та пристрасть у людині така сильна, що треба з нею боротися день у день і через цілий рік і через ціле життя. Не вистачить памятати про ту боротьбу перед і кілька днів по Сповіді, треба так довго боротися, як довго того ворога не візьмемо під ноги, як довго цілком над ним не запануємо. А перша річ у тій боротьбі не лежати, коли ми самі знайдемося під ногами ворога, коли погана пристрасть над нами до того ступня верх візьме, що заведе нас у тяжкий гріх. Не можна в важкому грісі лежати, бо це було б піддатися в неволю ворога. Треба піднестися й на ворога ударити, знову боротися аж до побіди. А піднестися з тяжкого гріха — це щиро й добре висповідатися. Знаєте, що в нашій Церкві був від віків такий звичай, що християнин щонайменше три рази в рік сповідався і причащався і св. наші Синоди, себто зїзди Епископів і старших усіх священиків: і Синод Замостьський 1720 і Львівський з 1891 рр. повторюють бажання,

щоб цей старий звичай підтримувати та вірних раз-у-раз заохочувати до частішої Сповіди й до частішого св. Причастя.

А коли Ви мене запитали б, скільки разів треба християнинові сповідатися і причащатися, то я сказав би: стільки разів, скільки треба, щоб ворога, пристрасть узяти під ноги. З того видите, що для кожної душі зокрема треба б іншого припису. Є душі такі слабі, що по Сповіді й Причастю не витримають Божої благодати довше як кілька днів. Їм треба усильнішого й сильнішого ліку, а тим ліком є передовсім св. Причастя, очевидно тільки з Божою благодаттю. Тому треба взагалі старатися про те, щоб своїй душі не відмовляти тієї сили, яку дає їй св. корм Евхаристії.

Але попри частіше приступання до св. Таїнств треба й ціле життя так поправляти, щоб воно зближало до Ісуса Христа, а не віддаляло від Нього, а передовсім не можна занедбувати таких св. обовязків, як Служба Божа в неділі й свята та щоденні молитви. Очевидна річ, коли християнинові є дуже тяжко піти на Службу Божу чи то тому, що не здоров, чи то тому, що дуже далеко, чи тому, що зла погода й зла дорога, загалом коли дуже тяжко піти на Службу Божу, то можна цілком не йти, бо присутність на Службі Божій обовязує з церковного закону, а Церква, добра Мати, не хоче нас зобовязувати до ділання, котре нам дуже важко приходить. Але, коли лиш трохи прикро, або трохи тяжко, чоловік обовязаний мимо того церковний закон сповнити й бути на Службі Божій. А крім Служби Божої треба дбати про щоденні молитви, бо молитва це найголовніший і найперший лік душі, це лік на всякі недуги. Але щоб був цей лік правдивим ліком, себто щоб вертав здоровля, треба вміти його вживати, а це значить, що треба розуміти те, що значать слова молитви й треба ті слова вимовляти не тільки устами, але й цілою душею. Тому то так дуже раджу спільні молитви наголос, бо коли християнин кожний зокрема молиться, то інші в хаті перешкоджують, а коли всі разом моляться — один одному тільки помагає. А якщо якийсь мудрий півець церковний пристосував би до щоденних молитов якусь просту мельодію, що не протягала б занадто довго молитви і ввів у церкві по відправі щоденні християнські молитви співані всім народом, то може воно й причинилося б до введення того загального звичаю і в усіх християнських родинах.

IV.

ДО ТИХ, ЩО НА ПАСХУ НЕ СПОВІДАЛИСЯ.

Врешті до Вас, Дорогі Брати, що мимо Пасхальної Сповіди цього року знову знайшлися в грісі, відносяться й ті слова, з якими мушу звернутися до тих, що на Пасху не сповідалися, бо так їм, як і Вам мушу повторити ту першу й головну проповідь Ісуса Христа: „Покайтеся, бо приблизилося до вас Боже царство, покайтеся й віруйте в Євангеліє“ (Мар. 1, 15).

Щоб правильно розрізнити причини, які могли стримати Вас від Пасхального св. Причастя й Пасхальної св. Сповіди, передовсім треба мені звернутися до Вас, що властиво не маєте ніякої причини опущення цього такого важного християнського обовязку, — Ви не причащалися й не сповідалися виключно з недбальства. Ви признаєте правду християнської віри, признаєте потребу християнської етики чи праведности, признаєте потребу церков і проповіди і священиків, і готові критикувати, якщо чуєте, що священики не досить ревно сповідають. Але по Вашому це все добре для простих людей, для народу, а не для Вас. А якщо признаєте, що й Вам треба вічного спасення й благодати Христа, то про те все так мало знаєте, Ви так на духовне життя, на християнське життя байдужі, що на запит, чому Ви так довго занедбуєте обовязок Пасхального Причастя і Сповіди, самі відповідаєте: бо не дбав, бо занедбав. Не заперечуєте навіть обовязку, не заперечуєте, що Церква має право ставляти закони й що християни обовязані тих законів триматися, але про те все мало дбаєте.

Чи ж можна бути таким рівнодушним для справи найважнішої? Що ж сказали б Ви на чоловіка, що так дбав би про здоровля своє, жінки чи дітей, або, ще краще, хто так мало дбав би про охарність тіла? Там, де справа совісти, а в Сповіді очевидно справа совісти, хто ж не видить, що це є справа найважніша в житті? Совість це той орган душі, від якого ціле здоровля душі залежить, життя душі, охарність, приличність душі, культура людини. Чи ж воно не так? Людина, про яку можна сказати, що не є совісна, яку ж може ще мати правдиву й глибоку прикмету? Несовісний у свому фахові лікар запише якийнебудь лік, не дбаючи зовсім про те, чи лік недужому поможе, а в потребі хворому запише трутину. Несовісний адвокат буде від вашого противника брати хабарі, щоб зле боронити вашу справу Чоловік, що совісти для себе не має, чи ж не буде просто не-

безпечним осібняком для суспільности? Чи ж можна йому повірити касу якоїнебудь інституції, провід якоїнебудь патріотичної акції? А чи може бути правдиво й глибоко совісний чоловік, що зі самого недбання не сповняє того, що сам уважає за важний християнський обовязок, той обовязок, що особливішим способом відноситься до совісти людей? Бо нема сумніву, що відноситься до совісти людей та християнська інституція, яка наказує кожному християнинові бодай раз у рік себе самого судити й у свому поступуванні шукати провини, себе самого обвинувачувати.

Тільки Ви кажете, що таких гріхів у Вас нема, що в усім совісно поступаєте. Чи ж не говорите Отче-нашу і чи в Отченаші не повторяєте: „І остави нам долги наша, як і ми оставляєм"? Чи Ви не знаєте, що в посланні св. Йоана (І Йо. 1, 8) виразно сказано, „якщо б ми казали, що гріха не маємо, самі себе обманювали б і нема в нас правди"? А вже ж не заперечите, що послання Йоана це основне письмо, неначе кодекс християнського життя, а може Ви й соборного послання Йоана не читали? Те хіба одне обяснило б Вашу принципіяльну неначе байдужність на ціле діло християнства. Коли Ви ніколи не цікавилися християнством досить, щоб узяти до рук св. Письмо й перечитати бодай Євангелія й писання Апостолів, то не дивота, що ціле діло Ісуса Христа і Його Церкви, себто вічне спасення й Божа благодать, це поняття, до яких Ви не привикли, які Вам просто чужі. Значить, треба з Вами говорити, вживаючи не тексту св. Письма, а самого простого розуму, бо без сумніву дбаєте напр. про здоровля. Тому правильно запитаю Вас, чи часом бодай не непокоїть Вас питання, як справа стоїть із здоровлям душі і як справа стоїть із тим, що буде по смерти? Волієте висказ — по найдовшому Вашому житті, коли ж бо це найдовше життя може не тривати й року, коли ж бо година смерти зближається до людини так, як злодій, що підкрадається, й до рідкостей належить чоловік, що в пару тижнів перед смертю здає собі певну справу, що смерть йде. Така ж психольогія нас усіх, що навіть тоді, коли неначе на лиці нам записана недалека смерть, коли всі передбачують, що не потягнемо далеко, то ще робимо собі надії, які просто спираються виключно на уяву. Чи ж у такому положенні не треба бодай чогось із того, чим для тіла є діягноза лікаря? Чи ж варта, чи ж можна бути на ту справу таким байдужим, щоб ніколи не запитати; а що дальше, що там, за тими дверми, за тою заслоною? Рік по році минає і вже

минуло може багато літ, а перед Вами може й року нема, чи ж не пора й у цій справі лад зробити?

Поміж добрими християнами є звичай, що чоловік, який щось посідає, за життя бодай робить завіщання, щоб уникнути евентуальних процесів і спорів поміж наслідниками. Чи ж не є важнішою справою завести в житті лад у цій справі найважнішій: послуху для Церкви в питанні вічного спасення й основи християнського життя, якою є Божа благодать? То ж взиваю Вас, Дорогі Брати й Сестри, до того діла покаяння, до якого Церква щороку в Великому Пості взиває. Ви цей християнський обовязок занедбали, Ви може від давна заслужили на церковну кару екскомуніки за саме опущення обовязку Пасхального Причастя. Нехай же не буде Вам у гнів, що Ваш душпастир цею дорогою Вас взиває і напоминає і просить: не будьте недбалими на діло спасення, не будьте глухими на голос св. Церкви! Ви вірите в Євангеліє, то ж покайтеся по християньски й висповідайтеся зі всіх гріхів! Божа доброта веде Вас у покаяння. Нехай же Ваше тверде, непокаяне серце не множить Вам Божого гніву, нехай не приготовляє Вам дня Божого гніву. Здобудьтеся на той такий людяний поступок митаря, що на порозі церкви бився в груди й повторяв: „Боже милостив будь мені грішному"! А Бог милосерний дасть Вам нове життя й може таку радість, якої Ви давно не зазнали.

Гірше, без порівнання гірше є положення Ваше, що до Пасхального Причастя не приступаєте й оминаєте Сповідь, бо думаєте, що не можете добре висповідатися й достойно причащатися. В тому Вашому положенні треба Вам признати, що благородно поступаєте, коли таке маєте поняття про святість Христових Тайн, що з огляду на стан своєї совісти і своєї душі неначе не смієте, не можете до них приступати. Та треба розрізнити, чи правильно думаєте, що не можете, чи може випадково Ви в цій справі помиляєтеся. Якщо правильно думаєте, що не можете сповідатися, бо напр. Ви досвідчили й то кілька разів у різних сповідників, що Вам сповідники не можуть дати розрішення; яканебудь буде того причина, та коли дійсно поважні сповідники Вам рішуче заявили, що не можете розрішення дістати, тоді, очевидно, дуже добре робите, що до св. Причастя не приступаєте й благородна в Вашій душі є така гадка, що в такому грісі, як той, у якому Ви живете, не годиться, не можна причащатися. Може бути, що та гадка спасе Вас, може бути, що бодай у годині смерти станете при порозі того Божого храму,

яким є вічність, з розположенням митаря й що останнє слово Вашого дочасного життя буде: „Боже милостив буди мені грішному"! Якщо милосерний Бог дасть Вам у тій останній хвилині звернутися до небесного Отця з чувством любови блудного сина та з бажанням чи волею зробити все, що треба, щоб до того Батька вернути хоч в останню хвилину, Ваша душа не згине, спасеться на віки.

Тільки небезпечно на Боже милосердя числити, а самому нічого не робити, щоб осягнути милосердя. Коли від літ Ви так не можете до Сповіди й до св. Причастя приступити зо страху перед страшним, святотатством, яким є Причастя в стані гріха, то бодай не занедбуйте тих обовязків християнських, які можете сповняти. Ходіть у неділю й свята до церкви та не опускайте щоденних молитов. А вживайте й того такого християнського способу — милостинями окуплювати свої гріхи й неправедності милосердям над убогими. А при щоденних молитвах особливішим способом звертайте увагу на молитву покаяння. Відмовляйте напр. часто 50-ий Псалом, або Псальми покаяння. Навернення грішника, це діло Божого милосердя. З Божих рук ожидайте спасення з тієї неволі гріха, з якої, по людськи беручи, самі не видите рятунку.

Хоч Ти, Брате, в положенні блудного сина, що ще не може, бо зовнішні обставини роблять йому це неможливим, або лиш думаєш, що не можеш, бо не можеш здобутися на те, щоб вернути до Батька, на молитві не переставай повторяти слова блудного сина: „Встану, піду до мого Батька і скажу Йому: Отче я согрішив на небо й перед Тобою і я вже недостойний називатися сином Твоїм" (Лук. 15, 18). Бо, без сумніву, хто шукає, той знайде, хто просить, той буде вислуханий, а хто стукає, тому отвориться. Тому будь, Брате, переконаний, що коли будеш шукати Твого Бога, знайдеш Його, як лише будеш Його шукати цілим серцем і глибокою гризотою Твоєї душі. І станеться те, що й не передбачуєш, те, що вважаєш за неможливе, станеться і можливим і легким, бо навернення грішника є Божим ділом, яке треба передовсім з неба випросити, вимолити. Бо гріх це ж недуга, може смертельна недуга душі, а в недузі не треба, не годиться, не можна опускати себе самого. Чим гірша недуга, тим більше треба звертатися до Бога, до Христа — милосерного Самарянина, а Він певно уздоровить Твою душу. Скільки можеш відвертайся від гріха й скільки можеш старайся серце очистити з тієї прокази!

Нема положення безнадійного, хоч гріхи такі, що роблять покаяння неможливим, фізично неможливим — треба витривати і просити і стукати і шукати і в покорі душі каятися зо своїх гріхів, а Бог милосерний зробить те, чого людина своїми силами зробити не може. Але часто видається людині, що не може того зробити, а навсправжки тільки тому не може, бо не має щирої волі, бо не хоче. Покаяння вимагає може від неї якоїсь трудної жертви, якоїсь побіди над пристрастю, до якої треба мужности й сили, але обєктивної перепони фізичної неможливости нема. Йде тільки про те одне, щоб душа змінилася в собі, щоб змінила напрям, щоб звернулася до Бога, а відвернулася від гріха й пристрасти. І на те кращої заради нема, як молитва, бо людське серце в Божих руках і одна Божа благодать може те серце змінити, очистити, вилікувати. Тим то, коли нам видається, що чогось не можемо зробити, що видається нам потрібне до спасення, тим усильніше треба нам просити про те з неба. Це ж одна з найголовніших правд віри, що ми без Божої благодати нічого доброго не можемо зробити, що Божа благодать до всього потрібна. Тому витривало проси, Брате, працюй над своїм покаянням, молися за те покаяння, а християнська молитва спасе твою душу.

Очевидно, щоб молитвою осягнути покаяння, треба зробити те, що можемо, й треба відступити, якщо це в наших силах, від грішної дороги. Тому, бажаючи Вам у цій справі помогти, пригадаю Вам, як гріх є до того ступня противний людській природі, до того ступня є недугою, злом, нещастям людини, що радше можна б дивуватися привязанню до гріха, ніж обридженню гріхом. Природно людина гидувала б гріхом, якщо знала б, чим є гріх. А коли замість брудитися, людина до гріха привязана, любить гріх, то тільки тому, що засліплена. І самолюбство й кожна пристрасть, а ще без порівнання більше злий звичай є сліпотою душі. І досвід щоденного життя і свідоцтво св. Письма вказують на те. Тому, хоч ми і засліплені і себе самих не вміємо досить судити, всетаки находимо в собі якісь признаки на те саме засліплення і маємо причину бодай догадуватися, що недуга нашої душі більша, ніж можемо думати. Що наші душі недужі, про те християнин не може сумніватися. Ми ж віримо в первородний гріх, ми ж щодня в Отче-наші просимо відпущення наших гріхів, ми щодня в 50-му Псальмі (бо цей Псалом у практиці більшости християн належить до щоденних молитов) повторяємо: „Я ж у беззаконнях зачатий і мати моя породила мене в грісі". Тому,

якщо колинебудь людині видається, що немає в ній гріха, коли думає, що її душа здорова, то мусить бодай у хвилині ясної перерви (lucidum intervallum) спостерегти, що це обман.

А маємо на це й нехибні знаки. Таким знаком напр. те, що соромимося наших тайних гріхів і це буває одною з найважніших причин, чому людина відкладає чимраз дальше і дальше Сповідь, а тому й занедбує св. Пасхальне Причастя. Бо хто ж може сумніватися, що не є ані чимсь благородним ані добрим те, чого стидаємося? Стидаємося, бо в глибині душі совість сама закидає нам, що воно є злом, що воно є недугою душі. І сам той голос совісти є свідоцтвом недуги душі. „Хто творить правду, йде до світла, щоб виявилися його діла, бо вони зроблені в Бозі, а хто робить зле, ненавидить світло, щоб не осуджено його діл" (Йо. 3, 20—21). Безперечно прикро буває перед лікарем відслонювати всі гидкі сторони недуги тіла, ще прикріше перед лікарем душ — священиком відслоняти недуги душі, але як одне так і друге конечне.

Священик це лікар душ. Шукати в нього рятунку на недугу душі легше, ніж у лікаря тіл. Передовсім тому, бо можна піти до священика не тільки цілком незнайомого, але й до священика, що й нас може не знати й може не бути в змозі пізнати, хто ми є, коли сповідаємося на якомусь відпусті, або з нагоди місії, або в церкві, в якій ніколи не буваємо, або в сповідальниці, з котрої священик нас не бачить, ми більше забезпечені перед тою неприємністю, відкривати свою душу. До того стереже нас тайна Сповіди, котра є не тільки одним із найсвятіших обовязків священика-сповідника, але й застережена дуже тяжкими церковними карами. Бо священик, який відважився б просто нарушити тайну Сповіди, впадає тим самим в екскомуніку, застережену найстислішим способом Апостольському Престолові (ККП кан. 2369 [1]). Священик, що важився б на цей злочин, стягнув би на себе такі безмірні клопоти, як відправляючи напр. Службу Божу стягнув би на себе irregularitas, себто стратив би лєгальну змогу правити, став би, як кажуть правники, неключимим.

Крім цього той лікар душі має до розпорядимости Божі ліки й Божі благодаті, чого ніякий лікар тіла не має. Тому, якщо кожний розумний чоловік уважає за конечне радитися лікаря навіть тоді, коли в собі спостерігає признаки якоїсь непевної, укритої недуги, оскільки більше кожний розумний

[1]) Кодекс Канонічного Права нас вправді не обовязує, але обовязують нас кари і застереження Апостольського Престола.

християнин мусить уважати за конечне відслоняти перед лікарем душ свою недугу, хоч тільки в часті про неї знає, бо видить лише признаки укритого зла.

Здержують християн від Сповіди, а через те й відбирають безконечну благодать св. Причастя, гріхи проти ближніх, а зокрема тяжка кривда завдана ближньому. Цього гріха люди може найбільше стидаються, бо кожний, що кривдить ближнього в речах дочасних, заслугує на імя злодія, а майже нема людини, яка не образилася б цею назвою. І правильно стидаються, правильно ображуються, бо зберігання 7-ої Божої заповіди є неначе підставою усякої культури. Вона ціла побудована на розділі й розмеженні приватної власности і на її взаємному пошануванні. Звичаї і закони культурних народів пішли навіть значно дальше від Божого закону й від закону Церкви, привязуючи неславу до таких поступків, що перед Божим законом є лише малими гріхами. Хто напр. з чужого столика крав би олівці, або зі скрині витягав якусь плахту чи хустку, стидався б того і сам уважав би це за поступок некультурний, хоч олівець чи хустка мали б малу вартість. Бо нема сумніву, що річ яка не перевищає вартости 10-ох чи 15-ох золотих сама в собі є така незначна, що її заховування з чужої власности не є тяжким гріхом, хіба є вона для вбогого власника така потрібна, або така вартна, що рівняється вартості його цілоденного утримання. Красти в убогого навіть 1-го золотого буде тяжким гріхом тоді, коли він на утримання життя не має більше, ніж 1-го золотого. Тим способом може бути навіть крадіж 10-ох грошів тяжким гріхом. Але безоглядно тяжкою матерією, себто матерією, котра сама в собі є тяжкою і великою, є щойно річ, яка рівняється скажім 15-ом, а може й 20-ом золотим. Така безоглядно тяжка матерія робить крадіж тяжким гріхом навіть тоді, коли така сума для власника не має великого значіння — напр. тому, бо є заможний, або має таких предметів більше і їх не потребує. З того іде й таке, що крадіж у касах товариств, напр. кооперативи, братства, читальні, тощо, може бути тяжким гріхом задля меншої матерії, ніж абсолютно велика, бо такі товариства нераз є згуртуванням убогих, конечним або дуже хосенним для їх матеріяльного добра, що без нього вони всі терплять або терпіли би. Таке напр. неправильним поступуванням спричинене манко в касах товариств чи кооператив відбивається на уділах всіх членів, а тоді, коли страта всіх членів разом рівняється пересічній сумі, яку член товариства має на життя, крадіж буде тяжким гріхом, хоч не досягне великої матерії.

Видається часом, що крадіж громадського добр не є тяжким гріхом, бо громадське добро це неначе спільне добро, себто і добро того, що його собі присвоює. Так воно може бути хіба в виїмковому положенні. Частіше спроневірений громадській гріш відбивається на всіх членах громади, напр. більшими податками або більшими чинитьбами, себто воно кривдить усіх членів громади.

Кожний знає також, що треба річ узяту комусь, себто річ чужу віддати. Вона ж, хоч і в руках невласника, не перестає бути власністю того, чиєю вона є. Річ чужа лишається чужою, як довго не є або дарована, або куплена. Тому вона і належить до її власника і належить зо всіми її плодами. Ті плоди треба також звернути, хіба той, що річ уживав, не знав, що вона чужа, був у добрій вірі, що вона до нього належить.

Кожний також знає, що обовязок звернути річ чужу є обовязком Божого права, себто обовязком, який мусить бути сповнений під тяжким гріхом, якщо йде про тяжку матерію, як говориться: є конечною умовиною спасення. Але ж може бути таке положення, що той, що обовязаний звернути, не має як звернути, не може звернути й тоді вистачить воля звернення, але та воля є конечно потрібна до відпущення гріха й до вічного спасення. Напр. хтось підпалив свою хату і взяв від товариства обезпечень суму обезпечення. Та сума не належалася й він обовязаний її звернути. А що сума значна й не може її звернути, тоді мусить бодай хотіти й то не сьогодні чи завтра, але до самої смерти, якщо до самої смерти не може звернути.

Тому, хто має такий тяжкий обовязок звороту-реституції, а не може його сповнити, не повинен ждати зі Сповіддю, ані її відкладати. Сповідник не може його вправді з обовязку звільнити, себто не може йому чужу річ дарувати, навпаки — мусить Божий закон йому пояснити і пригадати йому обовязок звороту, але не може йому розрішення відмовити, коли лиш чоловік за гріх жалує й готов зробити, що може, щоб його поправити.

Більше може від обовязку звернення взятої речі здержує від Сповіди й Пасхального Причастя сильна ворожнеча, глибокий жаль, який не допускає чоловікові здатися на Божий суд і покинути гадку пімсти. Бо, очевидна річ, не може надіятися відпущення гріха, хто сам не хоче свому довжникові відпустити. „Бо коли, каже Ісус Христос, відпустите людям їх провини, відпустить і вам Отець ваш небесний, а коли не відпустите людям, то й ваш Отець не відпустить вам ваших провин" (Мат. 6, 14—16).

Та тут треба сказати, що інша річ є той жаль, котрого чоловік не в силі усунути, хоч рад із серця простити, та той жаль, що звязаний із сердечним бажанням пімсти. Наше чувство не в нашій силі. Ми не можемо коли хочемо відчувати любов ближнього, або любов Бога. В тім то й зіпсуття нашої природи, наслідки первородного гріха. Але в нашій силі є воля сповнити наш обовязок і заховувати Божий закон. У нашій силі також волею жалувати за гріхи, волею від них відвертатися, волею хотіти їх поправити, хоч чувство серця є тому противне.

Прегарний у нас звичай, що люди перед св. Причастям взаємно прощають собі свої провини навіть тоді, коли ті провини є лише дрібні, ті щоденні промахи, яких і праведний не може уникнути. Якщо б св. Сповідь те одне добро приносила, що пригадує нам обовязок проститися з ближніми й обовязок прохати прощення, то приносила б велике добро людському суспільству, бо без сумніву немає речі, яка більше шкодила б людям, як ворожнечі, сварні, процеси, роздори, поділ у найважніших справах, що відносяться до добра і Церкви і народу. Немає також сумніву, що одним із найважніших знамен християнського життя є та лагідність мудрости, що про неї так гарно говорить св. Ап. Яків. Апостол додає такі слова, що неначе до нас відносяться: „Коли ж маєте гірку зависть та коли є спори у ваших серцях, не хваліться і не будьте лгунами проти правди. Бо ця мудрість не сходить з гори, але вона земська, змислова, діявольська" (Як. 3, 14—15). Цінне добро, цінний Божий дар така встанова, що лагодить спори, ворожнечі, зависті й ненависті поміж людьми. Цінна для цілого народу встанова св. Тайни Покаяння.

Але більше ніж людська кривда й більше ніж ворожнечі здержує від св. Причастя нечистий гріх. Він плямить людську душу й людське тіло та розбуджує в людині ті пристрасті, які легко можуть довести її до цілковитої заглади, до повної руїни. Нещасна людина, що в молодих літах не привикла панувати над тою пристрастю та виконувати той бридкий гін, що людину робить у часті подібною до звірини. Молодь, що не заховує 6-ої Божої заповіди, це молодь у великій часті пропаща. Вона в часті пропаща для родинного життя, бо хто привик до змислового життя, той рідко коли покається так, що потрапить знайти правдиве щастя в родинному житті. Вона пропаща й для цілого народу, бо рідко коли може молодець, що не дбає про обичайність, дбати про лад, про культуру, про працю, рідко

коли може бути добрим патріотом. Вже не говоримо про те, що люди змислові майже з природи є боягузами, сикавкою чи батогом можна розігнати цілі полки людей нечистих: в них нема ані сили, ані відпорности, ані відваги, ані мужности. Вони не знають, що це витривалість, що терпеливість. Буває, що навіть їхнє фізичне здоровля є таке підкопане, що з лиця можна читати бридкі налоги життя. А що ж сказати, коли той нечистий гріх всунеться в життя родинне, коли супруги разом відкинуть Божий закон і стануть топтати святу ангельську чесноту, що є найважнішим завдатком їхнього щастя і найважнішою прикрасою їх родин? Що ж сказати про ті нещасні супружества, що своє родинне життя будують на багні беззаконня, яке нищить саму людську природу й доводить до руїни ввесь нарід. Прикро давати приклади того мерзенного беззаконня, але треба сказати те, що цілий світ знає, а про що в нас досі мало пишеться.

У Франції нарід зо страху перед тягарем численнішого потомства прийняв зразу ту безбожну систему, що то її і наука в Европі називає системою двоїх дітей. Супружества зачали так жити, щоб не мати більше потомства, ніж двоє. З часом людям показалося, що ще вигідніше дітей зовсім не мати. Священики, хоч у Франції духовенство дуже ревне й дуже побожне, не досить енергійно виступали проти тієї зарази боялися зразити до Церкви, думали, що не говорячи про те беззаконня легше потягнуть до Сповіди й легше вирятують з гріха нещасні жертви тієї діявольської системи. Нарід до того мовчання привик і привик до того гріха та дійшло до того, що є цілі села, в котрих не бачите дітей. По хатах живуть лише дорослі люди, що старіються і вимирають і вже є села такі, що їх неначе нарід цілком опустив. Люди вимерли.

І не тільки в Франції, але й у багатьох краях розширюється ця зараза. Число народин зменшується і з часом стає менше від числа смертей. Села представляють вид цвинтарища. Більше домовин, ніж колисок. Коли така система закоріниться в якомусь народі, мусить пропасти той нарід, бо та система рік-у-рік коштує стільки людського життя, скільки кривава війна, себто тому народові його власні діти завдають щороку гірші рани, ніж вороги через криваву війну. Між тими стратами є тільки та різниця, що рани кривавої війни лікуються, а рани завдані тою системою не лікуються, безповоротно пропащі ті душі, що їх не допу-

стили до життя безбожні поганські супружества, поганські, хоч заключені між християнами.

Чи ж треба говорити, що не з оглядів патріотичних, любови вітчини чи свого народу, треба людям ту систему відкидати? Хоч і ті огляди є добрі, похвальні й добре роблять ті, що, хочби тільки задля тих дочасних оглядів, і самі стережуться гріха і поборюють його поміж людьми. Маємо важніші огляди, задля яких осуджуємо ту систему двох дітей. Вона противиться передовсім св. Таїнству Супружества. Те велике Таїнство, як каже св. Апостол Павло, що є образом любови Христа до Церкви, є нехтоване і насилуване святотатствами, бо святотатством є те, що є противне природі, законам і красі Христового Таїнства. Супруги, які повинні взаємно давати собі приклад християнського життя, дають собі соблазнь, пхають себе в беззаконня, і то так успішно, що беззаконня може ставати поміж ними законом, по якому уладжене ціле їхнє життя. Та взаємна соблазнь, те взаємне самобивство неначе не лишається лише убивством душ, воно відбивається також дуже тяжко на здоровлю тіла. Відбивається так, що радше лікарі тіла повинні про ті наслідки говорити, ніж душпастирі, лікарі душ. І не дивота, що відбивається на здоровлю, бо є і злочином проти людської природи — викривлює, підкопує, нищить, псує саму людську природу. Коли люди до того беззаконня привикнуть, мусять ставати байдужними на все, просто туманіють, глупіють, не памятають про себе самих і, очевидна річ, через святотатства противні Христовому Таїнству Супружества, тратять і ту благодать Таїнства, яку Таїнство дає на спільноту життя й на життя супругів.

Що в такій руїні вони вже про св. Причастя не дбають, що до Сповіди перестануть ходити, що їхнє ціле життя зведеться на чисто тілесні функції їдження і спання, це просто природна консеквенція їхнього власного поступування. Щасливі вони ще, коли святотатство проти супружества не веде їх у святотатство проти Пресв. Тайни Евхаристії, бо якщо з оглядів людських, щоб перед людьми закрити свій стид, вони відважилися б без Божої благодати, себто святотатсько причащатися хоч раз у рік, то їх доля була б така жахлива, така сумна, що рівну на світі ледви ми знайшли би.

Не даром св. Церква називає святотатське Причастя гріхом Юди Іскаріота. Юда Христа зрадив і віддав ворогам поцілуєм приятеля й ученика. Причастя є таким поцілуєм приязни і любови і більше ніж поцілуєм, бо коли християнин їсть Христове

Тіло і пє чашу Христової Крови, він Христа неначе обнимає, стискає, до грудей тулить, даючи найбільший знак приязни, який може лише дати. Коли поцілуй св. Причастя віддає Христа розпятого й принесеного в жертву Його ворогам, людським пристрастям і діявольським затіям, то таке Причастя стає таким вірним наслідуванням Юдиного поцілуя, що за вірніше наслідування трудно. Священик, який свідомо дає св. Причастя грішникові, себто людині, про яку всі знають, що живе в тяжкому грісі, допускається тяжкого гріха й святотатства, бо віддає те, що найсвятіше в Христовій вірі грішникові, проти церковного права і проти Божого права. Інша річ, коли священик лише зі Сповіди знає, що хтось є грішником, тоді він ообовязаний дати св. Причастя, хоч у душі знає, що тим способом Пресв. Тіло і Пресв. Кров наражені на потоптанння від того, що недостойно причащається. Але він мусить так поступити, бо вже з волі самого Ісуса Христа печать Тайни Сповіди так обовязує сповідника, що радше віддасть Найсвятіше Тіло на потоптання грішникові, ніж зрадить перед людьми його тайну, яку йому в Сповіді повірив. Кажу, що так поступає з волі Христа, бо тільки один Христос міг допустити, щоб Найсвятішу Тайну так наразити для добра грішника. А коли священик тяжко грішить, даючи Причастя недостойному, який же буде гріх вірного, що свідомо краде св. Тайну, бо так треба пояснювати те слово: святотатство, святокрадство. Він краде св. Причастя, бо бере те, що йому не належиться, те, до чого він не має права, те, чого йому не вільно зробити під тяжким гріхом, а той тяжкий гріх полягає на нехтуванні, на топтанні, на пониженні святої речі. А тою святою річчю у цьому випадку є сам Ісус Христос.

Святотатством є також знехтування обіту святого, знеславлення чи сплямлення св. Церкви, посвяченої землі, як цвинтаря, святотатством буде, якщо хтось відважиться хрест на цвинтарі порубати і вкрасти на опал. Ті всі святотатства є тяжкими гріхами, але якими ж малими в порівнянні з тим гріхом, що полягає на потоптанні самого Христа, на зневаженні Його Пресв. Тіла і Його Пресв. Крови. Тому правильно сказати, що святотатське Причастя є повторенням Юдиного злочину, повторенням таким, що історично, скажім, рівняється його злочинові, є такою самою історичною подією, як його злочин. Та історична подія, очевидно, прикрита, нікому невідома, але не меншої ваги моральної перед Богом і не меншої ваги моральної для людства. Хто важиться на той крок Юди, той допускається гріха

такого страшного, що можна б дивуватися, що земля під його ногами не отвориться, щоб його відразу в пропасті пекольній погрузити. Він допускається гріха такого, що коли тільки один він у церкві того гріха допустився, раз один на 50 літ, то через ту його Юдину зраду церква так сплямлена (щойно колись на Суді Божім покажеться це), що через 300 літ усі пяниці в цілому селі ніколи в коршмі не допустилися такого мерзенного, такого низького, такого підлого діла, як той нещасний допустився в церкві. І ще коли допустився. Перед хвилиною на Божому жертівнику приносилася Пресв. Жертва Христової смерти, перед хвилиною ще на жертвенику Христос Спаситель конав і містично по боках Христа стояла Пречиста Діва погружена в безмірному болю і св. Йоан, ангельський Апостол і проповідник любови, і престол окружали хори Ангелів і Архангелів, Херувими й Серафими не сміли очей піднести й дивитися на той таїнственний хрест, на якому Христос конав. А вороги Христа, фарисеї й садукеї трималися здалека і вже не говорили, вже перестали повторювати свої безбожні хули, а в їх совісті може зачиналося щось будити гейби страх перед Тайнами, а Юда Іскаріот у розпуці гнаний пекольними силами втікав далеко від Христа і навіть не смів за собою поглянути на гору, на якій здалека було видно хрест Христа Спасителя. Христос з любови для вірних, з любови для грішників, із журби про їх спасення передає в особі св. Йоана рідну Матір їм за Неньку. Конає і вірних християн устами священика взиває до того, щоб приступили до тої криниці живої води, якою стає тепер Його смерть і Його жертва. І приступають вірні з почуваннями покори, покаяння, віри й любови, а священик, що тримає в руках Христову чашу, ще їх перестерігає, щоб не приступали як Юда, а приступали в покорі як розбійник, ожидаючи від Христа спасення. А поміж вірними разом з ними перетискається до престола грішник без покаяння, душа ще сплямлена тяжким гріхом, душа без освячуючої Божої благодати і, обманюючи вірних, обманюючи священика, а може й обманюючи себе самого, повторює, нещасний, слова молитви й осудження: не як розбійник, а як Юда приступає, нещасний, до споживання Тіла й Крови Господньої. Якими ж молитвами, якими ж задоситьучиненнями гарячими й кривавими сльозами вимолити Його зперед того суду і засудження, що так легкодушно взяв на себе? Як вирятувати нещасну душу, як довести її до покаяння?

Може бути, що в житті котрогось із Вас, Брати й Сестри, що цього року опустили Пасхальну Сповідь, відігралася та сумна, та страшна подія, і може бути, що та подія так вплинула на Вашу нещасну душу, що відчужила Вас від усього, що святе, що чисте, що добре. Перед одним мушу Вас дуже усильно перестерегти. Ви святотатським Причастям стали подібні до Юди: стережіться, щоб не стати до нього подібними в тім гіршім ще грісі, грісі розпуки. Рятуйтеся перед розпукою, втікайте, та не перед Ісусом Христом, але перед Його ворогами, що хотять Вас гріхом розпуки раз на все відчужити від Христа і Його св. віри та Його св. благодати. Христос безконечно милосерний і більше ображає Його той, хто не вірить у те милосердя, ніж чоловік, що в злобі посунувся так далеко, як Юда у зраді. Надія, ось чеснота, що Вас спасе. Вона вимагає усильної молитви й веде до любови, бо, як каже Христос, кому більше відпущено, більше повинен любити. А можна те слово і так до себе пристосувати: хто більше образив, той і більшою жертвою зі себе, більшою молитвою, більшою любовю повинен вернути до ласки Христа. „Той рід не виходить інакше, тільки через піст і молитву". Щоб довести грішну душу до повного покаяння й повної поправи життя, треба умертвлення, здержаности, боротьби з пристрастями, посту, і не тільки щодо мясних страв чи набілу, але щодо всіх розкошів цеї землі. А до посту ще треба додати усильну, витривалу, покірну молитву. Молитву довгу, глибоку, терпеливу, а передовсім повну надії й повну, якщо це лиш може бути, покори й любови.

А якщо хочете вжити найуспішнішого способу до рятування своєї душі, то візьміться до праці над наверненням інших грішників. Візьміться до такої науки катихизму, щоб Ви могли ту науку передавати дітям, що її не знають, або й старшим, що її не вчилися, або й забули. Запишіться до Католицької Акції, до УКСА, до „Орлів" чи до католицьких братств і організацій та зачніть якусь працю для Ісуса Христа, для навернення грішників для Його Царства. І не забувайте ніколи в житті на те велике слово: „Мої брати, коли хто з вас відклониться від правди і наверне хто його, нехай знає, що хто наверне грішника від його блудної дороги, спасе його душу від смерти і покриє множество гріхів" (Як. 5, 20). Ви може від літ не сповідалися — йдіть до щирої Сповіди, висповідайтеся з цілого життя, підіть до св. Причастя й постановіть і інших много грішників, подібних до Вас, до того самого притягнути і прикладом і намовою. А така по-

станова сповнить ось те останнє слово св. Якова — прикриє множество гріхів. Беріться до прикриття множества Ваших гріхів щирою працею для добра людських душ і в тій праці нехай Всевишній Бог благословить Вас.

У день Преподобного Отця нашого Іларіона,
21. жовтня (3. XI.) Р. Б. 1937.

АНДРЕЙ, Митрополит.

ОГОЛОШЕННЯ, ВІДОЗВИ Й КОМУНІКАТИ.

Справа організування кружків КАУМ „Орли".

Виховання молоді в християнському дусі це одна з найбільших проблєм нашого сучасного життя. Церква, якої завдання виховати якнайкращі одиниці Христового організму, завсіди в минулому дорожила й на майбутнє дорожитиме світоглядними заложеннями й напрямними молодого покоління. Тому зо становища Христової Церкви виховні питання у відношенні до молодого покоління набирають особливішої важливости. Ця журба Церкви за молоде покоління ще більше росте, коли глядіти на сьогоднішні часи, де боротьба за молоді душі прибирає щораз яскравіші форми. Душі молодого покоління стараються позискати для різних фальшивих доктрин, запрягти їх до свого ярма, словом — поневолити їх. І для Духа Святого, що Його храмом душа кожної людини через прийняття св. Тайни хрещення, немає місця. Царювання Христа-Царя в цих душах заступається рабським їх поневоленням через царство „світа цього".

Та ця жура Церкви за душу молодого покоління не може бути журою тільки церковної Єрархії та тільки деяких одиниць із кругів Духовенства. Кожний священик, що дорожить добром цілої Христової Церкви, а зокрема довіреної йому парохії, повинен відчути цю журу, зрозуміти змисл грізних часів, що їх переживає Церква, а вслід за тим розвинути свою працю під гаслом „за християнську душу молодого українського покоління".

Щоб цій праці всього архіепархіяльного Духовенства надати один напрям, щоб це гасло краще та успішніше перевести в життя та щоб цілу працю охопити в точні організаційні рямці, покликано до життя товариство „Орли" КАУМ, що дістало теж затвердження від світської влади. На жаль ця справа не найшла ще до тепер належного відгуку серед загалу Духовенства.

Тому, щоб зактивізувати організацію молоді в т-ві „Орли" КАУМ, поручається:

1. Присвятити цій справі більше уваги на деканальних соборчиках і конференціях.

2. Навязати живий контакт з централею т-ва „Орли" КАУМ у Львові (вул. Шептицьких 14) та повідомити її про речинець соборчиків згл. конференцій, щоб на них для обговорення справ, звязаних з т-вом „Орли", міг виїхати відпоручник централі.

3. Переорганізувати вже існуючі кружки КАУМ (на давніх статутах) на кружки „Орли" КАУМ, відповідно до нових статутів, які розіслано Впр. ОО. Деканам.

4. Де таких кружків не було, приступити негайно до заснування кружків „Орли" КАУМ згідно з вимогами нових статутів.

Ч. 114/Орд.

Справа квестіонарів кандидатів духовного стану.

Митрополичий Ординаріят подає до відома Всеч. Духовенству, що коли в квестіонаріях, які відносяться до кандидатів духовного стану, буде пропущена відповідь хочби тільки на одне питання, квестіонарі будуть без ніякого додатку відіслані для доповнення зі шкодою для кандидата й священика, що не сповнив свого обовязку.

Ч. 9955/П.

Справа шарваркових оплат від ерекціональних грунтів.

Щоб на одні й ті самі запити не давати зокрема вияснень і вказівок щодо накладання шарваркових оплат на парохіяльне Духовенство, подається до відома таке:

1. Що парохіяльне Духовенство звільнене не тільки від комунальних додатків до грунтового податку, але й від шарварків, про це виразно сказано в § 83 громадського закону з дня 12. VIII. 1866 та в § 89 громадського закону з 13. III. 1889. Отже хто буде вносити скаргу до Найвищого Адміністраційного Трибуналу, нехай мотивує таку скаргу на основі вказівок, які находяться в Конкордаті еп. Лукомського (вид. Ломжа 1934, ст. 144).

2. Про звільнення парохіяльного Духовенства висказується ще й інший вирок H. A. T. з дня 12. IV. 1934 L. Rej. 6344/32, де сказано виразно:

Najwyższy Trybunał Administracyjny rozważył co następuje: Władza pozwana w zaskarzonym orzeczeniu wywodzi, że obowiązek świadczeń drogowych ciąży nad skarżącym, ponieważ § 89 ustawy gminnej z r. 1889 nie ma mocy obowiązującej, gdyż od świadczeń drogowych zwolnieni są jedynie osoby i instytycje, wymienione w art. 33 ustawy drogowej, wśród których duchowni nie są wyszczególnieni.

Najwyższy Trybunał Administracyjny nie podzielił tego stanowiska władzy pozwanej (це був маристрат згл. повіт. виділ Снятина), gdyż już uprzednio w wyroku swym z dnia 17. V. 1933 L. Rej. 351/31 orzekł i uzasadnił, że ustawodawca ograniczając się w art. 33 do uregulowania kwestii zwolnień od świadczeń przewozowych, nie naruszył postanowień o zwolnieniach od świadczeń osobistych, przewidzianych w innych przepisach prawnych, a tym samym nie naruszył tych postanowień gminnych ustaw galicyjskich, które zwalniają duszpasterzy od posług i robót...

Najwyższy Trybunał Administracyjny uznał, że władza pozwana, zatwierdzając pociągnięcie skarżącego do obowiązku świadczeń, oparła się na mylnej wykładni art. 33 ustawy drogowej z dnia 10. XII. 1920 r. (Dz. U. poz. 32/1921) i § 89 ustawy gminnej z 13. III. 1889 r. (Dz. U. kraj. № 24), wobec czego uchylił zaskarzone orzeczenie jako niezgodne z ustawą...

3. Про таке звільнення від шарварків висказується ще й недавно виданий вирок Н. А. Т. з 1. VI. 1937, де він виразно висказує й обосновує, що „zwolnienie duszpasterzy od obowiązku świadczeń, przewidziane w § 83 ustawy gminnej z 1866 r. nie zostało uchylone ani przez art. XV Konkordatu ani przez art. 33 ustawy drogowej z dnia 10. XII. 1920 poz. 32/1921 Dz. Ust. i ma zastosowanie do świadczeń drogowych w naturze, przewidzianych przez tę ostatnią ustawę.

Zgodnie z powyższymi wywodami N.T.A. uchylił zaskarzone orzeczenie jako niezgodne z prawem i na podstawie art. 95 ust. i rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z 27. X. 1932 r. poz. 806 Dz. Ust. zarządził zwrot opłaty od skargi".

Супроти повищих вироків парохіяльне Духовенство є звільнене від шарваркових оплат і якщо хто дістане візвання заплатити шарварок, може боронитись і вносити відклики до Повітового Виділу, а дальше до Воєвідства й до Н.А.Т. Але по закону внесення відклику не звільняє покищо від обовязку заплати, розуміється — в дорозі екзекуції, бо добровільно ніхто не захоче платити, маючи за собою приписи, які його звільняють від плачення.

ХРОНІКА

Похвальні грамоти отримали:

З духовенства

1. Ніжникевич Ярослав, сотрудник у Виспі стрілицького деканату (Ч. 8479/РД).
2. Олексюк Іван, сотрудник у Скоморохах Нових галицького деканату, тепер у Войнилові.

З мирян

1. Бадухівський Василь, парохіянин Шибалина бережанського деканату (Ч. 11704/РД).
2. Березіцька Волошин Марія, парохіянка Шибалина бережанського деканату (Ч. 11704/РД).
3. Беш Юстина, парохіянка Лавриковець зборівського деканату (Ч. 11506/РД).
4. Білик Павло, парохіянин Саранчук береж. дек. (Ч. 11704/РД).
5. Бородчак Катерина, парохіянка Глинян-Замістя глинянського деканату (Ч. 9213/РД).
6. Васьків Василь, парохіянин Шибалина бережанського деканату (Ч. 11704/РД).
7. Гайова Анастасія, парохіянка Посухова бережанського деканату (Ч. 11704/РД).
8. Гевко Іван, парохіянин Посухова бережанського деканату (Ч. 11704/РД).
9. Грищик Іван, парохіянин Рибник береж. дек. (Ч. 11704/РД).
10. Гурка Витовт, лат. обр., віцестар. в Золочеві (Ч. 10049/РД).
11. Дзвордз Григорій, церк. пров. у Цецовій зборівського деканату (Ч. 11506/РД).
12. Доскоч Ірина, парохіянка Озерянки зборівського деканату (Ч. 11506/РД).
13. Дубчак Андрій, парохіянин Рибник бережанського деканату (Ч. 11704/РД).
14. Івашко Іван, церк. пров. у Шибалині бережанського деканату (Ч. 11704/РД).
15. Кавара Яків, церк. пров. у Лапшині бережанського деканату (Ч. 11704/РД).
16. Капіш Марія, парохіянка Саранчук бережанського деканату (Ч. 11704/РД),
17. Карпишин Яків, парохіянин Шибалина бережанського деканату (Ч. 11704/РД).

18. Кинаш Михайло, парохіянин Кошляків новосільського деканату (Ч. 10458/РД).
19. Леськів Степан і Катерина, парохіяни Глинян-Замістя глинянського деканату (Ч. 9213/РД).
20. Лис Дмитро, церк. пров. в Озерянці зборівського деканату (Ч. 11506/РД).
21. Мандзій Іван, парохіянин Посухова бережанського деканату (Ч. 11704/РД).
22. Мандзій Степан, парохіянин Рибник бережанського деканату (Ч. 11704/РД).
23. Марцюк Текля, парохіянка Висиповець озірнянського деканату (Ч. 10912/РД).
24. Машівський Микола, церк. провізор у Кожичах янівського деканату (Ч. 9276/РД).
25. Михайлишин Василь, церк. пров. у Висипівцях озірнянського деканату (Ч. 10912/РД).
26. Михальчишин з Холодів Анастасія, парохіянка Сорік щирецького деканату (Ч. 10515/РД).
27. Мізяк з Яремків Евдокія, парохіянка Сорік щирецького деканату (Ч. 10515/РД).
28. Молчко Павло, висл. упр. школи й парохіянин Осташевець озірнянського деканату (Ч. 7321/РД).
29. Нагірняк Михайло, парохіянин Боринич у Дроговичах стрілицького деканату (Ч. 8479/РД).
30. Ничай Марія, парохіянка Чех олеського декан. (Ч. 10435/РД).
31. Ошуст Олексій, церк. провізор в Орішківцях стрілицького деканату (Ч. 8479/РД).
32. Пилипець Леонтія, упр. школи в Яструбкові й парохіянка Сорік щирецького деканату (Ч. 7316/РД).
33. Підхомна Марія, парохіянка Лучинець рогатинського деканату (Ч. 11215/РД).
34. Размус Татіянна, парохіянка Чех олеського дек. (Ч. 12561/РД).
35. Рижевська Марія, ж. Івана, парохіянка Посухова бережанського деканату (Ч. 11704/РД).
36. Савчак Анна, парохіянка Глинян-Замістя глинянського деканату (Ч. 9213/РД).
37. Самопал Евдокія, парохіянка Ценева бережанського деканату (Ч. 11704/РД).
38. Семків Петро, парохіянин Глинян-Замістя глинянського деканату (Ч. 9213/РД).

39. Сітка Наталія Анастасія, парохіянка Висоцька брідського деканату (Ч. 8177/РД).
40. Стефанів Андрій і Іван, парохіяни Баранівки бережанського деканату (Ч. 11704/РД).
41. Татарин Агафія, парохіянка Малашевець тернопільського деканату (Ч. 8242/РД).
42. Феденишин Марія, парохіянка Чех олеського деканату (Ч. 10435/РД).
43. Хомяк з Качмариків Евдокія, парохіянка Сорік щирецького деканату (Ч. 10515/РД).
44. Чепіль Анна, парохіянка Лапшина бережанського деканату (Ч. 11704/РД).
45. Черкас з Якубовських Ксеня, парохіянка Кутів у Брахівці олеського деканату (Ч. 10661/РД).
46. Черняк Евдокія, парохіянка Чех олеського дек. (Ч. 10435/РД).
47. Чорний Петро, парохіянин Боринич стрілицького деканату (8479/РД).
48. Швець Петро, парохіянин Баранівки бережанського деканату (Ч. 11704/РД).
49. Шкіра Ілляріон і Анна, парохіяни Завалова підгаєцького деканату (Ч. 10709/РД).
50. Якубовський Петро, парохіяни Кут у Брахівці олеського деканату (Ч. 10661/РД).
51. Ясеницька Олена з Долинян стрілицького деканату замешк. у Сяноці (Ч. 8479/РД) та такі парохіяни:

Бережан (Ч. 11704/РД):

52. Ганущак Андрій
53. Дякурова Марія
54. Корба Василь
55. Маруневич Микола
56. Мерунович Павлина
57. Павлів Ірина
58. Стефанович Софія
59. Шалас Іван
60. Єднак Яків

Золочева на Зазулях (Ч. 10049/РД):

61. Білинський Василь
62. » Олексій
63. » Семен
64. Божкевич Параскева
65. Карабин Іван
66. Корникевич Ігнатій
67. Пуківський Олексій
68. Феськів Марія
69. Яблонський Іван

Накладом Митроп. Ординаріяту. Друк. „Бібльос“, Львів, Японська 7.

ЛЬВІВСЬКІ АРХІЕПАРХІЯЛЬНІ ВІДОМОСТИ

РІЧНИК L. ЛЬВІВ, ГРУДЕНЬ 1937 р. Ч. XII.

ПАСТИРСЬКЕ ПОСЛАННЯ ЕСПАНСЬКИХ ЕПИСКОПІВ.

ВСТУПНЕ СЛОВО ВИСОКОПРЕОСВ. МИТРОПОЛИТА.

Еспанія була від кількох літ тою країною в Европі, де найяскравіше виходила на верх боротьба поганства проти християнства. Та боротьба велася зразу мирними способами в парляментарних дискусіях, у пресі та в усіх суспільних, політичних чи народніх організаціях. У тій боротьбі висунувся на перед т. зв. людовий фронт, у якому згуртувалися всі невдоволені з дотеперішнього ладу, всі ті, що себе вважали або й дійсно були лівими, опозиційними до тодішнього уряду та зближеними до соціялістичних теорій групами чи партіями. Задля нездарности, неорієнтації та браку енергії й сили у тих, що тоді управляли Еспанією, людовий фронт дійшов до влади та замість здійснювати обіцяні виборцям реформи, замість вводити всюди лад і справедливість — уряд, що вийшов із людового фронту, почав не то толєрувати, але просто підтримувати, анархію, себто ті елєменти, що шукали всюди тільки перевороту, на якому жирували, здобуваючи для себе, і виключно для себе, матеріяльні користі й моральну владу над людьми. Чимраз ясніше ставало в очах усіх, що людовий фронт не є демократичною партією, себто не спирається на загал громадян, на народ, але зовсім навпаки — є партією, що змагає до якоїсь зразу непризнаної автократії, до якогось самодержавства нікому невідомих тайних елєментів. Чимраз ясніше ставало в очах усіх, що людовим фронтом кермують укриті одиниці, що якась тайна сила веде усіх до якоїсь незнаної й непризнаваної мети.

Поволі та незнана мета почала прояснюватися. Людям почало ставати ясно, що уряд людового фронту є противником християнства, що йде до знищення Церкви, до знищення віри, до винищення віруючих християн. А воно ставало чимраз ясніше через чимраз виразніші закони чи розпорядки, що переслідували Церкву й релігію, та через чимраз дальше йдучу толєранцію

для анархії. Уряд уступав усюди тим, що відкрито себе називали анархістами, себто людьми, що нищать усякий лад, що не признають ніякого авторитету, ніякого права, ніякого закону. Очевидна річ, що уступства анархістам скріплювали їхні сили. Вони почали озброєними ватагами кидатися на церкви, на монастирі й на школи та почали просто йти до нищення цілого краю, цілого народу. Бо еспанці були від віків найбільш віруючим, найбільш католицьким народом. Через довголітній мирний розвиток було християнство, чи католицька Церква, дійшло до цвитучого стану, але в багатьох християнство було мілке й поверховне. До християн зачислялися люди охрещені й виховані у християнських школах, але мало переконані про правди віри й мало солідарні з Ісусом Христом і Його Церквою. До сект чи протестантизму вони не прилучувалися, бо в Еспанії ніколи не було протестантизму й сект. Але зате багато еспанців було рівнодушних на релігію. Для них важніші від правди й справедливости були матеріяльні справи. Передовсім і над усе дбали про добробут та маєтки. Такі нещирі християни, що в них було мало що з християнства, ставали легко союзниками ворогів християнства. З толєрування анархістів та анархії прийшло скоро до тайного союзу уряду з анархією. Уряд почав організувати й озброювати свої різнородні міліції, які, гейби на приказ згори, почали палити, нищити монастирі й церкви та вбивати священиків і монахів. Церква через кілька літ зносила тяжке переслідування, безнастанні удари, упокорення, мусіла пристосовуватися до несправедливих законів і розпорядків влади, а з другого боку мусіла зносити таке, що немов сама людність краю, підбурювана тайними агентами анархістів і уряду, бурилася проти Церкви й нищила її. Та досі всі шанували уряд, що спирався на більшість парляменту, що був ще чи вдавав уряд демократичний, себто уряд, що числився з опінією краю і з принципу спирався на нарід; тому не тільки голосно не признавався до союзу з анархією, але й анархістичний рух осуджував бодай про людське око та вмів утримуватися при владі через те, що між послами було завсіди багато людей таких ліберальних, що все противилися енергічному поборюванню анархії у каранні злочинів, яких допускалося суспільне шумовиння.

Серед таких обставин у місяці лютні 1936 р. мали відбутися нові вибори до парляменту. При виборах дістали християнські партії біля пів міліона голосів більше, ніж противники. Уряд, що тільки про людське око був демократичний і народній, так

пошахрував вибори та так різними й хитрими засобами ішов до запевнення побіди комуністам і їхнім приклонникам, що запевнив їм велику більшість у парляменті. Коли ж так дійшли до влади, відразу почали вже не переслідування, але правдиву війну проти Церкви. В шістьох тижнях від 16 лютня до 2 квітня 1936 р. підпалено 106 церков, а 56 цілковито збурено. За дальший місяць, від 3 квітня до 4 травня, спалено дальших 52 церкві. Пожар зайняв цілу Еспанію та відразу виявилось, що уряд і нелєгальна більшість парляменту стоять за підпалячами й бандитати. Коли нпр. губернатор Гранади пропонував завести стан облоги, щоб утримати лад, то з Мадриду дістав відповідь: „Не треба; нехай поліція, для страху, тільки в повітря стріляє", а підпалячі й бандити, злучені з крайнім шумовинням більших міст, почали просто на вулицях убивати людей. Бувало, що в Мадриді кидалися на людей, яких одинокою провиною було те, що кликнули: „Нехай живе Еспанія!" Так виявлялося, що поганський рух проти Церкви вели не національні, а чужі елєменти та в ньому, навіть коли видавався анархією і безголовям, замітний був виразний провід, воля свідома цілі. Чернь кидалася на людей, які, хоч до політики й не мішалися, могли стати небезпечними противниками комунізму. Уряд людового фронту перемінявся в виразний комуністичний фронт безбожників. Почалась отверта вже боротьба проти Бога, проти релігії й проти Церкви. Коли це стало явне, католики цілого краю національним зривом піднеслися проти тих надужить влади й 18 липня 1936 р. почалася та крівава домашня війна, що досі ще триває.

Епископи від 1931 р., мимо переслідувань, терпіли все та заохочували вірних до терпеливости й до послуху для тих, яких уважала ще Еспанія за свою лєгальну владу, але коли нарід підніс оружжя в обороні Бога й Церкви, Епископи цей народній зрив поблагословили й до нього прилучилися. Більш ніж рік по тих перших подіях, які потрясли опінію цілого світа, Епископи уважали за конечне відізватися до всього християнського світа, щоб представити події в Еспанії та своє становище супроти тієї святої революції, що боронить Божу справу й батьківщину. При тому хотіли й оборонити себе та всю національну справу перед закидами, що їх роблять у багатьох европейських часописах, часом навіть і католицьких. Тому вони написали спільне письмо до всіх Епископів католицької Церкви, щоб через них промовити і до католиків цілого світа.

Їхнє письмо хочу вам сьогодні дослівно передати. Його писало 43-ох епархіяльних Епископів, та 5-ох адміністраторів вакуючих епархій. В Еспанії є мабуть 60 Епископів, отже тільки 48 підписало тому, що 12 находилося ще під владою большевиків. Правдоподібно від часу написання письма деякі епархії вже увільнені зпід інвазії. З підписаних Епископів кількох було довший час під владою комуністів. Інші були лише кілька днів або кілька тижнів під тою владою, себто аж до хвилини, коли національні війська увільнили їхні міста-столиці від большевиків, але всі були свідками правління Еспанією большевиками аж до хвилини національного зриву. Підписи подаю на кінці їхнього письма в оригінальному еспанському тексті, бо думаю, що їм усім і кожному зокрема належиться від мене, щоб я сповнив їхнє бажання та їхнє письмо передав Вам, вірним християнам Львівської АЕпархії, та не годиться мені замовчувати їх імен, коли вони до Вас через мене промовляють. Думаю також, що не буде це без значіння й інтересу для Вас Це ж бо рідкий випадок, щоб у наших церквах промовляли до вірних чужі Епископи, хоч по вірі та переслідуванні большевиками нам вони такі близькі. Та Вам буде мило послухати їх тим більше, що до деякої міри вони окружені авреолею мучеництва. Бо якщо не вони самі, то їхні товариші, брати й сини, вбиті большевиками Епископи, священики, монахи і світські християни, в їхніх епархіях віддали життя за віру та батьківщину. Тому правильно, щоб я уступив на годину місце їм; нехай вони скажуть Вам, що терпіли, чому терпіли і які страшні події потрясли цілим еспанським народом, що повірений їхній душпастирській опіці.

* * *

I. ПРИЧИНА ПИСЬМА.

Католицькі народи помагали собі все взаємно в часах страждань, сповняючи тим закон братньої любови, що лучить в одне містичне тіло всіх, що злучені з Ісусом Христом у дусі й любові. Природним посередником у тих духовних взаємновідносинах є Епископи, що їх Св. Дух поставив управляти Божою Церквою. Еспанія, що переходить один із найважчих досвідів своєї історії, дістала багато доказів любови й співчуття від католицького Епископату світа; дістала від нього чи то спільні послання чи листи поодиноких Епископів зокрема. А еспанський Епископат, таким страшним способом досвідчений у своїх чле-

нах, у свому священстві і в своїх церквах, хоче сьогодні ось цим спільним документом відповісти на ту велику любов, яку нам виявлювано зо всіх сторін світа.

Наш край переходить болючі й глибокі переміни: це не лише жорстока домашня війна, яка приносить нам страшні страждання, але це жахливий переворот, що потрясає самі основи суспільного життя та є страшною загрозою для самого нашого існування як нації. Ви це зрозуміли, Достойні Брати, та скажемо з Апостолом: „Ваші слова й Ваші серця отворились для нас" і дали нам пізнати глибінь Вашої любови для нашої дорогої батьківщини. Нехай Вам Бог за це заплатить!

Але з нашою вдячністю мусимо висказати й наш біль, Достойні Брати, з тієї причини, що так не розуміють у світі того, що по правді в Еспанії діється. Це дійсність доказана обильними доказами, що гадки великої частини закордонної опінії далекі від дійсности всього того, що діється в нашому краю. Причиною всіх тих помилкових поглядів може бути в дечому й антихристіянський дух, що бачив у розділі Еспанії на партії частину рішальних боїв за чи проти релігії Ісуса Христа й христіянської цивілізації; в дечому суперечні інтереси політичних доктрин, що змагають до гегемонії над світом; у дечому працю тайних міжнародніх товариств та сил; вкінці вороги Еспанії, що використовували обманених еспанців, тим більшу шкоду правдивій Еспанії спричинили, чим більше покликувалися на свій характер католиків. Але те, що нас найбільше болить, це факт, що велика частина закордонної католицької преси причинилася до того скривлення понять, яке може стати просто небезпечне для найсвятішої справи, за яку ведеться боротьба в нашій батьківщині.

Майже кожний із нас Епископів, що підписуємо це наше письмо, старався дати в свому часі правдиве й справедливе поняття про характер цеї війни. Ми вдячні католицькій закордонній пресі, що не сумнівалася в правдивості наших заяв, але боліємо над тим, що деякі часописи й періодичні видання, які повинні були бути прикладом послуху й пошанування для голосу зверхників Церкви, поборювали ті наші заяви та сумнівалися в їх правді.

Це накладає на еспанський Епископат обовязок звернутися спільним письмом до своїх братів, Епископів цілого світа, одиноко тому, щоб виявити в повному світлі правду, затемнену чи то легкодушністю чи злобою. Звертаємося до Епископів, щоб

нам помогли цю правду поширити. Іде про справу незвичайної ваги, що відноситься не до політичних змагань чи інтересів одної нації, але до самих основ суспільного життя, поставлених Божим провидінням: до релігії, до справедливости, до авторитету й до волі громадян.

Ми сповняємо тим самим не тільки пастирське післанництво, що велить передовсім голосити правду, але при тому й потрійний обовязок: віри, патріотизму й людяности. Ми сповняємо обовязок релігії, бо ми є свідками великих несправедливостей і злочинів, але й великого геройства. Ми є свідками геройства, що так могутньо виявилося в нашім краю. Можемо дати світові приклади з нашого душпастирювання, які приносять користь цілому світові. Ми сповняємо обовязок патріотизму, бо Епископ у першій мірі обовязаний боронити добру славу своєї батьківщини, „землю батьків", яку наші попередники, що „родили синів" для Ісуса Христа голошенням Євангелія, вчинили такою християнською, якою є. Ми сповняємо обовязок людяности, бо Бог допустив, що наша країна стала місцем досвідів для ідеї і систем, що змагають до опанування світа. А ми бажаємо, щоб шкода обмежилася до нашої батьківщини й щоб інші нації були захоронені перед такою руїною.

II. ПРИРОДА НАШОГО ПИСЬМА.

Цей наш документ не буде доказом якоїсь тези, а буде простим представленням у широких рисах тих подій, що надають прикмету й історичне обличчя нашій війні. Еспанська війна це вислід боротьби двох суперечних ідеольогій. У самих початках цеї війни йшло про найважніші проблєми моральні й правничі, релігійні й історичні. Не було б нам трудно розвинути основні точки науки, пристосованої до нашого теперішнього положення. Деякі з наших братів, що це наше письмо підписують із нами, зробили це з достаточною повнотою. Ми інше маємо на меті. Живемо в часах вирахованого й зимного позитивізму, особливішим способом, коли йде про події такого історичного значіння, як події цієї війни. Вимагають і сто разів цього закордон жадав: живих позитивних фактів, узятих із життя. З таких фактів виростає проста й певна правда, бо вони є найкращими твердженнями й запереченнями.

Тому це наше письмо має характер ствердження, категоричного твердження в порядку емпіричнім, досвіднім. І то з обох сторін: ми спільно й солідарно формулуємо наш суд про

правильну інтерпретацію фактів, а з другого боку стверджуємо та зі збереженням любови розбиваємо погляди противні нашому або перекручені інтерпретації, якими фальшують історію останнього року в житті Еспанії.

III. НАШЕ СТАНОВИЩЕ ПЕРЕД ВІЙНОЮ.

Треба передовсім ствердити, що від 1931 року по нинішній день еспанський Епископат дав високі приклади апостольської і громадянської мудрости. Бо можна було війну передбачити від хвилини пристрасних і нерозважних наступів на національного духа. Пристосовуючись до передання св. Церкви та йдучи за нормами вказаними св. Престолом, Епископат станув рішуче по боці конституційної влади та змагав до того, щоб із нею працювати для загального добра та мимо повторюваних кривд, завдаваних особам, речам і правам Церкви, тривав у сильній постанові не зривати раз устійненої співпраці. Навіть супроти злих ми відповідали завсіди на переслідування прикладом законного підчинення в тому, в чому тільки могли; ми відповідали важкими протестами, річевими й апостольськими, коли це було нашим обовязком; на переслідування ми відповідали щирим повторюваним напімненням католицькому народові до легального підчинення, молитви, терпеливости й мира. І католицький нарід нас слухав, бо ж наша інтервенція є могутнім чинником національної згоди у хвилинах тяжких заворушень, суспільних чи політичних.

Коли вибухла війна, ми оплакували цей болізний факт, бо війна це завсіди дуже тяжке нещастя, якого не вирівнюють непевні осягнення якихсь дібр, та й тому, бо наша місія полягає на помиренні і згоді: „А на землі мир". Від самого початку війни ми підносили руки до неба та просили, щоб закінчилась. У тих хвилинах ми повторяли слова Пія XI, висказані в хвилині, коли положення поміж великими державами ставало таке напружене, що грозила небезпека нової европейської війни: „Накликуємо до мира, благословимо мир, молимося за мир". Бог свідок наших зусиль, яких ми доложили, щоб зменшити шкоди звязані все з війною.

З нашими бажаннями мира лучимо й наше щире прощення усім, що нас переслідували, та наше почування любови до них. Над полями битв для наших синів по обох боках фронту повторюємо слова Апостола: „Господь знає, як вас любимо у Христі Ісусі".

Але мир це супокій Божого ладу, що є водночас національним, суспільним й індивідуальним порядком; він запевнює кожному місце й дає кожному те, що йому належиться, ставляючи Божу славу на вершок усіх обовязків та виводячи з Божої любови братню службу для людей. Така то людська природа й такий лад Божого провидіння. І до теперішньої хвилини не було сили, яка це змінила б, що хоч війна є одною з найжахливіших язв людства, то все ж вона буває одиноким героїчнми ліком, щоб спроваджувати людські справи на дороги справедливости й правдивого мира. Тому то й Церква, хоч і є донькою Христа, Князя мира, благословить воєнні знамена, основувала лицарські чини та організувала хрестоносні походи проти ворогів віри.

Але в нас положення не таке. У нас Церква не шукала цієї війни, не бажала її й ніяким чином не вважаємо за потрібне боронити Церкву перед закидом, що вона підтримувала війну, хоч деякі закордонні часописи такий несправедливий закид підносили. Це певне, що тисячі її синів, ідучи за голосом совісти й патріотизму, на власну особисту відповідальність піднесли оружжя, щоб спасати принципи християнської релігії й справедливости, які від віків виховували націю. Але хто нашу Церкву обвинює в викликанні цієї війни, або в приготуванні її інтригами, або навіть у тому, що не зробила всього можливого, щоб її уникнути, той не знає і фальшує правду.

Таке то положення еспанського Епископату та еспанської Церкви супроти факту теперішньої війни. Довго перед початком воєнних подій гнобили її та переслідували. Вона була головною жертвою шалу одної з воюючих сторін, але не переставала своїми молитвами, намовами та своїм впливом зменшувати воєнні шкоди і скорочувати час проби. І якщо сьогодні формулуємо нашу думку про таке складне й трудне питання, як еспанська війна, то робимо це з двох причин: Поперше тому, що хочби й ця війна мала тільки політичний і суспільний підклад, вона все таки мала б такий великий вплив на релігійні справи та й так яскраво в ній виявилося від самого початку, що одна з воюючих сторін ішла просто на знищення католицької релігії в Еспанії, що ми, католицькі Епископи, не могли на неї бути байдужні. Ми не могли залишити справу нашого Господа Ісуса Христа та заслужити на страшну назву „німих собак", якими пятнує Пророк тих, що мовчать на несправедливості, коли мають обовязок говорити. А подруге мусимо гово-

рити, бо постава еспанського Епископату супроти війни була фальшиво інтерпретована закордоном. Один із найбільш відомих політиків у закордонному католицькому часопису твердить, що еспанські Архієпископи в свому старечому умовому запамороченні, завдячуючи все монархії, потягнули за собою всіх інших Епископів та, визискуючи дисципліну й канонічний послух, викликали прихильне розположення до національного руху. Інші обвинюють нас у легкодушності, з якою віддаємо, на їх думку, цілий духовий лад Церкви, якої свободи ми обовязані боронити, в руки режіму тиранського й абсолютистичного.

Так не є. Ми домагаємося свободи й независимости передовсім для сповнення нашої служби. Цьому мають служити всі свободи, яких домагаємося для Церкви. І силою цієї независимости ми не злучилися з ніким: ані з особами, ані з владою, ані з інституціями, мимо вдячности, яку відчуваємо для тих, що боронили нас проти ворогів, які бажали нашого знищення. І як Епископи і як еспанці ми готові співпрацювати з тими, що змагаються в Еспанії завести новий устрій ладу, мира й справедливости. Ніяка політична сила не буде могти казати, що ми відступили від тієї лінії в якомунебудь часі.

IV. ПЯТИЛІТТЯ, ЩО ПОПЕРЕДИЛО ВІЙНУ.

Твердимо передовсім, що ця війна вибухла з причини легкодушности, помилок, а часто й злоби та браку відваги в тих, що могли її уникнути, якщо були б управляли народом справедливо. Поминаємо інші причини меншого значіння і стверджуємо, що законодавці з 1931 р., а відтак державна виконна влада, надали нараз історії Еспанії напрям цілковито суперечний з природою і потребами народнього еспанського духа, а передовсім з релігійними почуваннями переважної більшости в краю. Накинена й обманом переведена конституція, а відтак світські закони, прийняті на її підставі, були безнастанним неначе насильством, безнастанною провокацією народньої совісти. Нехтування Божих законів і переслідування Церкви ослабило й підкопало цілу еспанську суспільність гейби легальною дорогою в самій суті народнього життя, якою є релігія. Еспанський нарід, що в більшості зберігав живу віру предків, зносив з дивною терпеливістю усі зневаги, які спричинювали безбожні закони. Але при тому безлична поведінка тих, що краєною управляли, і просто спосіб дразнення і безнастанні образи релігійних і народніх почувань, побуджували неначе опертися тій владі, хоч її уважали ще за

лєгальну. Але влада, яка відважується безнастанно нарушувати самі основи справедливости, якщо топче Божий закон і совість громадян, з природи речі підкопує свій власний авторитет і приготовляє дороги спротиву й непослуху навіть у найпокірніших і найпослушніших.

У тому самому часі в численних і важких обставинах уряд відступав усяку владу вулиці, анархії. Спалення церков у Мадриді та на провінції в травні 1931 р., анархістичні розрухи в жовтні 1934 р., особливо в Катальонії й Астурії, де анархія панувала два тижні, бурливий період від лютня до липня 1936 р., у якому збурено й збезчещено 411 церков та в якому сповнено біля 3000 тяжких політичних і суспільних злочинів, усе те було доказом, що авторитет уряду паде і що влада поволі переходить у руки якихсь тайних організацій, що були укритими керманичами його діяння.

Політичний устрій демократичної свободи був захитаний самовільним поступуванням державної влади, коаліційного уряду, який просто фальшував волю народу й уживав просто політичного обману. Так сталося, що при виборах до парляменту в лютні 1936 р. правиця здобула 118 послів менше, ніж людовий фронт, хоч мала п'в міліона голосів більше, ніж лівиця. Так сталося, бо самовільно уневажнено голоси цілих провінцій. Так то парлямент опирався від самого початку на безправство.

В міру, як наш нарід підлягав зіпсуттю, спричиненому ослабленням усіх суспільних сполук, а господарка краю дійшла до цілковитого вичерпання, коли то без ніякої розумної причини уставала всяка праця й слабла сила всіх інституцій суспільної оборони, інший могутній нарід, Росія, впливав на еспанських комуністів через театри й кіна, екзотичними своїми звичаями і практиками опановував уми, давав матеріяльні користі, а тим самим приготовляв духа народу до вибуху революції, яку можна було з повною докладністю передбачити.

27 лютня 1936 р., безпосередньо по тріюмфі людового фронту, російський Комінтерн постановив еспанську революцію і зачав її фінансувати величезними сумами. 1. травня сотки молодих людей публично в Мадриді домагалися „бомб, револьверів і динаміту для грядучої революції". А 16-го того самого місяця зібралися в Народньому Домі в Валєнсії представники СССР з еспанськими делєгатами III-го Інтернаціоналу та заключили з ними договір. Між точками умови була й ця (9-а): „Поручити одному зі секторів Мадриду (умова означала його ч. 25-им; в ньо-

му служили поліціянти, оплачувані комуністами), щоб усунув усі політичні чи військові особи, які могли б відіграти якусь ролю в контрреволюційному русі". В тому самому часі в усіх місцевостях Еспанії по змозі вишколювано червону міліцію та роздавано їй оружжя, так що в хвилині вибуху війни комуністи мали 150.000 війська і 100.000 краєвої оборони.

Може бути, Всечесні Брати, що вичислювання тих подій видасться Вам недостойне послання Епископату. Та ми воліли представити ті події, замість відкликуватися на аргументи політичного права, які оправдують оборонний національний рух. Бо Бог є основою і вершком суспільного життя; Еспанія без Бога мусіла котитися в анархію. Бог є тим авторитетом, що один дає лад і задержує силу законів. Еспанія без Бога — Еспанія, в якій державна сила стоїть у службі безбожництва й несовісности, Еспанія в руках могутніх міжнародніх агентів комунізму — є пхана в анархію, а вона противна загальному добру, справедливості й суспільному ладові. В таку анархію впали всі ті частини Еспанії, в яких революція марксизму розвинулася без перешкоди.

Ми предложили і предложимо факти, порівняйте їх з наукою св. Томи [1]) про вжиття сили в дозволеній обороні й будьте суддями! Ніхто не може заперечити, що в хвилині вибуху конфлікту було загрожене саме існування того загального добра, яким є релігія, справедливість і мир. Ніхто не перечить, що загал суспільних авторитетів, людей розважних, з яких складався нарід у природній його організації і в найкращих його елєментах, признавав загальну, прилюдну небезпеку. Щодо третьої умовини, якої вимагає св. Тома, себто щодо переконання людей прозорливих про правдоподібність побіди, осуд залишаємо історії. Досі перебіг подій не перечить правдоподібности.

Закид можна так представити, що якщо б не повстання ген. Франка, публичний супокій не був би нарушений: „Як би Франко не був збунтувався, сотки й тисячі вбитих священиків були б мимо злочинів червоних зберегли життя та працювали

[1]) Людина обовязана слухати світську владу остільки, оскільки цього вимагає порядок справедливости й тому, якщо вона не має справедливого начальства, але загарбане, або приказує речі несправедливі, піддані необовязані слухати, хіба може припадково для уникнення соблазни або небезпеки. — Dicendum, quod principibus saecularibus intantum homo obedire tenetur, inquantum ordo iustitiae requirit. Et ideo si non habeant iustum principatum, sed usurpatum, vel si iniusta praecipiant, non tenentur eis subditi obedire; nisi forte per accidens propter vitandum scandum vel periculum" (Summa theol. II-a II-ae, q. 104, art. 6, ad 3).

дальше над спасенням душ". На таке твердження, не можемо погодитися, бо ми були свідками в Еспанії, від початку конфлікту. Правда зовсім інша. Можна документами доказати, що марксистська революція була приготована в найбільших подробицях так, що була б певно огорнула цілу Еспанію, якщо б громадянсько-військовий рух не був їй запобіг у пору в великій частині краю. Вигублення католицького духовенства й чільних представників правиці було наказане, як не менше й совітизація промислу та введення всюди комуни. Ще в січні ц. р. (1937) один із провідників анархії прилюдно заявив у радію: „Треба справу представити в правдивому світлі; правда в тому, що військові нас випередили та перешкодили нам зреволюціонізувати цілу Еспанію".

І так, дальше ми ствердили безперечно, що пять літ безупинних зневаг, завдаваних громадянам Еспанії в ділянці релігійній і суспільній, наразили на небезпеку саме існування суспільного добра й викликали в умах еспанського народу небувале напруження. Так зродилася в народній совісті гадка, що по вичерпанні всіх законних засобів залишалась тільки дорога оружної сили, щоб утримати лад і мир. Всі зрозуміли, що закордонні чинники, які мали владу, що видавалася лєгальною, рішили знищити конституційний устрій і ввести насильство комунізму так, що вкінці силою самих подій Еспанії лишалося до вибору тільки те одне: або згинути під ударами руїнницького комунізму, що вже були вирішені й приготовані, як це сталося в деяких провінціях, де народній рух не переміг, або коштом надлюдських зусиль спробувати, чи не вдасться скинути того страшного ворога й спасти основні принципи суспільного й народнього життя.

V. ВІЙСЬКОВЕ ПОВСТАННЯ Й КОМУНІСТИЧНА РЕВОЛЮЦІЯ.

18 липня м. р. вибухло військове повстання й почалася війна, що досі ще триває. Але це не було тільки повстання війська. Від самого початку прилучився до нього цілий нарід. Масами люди почали горнутися під прапори всенароднього зриву. Тому то треба його називати рухом громадянсько-військовим. Цей рух і комуністичний переворот це два факти, яких не можна розділяти, якщо хочеться справедливо оцінити природу цієї війни. Майже рівночасно вибухли ці два рухи та від самого початку

можна було ствердити той глибокий поділ на дві Еспанії, що в короткому часі мали зіткнутися на полях битви.

Треба ще додати, що військове повстання не вибухло без перестороги державної влади й вимоги, щоб вона законними засобами противилася загрожуючому комуністичному переворотові. Ці зусилля були безкорисні й конфлікт наступив. Громадянсько-військові сили зударилися від першої днини не тільки з армією уряду, але й з розбурханою хвилею людових міліцій, які завдяки прихильній пасивності уряду ввійшли в офіціяльні військові формації. Ті міліції були вже заздалегідь озброєні. Користаючи дальше з військових магазинів, вони кинулися як лявіна на все, що тільки є підпорою суспільности.

Такий характер мала реакція урядової партії проти громадянсько-військового повстання. Елєменти вірні урядові були від першої хвилини в тісному союзі й тісній злуці зі силами анархії, які від початку боролися по стороні уряду й до кінця війни лишаються в рядах урядової армії. Всі це знають у нас, що Росія вщіпилася в урядову армію, всунулася до її штабу, урядові людового фронту лишила тільки зовнішні признаки влади, а всіми силими змагала до заведення комуністичного устрою й до нищення конституційного ладу. Якщо хочеться справедливо осудити лєгальність народнього руху, не можна забувати про інтервенцію по стороні уряду тих „анархістичних і неконтрольованих міліцій", як висказався один із мадридських міністрів, що загорнули цілу владу над народом.

А що Бог є дійсною основою зорганізованої суспільности (так було бодай в Еспанії), то й комуністичний переворот у союзі з урядовими арміями був передовсім звернений проти Бога. Так замкнувся цикль законодавства без Бога, на підставі конституції з 1931 р., знищенням усього, що Боже. Розуміється, не говоримо тут про особисту інтервенцію тих, що не ділали свідомо під тим стягом. Ми даємо тільки загальний нарис розвитку подій.

У душі еспанського народу достигав бунт на релігійному тлі, звернений проти нігілістичної і руїнницької акції безбожників. І Еспанія розпалася на два табори, що себе взаємно поборюють. Кожний із цих таборів став неначе магнетом для дуже популярних тенденцій. Так то довкруги цих двох таборів згуртувався ввесь еспанський нарід, солідаризуючись із провідниками одної чи другої сторони в формі різних міліцій, помічних і позафронтових служб.

Тим то ця війна є неначе озброєним плєбісцитом. Боротьба парляментарних партій (6 сесій з лютня 1936), в якій людовий короткозорий уряд признав силам перевороту побіду, якої не могли осягнути при виборах, перемінилася в загально народню боротьбу; з одного боку громадянські й військові елєменти боронять лад і суспільний мир, традиції, культуру, батьківщину й релігію, з другого боку всі елєменти матеріялістичні, комуністичні, анархістичні намагаються велику еспанську культуру заступити цивілізацією совітської Росії. Усі пізніші воєнні комплікації не змінили того засадничого характеру. Інтернаціональний комунізм поспішив до Еспанії з поміччю для марксистської армії й комуністичної партії. Так само підо впливом натуральних симпатій та міркувань міжнароднього характеру почали зза кордону підпирати традиційну Еспанію оружжям і жовнярами. Так боротьба дістала неначе міжнародній характер, хоч розділ на партії серед еспанського народу лишився той самий.

Ті, що здалека на цю боротьбу дивляться, описують її як змагання поміж большевизмом і християнською цивілізацією. Правильно говорять про новий, а може й рішальний етап у боротьбі поміж революцією і порядком. Від висліду тієї боротьби зависить у великій частині доля цілої Европи.

Ми тільки подали нарис історичних подій, який дозволяє ствердити, що громадянсько-військове повстання було спершу національним рухом, що бажає боронити фундаментальні принципи кожної культурної суспільности. В дальшому розвитку подій громадянсько-військове повстання протиставило себе анархії, що була в союзі зі силами уряду, а уряд не вмів чи не хотів стримувати їхньої самоволі.

У висліді того ствердження можна витягнути такі висновки:

1. Хоч Церква стоїть з принципу за миром, не наміряла вона ані викликати цеї війни, ані з нею співділати, але й не могла остати байдужою на події. Не дозволяла на те ні об-явлена наука і дух Церкви, ні інстинкт власної оборони, ні досвіди набуті в Росії. З одного боку комуністи усували Бога, якого справу має Церква здійснити на світі. Не могла Церква мовчати на безмірні кривди, заподіяні Богові в Йому посвячених особах, у будинках, добрах і правах своїх, себто Церкви. Здругого боку, мимо деяких хиб і недосконалостей, звязаних з людською природою, такий благородний зрив народнього духа, що боронив християнські традиції в Еспанії!

2. А все ж Церква не солідаризувалася з чинами, тенден-

ціями й змаганнями, що могли в народньому війську чи в народній партії компромітувати благородний характер того руху.

3. Громадянсько-військове повстання виросло з народньої свідомости, а саме з патріотизму й з релігійного почування, яке вважає повстання за силу, здатну перемогти ворогів Бога й дати гарантію на збереження віри й релігії.

4. В цій хвилині існує для Еспанії одна надія відзискання справедливости і мира і духових традиційних цінностей, себто тріюмф народнього повстання. Тепер більше ще ніж з початку війни, бо противна сторона, мимо всіх зусиль її провідників, не дає ніякої забезпеки, що потрапила б утримати лад і якийсь сталий і розумний напрям народнього духа.

VI. ХАРАКТЕР КОМУНІСТИЧНОГО ПЕРЕВОРОТУ.

Комуністичний переворот став фактом, тому слід окреслити його характер. Ми обмежимося до слідуючих стверджень, опертих на знанні фактів точно доказаних. Деякі з них доказані описами й письмами, які маємо перед очима. Думаємо, що трудно знайти факти більше доказані, ніж ті, що походять із провінцій освободжених зпід влади комуністів. Під пануванням комуністичної армії остають ще цілі провінції, або їх частини. Дуже мало інформацій маємо про злочини там сповнені, про їхнє число й рід.

Оцінюючи загально бешкети комуністичної революції в Еспанії можна рішуче ствердити, що немає в історії західніх народів другого прояву такої збірної варварії, такого накопичення замахів проти Божого права, проти суспільности й проти людей, і то в таких коротких тижнях. Трудно було б відшукати в подіях людства таку добу чи такий нарід, що представляв би образ такого страшного здичіння. Не наміряємо тут подавати ніяких уваг психольогічного чи суспільного характеру, на те треба б окремої розправи. Цей анархістичний переворот це виїмок.

Треба додати, що різню й нищення большевицький переворот заздалегідь наміряв. Коротко перед переворотом прибуло з Росії 79 агітаторів спеціялістів. Народня Комісія злучених визнавців Маркса наказала в тому часі утворення революційних міліцій у всіх містах. Нищення Божих храмів, а особливішим способом церковних сосудів і знарядів, було систематичне. Впродовж одного місяця доходило до того, що вже ніяка церква не могла служити богослуженню. Вже від 1931 року союз безбожників поміщав у своїй програмі плєбісцит, на які ціли мають

бути призначені Божі храми й парохіяльні доми. А один із провінціяльних комуністів видавав накази, щоб місця посвячені богослуженню були обернені на магазини, на торговлю, на публичні бібліотеки, на лазні, на доми гигієни, тощо, відповідно до місцевих потреб. Всюда були зладжені т. зв. чорні листи, які мали служити до згладження усіх людей, що їх уважали за противників комуністичного перевороту. В тих листах часто Епископ був на першому місці. Перед народом, що свого пароха боронив, провідник комуністів виразно заявив: „Маємо наказ вигубити ціле те насіння".

Найпевнішим доказом на те, що заздалегідь було постановлене нищення Божих храмів і цілковита заглада духовенства, є переразливе число жертв. Хоч те число ще не устійнене, можемо вже тепер число знищених або цілковито ограблених церков означити цифрою біля 20.000. Число вбитих священиків (в епархіях зруйнованих пересічно 40 на 100, в деяких навіть 80 на 100), самого світського духовенства біля 6000. Большевики влаштовували на священиків лови з псами. Завзято тровлено їх як диких звірят. Гонили за ними через ліси й гори, всюди шукали, де хто з них міг бути укритий. А вбивали їх без суду, при першій стрічі, тільки тому, що були священниками.

Большевицький переворот був невимовно жорстокий. Різня прибирала форму нечуваної дичі. Обчислюють убитих зпоміж світських людей понад 300.000 жертв. Очевидно з мирної людности, яких убивали виключно задля їхніх політичних переконань, але передовсім релігійних; у перших трьох місяцях в самому Мадриді виконано присуд смерти без суду на більш ніж 22.000 людей. Майже немає села, де не були б вигубили майже всіх знатніших противників комунізму. Щодо форми тих присудів, то не було ані обвинувачення, ані доказу, ані оборони, ані якоїнебудь іншої форми процесу чи ведення справи. Перед смертю звичайно жертви нелюдяним способом мучили, одним виривали очі, відрізували язики, інших рубали большевики на кусні, палили, живцем закопували, сокирами зарубували на смерть. Одним словом, большевики пристосовували до Божих слуг найжорстокіші муки. З почуття сорому й милосердя не хочемо входити в подробиці.

Революція була нелюдська. Не пошановано жіночої чести, навіть жінок посвячених Богу. Спрофановано гроби й цвинтарі. В славному монастирі в Ріполь знищено всі гробниці, між якими була й гробниця здобувця Каталонії Вільфреда Пелехатого

й відновника славної киновії Епископа Моргадеса. У Віч збезчещено гріб великого Бальмеса та читаємо, що грали як ніжним мячем черепом великого Епископа Торреа и Багес. В Мадриді і на старому цвинтарі в Хуеска отворено сотки гробів, щоб ограбити трупи зі золота, золотих зубів і перстенів. Деякі роди мук кажуть догадуватись цілковитого перевороту або занику яконебудь людського почування.

Революція була в повному значінні слова варварією, що знищила світлу цивілізацію довгих століть. Знищено тисячі знаменитих архитворів мистецтва, що були відомі в цілому світі. Розграблено і спалено архіви та зроблено неможливими історичні праці й правничі й суспільні досліди, сотки знаменитих образів подерто, розторощувано найцінніші різьби, чудові архітектури розбивано і нищено. В околицях, що підлягали комуністам, у кількох тижнях глупо знищено скарбниці мистецтва, особливішим способом релігійного, що їх збирали століттями. Динамітом розсаджувано навіть памятники старої римської культури, так напр. відомий тріюмфальний лук у Тарагоні, що ненарушений стояв близько 20 століть. Славні збірки мистецтва, що зберігалися при катедрі в Толєдо, в королівській палаті Лірія, в музею в Прадо, знищено і сплюндровано. Багато бібліотек пропало, ніяка війна, ніяка інвазія варварів, ніяка суспільна революція не спричинила в Еспанії такої великої руїни. Треба признати, що ще ніколи в світі не був прикладений до діла руїни цілий державний апарат і організація оперта на наукових основах. Новітня державна техніка й модерні засоби комунікації, пошт, телєграфів, залізниці, тощо, служили страшному ділу знищення, передовсім релігії. А всі злочинці цілого світа мали отвертий доступ до того діла знищення.

Большевицький переворот потоптав найосновніші принципи права народів. Досить пригадати вязницю в Більбао, де юрба в нелюдський спосіб убивала сотки вязнів. Систему відплати пристосовано до закладників, що їх стерегли на кораблях і вязницях та яких мучили з причини військових невдач червоних; масові різні, коли кулеметами косили увязнених; бомбами закидали цілі села, в яких не було ані одного мілітарного обєкту.

Діло знищення доконувано при окликах: „Нехай живе Росія", під охороною міжнароднього комуністичного прапору. Все свідчить про те, що большевизм видав просто війну національному духові та патріотизмові Еспанії: написи на мурах, команда

війська, віддана під накази російських вождів, ограблювання народу в користь чужинців, міжнародній гимн комуністів і вихвалювання чужинців.

Але передовсім та большевицька революція була антихристіянська. Ніколи досі в історії христіянства в такому короткому часі не проявився такий шалений вибух ненависти проти Ісуса Христа і св. Його релігії. Святотатське знищення було таке повне, що делєгат еспанський комуністів, висланий на конгрес безбожників до Москви, міг сказати: „Еспанія далеко перейшла Совіти, бо Церкву в Еспанії до тла зруйновано".

Мучеників рахують на тисячі. Їхнє свідоцтво це надія бідної Еспанії. Не можна знайти в римській мартирольогії ані одного роду мучеництва, якого не вживали б комуністи, включно аж до розпяття. До того новітні винаходи й машини дозволили винайти ще нові муки.

Ненависть до Ісуса Христа, до Пречистої Діви дійшла до шалу; говорять про сотки поколених Розпять, про образи Божої Матери зневажені в звірський спосіб, про афіші в Більбао переповнені святотатськими хулами на Божу Матір, про мерзенну комуністичну літературу в окопах, у якій висмівали большевики св. Тайни. Говорять про часті профанації св. ікон, а те все дає образ дійсно пекольної ненависти, якою відзначалися ті нещасні комуністи. А ненависть тим страшніша, тим більше діявольська, що звертається до Ісуса Христа неначе з діявольською вірою в Його дійсність, у Його присутність.

Один із большевиків кричав на Спасителя, замкненого в св. кивоті: „Я присягнув, що пімщуся на Тобі", стріляв до Христа з револьвера та кричав: „Піддайся червоним, піддайся марксизмові".

Перестрашаюча була теж профанація св. мощів; спалено тіла св. Наркіса, св. Пасхалія Байльон, св. Беатрики де Сільва, св. Бернарда Кальбо й багато інших. Рід того безчещення був такий неправдоподібний, що треба його приписати хіба підшептам діявола. Дзвони всюди розбивали й топили. На цілій території зайнятій комуністами були всі богослуження заборонені, вийняток становила лише частина краю на півночі.

Велике число Божих храмів, а поміж ними правдиві клейноди мистецтва, цілковито сплюндрованих, а до того безбожного діла большевики змушували бідних священиків. Славні чудотворні ікони, до яких відносилося ціле населення від віків з особливішим почитанням, цілковито пропали, порубані або

спалені. В деяких місцевостях влада змушувала громадян до віддавання всіх релігійних предметів, що були їх приватною власністю: хрестики, книжечки, образці, вервиці, медалики, тощо, щоб їх публично знищити. Можна собі уявити, скільки натерпілися християни під такою владою, що так нехтувала природне право, нищила родинні вязі й насилувала християнську совість.

Не будемо продовжувати, Всечесні Брати, тієї критики поступування комуністів у нашій вітчині, лишаємо історії вірне й повне представлення всіх подій сповнених в Еспанії. Якщо хто нам закидав би, що в такій безоглядній формі ми представили злочини нашої революції, будемо боронити себе прикладом св. Павла, що найгострішими словами пятнував злочини, сповнені на Пророках Ізраіля та гостро висказувався про ворогів Бога. Відкличемося на слова нашого Св. Отця, що в своїй Енцикліці про безбожний комунізм каже про „таке жахливе знищення, сповнене в Еспанії з ненавистю, варварією й дичю, якого ніхто не вважав за можливе в нашому столітті".

Повторюємо слова прощення для всіх і намір вчинення їм якнайбільшого добра та закінчуємо цей уступ тими словами офіціяльного звіту про випадки революції в трьох перших місяцях: „Не треба еспанського народу обвинувачувати в чомусь іншому, як тільки в тому, що став оруддям до виконання таких злочинів". А та ненависть до релігії, до патріотичних традицій доказана фактом, що стільки скарбів на віки загинуло. Вона прийшла з Росії, принесена людьми Азії переворотного, до тла зогнилого духа. На оправдання жертв зведених тою „діявольською наукою" пригадаймо, що велика більшість наших комуністів, засуджених на смерть, перед смертю погодилася з Богом своїх батьків. На острові Майорка тільки двох на 100 померло без покаяння. На півдні Еспанії не більш ніж 20 на 100, а на півночі може менше ніж 10 на 100. Це доказ, що наш нарід став жертвою обману.

VII. НАЦІОНАЛЬНИЙ РУХ І ЙОГО ХАРАКТЕР.

Спробуймо тепер пояснити характер національного руху. Ми переконані, що ця назва справедлива, передовсім задля його духа. Еспанський нарід у величезній своїй більшості відвернувся від проводу держави, який не умів здійснити найглибших потреб і бажань народу. Цей рух прийнято всюда, як надію цілого народу. В околицях досі не звільнених живе та надія, що розібється поволока комуністичних сил, що нарід гноблять. Цей рух

є також національний задля мети, до якої змагає, бо зміряє до збереження і захования на майбутнє сути національної організації в державі, яка достойно продовжувала б його історію. Ми висказуємо тут дійсність та загальне бажання всіх громадян еспанців; не говоримо про засоби здійснення його.

Національний рух скріпив почуття патріотизму проти дивоглядности сил йому противних. Батьківщина пригадує батьківство, себто має характер розширеної неначе родини, в якій громадянин має змогу всебічного розвитку. Національний рух викликав могутню струю любови, що скупчилася довкруги назви й сутньої історії Еспанії та відвернулася від тих чужих нам елєментів, які спричинили нашу руїну. А що любов батьківщини, освячена любовю до Христа, нашого Бога й Спасителя, дотикає вершин християнської любови, то ми бачили вибух найщирішої любови, яка знайшла найповніший свій висказ у крові тисяч еспанців, які радо її проливали з окликами: „Нехай живе Христос Цар".

Серед національного руху здійснився правдиво чудесний феномен мучеництва, правдивого мучеництва, як сказав Папа. Тисячі еспанців священиків, монахів і світських! Це свідоцтво крови стане на майбутнє умовиною, з якою мусітимуть числитись ті, що після зложення оружжя будуть будувати нову державу вже в часах повного мира, й то під страшною політичною відповідальністю.

Національний рух запевнив лад на територіях, над якими запанував. Порівняймо положення тих околиць, де переміг національний рух, з положенням тих, що ними управляють комуністи. До цих останніх можна прикласти слова Мудрця: „Де нема управителя, упадає нарід". Без священиків, без церков, без богослуження, без справедливости, без авторитету — вони віддані страшній анархії, голодові та нужді. А навпаки, серед зусиль і страшних терпінь війни — околиці освободжені живуть у супокою внутрішнього ладу, під опікою правдивого авторитету, що є основою справедливости, мира й поступу, від якого залежить добробут суспільного життя. Коли в марксистській Еспанії живуть без Бога, то в околицях захоронених або відзисканих відправляється всюди богослуження та всюди розвиваються та цвитуть нові прояви християнського життя.

Таке положення дозволяє надіятися устрою справедливости й мира в майбутньому. Не хочемо запускатися в ніякі передсказання. Наше положення незвичайно важке. Суспільні

вязі розвільнені, звичаї політичної корупції, забуття на всі громадянські обовязки, неповне вироблення совісти правдиво католицької, духовий розділ щодо розвязки наших найбільших національних проблєм; страта через жорстокі вбивства тисяч найповажніших і найкращих людей, які завдяки своїм здібностям і суспільному положенню були гейби покликані до діла національного відродження; ненависть і доріжнеча, які є природними наслідками кожної домашньої війни; чужа Еспанії накинена ідеольогія, що змагає до усунення християнських ідей і впливів — ось великанські труднощі в праці над відбудовою нової Еспанії, яка була би вщіплена в старий пень нашої старинної історії й оживлена його соками. Але маємо надію, що коли великанська сповнена жертва вплине цілою своєю силою на події, віднайдемо в нас самих правдивого нашого національного духа. Поволі вертаємо до нього через законодавство, в якому переважає християнська гадка: в культурі, в етиці, в суспільній справедливості й честі та службі, яка належиться Богові! Щоб тільки Богові в Еспанії була віддана правдива служба — ось сущна умовина, щоб і народові віддано правдиву службу.

VIII. ВІДПОВІДЬ НА ДЕЯКІ ЗАКИДИ.

Наше теперішнє письмо, Всечесні Брати, не осягнуло б цілі, якщо ми не відповіли б на деякі зазваги, що дійшли до нас зза кордону. Закидали Церкві, що вона боронилася перед популярним рухом (людовим), замикаючись у своїх рямцях гейби у твердинях та спричиняючи через те вбивство священиків і руїну церков. Ми кажемо, що воно не так. Наїзд на храми був наглий і майже в одній хвилині в усіх околицях та випав рівночасно з убивством священиків. Храми були підпалювані тому, що були храмами Бога, а священиками були жертвами різні тому, бо були Божими слугами. Доказів на те безліч. Церква не була зачіпною стороною, бо вона зливала на нарід добродійства, розширюючи доктрину й закликуючи до діл суспільної справедливости. Там, де запанував анархічний комунізм, Церква упала як невинна, миролюбива й безборонна жертва.

Нас просили зза кордону, щоб ми висказались, чи дійсно Церква була в Еспанії властителькою третьої частини національної території й що нарід тому повстав, що хотів увільнитися від того гнету. Це обвинувачення смішне. Церква посідала тільки мало незначних парцель, доми для священиків і на школи,

та навіть і те їй в останніх часах забрала держава. Все те, що посідає Церква в Еспанії, не вистачало б на покриття четвертої частини конечних її потреб та для сповнення найсвятіших обовязків.

Обвинувачують Церкву в нерозвазі, сторонничості і вмішанні в конфлікт, що ділить нарід. Церква ставала завсіди по стороні справедливости й мира та співпрацювала з державною владою для загального добра при якихнебудь обставинах. Церква не вязалася з ніким, ані з партіями, ані з особами, ані з напрямами. Поставлена понад усіх і понад усе, сповнила свої обовязки, навчаючи й заохочуючи до любови, хоч відчувала глибокий біль задля переслідувань і відвернення від неї великого числа її синів. Покликуємось на численні письма й на факти, які стверджують те, що говоримо.

Кажуть, що ця війна є війною кляс та що Церква станула по стороні багатих. Ті, що є свідомі причини й характеру цеї війни, знають добре, що воно не так. Навіть коли признаємо деякі занедбанння в виконанні обовязків справедливости й любови, які все Церква на першому місці пригадувала й жадала, треба сказати, що бідні працюючі верстви знаходили сильну опіку в законі та що нарід входив на щиру дорогу кращого поділу багатств. Боротьба кляс сильніша в інших країнах, ніж в Еспанії. Та якраз у ній більша частина вбогіших околиць освободилася від страшної війни. А навпаки, війна шаліла більше там, де багатства були краще розподілені й де нарід мав кращий добробут. Не можна тратити з ока нашого поступового суспільного законодавства й наших цвитучих добродійних інституцій, установ публичної й приватної помочі, що походять з духа еспанського і християнського. А нарід був обманений нездійснимими надіями, яких не можна було погодити не тільки з економічним життям, але й загалом із ніяким родом організованого економічного життя. Зрештою це ясне з того, що околиці недіткнені комунізмом є в добробуті, а ті, що над ними панують комуністи, є в нужні.

Еспанська війна, кажуть, це тільки епізод загальної боротьби між демократією й етатизмом. Тріюмф народнього руху віддав би нарід у неволю держави. Церква в Еспанії, читаємо в одному закордонному часопису, поставлена перед дилємою: переслідування урядом у Мадриді або неволя політичних напрямків, що не мають нічого спільного з християнством, вибрала ту неволю. — Не така дилєма стояла в нашому краю перед

Церквою, а ось яка: Або цілковито згинути з рук комунізму, як це сталося в околицях, над якими він запанував, або піддатися владі, що досі гарантує основні принципи суспільного життя, не солідаризуючись у нічому з її політичними тенденціями.

А щодо майбутности не можемо передсказати, що наступить після закінчення боротьби, але рішуче твердимо, що ніхто війни не розпочинав на те, щоб над упокореним народом поставити автократичну державну владу. А тільки на те, щоб відновити народнього духа, з могутністю й християнською свободою минулих часів. Маємо довіря до мудрости тих державних мужів, що не схотять прийняти чужих зразків для оформлення еспанської держави на майбутнє та що будуть числитися з потребами глибокого національного життя і з переданнями минулих віків. Кожна добре зорганізована суспільність спирається на глибокі принципи і живе з них, а не з накинених чужих засад, незгідних з національним духом. Життя сильніше, ніж програми й мудрий управитель не накидає програми, що насильно противиться внутрішнім силам народу. Ми перші боліли б, якщо управа невідповідального парляменту була б у нас заступлена ще страшнішою диктатурою, відділеною від народу. Маємо правильну надію, що так не буде у нас. Те, що спасло Еспанію в теперішній важкій хвилині, це власне та перервана тривалість вікових принципів, які оформили наше життя, й факт, що велика частина нашого народу піднеслася, щоб їх боронити. Була б це велика помилка переривати ту духову сполуку народу з його минувшиною й не можна вірити, щоб того допустилися.

Провідникам національного руху приписують злочини подібні до тих, яких допустився людовий фронт. Біла армія, читаємо в поважних католицьких часописах за кордоном, користується засобами, яких не можна оправдати й проти яких мусимо піднести протест... Осягнені результати (національною армією) видаються мало значні в порівнянні з розвитком жорстокостей, організованих методично, яких доказ дає військо. — Чесний автор статті дуже недобре інформований. У кожній війні діються жорстокості. Без сумніву були жорстокості й по стороні народнього руху. Ніхто не борониться з цілковитою рівновагою духа проти божевільних атак ворога без серця. Осуджуючи в ім'я справедливости й християнської любови кожний промах, якого тільки хтонебудь допустився б через помилку або через простих жовнярів і якого надуживали методично закор-

донні пресові інформації, — твердимо, що такий суд не відповідає правді. Мусимо його попр вити. Твердимо, що є великанська віддаль, якої перебути не можна, між принципами справедливости адміністрації й форми примінювання її, між одною і другою партією. Можемо сміло сказати, що справедливість людового фронту була страшною історією злочинів проти справедливости, проти Бога, проти суспільности й проти людей. Бо й не може бути справедливости, коли на бік усувають Бога, основу всякої справедливости. Вбивати, щоб убивати, нищити, щоб нищити, рабувати противника, хоч і не бере участи в війні, ось принципи цивільного й військового поступування, які можна приписувати справедливо одним, а яких не можна без кривди приписувати другим.

Дві слові про проблєму баскійського націоналізму, яку так зле розуміють і так неправдиво представляють, якої вживається як оружжя проти національного руху. — Цілий наш подив до громадянських і релігійних чеснот наших братів басків. Ціла наша любов задля великого нещастя, яке на них впало, й яке уважаємо за наше нещастя, бо є нещастям батьківщини. Ціле наше співчуття задля запаморочення, яке впало на провідників баскійського руху в хвилині такій важній для його історії. Але висказуємо також і нагану, що не послухали голосу Церкви. І так сповнилися слова Св. Отця Папи висказані в Енцикліці про комунізм: „Висланники знищення, що самі не дуже численні, користають із непорозумінь (поміж католиками), утверджують їх у спротиві, а вкінці підюджують католиків одних проти других. Хто працює над поглибленням спорів між католиками, стягає на себе страшну відповідальність перед Богом і св. Церквою. Комунізм є злий зі самої своєї природи і не можна допустити, щоб на якомубудь терені співпрацювали з ним люди, що бажають спасти християнську культуру. Чим старший край опанований комуністами, чим величавіша християнська його культура, тим більшу руїну спричиняє в ньому ненависть безбожників".

У якомусь закордонному дуже розповсюдненому часопису сказано, що люди вбогі й прості, а передовсім селянство відвернулося від Церкви тому, що священики походили з вищих суспільних верстов. Крім того, що на селі люди не приносять дітей до хресту задля високих дуже требів. — На перший закид відповідаємо, що покликання в поодиноких семинаріях в Еспанії розложені в цей спосіб: У 1935 р. було в еспанських семинаріях 7401 питомців, з того шляхетського походження 6-ох, ба-

гатих 115, а саме з капіталом, що перевищає 10.000 пезетів, цілком убогих або майже цілком убогих було 7280. А щодо закиду, що дітей родичі не хрестять задля требів, відповідаємо: Кількість нехрещених дітей не доходила ніколи до 1 на 10.000 людности, а такси з нагоди хрестин є різні в різних околицях, але всюди дуже незначні, а вбогі від них цілком звільнені.

IX. ЗАКІНЧЕННЯ.

Кінчимо, Всечесні Брати, це й так задовге письмо проханням, щоб Ви нам помогли оплакувати велику національну катастрофу Еспанії, в якій затратилися зі справедливістю і миром, основою загального добра й того праведного життя громадянства, про яке говорить св. Тома, такі великі вартості цивілізації й християнського життя. Те загальне спільне нещастя принесло нам забуття правди й чесноти в ділянці політичній, економічній й суспільній. Бог покарав нас злими правителями, бо, як каже св. Тома, допускає до влади людей гіпокритів, задля гріхів народу.

До Вашого співчуття додайте милостиню Ваших молитов, і молитов Ваших вірних, щоб ми скористали з науки тієї Божої кари, якою Бог нас досвідчує. Щоб наша батьківщина вскорі відбудувалася й могла сповнити своє призначення, яке вказує їй славна її минувшина. Щоб завдяки зусиллям і молитвам усіх християн повстало забороло проти повени комунізму, що змагає до знищення Божого Духа й духа людства, на яких спирається правдива, тривка й стара культура.

І звершіть Ваше діло розповсюднюючи правду про все те, що діється в Еспанії. Не треба додавати смутку засмученим, каже св. Письмо Смуток, який терпимо, був побільшений смутком, що так мало розуміли наші терпіння. І не тільки не розуміли, але побільшали їх через брехню, через нещирість і через перекручування й фальшування фактів. Не признавано нам навіть чести бути жертвами. Одну й ту саму вагу мали люди для права і справедливости, як і для безправства й несправедливости. Від віків не було більшого помішання понять. Давано ту саму віру продажній пресі, безсоромній брошурі й летючкам еспанського зрадника, що поширював по світі відомості, які плюгавали добре імя його матери батьківщини, ба й більше, ніж голосові пастирів, ніж совісним студіям моралістів і автентичним представленням фактів. Поможіть нам розповсюднити правду. Її права не можуть бути задавнені, головно коли іде про честь народу, про значіння Церкви й про спасення світа. Поможіть нам у роз-

ширенні змісту цього нашого письма. Чувайте над пресою і над католицькою пропагандою. Поправляйте помилки преси рівнодушної або протикатолицької. Ворог сіє усе обильно кукіль. Поможіть нам засіяти всюди добре зерно правди.

Позвольте нам ще на одну заяву: Бог знає, що любимо в Христі й цілим серцем прощаємо всім, які не знаючи, що роблять, завдали такі тяжкі удари і Церкві і батьківщині. Вони наші сини. Покликуємося перед Богом у їхню користь на кров наших мучеників, тих десятох Епископів і тисяч священиків і католиків, що вмирали прощаючи їм. Покликуємось на біль, глибокий як море, що його терпить наша Еспанія. Просіть Бога, щоб у нашому краю зникла ненависть, щоб душі до себе наблизилися, щоб ми знову стали одним, злученими звязком любови. Пригадайте собі на наших Епископів. жорстоко убитих, на стільки тисяч священиків, монахів і світських, що полягли тільки тому, що були вибраними воїнами Христа, й випросіть у Бога, щоб благородна їхня кров принесла обильні овочі. Про нікого з них не можна сказати, щоб заломався в хвилині мученичої смерти, а тисячі їх дали найвищі приклади героїзму. Це слава нашої Еспанії, слава, що не загине. Помагайте нам Вашими молитвами, а наша земля, сьогодні зрошена кровю братів, наново засяє райдугою християнського мира та відбудується разом наша, така славна Церква й наша батьківщина, мати стільки славних дітей.

І нехай мир Господень буде над усіми нами, коли нас усіх покликав до великого діла загального мира. В ньому установа Божого Царства на світі для побудування Христового тіла, яким є Церква, котрої ми встановлені Епископами й пастирями.

Це пишемо до Вас з Еспанії, споминаючи померших і неприявних братів у празник Найсвятішої Крови Господа нашого Ісуса Христа 1 липня 1937 року.

† ISIDRO Card. GOMÁ Y TOMÁS, Arzobispo de Toledo; † EUSTAQUIO Card. ILUNDAIN Y ESTEBAN, Arzobispo de Sevilla; † PRUDENCIO, Arzobispo de Valencia; † MANUEL, Arzobispo de Burgos; † RIGOBERTO, Arzobispo de Zaragoza; † TOMAS, Arzobispo de Santiago; † AGUSTIN, Arzobispo de Granada, Administrator Apostólico de Almeria, Guadix y Jaén; † JOSÉ, Arzobispo-Obispo de Mallorca; † ADOLFO, Obispo de Córdoba, Administrator Apostótico del Obispado Priorato de Ciudad Real; † ANTONIO, Obispo de Astorga; † LEOPOLDO, Obispo de Madrid-Alcalá; † MANUEL, Obispo de Palencia; † ENRIQUE, Obispo de Salamanca; † VALEN-

TIN, Obispo de Solsona; † JUSTINO, Obispo de Urgel; † MIGUEL DE LOS SANTOS, Obispo de Cartagena; † FIDEL, Obispo de Calahorr ; † FLORENCO, Obispo de Orense; † RAFAEL, Obispo de Lugo; † FELIX, Obispo de Tortosa; † FR. ALBINO, Obispo de Tenerife; †JUAN, Obispo de Jaca; JUAN, Obispo de Vich; † NICANOR, Obispo de Tarazona, Administrator Apostólico de Tudela; † JOSÉ, Obispo de Santander; † FELICIANO, Obispo de Plasencia; † ANTONIO. Obispo de Quersoneso de Creta, Administrator Apostólico de Ibiza; † LUCIANO, Obispo de Segovia; † MANUEL, Obispo de Curio, Administrator Apostólico de Ciudad Rodrigo; † MANUEL, Obispo de Zamora; † LINO, Obispo de Huesca; † ANTONIO, Obispo de Tuy; † JOSÉ MARIA, Obispo de Badajoz; † JOSÉ. Obispo de Gerona; † JUSTO, Obispo de Oviedo; † FR. FRANCISCO, Obispo de Coria; † BENJAMIN, Obispo de Montenedo; † TOMAS, Obispo de Osma; † FR. ANSELMO, Obispo de Teruel-Albarracin; † SANTOS, Obispo de Avila; † BALBINO, Obispo de Málaga; † MARCELINO, Obispo de Pamplona; † ANTONIO, Obispo de Canarias; † HILARIO YABEN, Vicario Capitular de Sigüenza; EUGENIO DOMAICA, Vicario Capitular de Cádiz; † EMILIO F. GARCIA, Vicario Capitular de Ceuta; † FERNANDO ALVAREZ, Vicario Capitular de León; † JOSÉ ZURITA, Vicario Capitular de Valladolid.

Ч. 118/Орд.

Про адміністрацію ерекціональними землями.

Землі, що належать до ерекції, богослужебних фундацій, або якогонебудь церковного фонду мають з волі фундаторів й Церкви давати дохід, згл. удержання не тільки теперішнім ужитковцям, чи тим, що даною фундацією користуються, але й усім будучим. Тому адміністратори таких земель у совісті обовязані придержуватися всіх приписів раціональної господарки, щоб у нічому не зменшувати доходовости даних земель на будуче. Мають право користуватися кожнорічним доходом і обовязок зберігати, а навіть запевнювати дохід будучих літ для своїх наслідників.

Маєткова Епархіяльна Рада, до якої належить надзір над адміністрацією усіх цих земель, повинна помагати теперішнім адміністраторам цих земель, себто парохам, завідателям чи ужитковцям у сповненні їхніх обовя ків та провірювати, чи ці обовязки якслід сповнені. А якщо б парох чи ужитковець фундаційної землі не мав змоги своїх обовязків супроти фундації чи

своїх наслідників якслід сповняти, Маєткова Епархіяльна Рада має його заступити. Ця засада церковного права відноситься передовсім до ерекціональних земель, себто лісів і грунтів. У лісах мусять бути роблені щорічні вклади культури, щоб заступати вирубувані дерева. Занедбування таких культур позбавляє ужитковців ліса навіть за 60, а навіть і більше літ цілого доходу згл. цілого опалового дерева. Так само й нераціональна рільна господарка, що вичерпує землю, або обдовження ерекцій через незаплачення податків є нарушенням обовязків теперішнього ужитковця супроти будучих. У всіх подібних випадках Маєткова Епархіяльна Рада мусить мати змогу зберегти фундацію від руїни. Задля тих причин видає Митрополичий Ординаріят закон згл. новелю до закону про адміністрацію церковних дібр, розширюючи і ближче означуючи власть і компетенцію Маєткової Епархіяльної Ради.

Від Митрополичого Ординаріяту

† *АНДРЕЙ, Митрополит.*

Ч. 119/Орд.

НОВЕЛЯ

до закону про адміністрацію церковних дібр з дня 15 липня 1926 р. Ч. 30/Орд.

(ЛЕВ ч. II, ст. 25 за липень 1926 р.)

Засягнувши ради Митрополичої Капітули й Радників Митрополичої Консисторії, видаємо таку новелю до закону про адміністрацію церковних дібр з дня 15 липня 1926 року:

§. 1. Маєткова Епархіяльна Рада, виконуючи верховний нагляд над завідуванням усіх церковних, ерекціональних і фундаційних маєтків, має обовязок передовсім на те вважати, щоб теперішні ужитковці або теперішні завідувачі завідували цими маєтками згідно з принципами раціональної рільної чи лісної господарки, не зменшуючи нічим доходовости цих земель на будуче.

§ 2. Маєткова Епархіяльна Рада обовязана помагати бенефіціятам, себто канонічно інституованим парохам, у раціональній господарці, даючи їм ради фахових сил та пляни лісової чи рільної господарки.

§ 3. Якщо та поміч не вистачає або покажеться, що ерекціональні чи фундаційні ліси чи грунта завідувані без пристосування раціональних принципів господарки, Маєткова Епархі-

яльна Рада уповажнена адміністрацію цих земель чи лісів перебрати на себе та виконувати її за посередництвом своїх фахових органів. Зробить це дорогою декрету, від котрого ужитковці можуть відкликатися до Ординаріяту, до місяця від дня доручення декрету.

§ 4. Маєткова Епархіяльна Рада завідує також всіми ерекціональними лісами: а) парохій необсаджених через канонічний конкурс і інституцію, б) лісовими сервітутами, себто лісами одержаними як викуп за сервітути, в) усіми лісами, які парохи добровільно віддадуть в адміністрацію Епархіяльної Ради

§ 5. Епархіяльна Рада обовязана ерекціональними лісами завідувати в хосен парохії й пароха, себто має обовязок так господарити, щоб запевнити дохід будучим парохам, а теперішньому дати ввесь біжучий дохід, по відтрученні конечних вкладів і конечних адміністраційних коштів.

§ 6. Маєткова Епархіяльна Рада уповажнена утворити окремий АЕпархіяльний Фонд, якого мета покривати кошти фахової опіки над ерекціональними землями.

§ 7. Епархіяльна Рада уповажнена побирати з кожної парохії, яка має ерекціональний ліс, згл. стягати з парохій, яких лісами завідує, одноразовий уділ у висоті 2·50 м³ дерева від гектара лісової поверхні.

§ 8. Епархіяльна Рада обовязана в ерекціональних лісах, якими сама завідує, визначувати те дерево до вирубу на уділ в тому Фонді з теребіжей та принагідних вирубів, як вітроломи, щоб по можності не нарушувати нормального доходу з лісів належного парохам.

§ 9. Через зложення одноразового уділу до Лісового Фонду кожна ерекція, що зложила той уділ до Лісового Фонду, є тимсамим увільнена від оплати 2·30 зол річно від гектара, належної по думці розпорядку АЕп. Ради Ч. 935 з 1937 р. (АЕВ. ч. I, ст. 7).

§ 10. Зложенням уділу до Лісового Фонду набуває ерекція право до постійної опіки фахових органів Епархіяльної Ради, до одержування операт лісової господарки, безплатного постачання садженіць та до догляду над лісовою господаркою.

§ 11. В випадку ствердження незаплачення через два роки грунтових податків та звязаних з ними оплат та належитостей від ерекціональних земель Епархіяльна Рада уповажнена відділити таку поверхню ерекціональної землі, з якої дохід призначений на заплачення залягаючих згл. й біжучих податків та від-

ділену частину ерекції винаймати або через Деканальну Раду або через фахові свої органи.

§ 12. Організація надзору й евентуального завідування ерекціональними землями належить до Маєткової Епархіяльної Ради, яка видасть потрібні зарядження.

§ 13. Закон входить у життя після оголошення його в АЕпархіяльних Відомостях.

Від Митрополичого Ординаріяту
у Львові, дня 28 грудня 1937.

† *АНДРЕЙ*
Митрополит

Ч. 13065/РП.

Право вдів до однорічного користування садами й городами.

В доповненні розпорядження Ч. 2963/РП (АЕВ 1935, ч. V, ст. 154) вдови й сироти по священиках, якщо виконають усі там вичислені умовини, мають не тільки право вживати один рік по смерті мужа чи батька половину ерекційного грунту, але й половину саду й городу.

ОГОЛОШЕННЯ, ВІДОЗВИ Й КОМУНІКАТИ.

Ч. 11686/К.

Парохіяльні картотеки.

Митрополичий Ординаріят пригадує О. Душпастирям обовязок ведення парохіяльних картотек (див. АЕВ 1932, ч. I, ст. 12). ОО. Деканам доручається при візитаціях звертати на це увагу і в звітах зазначувати, в яких парохіях не виконано ще цього зарядження, або дальше точне ведення занедбано.

Ч. 14651/К.

Архіепархіяльні Відомости.

Митрополичий Ординаріят пригадує всім ОО. Душпастирям дбати про пренумерату АЕВідомостей і по скінченні року цілий комплєт оправити та вписати в інвентар парохіяльної бібліотеки. ОО. Декани перевірюватимуть, чи це зарядження точно виконується.

Ч. 13264/К.

Боротьба з неграмотністю.

В дні 24 листопада ц. р. відбулася в „Просвіті" нарада представників усіх центральних установ і редакцій у справі ліквідації неписьменности серед українського народу. Нарада визнала неписьменність усенароднім лихом та постановила, що все зорганізоване громадянство, всі установи мусять повести на теренах своєї праці боротьбу з цим лихом. Начальний провід і контролю над акцією боротьби з неграмотністю нарада довірила „Просвіті". В краю кермуватиме акцією окрема Комісія для справ поборювання неграмотности, по повітах при філіях „Просвіти" мають потворитись такі ж Комісії, а на місцях при читальнях Секції для поборювання неграмотности з представників повітових чи місцевих установ та громадян.

Митрополичий Ординаріят поручає Всеч. Духовенству:

1) Піти назустріч установам при творенні Комітетів чи Секцій для боротьби з неписьменністю та заохотити вірних у проповідях до праці й користання з неї.

2) Де неможливо було б утворити такі „Секції", або праця з різних причин була б неможлива, подбати самим про організацію боротьби з неписьменністю.

3) Своєю працею причинитись до того, щоб оберегти вірних від погубних впливів.

В книгарні „Просвіти" можна набути ювилейний буквар із читанкою п. з. „До сонця" в ціні 50 гр. за примірник.

Душпастирство для греко-католиків у Франції.

Митрополичий Ординаріят подає до відома, що св. Конгрегація для Східньої Церкви назначила душпастирем для греко-католиків у Франції о. Якова Перрідона, був. ректора Малої Семинарії у Львові. У всіх справах, що торкаються наших вірних у Франції, слід звертатися на адресу: J. F. Th. Perridon, Paris (14) Rue de Georgovie.

Ч. 11337/ВР.

Українська Щадниця в Перемишлі.

Митрополичий Ординаріят поручає Парохіяльним Урядам Українську Щадницю в Перемишлі як одиноку українську касу ощадности з правом пупілярної обезпеки, в якій можна льоку-

вати церковні і фундаційні гроші, при збереженні всіх обовязуючих приписів у АЕпархії.

Поручені книжки.

1. **Вічне Місто** — о. Степана *Ковалева*, зі світлинами Ватикану, Риму й околиці, в ціні брош. 1·45 зл. оправ. 2·05 враз з почт. пересилкою. Замовляти: Видавництво ЧСВВ Жовква.

2. **Приповісті Ісуса Христа** — о. Михайла *Кравчука*, в ціні брош. 95 гр., опр. 1·45 зл. з почтовою пересилкою. Замовлення: Видавництво ЧСВВ Жовква.

ХРОНІКА.

Рукоположення отримали:

1. Білинський Володимир, неопресвитер, 12. XII. 1937.
2. Будний Юрій Степан, неопресвитер, 12. XII. 1937.
3. Буць Олександер, неопресвитер, 12. XII. 1937.
4. Галій Василь, неопресвитер, 12. XII. 1937.
5. Галиш Йосиф, неопресвитер, 12. XII. 1937.
6. Данько Володимир Адам, неопресвитер, 21. XI. 1937.
7. Коржинський Василь Омелян, неопресвитер, 12. XII. 1937.
8. Пришляк Ярослав, неопресвитер, 12. XII. 1937.
9. Семен Володимир, неопресвитер, 21. XI. 1937.
10. Слободян Володимир, неопресвитер, 12. XII. 1937.
11. Смик Богдан Юрій, неопресвитер, 12. XII. 1937.
12. Тарнавський Володимир, неопресвитер, 12. XII. 1937.

Прийняті до звязи з клиром АЕпархії:

1. Кочут Ярослав із Чина Найсв. Ізбав. (Редемптористів).
2. Пелліх Володимир, Др., із Станиславівської Епархії.

Відпущений із звязи з клиром АЕпархії:

Чередарчук Роман, завідатель Убиня милятинського деканату, до Станиславівської Епархії.

Іменовані й назначені:

1. Гуглевич Данило, завідатель Білого нараївського деканату, катихитом у Бережанах.
2. Дурбак Всеволод, б. префект Малої Семинарії у Львові,

директором Ремісничої Бурси й душпастирем для робітників у Львові.

3. Ліщинський Михайло, сотрудник у Дубі перегінського деканату, капеляном СС. Студиток у Бруховичах.
4. Фіголь Володимир, Др., духовником Малої Семинарії.

ДУШПАСТИРСЬКІ ПОСАДИ.

Канонічну інституцію на парохів отримали:

1. Бордуляк Віктор, завідатель Ходачкова Великого козлівського деканату, на Ходачків Великий (Ч. 12013/Л).
2. Гулей Микола, завідатель Сервир озірнянського деканату, на Сервири (Ч. 12050/Л).
3. Свистун Петро, завідатель Нуща оліївського деканату, на Нуще (Ч. 12730/Л).
4. Терещук Володимир, завідатель Висоцька брідського деканату, на Висоцько (Ч. 12729/Л).

Завідательства отримали:

1. Ганас Роман, парох Збоїск львівського деканату, у Зборові (Ч. 10892/Л).
2. Головацький Михайло, завідатель Лолина долинського деканату, в Фрезі стрілицького деканату (Ч. 13722/Л).
3. Грат Станислав, після повороту зі студій, у Тростянці Великому оліївського деканату (Ч. 11106/Л).
4. Коржинський Василь, неопресвитер, у Витвиці болехівського деканату (Ч. 13452/Л).
5. Кулик Василь, парох Зборова, у Збоїсках львівського деканату (Ч. 10890/Л).
6. Малий Юрій, сотрудник у Ясенівцях золочівського деканату, в Якимові милятинського деканату (Ч. 10252/Л).
7. Пелліх Володимир, Др., зі Станиславівської Епархії, в Черневі бурштинського деканату (Ч. 11164/Л).
8. Пилипчук Мирон, сотрудник у Банюнині милятинського деканату, в Покрівцях жидачівського деканату (Ч. 11428/Л).
9. Салагуб Роман, сотрудник у Добромірці новосільського деканату, в Надітичах миколаївського деканату (Ч. 11674/Л).
10. Сярок Степан, Др., сотрудник у Добротворі струмилокамінецького деканату, в Незнанові того ж деканату (Ч. 12052/Л).

11. Цегельський Ігнатій, Др., висл. катихит і сотрудник у Камінці Струмиловій, у Любіні Великім городецького деканату (Ч. 11638/Л).

Доїзджаючими завідателями назначені:

1. Побігущий Богдан, ректор церкви в Бубнищі любінецького деканату, в Труханові того ж деканату (Ч. 13915/Л).
2. Сеньківський Дмитро, парох Колоколина бурштинського деканату, в Журові того ж деканату (Ч. 12749/Л).

Ректором церкви іменований:

Мацієвич Іван, б. завід. Гаїв Старобрідських, у Старих Бродах (Ч. 13400/Л).

Доїзджаючим ректором церкви назначений:

Ляхович Гавриїл, парох Утіхович перемишлянського деканату, в Тучнім того ж деканату (Ч. 13314/Л).

Сотрудниками з правом управи назначені:

1. Бариляк Тома, ректор церкви в Тучнім перемишлянського дек., в Липиці Горішній рогатинського дек. (Ч. 13314/Л).
2. Щирба Леонід, сотрудник у Краснім буського деканату, в Демні миколаївського деканату (Ч. 13991/Л).

Сотрудниками назначені:

1. Білинський Володимир, неопресвитер, у Могильниці теребовельського деканату (Ч. 13394/Л).
2. Будний Юрій, неопресвитер, у Кошляках новосільського деканату (Ч. 13986/Л).
3. Буць Олександер, неопресвитер, у Зарудцях яричівського деканату (Ч. 13992/Л).
4. Галій Василь, неопресвитер, у Скоморохах Нових галицького деканату (Ч. 13597/Л).
5. Галиш Йосиф, неопресвитер, у Куткорі глинянського деканату (Ч. 13396/Л).
6. Данько Володимир, неопресвитер, у Березділцях миколаївського деканату (Ч. 12183/Л).
7. Дикий Роман, б. сотрудник у Липиці Горішній рогатинського деканату, в Бурштині (Ч. 11769/Л).

8. Дмитрук Евген, сотрудник у Струсові теребовельського деканату, в Камінці Струмиловій (Ч. 10946/Л).
9. Михайлищук Дмитро, Др., сотрудник у Демні миколаївського деканату, в Краснім буського деканату (Ч. 13990/Л).
10. Панасюк Йосиф, сотрудник у Куткорі глинянського деканату, в Струсові теребовельського даканату (Ч. 11636/Л).
11. Пришляк Ярослав, неопресвитер, у Сваричеві рожнітівського деканату (Ч. 13387/Л).
12. Семен Володимир, неопресвитер, у Вербилівцях рогатинського деканату (Ч. 12182/Л).
13. Слободян Володимир, неопресвитер, у Дубі з осідком у Ріпнім перегінського деканату (Ч. 13398/Л),
14. Смик Богдан, неопресвитер, у Добромірці новосільського деканату (Ч. 13393/Л).
15. Тарнавський Володимир, неопресвитер, у Заланові рогатинського деканату (Ч. 13391/Л).

Похвальні грамоти отримали:

1. Гуменна Параскева, порохіянка Таврова козлівського деканату (Ч. 14064/РД).
2. Загребельний Олексій с. Томи, парохіянин Таврова козлівського деканату (Ч. 14064/РД).
3. Загребельний Теодор, парохіянин Таврова козлівського деканату (Ч. 14064/РД).
4. Зіняк Анна, парохіянка Новошин журавенського деканату (Ч. 12028/РД).
5. Зіняк Кравець Андрій, парохіянин Новошин журавенського деканату (Ч. 12028/РД).
6. Костик Павлина, парохіянка Таврова козлівського деканату (Ч. 14064/РД).
7. Левенець Петро, парохіянин Новошин журавенського деканату (Ч. 12028/РД).
8. Попович Анастасія, парохіянка Таврова козлівського деканату (Ч. 14064/РД).
9. Попович Михайло, парохіянин Таврова козлівського деканату (Ч. 14064/РД).
10. Хома Микола, парохіянин Таврова козлівського деканату (Ч. 14064/РД) та такі парохіяни:

Куропатник бережанського деканату (Ч. 11704/Л).

11. Адамів Марія
12. Вовк Микола
13. » Михайло
14. Дмитрів Петро
15. » Розалія
16. Залипський Михайло
17. » Степан
18. Костишин Михайло
19. Красовський Григорій
20. Куціль Михайло
21. Леськів Михайло
22. Лушпіс Андрій
23. Миколаїв Петро
24. Олійник Йосиф
25. » Микола
26. Починок Анна
27. Прийдун Семен
28. Слабодух Микола
29. » Семен
30. Стефінів Василь
31. » Григорій
32. Терновий Григорій
33. » Дмитро
34. » Микола
35. Федус Микола
36. Франкевич Микола

Котова бережанського деканату (Ч. 11704):

37. Бесага Іван
38. » Марія
39. Кордяк Антін
40. Луців Олексій
41. » Степан
42. Мидляк Михайло
43. Олійник Анна
44. Щур Анна
45. » Омелян
46. » Степан

Лісник бережанського деканату (Ч. 11704/РД):

47. Головка Микола
48. Греськів Микола
49. Комарянський Мих.
50. Марків Параскева
51. Прийдун Анастасія
52. Самбульський Іван
53. Сенишин Марія
54. Шепета Микола

Паликоров підкамінецького деканату (Ч. 10712/РД):

55. Биць Іван
56. Василінка Яків
57. Дмитрус Іван
58. Кравчук Анна
59. Кубяковська Анастасія
60. » Домініка
61. Кубяковський Петро
62. Кутняк Петро
63. Олійник Варвара
64. Сокіл Іван
65. Юрченко Ксеня

Тростянця бережанського деканату (Ч. 11704/РД):

66. Бесага Анна
67. Гишка Роман
68. Гринишин Ірина
69. Ликтей Анастасія
70. Михайлюк Йосиф
71. Полгод Параскева
72. Поляк Михайло
73. Семенів Тереса
74. Сус Микола і Юлія
75. Суха Павлина

Звільнені від конкурсових іспитів :

1. Біляк Іван, парох Цішок олеського деканату, на 6 літ (Ч. 12420/Л).
2. Гаврилюк Степан, завідатель Стремільча лопатинського деканату, на 6 літ (Ч. 12664/Л).
3. Козоріс Михайло, парох Купчинець микулинецького деканату, на 1 рік (Ч. 12007/Л).
4. Костишин Евген, парох Балучина глинянського деканату, на 6 літ (Ч. 12423/Л).
5. Мирович Григорій, парох Ясниск янівського деканату, на 3 роки (Ч. 12220/Л).
6. Олійник Павло, завідатель Тростянця Малого золочівського деканату, на 6 літ (Ч. 12069/Л).
7. Скасків Григорій, парох Дібринова рогатинського деканату, на 6 літ (Ч. 11950/Л).

Анулювання призначень:

1. Гургула Анатоль (X, 157), призначений на завідателя до Витвиці, залишився в Томашівцях.

2. Дядьо Микола (X, 158), призначений ректором церкви в Старих Бродах, залишився в Лагодові.

3. Левицький Володимир (X, 157), призначений на завідателя в Лагодові залишився в Перегноєві.

4. Любович Іван (X, 159) призначений на сотрудника в Могильниці, виїхав на студії до Інсбрука.

ПОМЕРЛИ:

1. **Андрущишин Ілля,** парох Незнанова струмило-камінецького деканату й член посмертного фонду, помер дня 17 листопада на 63-ому році життя й 37-ому священства.
2. **Вонс Степан,** парох Ігровиці тернопільського деканату, помер дня 25 грудня на 53-ому році життя й 26-ому священства.
3. **Телішевський Василь,** парох Фраги стрілицького деканату й член посмертного фонду, помер дня 7 грудня на 55-ому році життя й 30-священства.
4. **Чекалюк Богдан,** парох Пійла калуського деканату й член посмертного фонду, помер дня 28 грудня на 54-ому році життя й 29-ому священства.

Душі Їх поручається молитвам Духовенства Архіепархії.

Накладом Митроп. Ординаріяту Друк. „Бібльос", Львів, Японська 7.

ПОКАЖЧИК ІМЕН

Абрисовська Марія 63
Адамів Марія 228
Александрович Йосиф о. 40
Алексевич Михайло 61
Алиськевич Евген о. 57, 61, 128
Андрушко Володимир о. 58
Андрущишин Ілля о. † 230

Бадухівський Василь 190
Базилевич Климентій о. 11
Бариляк Тома о. 12, 13, 226
Бачинський Олександер о. † 160
» Роман о. 96, 157
Березіцька Марія 190
Бесага Анна 228
» Іван 228
» Марія 228
Беш Юстина 190
Биць Іван 228
Білик Павло 190
» Роман о. 156
Білинський Василь 192
» Володимир о. 57, 224,226
» Олексій 192
» Семен 192
Білоскірка Лев о. 12, 96
Біляк Іван о. 229
Бісик Іван 64
Бобовник Евген о. 96
» Михайло о. † 80
Богатюк Теодор о. 159
Богдан Михайло 64
Боднарчук Михайло о. 57, 58, 158
Божкевич Параскева 192
Бойко Василь 13
» Ксеня 13
» Марія 13
Боліновський Василь о. 11
Бондар Анна 13
» Прокіп 13
Бордуляк Віктор о. 225
Бородайко Евстахій о. 57
Бородчак Катерина 190
Боросюк Ксеня 14
» Теодор 14
Бояновський Семен 63
Броневич Франко 61
Бугай Микола 64
Будний Юрій о. 224, 226
Бурак Данило 14
» Семен 14
» Текля 14
Бутринський Микола о. 58
Буць Олександер о. 224, 226
Бучко Антін о. 59, † 160
Бялецький Роман о. 12, 61

Вареха Іван 14
Василінка Яків 228
Васюта Степан 13
Васьків Василь 190
Весна Константин о. 159
Винницький Іван о. † 15
Війтів Василь 13
Вільк Анна 13
Владимір Марія 14
Вовк Микола 228
» Михайло 228
Войтович Павлина 14
Волинець Михайло о. 58
Вонс Степан о. † 230
Воробець Михайло 63
» Степан о. 12, 60
Воронюк Василь о. 12

Гаврилишин Ілля о. 12
Гаврилюк Михайло о. 58, † 112
» Степан о. 229
Гайдукевич Йосиф о. 59
Гайова Анастасія 190
Галій Василь о. 224, 226
Гамерський Іван о. † 160
Ганас Роман о. 40, 225
Ганицький Іван о. 59
Ганущак Андрій 192
Ганкевич Володимир о. 59
Гвоздецький Олександер о. † 144
Гевко Іван 190
Геврич Богдан о. 57, 61
Гетьманчук Анна 13
Гишка Роман 228
Гладун Анастасія 14
» Василь 14
» Григорій 14
» Ілля 62
Глодзінський Іван о. 39
Головатий Василь 14
Головацький Михайло о. 12, 225

Головка Микола 228
Горинь Мирослав о. 60, 96
Гошовський Микола о. † 40
Грабовський Петро 62
Гривнак Йосиф о. 59
» Татіяна 62
Гринишин Ірина 228
Гриньох Іван о. Др. 158
Грицай Василь о. 13
Грищик Іван 190
Гуглевич Данило о. 224
Гузюк Марія 62
Гулей Микола о. 96, 225
Гуменна Параскева 227
Гуменюк Юлія 62
Гункевич Ігнатій о. 57, 59
Гуцул Микола 62

Ґаба Марія 13
» Меланія 13
Галандій Михайло 62
Галиш Йосиф о. 224, 226
Грат Станислав о. 156, 225
Греськів Микола 228
Грещишин Марія 62
Гроховський Йосиф о. 12, 157
Гудзяк Олександер 39
Гураль Михайло о. 57, 61
Гургула Анатоль о. 157, 229
Гурка Витовт 190

Давидюк Теодор о. 59
Дакурова Марія 192
Данько Володимир о. 224, 226
Дзвордз Григорій 190
Дикий Роман о. 226
Дідуник Микола о. † 40
Дмитрик Михайло о. 58
Дмитрів Петро 228
» Розалія 228
Дмитрук Евген о. 227
Дмитрус Іван 228
Домкович Василь о. 58
Доскоч Ірина 190
Дочило Мирон о. 61
Драбик Анна 62
Дратвінський Тома 62
Дрищак Василь 62
» Олена 62
Дружбяк Дмитро 155
Дубчак Андрій 190
Дурбак Всеволод о. 224
» Орест о. 159
Дурдела Омелян о. 156, 158
Дядьо Микола о. 158, 229

Жолкевич Володимир о. 12, 156

Завербний Андрій 14
» Ксеня 14
» Семен 14
» Юлія 14
Загребельний Олексій 227
» Теодор 227
Задорожний Микола о. 58
Залипський Михайло 228
» Степан 228
Заплітна Евгенія 13
Зарицький Олексій о. 128
Заяць Анна 14
» Михайло 14
Збаращук Іван о. 12, 61, 158
Зіняк Андрій 227
» Анна 227
Зосяк Петро 64

Іваницький Григорій 63
Іванчук Семен о. 58
Івасик Омелян о. 59
Івахів Павло о. 157
Івашко Іван 190
Іжак Мирон о. 57, 60

Кавара Яків 190
Кадій Олександер о. 80
Калагуба Іван 64
» Петро 64
» Степан 64
Кальмук Марія 14
» Михайло 14
Канюк Дмитро 62
» Ефрозина 62
» Катерина 62
Капіш Марія 190
Карабин Іван 192
Кармалита Григорій о. 156
Карпинський Плятон о. † 64
» Юрій о. 128
Карпишин Яків 190
Карпій Степан 13
Карпінський Йосиф о. 128, 158
Керша Ксенофонт о. 128
Кинаш Михайло 191
Кисілевський Володимир 64
» Олена 64
Кізлик Анастасія 64
Клодзінський Маріян о. 156
Клюс Іван о. 61
Кобелюх Анастасія 14
Кобрин Дмитро 64
Ковалів Степан о. 11, 224
Коваль Володимир о. 158
» Софія 62
Коверко Максим о. 159
Козак Анна 64
Козоріс Михайло о. 229
Коломиєць Богдан о. 158
Колянковський Іван о. † 112
Комарянський Михайло 228
Кондрат Іван о. 58
Коник Василь о. 61
Корба Василь 192
Кордуба Емануїл о. 60

Кордяк Антін 228
Коржинський Василь о. 224, 225
Корникевич Ігнатій 192
Косович Микола о. 58
» Омелян 62
Костельний Іван о. 11
Костик Павлина 227
Костишин Евген о. 229
» Михайло 228
Коцюба Степан 14
Кочут Ярослав о. 224
Кравчук Анна 228
» Михайло о. 224
Красовський Григорій 228
Кремінецький Степан о. 59
Крет Павло 14
Криницький Франц 64
» Е. 64
Кубяковська Анастасія 228
» Домініка 228
» Петро 228
Кузьма Андрій о. 157
Кулик Василь о. 225
» Дмитро о. 59
» Корнилія 14
Куницький Корнило о. 158
Куртий Микола 64
Куссий Лютослав о. 159
Кутельмах Григорій 14
Кутняк Петро 228
Куціль Михайло 228
Кучабський Володимир о. 59
Кучер Василь 62
Кушнір Анна 62
» Микола 64
» Петро 62
» Яків 64

Лазечко Олексій о. 96
Лаповець Наталія 62
Левенець Петро 227 [159, 229
Левицький Володимир о. 61, 156, 157,
» Евген о. 59, 96
» Теодор о. 156
» Ярослав Др. 64
Леськів Катерина 191
» Михайло 228
» Степан 191
Ликтей Анастасія 228
Лис Дмитро 191
Литвин Богдан о. 58
Лишак Михайло о. Др. 12
Ліщинський Лев о. 157
» Михайло 159, 225
Лотоцький Володимир о. † 80
Лошній Андрій о. 159
» Евдокія 13
Луців Олексій 228
» Степан 228
Лучка Анна 64
» Іван 64
Лучка Михайло 64
» Павло 64
Лушпіс Андрій 228
Любович Іван о. 12, 61, 159, 229
Люшак Микола 62
Ляхович Гавриїл о. 226

Мазур Параскева 62
Малий Юрій о. 225
Малиновський Олександер о. 157
Малік Параскева 63
Малюца Іван о. 159
Мандзик Василь о. 159
Мандзій Іван 191
„ Степан 191
Манишевський Михайло о. 58
Манько Юліян о. 157
Марищук Горпина 63
Маркевич Зиновій о. 40
» Микола о. 59
Марків Параскева 228
Мармаш Василь о. 159
Маруневич Микола 192
Марцінків Анна 63
Марцюк Текля 191
Матюк Віктор о. 37
Махновська Евгенія 14
Мацієвич Іван о. 226
» Микола о. 12
Машівський Микола 191
Медвідь Григорій 63
» Марія 63
Мельник Анна 14
Мерунович Павлина 192
Мидляк Михайло 228
Микитюк Данило о. 12, 158
Микіцький Антін 14
» Параскева 14
Миколаїв Петро 228
Мирович Григорій о. 229
Миронюк Іван о. 158
Мисевич Роман о. 59
Михайлишин Василь 191
Михайлищук Дмитро о. Др. 159, 227
Михайлюк Йосиф 228
Михальчишин Анна 191
Михасевич Василь 64
» Михайло 64
Мізяк Евдокія 191
Мікульський Петро 64
Міняйло Анна 64
Молчко Павло 191
Моравський Олексій 14

Нагаєвський Ісидор о. 59
Нагірняк Михайло 191
Назаревич Параскева 14
Наумів Іван о. 59
Небилович Параскева 63
Недільський Іван о. 59, 157
Ничай Марія 191

Ніжникевич Ярослав о. 190
Новаківзький Зиновій о. 59
Новотна Павлина 63
Нуд Богдан о. 59

Огаренко Микола 14
Окопна Анастасія 63
Олексюк Іван о. 159, 190
Олійник Анна 228
» Варвара 228
» Йосиф 228
» Микола 228
» Павло о. 229
Оришкевич Олександер о. 158
Ошуст Олексій 191

Павлів Ірина 192
» Степан 64
Пайкуш Іван о. 58
Палій Іван о. 156
Панасюк Йосиф о. 227
Панчишин Григорій о. 39
Пелліх Володимир о. Др. 224, 225
Перепічка Микола о. 59
Пересипкин Петро о. 60
Перрідон Яків о. 223
Петришин Зенон 14
Пилипець Леонтія 191
Пилипчук Мирон о. 225
Пиріг Антін о. 96
Підхомна Марія 191
Піта Анастасія 14
Плакида Григорій о. † 64
Плашовецький Володимир о. 159
Побережний Йосиф о. 96
Побігушка Филимон о. Др. 96
Побігущий Богдан о. 158, 226
Поглод Параскева 228
Подольський Микола 64
Познахівський Володимир о. 60
Познаховський Евген 14
» Микола 14
Поляк Михайло 228
Попель Теодор о. † 40
Попович Анастасія 227
» Марія 14
» Михайло 227
Починок Анна 228
Пригода Іван 14
Прийдун Анастасія 228
» Семен 228
Притула Дмитро 64
Прихитко Василь о. 40
Пришляк Ярослав о. 224, 227
Пугач Теодор 14
Пуківський Олексій 192
Пецух Григорій 14
» Марія 14
» Олексій 14
» Текля 14
Пясецький Олексій о. † 160

Размус Татіянна 191
Раковський Ярослав о. 157
Ржондзістий Евген о. 156, 159
Рижевська Марія 191
Розумний Іван о. 13
Рокецький Ярослав о. 158
Романишин Михайло о. 58
» Петро о. 61
Романчукевич Іван о. 58
Рощук Варвара 63

Сабат Олександер о. 60
Савчак Анна 191
» Іван 14
Садовський Володимир о. 128, 158
Салагуб Роман о. 225
Салик Анна 64
Саляк Іванна 63
Самбульський Іван 228
Самопал Евдокія 191
Сас Степан о. 12, 60
Сахно Теодор о. 156
Свистун Петро о. 60, 225
Свідерська Катерина 64
Семен Володимир о. 224, 227
Семенів Тереса 228
Семенюк Анна 64
Семків Петро 191
Семчишин Іван 63
» Марія 63
» Юстина 63
Сенишин Марія 228
Сенів Михайло о. 159
Сеньківський Дмитро о. 226
Сидорак Михайло 64
Сидорів Йосиф о. Др. 96, 158
Сітка Наталія 192
Скасків Григорій о. 229
Скульський Йосиф о. 60
Слабодух Микола 228
» Семен 228
Слиж Жигмонт о. 128
Слободян Володимир о. 224, 227
Слоневський Володимир о. 61
Служинський Микола о. 160
Смик Богдан о. 224, 227
» Петро о. 160
Собків Максим 14
Собчак Ілля о. 58
» Стефанія 64
Совяк Ярослав о. 61
Сокіл Іван 228
Соловій Петро о. 160
Сопуляк Михайло о. Др. 112, 128
Сорочак Теодор 64
Сохоцький Ісидор о. 157
Стасишин Григорій о. 158
Степаняк Іван о. 60
Стефанів Андрій 192
» Іван 192
Стефанович Софія 192

Стефінів Василь 228
» Григорій 228
Стець Анна 63
Стрийський Мирон о. 159
Струминський Михайло о. † 40
Сус Микола 228
» Юлія 228
Суха Павлина 228
Сярок Степан о. Др. 159, 225

Тарнавський Володимир о. 224, 227
Татарин Агафія 192
Татчин Марія 14
» Микола 14
» Михайло 14
« Текля 14
Твориш Михайло 64
Теліжим Йосиф о. 60
Телішевський Василь о. † 230
Терещук Володимир о. 225
Терлецька Евгенія 64
Терновий Григорій 228
» Дмитро 228
» Микола 228
Тимчук Іван о. 156
Троян Роман о. 61
Туз осиф 64

Ульванський Роман о. 60, 96
Ушан Михайло 63

Фарміга Маріян о. 128, 157
Феденишин Марія 192
Федус Микола 228
Феськів Марія 192
Филипович Евдокія 63
Фіголь Володимир о. Др. 225
Фітьо Степан о. 160
Франкевич Микола 228
Фурикевич Володимир о. 157
Футорська Анна 14

Хлипавка Василь о. 61
Хома Микола 227
Хомяк Евдокія 192

Цаль Марія 63
Цебровський Іван о. 12
Цегельський Ігнатій о. Др. 226
Цибран Степан о. 128
Цимбалістий Ярослав 155
Цісик Степан о. 157
Ціцькевич Олександер о. 60
Цюна Параскева 63
Цюпка Григорій о. 160

Чайковський Михайло о. † 40
Чарновський Каєтан 14
» Софія 14
Чекалюк Богдан о. † 230
Чепіль Анна 192
Чередарчук Роман о. 13, 224
Черкас Ксеня 192
Черниш Семен о. 60
Черняк Евдокія 192
Чикета Іван о. 40
Чировський Іван о. † 40
Чопей Василь о. 157
Чорний Петро 192
» Семен 14

Шалас Іван 192
Шанковський Евген о. 157
Шафранський Семен 63
» Марія 63
Швець Петро 192
Швидкий Теодор 14
Шепета Микола 228
Шиманська Наталія 63
Шкіра Анна 192
» Ілляріон 192
Школьник Ярослав о. 58
Шмидко Семен
Шпирало Катерина 14
Штурмай Петро о. 61
Шуст Ярослав о. 60

Щидлюк Теодосія 63
Щирба Леонід о. 159, 226
Щур Анна 228
» Омелян 228
» Степан 228
Щурко Дмитро 64
» Пантелеймон 64
» Теодор 64
Щуровський Іван о. 156

Єднак Яків 192

Юрик Степан о. Др. † 40
Юрченко Ксеня 228

Яблонський Іван 192
Якубовський Петро 192
Яросевич Микола о. 39
Ясеницька Ольга 192
Яцкевич Мирон о. 96
Яцків Іван о. 157
Яцура Теодор 14

ПОКАЖЧИК МІСЦЕВОСТЕЙ

Антонівка 62, 128

Балучин 229
Банюнин 225
Баранівка 192
Барилів 40, 56, 60
Батьків 12, 56
Бережани 96, 192, 224
Березділці 226
Берлин 40, 56, 59
Бишки 58, 60
Бібрка 96
Біла 58, 61, 112, 128, 152
Біле 224
Білка 63
Білківці 60
Білоголови 96
Білокерниця 62, 63
Білявці 160
Бірки Малі 12, 58, 61
Бліх 63
Богатківці 152
Богутин 58, 59, 128, 152,
Болехів 12, 61 [158, 160
Бориничі 191, 192
Брахівка 192
Бродки 159
Бруховичі 12, 60, 000
Бубнище 158, 226
Букачівці 158
Бурштин 60, 226
Буцики 12, 13, 152, 158

Вербилівці 59, 128, 157
Верешиця 56 [227
Вертелка 152
Вибудів 12, 59, 157
Висипівці 191
Висоцько 56, 192, 225
Виспа 192
Витвиця 152, 157, 225, 229
Витків 56
Вівсє 58, 59, 152
Вільховець 58, 59
Вовків 58, 59
Войнилів 51, 159, 190
Володимирці 159
Воля Довголуцька 61

Гаї 14, 56, 157, 158
„ Старобрідські 12, 226
Германів 58, 59
Гірне 61
Глещава 57
Глинна 14 [190, 191
Глиняни (Замістя) 58, 61,
Глібовичі Великі 80, 96,
Гозіїв 80 [152
Гологори 39
Городище 15, 58, 152, 156,
Городниця 63 [159
Городок 157
Грабківці 159

Демня 159, 226, 227
Дібринів 229
Дмитрів 57, 60
Дмтрє 157, 158
Добриводи 61
Добромірка 225, 227
Добротвір 60, 159, 225
Добряничі 62
Довга 58, 59
Довге 58, 158
Долиняни 192
Домажир 13, 39
Драганівка 159
Дроговичі 191
Дуба 159, 225, 227
Дубівці 63
Дубравка 59, 96, 152

Жидачів 157
Жидятичі 157, 158
Жовчів 160
Жупанє 60
Журавники 14, 62
Журів 61, 159, 226

Забойки 9, 60
Завалів 192
Загірочко 58, 59
Задвірє 159
Закомарє 60
Залавє 59, 96, 158
Заланів 157, 227
Залісці 58, 60
Зарваниця 62
Зарудці 226
Збараж 11
Збоїска 40, 225
Зборів 14, 225
Звижень 40, 56, 59, 152
Знесіння 152
Золочів 40, 56, 63, 190, 192

Іванівці 13, 14
Ігровиця 230
Ілемня 96, 156

Камінка Струмилова 226,
Камінь 56, 59 [227
Камянець див. Підлюте
Кійданці 62, 63
Княжівське 40
Княжолука 11
Кобиловолоки 60, 96, 152
Кожичі 191
Козівка 157, 160
Козлів 58, 60
Козова 39, 56, 58, 60, 96
Козьова 152
Колоколин 226
Конюхи 61
Конюшки 60, 61
Кореличі 159
Коропець 152
Корсів 40, 57, 59
Котів 228
Котузів 12, 59, 60, 152
Кошляки 12, 13, 157, 191,
Красна 59, 62, 152 [226
Красне 159, 226, 227
Краснопуща 157
Криве 63, 155
Кривка 57
Кропивник 61, 159
Кудобинці 58
Купчинці 229
Куровичі 159
Куропатники 152, 228
Кути 13, 14, 192
Кутищі 59, 60, 152, 158
Куткір 226, 227

Лавриківці 190 [229
Лагодів 152, 156, 157, 158,
Ладичин 57 [192
Лапшин 57, 58, 59. 190,
Лецівка 152
Липиця Горішня 13, 226
Липовиця 152
Лісники 228
Лолин 12, 57, 225
Лоня 153
Лопушани 59, 96
Лукавиця Нижня 153
Лучинці 191

Любінь Великий 12, 156,
Лютовиско 153 [226
Ляховичі Зарічні 96
Ляцьке Велике 158
Ляшки Муровані 153
Львів 39, 40, 57, 61, 63,
[158

Малашівці 192
Манаїв 59, 153
Медин 153
Мединя 158
Миклашів 14
Микулинці 158
Милятин Старий 58, 61
Мильно 63
Мишковичі 153
Могильниця 158, 159, 226,
[229

Наварія 60
Нараїв 96, 158
Надітичі 153, 225
Нараїв 62, 63
Незнанів 225, 230
Несторівці 96, 153
Нове Село 159
Новиця Горішня 160
Новосілки Загальч. 40
Новошини 159, 227
Нуще 60, 225

Озеряни 190, 191
Олесько 61
Оліїв 11
Орішківці 191
Орявчик 153
Осмолода 64
Остапє 61
Осташівці 191
Островець 64, 96, 153

Паликорови 228
Пальчинці 60
Пеняки 153
Перевозець 153, 158
Перегінсько 64
Перегноїв 60, 61, 96, 157,
Пикуловичі 12]229
Підбереж 96, 159
Підбірці 58, 59
Підгірки 157, 159
Підлюте 156, 157 159
Підмихайлівці 61
Підярків 153
Пійло 230
Пісочна 37
Плауча Велика 61
„ Мала 62
Плетеничі 58, 59,
Плісняни 58, 96, 153
Плугів 160
Побук 58, 60
Повітно 80, 157, 158
Подусільна 160
Покрівці 62, 63, 157, 225
Полове 153
Полонична 58, 59
Помонята 58, 60
Пониква 62, 63
Пониковиця 159
Посухів 190, 191
Пустомити 60, 128
Питятинці 57, 59, 156
Пчани 14

Раків 96, 157
Ратище 153
Раштівці 13, 14
Рибники 190, 191
Рівня 62
Ріпне 62, 63, 227
Розділ 61, 62
Рокитно 57, 59
Романове Село 64
Руда Сілецька 39

Саранчуки 190
Сваричів 227
Сервири 57, 60, 96, 225
Середпілці 60, 61
Сихів 40, 153,
Скоморохи Нові 159, 190,
[226
Слобода Болехівська 153
Сморже 12, 59, 60, 158
Солуків 12, 57, 60, 157
Сопіт 153
Сороки Львівські 61, 113
„ Щирецькі 191, 192
Старий Скалат 64, 112, 153
Старі Броди 58, 158, 226,
[229
Стинава Вижня 128, 156
Стільсько 57, 59, 112
Стінка 62, 63
Стремільче 229
Стриганці 12, 128
Стрий 12, 15, 57, 159
Стриївка 157
Стріличі Нові 11
Стрілки 156
Струсів 227
Струтин 128
„ Нижній 157
Суходіл 58, 60
Суходоли 57, 58, 59, 153

Таврів 227
Теребовля 96, 158
Тернопіль 61
Томашівці 61, 157, 229
Тростянець 228 [153
„ Вел. 12, 96,
„ Мал. 229
Труханів 153, 226
Турє 156
Туря Велика 158
Тухолька 12, 153, 158
Тучне 13, 226

Убинє 13, 14, 224
Увин 128, 153, 156
Угринів Середній 59
„ Старий 63
Урич 13, 96
Утіховичі 226
Ушня 59, 60

Фалиш 40, 57, 59
Фрага 225, 230

Хащованє 58, 153
Хмільно 61
Ходачків Вел. 9, 225
Ходовичі 58, 59, 64, 153
Ходорів 157
Хренів 12

Ценів 191
Церківна 153
Цецова 190
Цішки 229

Чаниж 58, 59
Черниця 37
Чернів 114, 153, 158, 225
Чехи 191, 192
Чижиків 58, 59
Чистопади 153
Чорнушовичі 59, 153, 156

Шибалин 190
Шишківці 153

Якимів 153, 160, 225
Ямельниця 153
Ярчірці 58
Ясенівці 225
Ясниска 229
Яструбків 191